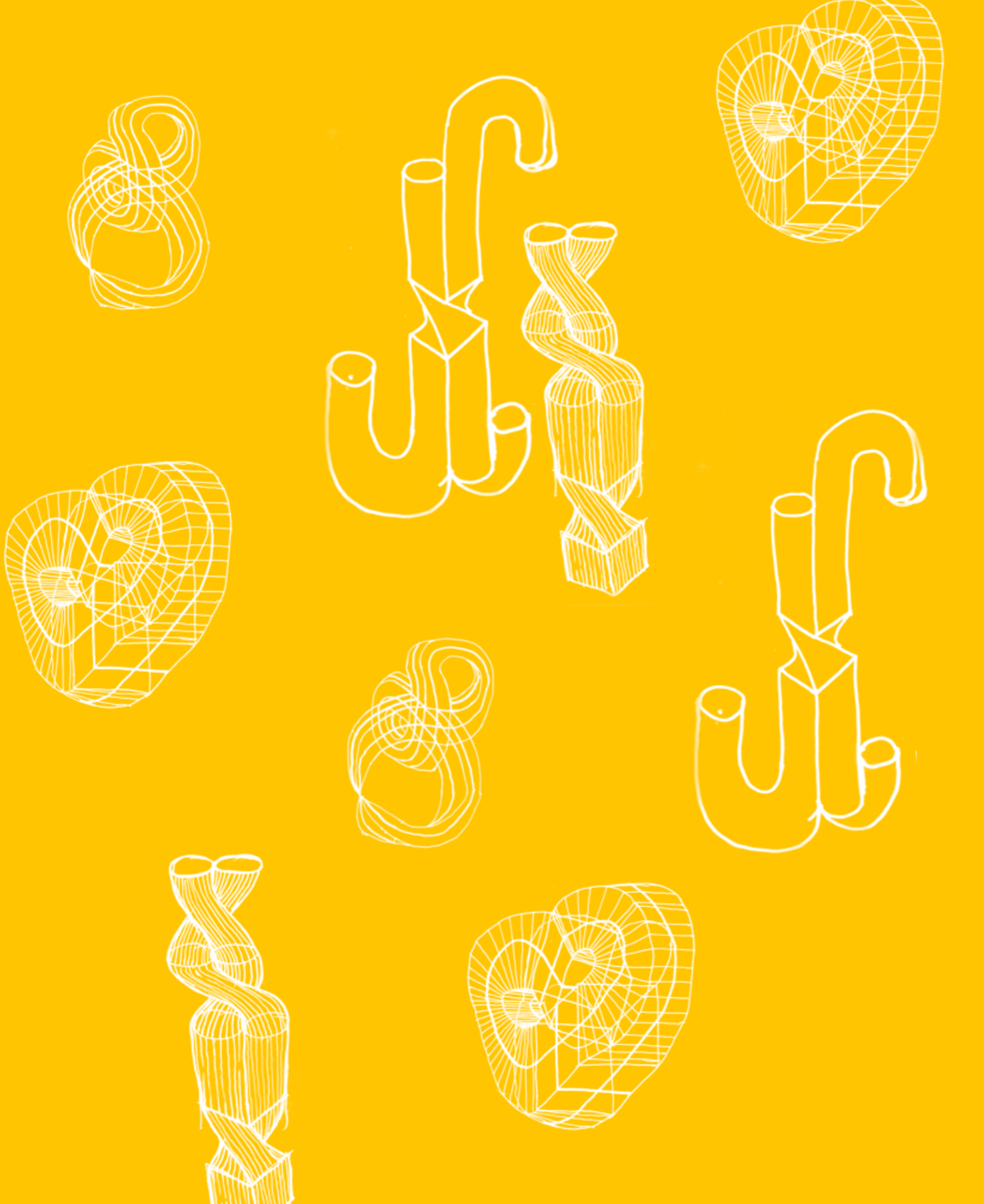

Sprawozdanie
Biblioteki Narodowej
za rok 2014

Sprawozdanie
Biblioteki Narodowej
za rok 2014

Redaktor naczelny
Jan Józef Kasprzyk

Redakcja merytoryczna tekstu
Małgorzata Kozłowska

Projekt graficzny i skład
Martyna Bargiel | martynabargiel@gmail.com

Fotografie
Kancelaria Prezydenta RP/ Wojciech Grzędziński/
Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego /Danuta Matloch/
Narodowe Centrum Kultury
Fundacja im. Zbigniewa Herberta
Aleksandra Andrzejewska
Paweł Bownik
Grzegorz Mazurowski
Bartek Warzecha

Szata graficzna publikacji nawiązuje do estetyki konstrukttywizmu w pracach Franciszki i Stefana Themersonów. Zaprezentowane na stronach 188–199 obiekty związane z życiem i twórczością artystów stanowią część ich spuścizny, która w 2014 roku wzbogaciła zbiory Biblioteki Narodowej.

ISSN 0137–2734
Wszystkie prawa zastrzeżone
©Biblioteka Narodowa. Warszawa 2015
Nakład: 500 egz.
Opracowanie: Wydawnictwo Biblioteki Narodowej
al. Niepodległości 213, 02-086 Warszawa
e-mail: wydawnictwo@bn.org.pl

Druk: Zakład Poligraficzny Moś i Łuczak sp. j.
ul. Piwna 1, 61-065 Poznań

Spis treści

Nowoczesne serwisy Biblioteki Narodowej 7	01 Kalendarium 11	02 Gromadzenie zbiorów 29	03 Opracowanie zbiorów. Bibliografia narodowa. Funkcje centralne 49
04 Udostępnianie zbiorów 73	05 Nowoczesne technologie procesów bibliotecznych 85	06 Ochrona i konserwacja zbiorów 93	07 Biblioteki cyfrowe 109
08 Działalność naukowa 125	09 Współpraca międzynarodowa 157	10 Wydarzenia, wystawy, promocje 173	11 Działalność wydawnicza 205
12 Zadania zlecone przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego 215	13 Struktura organizacyjna Biblioteki Narodowej 225		

Nowoczesne serwisy Biblioteki Narodowej

Badania światowe odnotowują stały spadek liczby użytkowników bibliotecznych stron www i katalogów online. Coraz mniej osób wykorzystuje zasoby bibliotek do celów informacyjnych i traktuje strony biblioteczne jako punkt startowy kwerend. W tej sytuacji Biblioteka Narodowa, podobnie jak inne centralne biblioteki na świecie, podjęła intensywne prace nad modernizacją swoich serwisów katalogowych i bibliograficznych. Od 1 stycznia 2014 roku wszystkie typy publikacji nadsyłanych jako egzemplarz obowiązkowy są katalogowane do 24 godzin od wpływu do BN, dzięki czemu biblioteki w Polsce szybko otrzymują możliwość pobrania pełnych opisów katalogowych, użytkownicy zaś – dostęp do aktualnej oferty rynku wydawniczego.

W odpowiedzi na postulaty środowiska naukowego od 1 października 2014 roku katalogowane są również artykuły w publikacjach zbiorowych, a indeksowaniu podlegają wszyscy autorzy – nawet jeśli jest ich więcej niż trzech.

W październiku 2014 roku Biblioteka Narodowa uruchomiła serwis e-ISBN służący do elektronicznego nadawania i zarządzania numerami ISBN oraz powiązanych z nimi danymi. Jest to pierwsza w Polsce e-usługa publiczna skierowana do branży wydawniczej. Serwis e-ISBN może stać się stabilnym źródłem danych dla dystrybutorów, firm księgarskich i księgarń internetowych. Oferuje on bowiem bogate informacje marketingowe, takie jak: okładka publikacji, sugerowana cena, spis treści, biogram autora czy recenzje. Natomiast czytelnicy i bibliotekarze uzyskują dzięki serwisowi dostęp do aktualnej i wiarygodnej informacji o nowościach i zapowiedziach wydawniczych.

W grudniu 2014 roku Biblioteka Narodowa udostępniła użytkownikom nowe narzędzie przeszukiwania swoich zasobów, także tych znajdujących się dotychczas w bazach MAK-owych. Jest nim wyszukiwarka, która – w przeciwieństwie do klasycznych katalogów – pozwala na przeszukiwanie całego opisu i daje możliwość załączenia otrzymanych wyników w fasetach. Narzędzie to spełnia oczekiwania użytkowników przyzwyczajonych do intuicyjnych serwisów internetowych.

Logicznym następstwem działań nad modernizacją serwisów BN było rozpoczęcie prac nad nowym sposobem udostępniania opisów przedmiotowych użytkownikom – sposobem, który stanie się realnym narzędziem zwiększającym atrakcyjność naszych danych i możliwość włączenia ich do globalnego systemu informacji. Najważniejszą zmianą będzie uproszczenie Języka Haseł Przedmiotowych BN i udostępnienie naszym użytkownikom intuicyjnego narzędzia przeszukiwania zbiorów opartego na systemach fasetowych. Odpowiada ono ich przyzwyczajeniom wyszukiwawczym w Internecie, a bibliotekom daje możliwość lepszej wymiany informacji w Sieci oraz budowania nowoczesnych i wydajnych baz danych.

Rok 2014 zamknął się dla nas pozytywnym faktem: odnotowaliśmy wzrost liczby czytelników i wypożyczeń o 27 procent (mimo czasowego wyłączenia z dostępu zasobu BN ze względu na remont magazynu). Znakomitym efektem zakończyły się też prace katalogowe: wykonano ponad 900 tysięcy rekordów wszystkich rodzajów publikacji i typów dokumentów bibliotecznych. Kontynuowano intensywnie gromadzenie zbiorów, a spośród wielu pozyskanych obiektów, godnych szczególnej uwagi, warto wymienić przede wszystkim archiwum Stefana i Franciszki Themersonów – wybitnych i niezwykle aktywnych artystycznie twórców polskiej sztuki awangardowej XX wieku. Do cennych nabytków należy też archiwum Jerzego Ficowskiego, zawierające m.in. rękopisy Brunona Schulza.

W intensywnej działalności międzynarodowej szczególne znaczenie miały starania o przyznanie Polsce roli organizatora światowego kongresu bibliotekarstwa IFLA w 2017 roku.

Wiele spośród wymienionych działań mogło zostać zrealizowanych dzięki zainteresowaniu i życzliwości prof. Małgorzaty Omilanowskiej, minister kultury i dziedzictwa narodowego, za co w tym miejscu, wyrażając wdzięczność, pragnę podziękować.

Dla mnie osobiście miniony rok również okazał się udany, gdyż po wielu latach prac opublikowałem *Rękopisy w zbiorach kościelnych* – pierwszy przewodnik po zasobie rękopiśmiennym instytucji kościelnych w Polsce.

Tradycją stało się już, że we wstępie do sprawozdania wyrażam podziękowania szczególnie zasłużonym pracownikom Biblioteki Narodowej. Chciałbym tym razem wyróżnić Katarzynę Ślaską, zastępczynię dyrektora ds. cyfrowych, za przeprowadzenie od początku do szczęśliwego finału projektu ACADEMICA. Dziękuję Pracownikom Oddziału Magazynów Bibliotecznych za dobrą pracę mimo trwającego remontu 10-piętrowego budynku magazynu Biblioteki, zaś Pracownikom Oddziału Inwestycji i Remontów – za sprawne jego prowadzenie.

Wszystkim Pracownikom i Współpracownikom składam podziękowania za wkład w sukces Biblioteki Narodowej w 2014 roku.

dr Tomasz Makowski
dyrektor Biblioteki Narodowej

styczeń

- 8 Małgorzata Szejnert, wybitna reporterka i pisarka, jedna ze współzałożycielek „Gazety Wyborczej” i wieloletnia szefowa działu reportaży tej gazety, przekazała Bibliotece Narodowej swoje archiwum. Wśród otrzymanych materiałów znalazł się m.in. rękopis wydanej w podziemiu i niezwykle popularnej w latach 80. ubiegłego wieku książki Szczecin: *Grudzień, Sierpień, Grudzień*, poświęconej „Solidarności” i losom osób działających w Komitecie Strajkowym.
- 8 Do zbiorów BN zostało przekazane w darze archiwum Bogusława Kierca, jednego z najwybitniejszych poetów i eseistów polskich średniego pokolenia, w tym m.in. rękopisy wierszy, notatniki, materiały do książki o Rafałku Wojaczku *Prawdziwe życie bohatera* oraz ponad siedemdziesiąt listów od Juliana Przybosa.
- 13 Projekt graficzny nowej cBN *Polona*, autorstwa studia Huncwot, otrzymał pierwszą nagrodę w kategorii Web Design w konkursie Projekt Roku 2013, organizowanym przez Stowarzyszenie Twórców Grafiki Użytkowej. W kategorii Ilustracje nagrodę otrzymała Julia Mirny m.in. za identyfikację wizualną organizowanych przez Bibliotekę Narodową *Imienin Jana Kochanowskiego* oraz cykl felietonów graficznych *Nieźle Wyszparowani*, publikowany na blogu cBN *Polona*.
- 16 W związku z przypadającą w 2014 r. 100. rocznicą wybuchu I wojny światowej Biblioteka Narodowa zorganizowała ogólnopolskie seminarium cyfrowe #WielkaWojna, adresowane do nauczycieli historii i bibliotekarzy, podczas którego zaprezentowano możliwości korzystania z polskich i europejskich kolekcji cyfrowych poświęconych temu ważnemu dla dziejów Europy i Polski konfliktowi zbrojnemu. Pokazano m.in. zasoby cBN *Polona* związane z I wojną światową oraz przedstawiono założenia projektu *Europeana Newspapers* oraz *Europeana 1914–1918*.
- 24 W BN odbyło się posiedzenie Krajowej Rady Bibliotecznej, na którym opiniowane były wnioski gmin w sprawie łączenia bibliotek z innymi instytucjami kultury.
- 28–29 Dyrektor BN dr Tomasz Makowski oraz zastępca dyrektora do spraw cyfrowych Katarzyna Ślaska uczestniczyli w uroczystościach 200. rocznicy otwarcia Cesarskiej Biblioteki Publicznej w Sankt Petersburgu, organizowanych przez Rosyjską Bibliotekę Narodową. Podczas uroczystości zaprezentowany został *Inwentarz rękopisów Biblioteki Załuskich w Cesarskiej Bibliotece Publicznej* – publikacja BN, będąca wynikiem wspólnych badań naukowych specjalistów i partnerskiej współpracy obu bibliotek w ramach projektu finansowanego przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.
- 29 W Bibliotece Narodowej odbyła się gala wręczenia Nagród Książki Roku 2013 przyznawanych przez „Magazyn Literacki KSIĄŻKI”

i ogłoszenie laureatów w kategoriach „Książka Miesiąca” oraz „Książka Roku 2013”. Uhonorowano także wydawców, autorów i tłumaczy.

30 Archiwum Polskiego Jazzu, tworzone w Bibliotece Narodowej od 2011 r., wzbogaciło się o cenne materiały przekazane w darze przez wybitnego kompozytora Włodzimierza Nahornego.

luty

5 Biblioteka Narodowa została wyróżniona w prestiżowym konkursie Created in Poland Superbrands 2013/2014, będącym polską edycją przeprowadzanego w 87 krajach rankingu Superbrands oceniającego siłę wizerunkową obecnych na rynku marek. Na liście nagrodzonych BN znalazła się pośród 10 najlepiej ocenianych marek w kategorii GLAM (Galleries, Libraries, Archives, Museums – Galerie, Archiwa, Biblioteki, Muzea). Laureaci wyłonieni zostali w badaniu reprezentatywnej grupy 15 tysięcy konsumentów.

7 Do zbiorów BN trafiło Archiwum Andrzeja Zarębskiego, cenionego krytyka i popularyzatora jazzu, oraz spuścizna po Januszu Zabieglimskim, jednym z najwybitniejszych polskich saksofonistów i klarncistów jazzowych.

13 Tadeusz Różewicz przekazał w darze do zbiorów BN rękopisy swoich wierszy, wzbogacając

31 Prof. Anna Nasiłowska z Instytutu Badań Literackich PAN, redaktorka „Tekstów Drugich” i sekretarz Polskiego PEN Clubu, podarowała Bibliotece Narodowej swoje rękopisy, m.in. materiały do dwóch jej książek: *Konik, szabelka* oraz *Wolny agent Umeda i druga Japonia*, a także zbiór korespondencji.

tworzoną w BN od 2013 r. Kolekcję Polskiej Literatury Współczesnej.

13 Jerzy Górczański, pisarz, poeta, autor piosenek i słuchowisk radiowych, oraz Piotr Matywiecki, poeta i eseista, przekazali do zbiorów BN część rękopisów swoich utworów.

14 Do zbiorów BN został zakupiony rękopis muzyczny Władysława Żeleńskiego *Kantata na cześć Kościuszki*, napisana z okazji odsłonięcia w maju 1910 r. pomnika Naczelnika w Waszyngtonie.

19 W Pałacu Rzeczypospolitej odbyła się uroczystość wręczenia stypendiów „Młoda Polska”, przyznanych przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego młodym artystom mającym w swoim dorobku wybitne osiągnięcia w muzyce, filmie, fotografii, sztukach wizualnych, teatrze, tańcu, literaturze, krytyce artystycznej.

21 W Filharmonii Narodowej odbył się wernisaż wystawy poświęconej wieloletniemu

dyrektorowi artystycznemu FN, wybitnemu dyrygentowi Witoldowi Rowickiemu (1914–1989). Na wystawie zaprezentowane zostały m.in. rękopisy i fotografie artysty, które wraz z całą jego spuścizną znajdują się od 1993 r. w zbiorach BN.

24 Do zbiorów Biblioteki Narodowej została przekazana przez spadkobierców bogata spuścizna po bardzie „Solidarności” Jacku Kaczmarskim, m.in. rękopisy i maszynopisy publikowanych i niepublikowanych wierszy

marzec

1 Wydana przez BN praca *W drodze do utraconej Itaki. Prasa, książki i czytelnictwo na szlaku Samodzielnej Brygady Strzelców Karpackich (1940–1942) oraz Armii Polskiej na Wschodzie i 2. Korpusu (1941–1946)* autorstwa prof. dr. hab. Oskara Czarnika, wieloletniego pracownika Biblioteki Narodowej, została wyróżniona przez Związek Pisarzy Polskich na Obczyźnie jako najlepsze opracowanie naukowe roku 2012 dotyczące kultury i literatury na emigracji. Uroczystość wręczenia nagrody odbyła się w Polskim Ośrodku Społeczno-Kulturalnym w Londynie.

3 Archiwum Polskiego Jazzu wzbogaciło się o kolejne cenne kolekcje. Swoje archiwa przekazali BN: jeden z nestorów polskiego jazzu Andrzej Melzer, krytyk jazzowy, Jan Borkowski, autor radiowej audycji „Trzy kwadransy jazzu” oraz kompozytor Benon Hardy.

oraz piosenek, płyty i kasety magnetofonowe z nagraniami jego utworów, zdjęcia z koncertów, plakaty do spektakli poetycko-muzycznych, a także rodzinne pamiątki, korespondencja, teksty felietonów wygłoszonych na falach Radia Wolna Europa.

28 W BN odbyło się posiedzenie Krajowej Rady Bibliotecznej, na którym opiniowane były wnioski gmin dotyczące łączenia bibliotek z innymi instytucjami kultury.

6 Do zbiorów BN zostało przekazane archiwum Henryka Voglera, słynnego tłumacza, dramaturga, krytyka teatralnego, kierownika literackiego krakowskich teatrów i wieloletniego redaktora naczelnego Wydawnictwa Literackiego.

9 Eugeniusz Tkaczyszyn-Dycki, poeta, laureat Nagrody Nike, przekazał Bibliotece Narodowej rękopisy swoich wierszy. Dar został włączony do tworzonej w BN Kolekcji Polskiej Literatury Współczesnej.

7 Minister kultury i dziedzictwa narodowego Bogdan Zdrojewski wręczył w Pałacu Rzeczypospolitej nagrody laureatom Rankingu Bibliotek, organizowanego przez Instytut Książki we współpracy z „Rzeczpospolitą”. Minister wręczył także nagrody bibliotekarzom wyróżnionym w konkursach Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, Fundacji Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego,

Akademii Orange oraz Instytutu Książki. Podczas uroczystości dyrektor BN dr Tomasz Makowski przedstawił najnowsze wyniki badań stanu bibliotek publicznych w Polsce, dotyczące m.in.: zakupu nowości wydawniczych, liczby wypożyczeń w bibliotekach publicznych oraz liczby czytelników korzystających z tych bibliotek. Z prowadzonych przez BN badań wynika, iż po raz pierwszy od 9 lat wzrosła liczba wypożyczeń książek (o 1,1%), a na zakup książek wydano sumę ponad 13,4% większą niż w roku poprzednim.

- 10** W Teatrze Polskim w Warszawie ogłoszono werdykt II edycji Międzynarodowej Nagrody Literackiej im. Zbigniewa Herberta, organizowanej przez Fundację im. Zbigniewa Herberta. Laureatem został Charles Simic – wybitny poeta, eseista i tłumacz. Partnerem Nagrody jest Biblioteka Narodowa.
- 10** Do Archiwum Jazzu Polskiego zostały złożone materiały związane z życiem i twórczością Krzysztofa Komedy, pochodzące ze zbiorów Henniga Carlsena.
- 11** Biblioteka Narodowa została członkiem EBILDA (European Bureau of Library, Information and Documentation Associations), organizacji zrzeszającej europejskie stowarzyszenia bibliotekarskie i archiwalne oraz instytucje kultury, która prowadzi kampanię informacyjną o działalności i zadań bibliotek oraz archiwów, a także systematyczny lobbying na ich rzecz.
- 14** Pod patronatem Biblioteki Narodowej odbył się w Warszawie „Sztamtysz” – cykliczne spotkanie tłumaczy literatury niemieckojęzycznej organizowane przez Instytut Goethego.

17 Ceniony reporter, pisarz i felietonista Mariusz Szczygieł przekazał do zbiorów Biblioteki Narodowej część swego prywatnego archiwum.

18 Nakładem Biblioteki Narodowej ukazał się podręcznik prof. Władysława Sobuckiego *Konserwacja papieru. Zagadnienia chemiczne*, przygotowany z myślą o specjalistach zajmujących się konserwacją i restauracją zbiorów o podłożu z papieru.

20 W ramach Salonu „Polityki” w Bibliotece Elbląskiej im. Cypriana Norwida odbyła się debata poświęcona Narodowemu Programowi Rozwoju Czytelnictwa na lata 2014–2020, w której wzięli udział dyrektor BN dr Tomasz Makowski oraz dyrektor Instytutu Książki Grzegorz Gauden.

24 W Pałacu Rzeczypospolitej ogłoszono nominacje do Nagrody Literackiej m. st. Warszawy. Po raz pierwszy Biblioteka Narodowa została partnerem tej prestiżowej nagrody.

28 W BN odbyło się posiedzenie Krajowej Rady Bibliotecznej, na którym opiniowane były wnioski gmin w sprawie łączenia bibliotek z innymi instytucjami kultury.

28 W BN odbyło się posiedzenie Rady do spraw Narodowego Zasobu Bibliotecznego, na którym m.in. powołano zespół roboczy ds. zaopiniowania wniosku Zakładu Narodowego im. Ossolińskich o włączenie części jego zbiorów do NZB, a także omówiono kwestie finansowania masowego odkwaszania zbiorów wchodzących w skład zasobu.

kwiecień

2 Prof. Joanna Ugniewska, italianistka, tłumaczka literatury włoskiej, a także eseistka, przekazała Bibliotece Narodowej część swojego archiwum. Oprócz rękopisów prekladów i dyplomów za wybitne dokonania w dziedzinie translacji podarowała listy od włoskich pisarzy: Antonia Tabucchiego, Claudia Magrisa i Pietra Citatiego.

2–4 Dyrektor BN dr Tomasz Makowski uczestniczył w VIII Posiedzeniu Polsko-Litewskiej Grupy Ekspertów do spraw Zachowania Dziedzictwa Kulturowego w Wilnie.

3 Dyrektor BN dr Tomasz Makowski ponownie został powołany w skład Rady Muzeum Warszawy.

3–6 Biblioteka Narodowa uczestniczyła w XX Targach Wydawców Katolickich w Warszawie.

9–10 Zastępca dyrektora do spraw cyfrowych Katarzyna Ślaska reprezentowała BN podczas międzynarodowej konferencji „Removal of cultural values under war circumstances and digital repatriation within the common cultural area of Europe”, która odbyła się w Rydze.

10–11 Zastępca dyrektora do spraw naukowych dr Monika Mitera uczestniczyła w posiedzeniu Komitetu do spraw Prawnoautorskich i Prawnych IFLA (Committee on Copyright and other Legal Matters), które odbyło się w Hadze.

16 Weszła w życie znowelizowana ustawa *Prawo zamówień publicznych*, dzięki której

zakupy materiałów bibliotecznych przez biblioteki do równowartości kwoty 207 tysięcy euro zwolnione zostały z procedur przetargowych. Nowe regulacje znacznie upraszczają proces zakupu nowości wydawniczych, a także działań stosowanych przy innych zamówieniach dotyczących działalności kulturalnej (np. organizacji wystaw, koncertów, konkursów, festiwali, widowisk, spektakli teatralnych, przedsięwzięć z zakresu edukacji kulturalnej lub związanych z gromadzeniem materiałów bibliotecznych i muzealiów przez biblioteki). Nowelizacja stanowiła zwieńczenie starań podejmowanych przez Bibliotekę Narodową w procedurze przygotowawczej ustawy.

18 Hanna Krall przekazała Bibliotece Narodowej w darze rękopis swej powieści *Król kier znów na wylocie*.

23 W Pałacu Rzeczypospolitej odbyła się uroczystość wręczenia Nagrody Literackiej m. st. Warszawy, której partnerem była po raz pierwszy Biblioteka Narodowa. Warszawskim Twórcą 2014 roku został Wiesław Myśliwski. W pozostałych kategoriach nagrody władze Warszawy uhonorowały: Ignacego Karpowicza (proza), Tadeusza Dąbrowskiego (poezja), Przemysława Wechterowicza i Emilię Dziubak (książka dla dzieci) oraz Joannę Rolińską (edycja warszawska).

23 Zasób cBN *Polona* przekroczył ćwierć miliona prezentowanych obiektów.

- 23 Malarka Krystyna Brzechwa przekazała BN w darze listy swojego ojca, poety i pisarza Jana Brzechwy oraz rękopisy Stanisława Grochowiaka, poety, prozaika, dramaturga i eseisty.
- 23 Marek Wawrzekiewicz, poeta, tłumacz, antropolog i redaktor czasopism literackich przekazał w darze do zbiorów BN bogatą kolekcję listów od pisarzy i poetów polskich, m.in. od Jarosława Iwaszkiewicza, Andrzeja Brychta, Aleksandra Bocheńskiego, Józefa Bujnowskiego i Anny Świrszczyńskiej.

maj

- 7 Dyrektor BN dr Tomasz Makowski został wybrany Przewodniczącym Rady Muzeum Warszawy.
- 9 Biblioteka Narodowa otrzymała dotację w wysokości 13 765 271 zł na realizację projektu „Konserwacja i rewitalizacja Pałacu Krasińskich (Pałacu Rzeczypospolitej) w Warszawie – europejskiego dziedzictwa kulturowego XVIII wieku”. Dotację przyznało Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu „Konserwacja i rewitalizacja dziedzictwa kulturowego”, prowadzonego w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2009–2014. Projekt będzie realizowany do 30 kwietnia 2016 r.
- 9 W siedzibie Banku Gospodarstwa Krajowego w Warszawie odbył się wernisaż wystawy *Ocalone przez BGK poświęconej historii,*

29 Biblioteka Narodowa otrzymała z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej dotację na modernizację wentylacji i klimatyzacji budynku „C” BN na Polu Mokotowskim. Łączna kwota dofinansowania inwestycji, której celem jest uzyskanie efektu ekologicznego poprzez zmniejszenie emisji CO₂ do atmosfery, wyniesie 5,2 mln zł. Koniec realizacji projektu przewidziany jest na 30 czerwca 2015 r.

zabezpieczeniu i ewakuacji przez Rumunię i Francję do Kanady najcenniejszych zbiorów Biblioteki Narodowej na początku II wojny światowej. Wystawę zaprezentowano szerokiej publiczności podczas Nocy Muzeów 17 maja jako jeden z głównych punktów obchodów 90. rocznicy powstania BGK.

14 Pod patronatem Prezydenta RP w warszawskim Teatrze Polskim odbyła się uroczystość wręczenia Międzynarodowej Nagrody Literackiej im. Zbigniewa Herberta. Laureatem II edycji nagrody został amerykański poeta serbskiego pochodzenia Charles Simic. Biblioteka Narodowa jest Partnerem Nagrody przyznawanej przez Fundację im. Zbigniewa Herberta.

14 W ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelności 2014–2020 Instytut Książki zainaugurował projekt „Udostępnianie

piśmiennictwa”, którego celem jest nieodpłatne udostępnienie ważnych dzieł polskiego i światowego piśmiennictwa szerokiemu gronu odbiorców za pośrednictwem cBN *Polona*.

16 W BN odbyło się posiedzenie Krajowej Rady Bibliotecznej, na którym opiniowane były wnioski gmin w sprawie łączenia bibliotek z innymi instytucjami kultury.

16 W Bibliotece Narodowej odbyło się międzynarodowe seminarium „E-booki w bibliotece” z udziałem bibliotekarzy m.in. z Niemiec i Szwecji.

19 Joanna Kulmowa, pisarka i poetka, autorka wielu utworów dla dzieci i młodzieży, przekazała BN w darze rękopis swojej formy poetyckiej *Ryga* oraz maszynopis niepublikowanego opowiadania *Profesor Bum*.

21 Leszek Szaruga, poeta, eseista i tłumacz przekazał do zbiorów Biblioteki Narodowej rękopis swojej autobiograficznej opowieści *Zdjęcie*.

21–27 Zastępca dyrektora BN do spraw cyfrowych Katarzyna Ślaska uczestniczyła w promocji publikacji BN *Inwentarz rękopisów Biblioteki Załuskich w Cesarskiej Bibliotece Publicznej w Sankt Petersburgu* oraz wzięła udział w spotkaniu CENL (Conference of European National Libraries) w Moskwie.

22 Nakładem Biblioteki Narodowej ukazał się drugi tom serii *Zbiory rękopisów w Polsce* pt. *Rękopisy w zbiorach kościelnych* autorstwa dyrektora BN dr. Tomasza Makowskiego przy współpracy Patryka Sapały. W pracy zawarto informacje o rękopisach zgromadzonych w różnych instytucjach kościelnych, przede

wszystkim Kościoła katolickiego, zarówno diecezjalnych (biblioteki seminariów duchownych, biblioteki i muzea diecezjalne, archiwa), jak i zakonnych, uwzględniając również zbiory rękopisów innych religii i wyznań. Jest to pierwsza próba kompleksowego przedstawienia bogatych materiałów rękopiśmiennych, znajdujących się w posiadaniu instytucji kościelnych.

22–25 Biblioteka Narodowa uczestniczyła w V Warszawskich Targach Książki.

23 Podczas Warszawskich Targów Książki odbyła się dyskusja panelowa *Egzemplarz obowiązkowy – czy mamy problem?* z udziałem dyrektora BN dr. Tomasza Makowskiego oraz reprezentantów środowisk bibliotekarzy i wydawców. Podczas dyskusji przedstawiciele Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego zapoznali uczestników z głównymi założeniami projektu nowego rozporządzenia MKiDN w sprawie wykazu bibliotek uprawnionych do otrzymywania egzemplarzy obowiązkowych poszczególnych rodzajów publikacji oraz zasad i trybu ich przekazywania.

23 Bohdan Zadura, jeden z czołowych pisarzy polskich ostatniego ćwierćwiecza, redaktor naczelny miesięcznika „Twórczość”, przekazał do zbiorów BN rękopisy swoich utworów.

26 Odbyło się ostatnie posiedzenie Krajowej Rady Bibliotecznej III kadencji, na którym m.in. przyjęto raport *Biblioteki w Polsce*, przygotowany przez Pracownię Bibliotekoznawstwa Biblioteki Narodowej i rekomendowany przez zespół roboczy KRB pod kierunkiem dr. Tomasza Makowskiego.

- 28 Archiwum Jazzu Polskiego wzbogaciło się o 48 taśm magnetofonowych z zarejestrowanymi materiałami warsztatowymi związanymi z twórczością Krzysztofa Komedy, pochodzącymi ze zbiorów Stanisława Sobóli.
- 29 W ramach kampanii społecznej „Legalna Kultura” zainaugurowano w Warszawie projekt „Kultura na Widoku”, nad którym patronat objął Prezydent RP. Biblioteka Narodowa była partnerem przedsięwzięcia.

czerwiec

- 2 Do zbiorów BN została pozyskana korespondencja (133 listy z lat 1944–1996) prowadzona między Zbigniewem Herbertem a prof. Politechniki Wrocławskiej Zdzisławem Ruziewiczem, która wzbogaci Archiwum Zbigniewa Herberta znajdujące się w BN od 2006 r.
- 5–8 W Pałacu Rzeczypospolitej odbył się pokaz projektu „Urna” cenionego artysty Pawła Bownika. Publiczności zaprezentowana została wielkoformatowa fotografia przedstawiająca szklaną urnę z prochami spalonych przez Niemców po Powstaniu Warszawskim książek z Biblioteki Narodowej – symbolu wszystkich strat kultury polskiej w latach II wojny światowej.
- 14 W Ogrodzie Krasińskich obchodzono po raz trzeci zorganizowane przez Bibliotekę Narodową *Imieniny Jana Kochanowskiego*, plenerowe święto literatury polskiej, które zgromadziło kilkutyśięczną widownię. Tematem przewodnim tej edycji była twórczość

Przed Pałacem Prezydenckim odstonięto „cyfrowe regały”, z których można było pobierać ponad 600 tytułów zdigitalizowanych książek, gier, filmów i utworów muzycznych. Na jednym z „regałów”, zatytułowanym *Wolność nie ma granic*, umieszczono dokumenty z czasów opozycji demokratycznej i „Solidarności”, pochodzące z lat 1976–1989.

Tadeusza Boya-Żeleńskiego. W czasie *Imienin* odbyły się spotkania autorskie z udziałem ponad stu pisarzy, dyskusje o literaturze, wielki kiermasz książek, atrakcje dla dzieci, mecz poetycki aktorów i dziennikarzy na utwory i przekłady Boya, prezentacja *Pieśni świętojańskiej o Sobótcie* Jana Kochanowskiego w wykonaniu Krystyny Tkacz oraz dancing przy muzyce zespołu Michała Zadary. Na wystawie w Pałacu Rzeczypospolitej zaprezentowano rękopisy prozy i wierszy, dzienniki, prywatne dokumenty, notatki warsztatowe i fotografie współczesnych polskich poetów, prozaików, reporterów, krytyków i tłumaczy, gromadzone przez BN w ramach zainaugurowanej w 2013 r. Kolekcji Polskiej Literatury Współczesnej.

- 26 Do zbiorów BN zostało przekazane w darze archiwum Olgierda Budrewicza, wybitnego dziennikarza, reportera, podróżnika i warszawianisty.

- 30 Halina Kralowa, tłumaczka literatury włoskiej, przekazała do zbiorów BN rękopisy swoich przekładów.

lipiec

- 2 Z udziałem minister kultury i dziedzictwa narodowego prof. Małgorzaty Omilanowskiej odbyło się inauguracyjne posiedzenie Krajowej Rady Bibliotecznej IV kadencji (2014–2019), na którym dyrektor BN dr Tomasz Makowski został wybrany ponownie jej przewodniczącym.
- 4 Do zbiorów BN zostały przekazane rękopisy utworów jednego ze współtwórców Piwnicy pod Baranami Wiesława Dymnego, pochodzące z prywatnego archiwum Barbary Nawratowicz-Stuart, byłej aktorki Piwnicy pod Baranami i dziennikarki Radia Wolna Europa.
- 9 Zbiory starych druków BN wzbogaciły się o niezwykle traktat poświęcony medycynie chińskiej (*Clavis medica ad Chinarum doctrinam...*), wydany w 1686 r. w Norymberdze na podstawie rękopisów jezuita Michała Piotra Boyma.
- 11 W Pałacu Rzeczypospolitej odbyła się uroczystość przekazania do zbiorów Biblioteki Narodowej Archiwum Zbigniewa Seiferta, wybitnego skrzypka i kompozytora jazzowego. Zbiory przekazała siostra artysty Małgorzata Seifert, a wydarzeniu towarzyszyła prezentacja ofiarowanych zbiorów i koncert Mateusza Smoczyńskiego. Przekazana

spuścizna (m.in. dokumenty osobiste, rękopisy muzyczne i taśmy magnetofonowe, kontrakty, fotografie) została włączona do zbiorów Archiwum Jazzu Polskiego, tworzonego w BN od 2011 r.

- 16 W Pałacu Rzeczypospolitej, na specjalnej konferencji prasowej, w której uczestniczyły m.in.: minister kultury i dziedzictwa narodowego prof. Małgorzata Omilanowska oraz chargé d'affaires Ambasady Norwegii Anne Grete Riise, dyrektor BN dr Tomasz Makowski przedstawił zarys zakresu prac remontowych i rewitalizacyjnych w ramach realizacji projektu „Konserwacja i rewitalizacja Pałacu Krasińskich (Pałacu Rzeczypospolitej) w Warszawie – europejskiego dziedzictwa kulturowego XVII wieku”, które potrwać do 31 marca 2016 r. W ramach projektu odnowione będą elewacje i odrestaurowane zostaną rzeźby zdobiące gmach, przewidziane jest także zainstalowanie multimedialnych ekranów w arkadach, na których można będzie zobaczyć wystawy wirtualne i najcenniejsze zbiory BN. Projekt realizowany jest dzięki dofinansowaniu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu „Konserwacja i rewitalizacja dziedzictwa kulturowego”,

prowadzonego w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2009–2014.

- 25** Do zbiorów Biblioteki Narodowej zostały pozyskane wyjątkowe mapy Rzeczypospolitej: mapa sprzed I rozbioru, wykonana w Wenecji w 1770 r., oraz mapa ziem polskich i Wielkiego Księstwa Litewskiego pochodząca z 1689 r., wydana w Amsterdamie przez Fryderyka de Wita (1630–1706),

sierpień

- 1** Z okazji 70. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego na blogu prowadzonym przez cBN *Polona* zaprezentowany został przegląd rękopisów Krzysztofa Kamila Baczyńskiego, znajdujących się w zbiorach BN.
- 11** Cyfrowa Biblioteka Narodowa *Polona* inaugurowała nową kolekcję tematyczną zbiorów, w której prezentowane są najciekawsze polskie foldery turystyczne z okresu międzywojennego.
- 14–21** Dyrektor BN dr Tomasz Makowski, zastępca dyrektora do spraw naukowych dr Monika Mitera, zastępca dyrektora do spraw cyfrowych Katarzyna Ślaska, zastępca dyrektora do spraw rozwoju Mikołaj Baliszewski, kierownik Korpusu Publikacji Polskich Grażyna Federowicz oraz Monika Cornell uczestniczyli w corocznym kongresie Międzynarodowej Federacji Stowarzyszeń i Instytucji Bibliotekarskich

jednego z najbardziej znanych niderlandzkich kartografów tamtego okresu. Zbiory BN wzbogaciły się także o rzadki starodruk *Zbiór rymów polskich w różnych zdarzeniach w czasie Sejmu Grodzieńskiego 1784 pisanych* Mikołaja Białkowskiego, pochodzący z księgozbioru Potockich.

- 28** W 100. rocznicę wybuchu I wojny światowej cBN *Polona* zaprezentowała nową kolekcję tematyczną zbiorów *#WielkaWojna/ciało*.

(IFLA – The International Federation of Library Associations and Institutions), który odbył się w Lyonie.

- 18** Wydana przez Bibliotekę Narodową w 2013 r. *Dyskopedia poloników 1919–1939*, przygotowana przez Katarzynę Janczewską-Sołomko w ramach prac badawczych Zakładu Zbiorów Dźwiękowych i Audiowizualnych, zdobyła prestiżowe wyróżnienie za 2014 r. przyznane przez Association for Recorded Sound Collections (ARSC) w kategorii badań naukowych poświęconych historycznym nagraniom dźwiękowym.
- 26** Nakładem czołowego światowego wydawnictwa naukowego Elsevier ukazał się konserwatorski podręcznik mikrobiologiczny *The Preservation and Protection of Library Collections. A Practical Guide to Microbiological Controls* autorstwa Bogdana

Filipa Zerka, kierownika Laboratorium Konserwatorskiego Zbiorów Bibliotecznych BN. Treść książki wynika z doświadczeń i procedur wypracowanych podczas wieloletniej praktyki konserwatorów BN i stanowi kompendium umożliwiające instytucjom

wrzesień

- 9** Biblioteka Narodowa we współpracy z Biblioteką Główną Politechniki Warszawskiej rozpoczęła realizację projektu „Zintegrowana Platforma Polskich Czasopism Naukowych »Merkuriusz«”. Celem projektu, który będzie realizowany do listopada 2015 r., jest przekształcenie do postaci cyfrowej i stworzenie opisów bibliograficznych artykułów, które w latach 2002–2014 ukazały się na łamach polskich periodyków umieszczonych na liście punktowanych czasopism naukowych Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Prace obejmą ponad 1900 tytułów czasopism i ponad 700 tysięcy artykułów. Publikacje w formie cyfrowej dostępne będą dla czytelników w bibliotekach na terenie całej Polski poprzez Cyfrową Wypożyczalnię Publikacji Naukowych ACADEMICA. Projekt uzyskał istotne wsparcie finansowe z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka (Działanie 2.3: *Inwestycje związane z rozwojem infrastruktury informatycznej nauki*).

założenie i prowadzenie laboratorium konserwatorskiego.

- 29** Zastępca dyrektora BN do spraw cyfrowych Katarzyna Ślaska uczestniczyła w Rydze w uroczystości otwarcia nowego gmachu Biblioteki Narodowej Łotwy.

- 16** Maciej Nowak, krytyk i publicysta teatralny, twórca i wieloletni dyrektor Instytutu Teatralnego oraz recenzent kulinarny, подарował BN blisko tysiąc menu z recenzowanych przez niego w ciągu kilkunastu lat restauracji.

- 17–21** Dyrektor BN dr Tomasz Makowski i zastępca dyrektora do spraw ochrony i udostępniania zbiorów Ewa Potrzebicka uczestniczyli w XXXVI Sesji Stałej Konferencji Muzeów, Archiwów i Bibliotek Polskich na Zachodzie, która odbyła się w Rzymie.

- 18–19** Zastępca dyrektora do spraw cyfrowych Katarzyna Ślaska wzięła udział w zjeździe Konferencji Dyrektorów Bibliotek Akademickich Szkół Polskich, który odbył się w Szczecinie.

- 24** Biblioteka Narodowa gościła Ambasadora Królestwa Norwegii, Karstena Klepsvika, który zwiedził Pałac Rzeczypospolitej. Wizyta związana była z otrzymanym przez BN dofinansowaniem z funduszy norweskich rewitalizacji Pałacu.

- 26–27** W BN odbyła się konferencja naukowa „Les manuscrits en réseau[x]: élaborer des

outils au profit des hommes”, organizowana przez portal mediewistyczny Ménestrel (www.menestrel.fr), przy współpracy z BN. Konferencja towarzyszyła dorocznemu zgromadzeniu członków portalu, które odbyło się po raz pierwszy poza Francją.

październik

7–9 Podczas II Targów Konserwacji i Restauracji Zabytków oraz Ochrony, Wyposażenia Archiwów, Muzeów i Bibliotek DZIEDZICTWO 2014, odbyła się w Warszawie konferencja naukowa „Ochrona Zbiorów Muzealnych, Archiwalnych i Bibliotecznych – problemy i zagrożenia związane z przechowywaniem kolekcji i obiektów zabytkowych”, której współorganizatorem była Biblioteka Narodowa.

8 Zbiory BN wzbogaciły się o archiwum Henryka Berezy, jednego z najwybitniejszych powojennych krytyków literackich.

8 W Pałacu Rzeczypospolitej odbyła się gala wręczenia nagród w konkursie „Ranking Bibliotek 2014”, organizowanym przez Instytut Książki i „Rzeczpospolitą”. Nagrody wręczono placówkom bibliotecznym i samorządom szczególnie zaangażowanym w rozwój czytelnictwa.

10 Dyrektor BN dr Tomasz Makowski uczestniczył w konferencji, organizowanej m.in. przez Urząd m. st. Warszawy, która była poświęcona przyszłości zagospodarowania Pola Mokotowskiego, w tym terenów

29 W BN odbyło się posiedzenie Krajowej Rady Bibliotecznej, na którym opiniowane były wnioski gmin w sprawie łączenia bibliotek z innymi instytucjami kultury.

bezpośrednio sąsiadujących z gmachem głównym Biblioteki Narodowej.

17 *Kronika* Galla Anonima i *Kazania świętokrzyskie*, przechowywane w zbiorach Biblioteki Narodowej, zostały wpisane na krajową listę programu UNESCO „Pamięć Świata”. Uroczystość wręczenia certyfikatu potwierdzającego wpis odbyła się w Pałacu Prezydenckim, a oba zabytki zaprezentowano podczas jednodniowego pokazu w Pałacu Rzeczypospolitej.

20–21 W warszawskim Muzeum Historii Żydów Polskich odbył się V Kongres Bibliotek Publicznych, organizowany przez Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego w ramach Programu Rozwoju Bibliotek. W Kongresie odbywającym się pod hasłem „Cała naprzód” uczestniczyło blisko 300 bibliotekarzy z całej Polski, którzy wzięli udział w wykładach, seminariach i warsztatach, poszerzając swoją wiedzę i doskonaląc umiejętności zawodowe. W uroczystym otwarciu Kongresu uczestniczył m.in. szef Kancelarii Prezydenta RP Jacek Michałowski i dyrektor BN dr Tomasz Makowski.

21–23 Zastępca dyrektora do spraw cyfrowych Katarzyna Ślaska uczestniczyła w konferencji „Biblioteka jako fenomen kultury”, zorganizowanej przez Bibliotekę Narodową w Mińsku.

22 Cyfrowa Biblioteka Narodowa *Polona*, działając we współpracy z Biblioteką Otwartej Nauki (BON) w ramach projektu Centrum Cyfrowego, rozpoczęła udostępnianie online publikacji naukowych z zakresu humanistyki. Jako pierwsze udostępniono publikacje Henryka Samsonowicza, Marii Poprzęckiej, Włodzimierza Lengauera i Piotra Skubiszewskiego.

23 Zakończone zostały prace nad uporządkowaniem i opracowaniem Archiwum Leszka Kołakowskiego, które przekazała BN w 2010 r. Tamara Kołakowska.

23–24 Zastępca dyrektora do spraw ochrony i udostępniania zbiorów Ewa Potrzebicka uczestniczyła w IV Naukowej Konferencji Konserwatorów Papieru i Skóry „Wczoraj i dziś konserwacji-restauracji zabytkowych kodeksów”, która odbyła się w Toruniu.

23–26 Biblioteka Narodowa uczestniczyła w Targach Książki w Krakowie.

24 Podczas Targów Książki w Krakowie minister kultury i dziedzictwa narodowego prof. Małgorzata Omilanowska dokonała oficjalnego otwarcia nowego serwisu Biblioteki Narodowej e-ISBN adresowanego do wydawców, którego celem jest błyskawiczne nadawanie i zarządzanie numerami ISBN.

27–29 W Warszawie odbyły się obchody 90. rocznicy urodzin Zbigniewa Herberta,

których organizatorami były: Fundacja im. Zbigniewa Herberta, Biblioteka Narodowa i Instytut Książki. Odbyła się konferencja naukowa „Zbigniew Herbert a ruch myśli” i panele dyskusyjne, a uroczystości zamknął wieczór poezji z udziałem Julii Hartwig, Edwarda Hirscha, Ryszarda Krynickiego, Alissy Valles, Tomasa Venclovy oraz Adama Zagajewskiego. Obchodom towarzyszyła wystawa w gmachu głównym BN *Inna perspektywa. Notatki Zbigniewa Herberta z muzeów*, na której zaprezentowano rysunki poety i fragmenty jego wierszy.

28 W BN odbyło się posiedzenie Krajowej Rady Bibliotecznej, na którym opiniowane były wnioski gmin w sprawie łączenia bibliotek z innymi instytucjami kultury.

29–30 Zastępca dyrektora do spraw ochrony i udostępniania zbiorów Ewa Potrzebicka uczestniczyła w międzynarodowych warsztatach „Ochrona Dziedzictwa Kulturowego”, zorganizowanych przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego w Kijowie w ramach Polsko-Ukraińskiego Programu Wymiany Doświadczeń w Zakresie Kultury.

listopad

- 3 Archiwum Wiktora Woroszyńskiego, jednego z najwybitniejszych pisarzy polskich drugiej połowy XX w., zostało подарowane Bibliotece Narodowej przez jego dzieci, Natalię i Feliksa Woroszyńskich.
- 3 Do zbiorów BN zostały przekazane archiwalia po płk. Wacławie Lipińskim, historyku, prezesie Instytutu Józefa Piłsudskiego w okresie międzywojennym oraz współorganizatorze obrony Warszawy we wrześniu 1939 r., w tym rękopis jego *Dziennika* z 1939 r.
- 5 W gmachu Senatu RP odbył się wernisaż wystawy poświęconej dziejom Biblioteki Polskiej w Paryżu, przygotowanej przez Towarzystwo Historyczno-Literackie i Bibliotekę Polską w Paryżu we współpracy z Biblioteką Narodową. W uroczystości uczestniczył Dyrektor BN dr Tomasz Makowski.
- 10 Z okazji Święta Niepodległości cBN *Polona* udostępniła nową kolekcję tematyczną, której bohaterem jest starszy brat Marszałka Piłsudskiego – Bronisław, zesłaniec, wybitny etnograf i badacz kultury Ajnów.
- 17 Odnaleziony na terenie Niemiec, a uznawany dotąd za zniszczony w czasie II wojny światowej, średniowieczny rękopis powrócił do zbiorów Biblioteki Narodowej. Podczas uroczystości, która odbyła się w Pałacu Rzeczypospolitej, przekazania zabytku dokonał prof. Thomas Bürger, dyrektor Sächsische Landesbibliothek – Staats-

Universitätsbibliothek Dresden. W uroczystości uczestniczyli m.in.: minister kultury i dziedzictwa narodowego prof. Małgorzata Omilanowska, ambasador Republiki Federalnej Niemiec w Polsce Rolf Nickel oraz podsekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych prof. Artur Nowak-Far. Rękopis pochodzi z XV w., zawiera 212 kart z tekstami Hieronima z Pragi, Euzebiusza, Augustyna, Hieronima, Cezarego z Arles, Aldobrandina de Cavalcantibus i innych.

18 BN gościła grupę przedstawicieli ministerstw kultury, bibliotek narodowych, archiwów oraz innych centralnych instytucji kultury Mołdawii i Rumunii, przebywających w Polsce w ramach wizyty studyjnej na zaproszenia Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

19–20 W BN odbyło się spotkanie z przedstawicielami Biblioteki Narodowej Litwy w celu ustalenia zasad współpracy nad utworzeniem zestawu geograficznych i osobowych haseł wzorcowych dla katalogów obu bibliotek. Decyzję o współpracy na tym polu podjęła Komisja ds. Oświaty, Kultury i Wspólnego Dziedzictwa Kulturowego Polski i Litwy na posiedzeniu w Wilnie w 2014 r.

21 Pod patronatem Prezydenta RP odbyła się w Pałacu Rzeczypospolitej uroczystość wręczenia Nagrody im. Kazimierza Moczarskiego za najlepszą książkę historyczną 2014

roku. Laureatem VI edycji nagrody został prof. Karol Modzelewski za autobiografię *Zajeżdżmy kobyłę historii. Wyznania pobijanego jeźdźca*.

24 W gmachu głównym Biblioteki Narodowej odbył się wernisaż wystawy *Jerzy Giedroyc i jego dzieło. Dorobek Biblioteki „Kultury”*, zorganizowanej z okazji 60. rocznicy ukazania się pierwszych publikacji w ramach serii wydawniczej Biblioteka „Kultury”. Otwarcia ekspozycji dokonali dyrektor BN dr Tomasz Makowski, dyrektor Departamentu Dziedzictwa Kulturowego w MKiDN Jacek Miler, dyrektor Instytutu Literackiego „Kultura”,

prezes Fundacji Kultury Paryskiej Wojciech Sikora oraz kurator wystawy Małgorzata Ptasńska.

24–26 Zastępca dyrektora do spraw cyfrowych Katarzyna Ślaska uczestniczyła w międzynarodowych warsztatach „Promocja – digitalizacja – samorządowa kultura”, zorganizowanych w Kijowie przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach Polsko-Ukraińskiego Programu Wymiany Doświadczeń w Zakresie Kultury.

27–30 BN uczestniczyła w XXIII Targach Książki Historycznej, które odbyły się w Warszawie.

grudzień

- 2 Podpisana została umowa o współpracy między Biblioteką Narodową a Archiwami Maroka.
- 3 W gmachu głównym BN odbył się wernisaż wystawy *Stanisław Fijałkowski – architekt – twórca – pedagog*, poświęconej autorowi m.in. projektu kompleksu budynków Biblioteki Narodowej.
- 4 Z udziałem marszałka Senatu Bogdana Borusewicza i ministra spraw zagranicznych Grzegorza Schetyny w Pałacu Rzeczypospolitej odbyła się uroczystość wręczenia Nagrody im. Jerzego Giedroycia, przyznanej przez dziennik „Rzeczpospolita” Pawłowi Kowalowi. BN była partnerem wydarzenia.
- 10 Do zbiorów BN zostały nabyte cenne rękopisy: rękopis dzieła Jana Potockiego

Ne quidquam detrimenti Res publica capiat z końca XVIII w. oraz rękopis powieści Józefa Ignacego Kraszewskiego *Noce bezsenne* z 1884 r.

8–13 Zastępca dyrektora do spraw ochrony i udostępniania zbiorów Ewa Potrzebicka uczestniczyła w Międzynarodowej Konferencji Naukowo-Praktycznej „Biblioteka Narodowa i jej czytelnicy. Wyzwania transformacji”, która odbyła się w Sankt Petersburgu.

15 Zbiory BN wzbogaciły się o materiały archiwalne związane z życiem Jerzego Andrzejewskiego, w tym korespondencja pisarza z żoną Marią oraz księgi rachunków domowych.

16 Dzięki dotacji Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego zbiory Biblioteki Narodowej wzbogaciły się o Archiwum Jerzego

Ficowskiego, w tym unikatowe rękopisy Brunona Schulza, rękopisy Papuszy i materiały związane ze współpracą Ficowskiego z cygańską poetką, dokumenty rodzinne z XVII–XVIII w., dzienniki, dokumenty kombatanckie z Powstania Warszawskiego, bogaty zbiór korespondencji (m.in. z: Wisławą Szymborską, Jarosławem Iwaszkiewiczem, Julianem Tuwimem, Leszkiem Kołakowskim i Zbigniewem Herbertem).

18 Zbiory Biblioteki Narodowej wzbogaciły się o archiwum literackie Jana Józefa Szczepańskiego, pisarza, reportera i eseisty, wieloletniego prezesa Związku Literatów Polskich i Stowarzyszenia Pisarzy Polskich.

18 W Bibliotece Narodowej odbyła się inauguracja Cyfrowej Wypożyczalni Publikacji Naukowych ACADEMICA, projektu przygotowywanego od 2010 r. pod auspicjami Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej przez Bibliotekę Narodową oraz Naukową i Akademicką Sieć Komputerową i finansowanego w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, Działanie 2.3: *Inwestycje związane z rozwojem infrastruktury informatycznej nauki*. W uroczystym otwarciu systemu cyfrowych międzybibliotecznych wypożyczeń prac naukowych wzięła udział minister kultury i dziedzictwa narodowego prof. Małgorzata Omilanowska.

18 Na posiedzeniu Rady do spraw Narodowego Zasobu Bibliotecznego pozytywnie zaopiniowano wnioski o włączenie do NZB części zbiorów Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu oraz Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie. Ponadto Rada powołała zespół roboczy ds. rozpatrzenia wniosku Towarzystwa Naukowego Płockiego o włączenie części jego zbiorów do NZB.

22 Dzięki dotacji Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego zbiory Biblioteki Narodowej wzbogaciły się o Archiwum Franciszki i Stefana Themersonów. Wśród przywiezionych z Londynu archiwaliów znalazły się liczne rękopisy i maszynopisy wierszy i wykładów, dzienniki i notatki warsztatowe, fotografie, listy, zapiski, prace graficzne, dokumenty, projekty zrealizowanych i niezrealizowanych filmów, dokumentacja działalności wydawnictwa Gaberbocchus Press, założonego i prowadzonego przez Themersonów od końca lat 40. ubiegłego wieku (m.in. komplet materiałów do pierwszego angielskiego wydania *Króla Ubu* Alfreda Jarry'ego), oraz dokumentacja Common Room – salonu intelektualnego prowadzonego przez Themersonów w Londynie.

02 Gromadzenie zbiorów

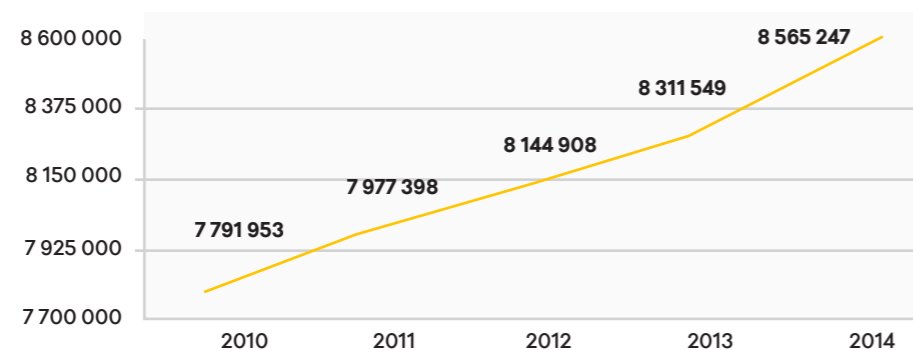
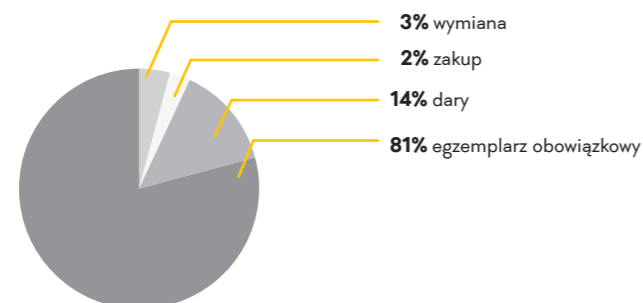

Gromadzenie i wieczyste archiwizowanie dorobku piśmienniczego Rzeczypospolitej Polskiej jest nadrzędnym zadaniem Biblioteki Narodowej. Gromadzeniem objęte są publikacje krajowe: książki i czasopisma, druki ulotne (dokumenty życia społecznego), mapy (dokumenty kartograficzne), nuty (dokumenty muzyczne), nagrania (dokumenty dźwiękowe i audiowizualne), dokumenty elektroniczne, ryciny, rysunki, fotografie (dokumenty ikonograficzne), a także rękopisy. Włączane do zbiorów i archiwizowane są również publikacje polskie lub dotyczące Polski ukazujące się poza jej granicami, piśmiennictwo innych narodów powstające na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub przechowywane niegdyś w historycznych polskich księgozbiorach, a także najważniejsze współczesne publikacje zagraniczne z zakresu humanistyki. BN jako biblioteka naukowa prenumeruje również najważniejsze czasopisma zagraniczne i bazy danych.

Na koniec 2014 r. zbiory Biblioteki Narodowej, obejmujące: książki (wydawnictwa zwarte) od 1801 r., czasopisma (wydawnictwa ciągłe) od 1801 r., druki ulotne (dokumenty życia społecznego), dokumenty elektroniczne, rękopisy, starodruki (XV–XVIII w.), nuty (dokumenty muzyczne), nagrania dźwiękowe i audiowizualne (dokumenty dźwiękowe i audiowizualne), ryciny, rysunki, fotografie (dokumenty ikonograficzne), mapy (dokumenty kartograficzne) i mikrofilmy, liczyły 8 565 247 wol./j. (w 2013 r. – 8 311 549 wol./j.), a wraz z dubletami, których było 1 322 584, łącznie 9 887 831 wol./j. Zbiory BN przechowuje się w magazynach, które zajmują powierzchnię ok. 13 000 m². Zasoby główne rozmieszczone są na 10 kondygnacjach w 11-kondygnacyjnym budynku magazynowym.

Zbiory zgromadzone w 2014 r., objęte rejestracją wstępną, pochodziły z:

- wpływu egzemplarza obowiązkowego – 188 148 wol./j. (w 2013 r. – 188 067 wol./j.)
  - zakupów – 3839 wol./j. (w 2013 r. – 9479 wol./j.)
  - wymiany krajowej i zagranicznej – 6491 wol./j. (w 2013 r. – 6392 wol./j.)
  - darów – 33 505 wol./j. (w 2013 r. – 6242 wol./j.)
- Łącznie zgromadzono 231 983 wol./j. (w 2013 r. – 210 180 wol./j.).**

**Tempo gromadzenia zbiorów w Bibliotece Narodowej w latach 2010–2014
w wol./j. (bez dubletów)**

Wpływ materiałów bibliecznych według sposobu nabycia w 2014 r.

Wpływ materiałów bibliecznych objętych rejestracją wstępną w 2014 r.

RODZAJ WYDAWNICTW	JEDN.	ŹRÓDŁO NABYCIA				RAZEM
		EGZEMPLARZ OBOWIĄZKOWY	ZAKUP	WYMIANA	DARY	
książki (wydawnictwa zwarte)	wol.	66 454	1 769	2 950	4 112	75 285
czasopisma (wydawnictwa ciągłe)*	tyt.	7 338	143	792	481	8 754
druki ulotne (dokumenty życia społecznego)	j.	39 110	20	2 735	2 917	44 782

RODZAJ WYDAWNICTW	JEDN.	ŹRÓDŁO NABYCIA				RAZEM
		EGZEMPLARZ OBOWIĄZKOWY	ZAKUP	WYMIANA	DARY	
zbiory specjalne w tym:	wol./j.	2 418	520	3	20 765	23 706
- rękopisy	j.	0	38	0	586	624
- stare druki	wol.	0	75	1	2	78
- ikonografia	j.	0	16	0	20 050	20 066
- mapy	j.	1 512	32	0	89	1 633
- nuty	j.	906	359	2	38	1 305
nagrania dźwiękowe i audiowizualne**	j.	9 987	1 387	11	5 230	16 615
dokumenty elektroniczne***	j.	62 841	0	0	0	62 841
Razem	wol./j.	188 148	3 839	6 491	33 505	231 983

* Wpływ egzemplarza obowiązkowego czasopism w 16 320 rocznikach, w 168 462 jednostkach.

** W tej liczbie znajdują się nagrania dźwiękowe i audiowizualne wpływające bezpośrednio do Zakładu Zbiorów Dźwiękowych i Audiowizualnych.

*** W tej liczbie znajdują się dokumenty elektroniczne wpływające bezpośrednio do Zakładu Dokumentów Elektronicznych oraz innych komórek BN.

**Szczegółowy stan liczebny zbiorów Biblioteki Narodowej
(na dzień 31 grudnia 2014 r.)***

LP	RODZAJ DOKUMENTÓW	JEDNOSTKA	ZBIORY	DUBLETY
	Zbiory główne (1.1 – 1.5)	wol./j.	6 978 529	1 294 689
1.1	Książki (wydawnictwa zwarte) od 1801 r. w tym:	wol.	2 977 979	461 131
1.1.1	objęte katalogiem alfabetycznym głównym	wol.	2 898 970	
1.1.2	ze zbiorów Biblioteki Ordynacji Krasieńskich	wol.	51 458	
1.1.3	druki nowsze wilanowskie	wol.	21 112	

LP	RODZAJ DOKUMENTÓW	JEDNOSTKA	ZBIORY	DUBLETY
1.1.4	księgozbiór szkoleniowy Zakładu Dokumentacji Księgoznawczej	wol.	6 439	
1.2	Czasopisma (wydawnictwa ciągłe) od 1801 r. w tym:	wol.	1 056 543	800 529
1.2.1	objęte katalogiem alfabetycznym czasopism	wol.	946 993	
1.2.2	Bibliologiczne	wol.	109 550	
1.3	Druki ulotne (dokumenty życia społecznego)	j.	2 464 961	33 029
1.4	Zbiory specjalne księgoznawcze	j.	310 366	
1.5	Dokumenty elektroniczne	j.	168 680	
2.	Zbiory specjalne (2.1 – 2.8)	wol./j.	1 586 718	27 895
2.1	Rękopisy	wol./j.	31 479 wol./ 21 478 j.	
2.2	Stare druki	wol.	183 107	
2.3	Nuty	j.	128 025	
2.4	Nagrania dźwiękowe i audiowizualne	j.	218 361	4 317
2.5	Ryciny, rysunki, fotografie (dokumenty ikonograficzne)	j.	514 411	22 248
2.6	Mapy	j.	133 094	1 330
2.7	Mikroformy	j.	274 794	
2.8	Zbiór negatywów ikonograficznych	j.	103 447	
Razem		wol./j.	8 565 247	1 322 584
Zbiory i dublety razem		wol./j.	9 887 831	

* Stan zbiorów BN nie obejmuje zbiorów Biblioteki Donacji Pisarzy Polskich.

Egzemplarz obowiązkowy

W 1780 r. prekursorka Biblioteki Narodowej – Biblioteka Rzeczypospolitej, zwana Biblioteką Załuskich, uzyskała prawo do otrzymywania bezpłatnych egzemplarzy wszystkich książek publikowanych na terytorium polskim. Przywilej ten potwierdziły dla Biblioteki Narodowej władze II Rzeczypospolitej. Obecnie na mocy Ustawy o obowiązkowych egzemplarzach bibliotecznych z 7 listopada 1996 r. oraz Rozporządzenia Ministra Kultury i Sztuki z 6 marca 1997 r. w sprawie wykazu bibliotek uprawnionych do otrzymywania egzemplarzy obowiązkowych poszczególnych rodzajów publikacji oraz zasad i trybu ich przekazywania, a także zmieniającego je Rozporządzenia z 24 maja 1999 r., Bibliotece Narodowej przekazywane są po dwa egzemplarze wszystkich publikacji wydawanych w Polsce: książek, czasopism, gazet, druków muzycznych, atlasów, map, globusów oraz druków ulotnych dokumentujących życie społeczne, jak również dokumentów dźwiękowych, audiowizualnych i elektronicznych. Stanowi to uregulowaną prawnie podstawę tworzenia przez Narodową Książnicę kompletnego archiwum piśmiennictwa polskiego, co służy, podobnie jak w innych krajach, zachowaniu dziedzictwa kulturowego, opracowywaniu bibliografii narodowej i sporządzaniu statystyki wydawniczej.

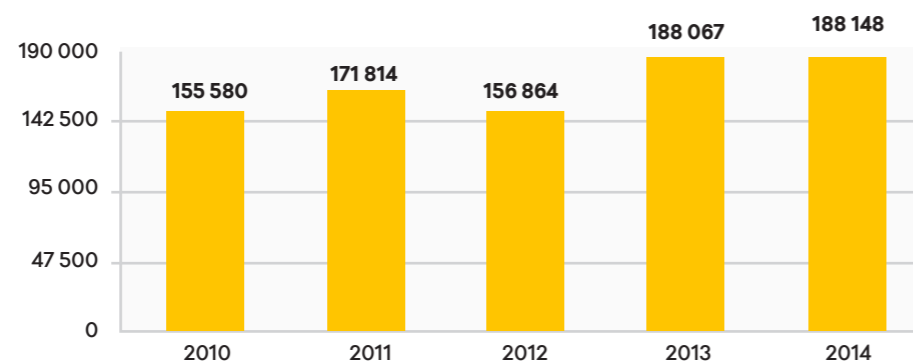
W 2014 r. rejestracją wstępną objęto 188 148 wol./j. (w 2013 r. – 188 067 wol./j.) przekazanych Bibliotece Narodowej przez wydawców w ramach egzemplarza obowiązkowego o wartości szacowanej na 8 347 207,30 zł (w 2013 r. – 6 188 776,90 zł). W 2014 r., w stosunku do całości wpływu materiałów bibliotecznych, egzemplarz obowiązkowy stanowił 81,10% (w 2013 r. – 89,47%).

Od 2012 r. obowiązują w BN nowe zasady rejestracji wstępnej egzemplarza obowiązkowego, dzięki którym zminimalizowano wewnętrzne procedury związane z wpływem egzemplarza obowiązkowego, co znacznie przyspieszyło proces katalogowania zbiorów (zwłaszcza książek), przekazywanych jako egzemplarz obowiązkowy do

BN. Rejestracją zajmują się poszczególne Zakłady: książek – Zakład Książki, czasopism – Zakład Czasopism, druków ulotnych – Zakład Dokumentów Życia Społecznego, nagrań dźwiękowych i audiowizualnych – Zakład Zbiorów Dźwiękowych i Audiowizualnych, dokumentów elektronicznych – Zakład Dokumentów Elektronicznych, nut – Zakład Zbiorów Muzycznych, map – Zakład Zbiorów Kartograficznych. Dzięki zmianie każdy egzemplarz obowiązkowy, po rejestracji w Kancelarii BN, następnego dnia rano dostarczany jest do odpowiedniej komórki i od razu przydzielany katalogerom. Czas katalogowania nie przekracza doby – pełne opisy formalne i rzeczowe, wprowadzane przez tę samą osobę, w dniu następnym widoczne są już w katalogu BN. Po sporządzeniu opisu każda książka otrzymuje wszystkie znaki własnościowe i zostaje zabezpieczona przed wyniesieniem poza BN.

Wpływ egzemplarza obowiązkowego w latach 2010–2014 (w j./wol./tyt.)

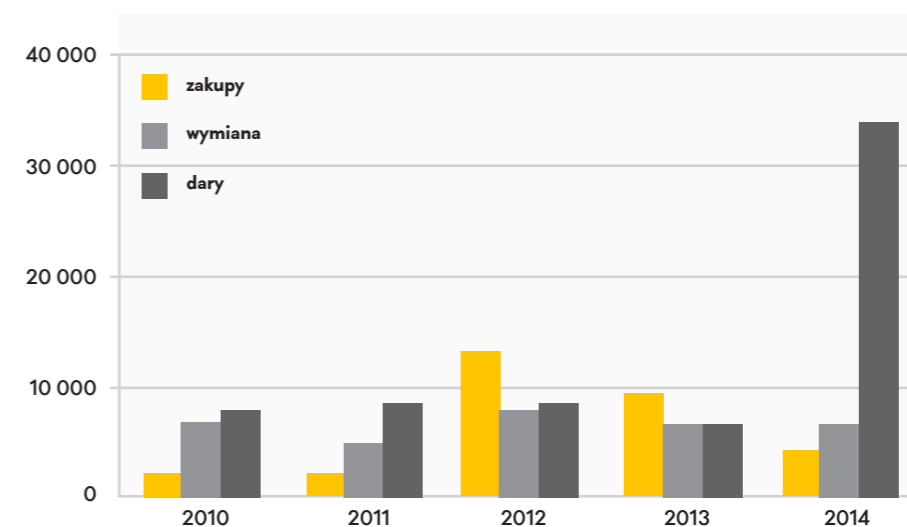
Wpływ egzemplarza obowiązkowego według typów dokumentów w latach 2010–2014 (w j./wol./tyt.)

ROK	KSIĄŻKI	CZASOPISMA	DRUKI ULOTNE	DOKUMENTY ELEKTRONICZNE	NAGRANIA DŹWIĘKOWE I AUDIOWIZUALNE	ZBIORY SPECJALNE
2010	58 504	10 596	52 433	14 394	15 077	4 576
2011	66 688	9 283	66 823	6 972	16 746	5 302
2012	60 542	7 756	51 782	22 860	10 282	3 642
2013	66 157	8 455	43 322	58 340	10 049	1 744
2014	66 454	7 338	39 110	62 841	9 987	2 418

Zakupy, wymiana i dary

Publikacje powstałe przed powołaniem BN Narodowa Książnica kupuje w antykwariatach krajowych i zagranicznych, na aukcjach i od osób prywatnych lub wymienia z innymi bibliotekami krajowymi i zagranicznymi. Podobnie postępuje z publikacjami, których brakuje w zasobie BN z powodu strat wojennych lub nieprzekazania egzemplarza obowiązkowego przez zobowiązany do tego podmiot.

Wpływ materiałów bibliotecznych według sposobu nabycia (zakupy, wymiana, dary) w latach 2010–2014 (w wol./j.)

Zakup zabytkowych dzieł narodowego piśmiennictwa, pojawiających się na rynku antykwarycznym, a także wykup najcenniejszych kolekcji prywatnych uzupełnia zasób Narodowej Książnicy znacznie zdekompletowany w czasie II wojny światowej. Od 2012 r. działa w strukturze BN Samodzielne Stanowisko Pracy do spraw Zakupu

Materiałów Bibliotecznych, którego zadaniem jest gromadzenie informacji o ofertach zakupu materiałów bibliotecznych kierowanych do komórek merytorycznych, jak również przekazywanie komórkom informacji o katalogach i aukcjach antykwarycznych oraz przedstawianie do akceptacji Dyrekcji BN wytypowanych materiałów wraz z ich wyceną.

W 2014 r. Biblioteka Narodowa przystąpiła do 19 aukcji antykwarycznych, podczas których zakupiono 392 pozycje katalogowe (w tym: 72 stare druki, 30 map, 13 rękopisów, 2 druki muzyczne oraz 275 wol./j. książek i czasopism do zbiorów nowych). Rozpatrywano również 71 ofert zgłoszonych do sprzedaży przez osoby prywatne (oferty starych druków, rękopisów, nut, nagrań, czasopism i książek). Łącznie w 2014 r. zakupiono 3839 wol./j. (w 2013 r. – 9479 wol./j.).

Wśród najcenniejszych obiektów zakupionych w 2014 r. na aukcjach i od osób prywatnych należy wymienić: rękopisy Brunona Schulza znajdujące się w archiwum Jerzego Ficowskiego, archiwalia Franciszki i Stefana Themersonów, archiwum literackie Jana Józefa Szczepańskiego, materiały z archiwum prywatnego Jacka Kaczmarskiego, spuściznę po Henryku Berezie, rękopis *Noce bezsenne* Józefa Ignacego Kraszewskiego z 1884 r., rękopisy kilku wierszy i tłumaczeń Adama Asnyka z 1882 r., dwie akwarele Cypriana Norwida *Chłop mazowiecki* oraz *Wnętrze chaty rybackiej*, korespondencję Zbigniewa Herberta z prof. Zdzisławem Ruziewiczem, listy Jerzego Andrzejewskiego do żony Marii, rękopis pracy Jana Potockiego *Ne quidquam detrimenti Res publica capiat* z końca XVIII w., MENAION – rękopis staro-cerkiewno-słowiański, powstały prawdopodobnie w Jarosławiu pod Moskwą w 1782 r., rękopis muzyczny utworu Władysława Żeleńskiego *Kantata na cześć Kościuszki*, napisanego z okazji odsłonięcia pomnika Kościuszki w Waszyngtonie w maju 1910 r., materiały dotyczące twórczości Krzysztofa Komedy z archiwum Henniga Carlsena, pierwszą informację w USA o Konstytucji 3 Maja *New Constitution in Poland* – zamieszczoną w „Gazette of the United States” z 27 lipca 1791 r., traktat poświęcony medycynie chińskiej (*Clavis medica ad Chinarum doctrinam...*), wydany w 1686 r. w Norymberdze na podstawie rękopisów jezuita Michała Piotra Boyma, rękopisy muzyczne z archiwum Józefa Podobińskiego, kompozytora muzyki klasycznej, rękopis muzyczny opery *Rzeczpospolita Babińska* Mieczysława Sołtysa z pierwszej połowy XX w., mapę Rzeczypospolitej sprzed I rozbioru, wykonaną w Wenecji w 1770 r., oraz mapę ziem polskich i Wielkiego Księstwa Litewskiego pochodzącą z 1689 r., wydaną w Amsterdamie

przez Fryderyka de Wita, jednego z najbardziej znanych niderlandzkich kartografów tamtego okresu.

Dzięki wymianie z bibliotekami krajowymi i zagranicznymi uzupełniono zbiory o 6491 wol./j. (w 2013 r. – 6392 wol./j.) o wartości szacowanej na 569 876,11 zł (w 2013 r. – 402 896,11 zł).

Zbiory BN stale powiększają się dzięki hojności darczyńców. W 2014 r. do Narodowej Książnicy trafiły m.in. archiwa Wiktora Woroszyńskiego, Henryka Voglera, Olgierda Budrewicza, Karola Kuryluka, Jerzego Krzysztonia, Karola Krzewskiego, materiały ze spuścizny Tadeusza i Ireny Krońskich, Leona Rappaporta, Mirosława Korolko i Zygmunta Mycielskiego, listy Jana Brzechwy i rękopisy Stanisława Grochowiaka, rękopis *Dziennika* płk. Wacława Lipińskiego z września 1939 r. oraz jego zapiski autobiograficzne, pamiętnik Wandy Gojawczyńskiej z lat 1967–1969 i 21 tomów z zapiskami znanego iluzjonisty Jerzego Mecwaldowskiego. Do zbiorów BN została także przekazana bogata spuścizna (blisko 20 tysięcy fotografii i negatywów) dwóch ważnych postaci polskiego życia artystycznego: fotografki Janiny Mierzeckiej i jej córki, historyczki Aleksandry Garlickiej, stanowiące bogate źródło wiedzy o środowiskach inteligenckich przedwojennego Lwowa oraz powojennej Warszawy i Wrocławia.

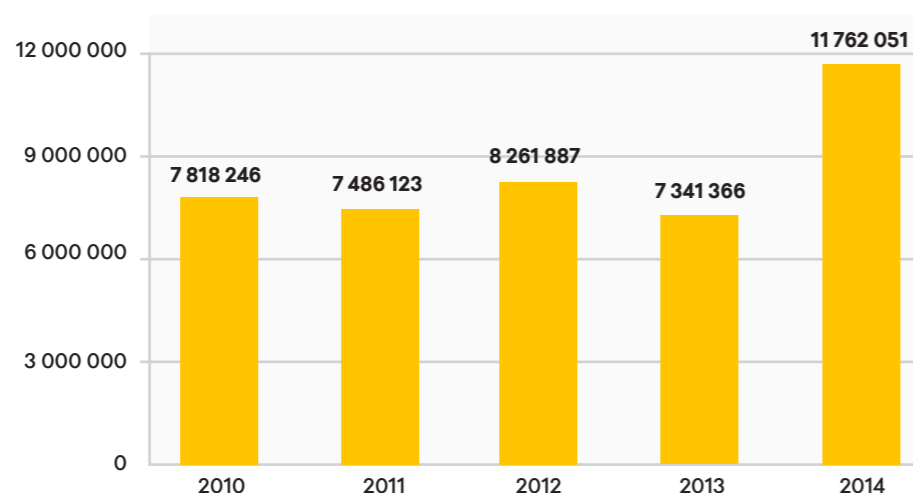
Od 2013 r. z inicjatywy Anny Romaniuk, kierownika Zakładu Rękopisów, tworzona jest w BN Kolekcja Polskiej Literatury Współczesnej, w ramach której gromadzone są rękopisy przekazywane BN przez aktywnych twórczo pisarzy, poetów, tłumaczy, historyków literatury i krytyków literackich. Do tego wydzielonego zbioru swe rękopisy utworów oraz materiały warsztatowe i pamiątki prywatne przekazali w 2014 r.: Tadeusz Różewicz, Hanna Krall, Joanna Kulmowa, Halina Bortnowska, Małgorzata Szejnert, Bogusław Kierc, Wojciech Tochman, Anna Nasiłowska, Krzysztof Boczkowski, Jerzy Górzeński, Iwona Smolka, Eugeniusz Tkaczyszyn-Dycki, Danuta Cirlić-Straszyńska, Marek Wawrzekiewicz, Tadeusz Kijonka, Rafał Grupiński, Bohdan Zadura, Mieczysław Orski, Urszula Kozioł.

Zbiory BN powiększyły się także o kolekcje związane z polskim jazzem. Do tworzono od 2011 r. Archiwum Jazzu Polskiego trafiły przekazane przez darczyńców materiały archiwalne Włodzimierza Nahornego, Krzysztofa Komedy, Jana Zylbera, Jana Byrczka, Janusza Zabieglńskiego, Zbigniewa Seiferta i Lory Szafran.

Dary osób prywatnych i instytucji wzbogaciły zbiory BN o łącznie 33 505 wol./j. (w 2013 r. – 6242 wol./j.), szacowanych na kwotę 2 844 968,42 zł (w 2013 r. – 749 693,77 zł), z czego największą grupę stanowiły zbiory ikonograficzne (głównie fotografie – 20 050 j.), nagrania dźwiękowe i audiowizualne (5230 j.) oraz książki (4112 wol.), druki ulotne (2917 j.) i rękopisy (586 j.)

Biblioteka Narodowa wycenia wartość szacunkową materiałów bibliotecznych wpływających jako egzemplarz obowiązkowy, dary oraz pozyskiwanych z wymiany. W 2014 r. ogólna ich wartość wyniosła 11 762 051,83 zł (w 2013 r. – 7 341 366,78 zł), w tym egzemplarz obowiązkowy książek, czasopism, nagrań dźwiękowych i audiowizualnych, dokumentów elektronicznych – 8 347 207,30 zł, dary – 2 844 968,42 zł, wymiana – 569 876,11 zł.

Wartość szacunkowa egzemplarza obowiązkowego, darów i wymiany w latach 2010–2014 (w złotych)

Najcenniejsze nabytki pozyskane do zbiorów Biblioteki Narodowej w 2014 r.

Rękopisy

Zakupy

- Archiwum Franciszki i Stefana Themersonów, zawierające rękopisy i maszynopisy wierszy i wykładów, dzienniki i notatki warsztatowe, fotografie, listy, zapiski, prace graficzne, dokumenty, projekty zrealizowanych i niezrealizowanych filmów, dokumentacja działalności wydawnictwa Gaberbocchus, założonego i prowadzonego przez Themersonów od końca lat 40. ubiegłego wieku (m.in. komplet materiałów do pierwszego angielskiego wydania *Króla Ubu* Alfreda Jarry'ego) oraz dokumentacja Common Room, salonu intelektualnego prowadzonego Themersonów w Londynie.
- Archiwum Jerzego Ficowskiego, w tym unikatowe rękopisy Brunona Schulza, rękopisy Papuszy i materiały związane ze współpracą Ficowskiego z cygańską poetką, dokumenty rodzinne z XVII–XVIII w., dzienniki, dokumenty kombatanckie z Powstania Warszawskiego, bogaty zbiór korespondencji (m.in. z Wistawą Szymborską, Jarosławem Iwaszkiewiczem, Julianem Tuwimem, Leszkiem Kołakowskim i Zbigniewem Herbertem).
- Archiwum literackie Jana Józefa Szczepańskiego, prozaika, eseisty, wieloletniego prezesa Związku Literatów Polskich.
- Materiały z archiwum prywatnego Jacka Kaczmarskiego, m.in.: rękopisy i maszynopisy publikowanych i niepublikowanych wierszy oraz piosenek, płyty i kasety magnetofonowe z nagraniami jego utworów, zdjęcia z koncertów, plakaty do spektakli poetycko-muzycznych, a także rodzinne pamiątki, korespondencja, teksty felietonów wygłaszanych na falach Radia Wolna Europa.

- Archiwum Henryka Berezy, jednego z najwybitniejszych powojennych krytyków literackich, eseisty, wieloletniego redaktora miesięcznika „Twórczość”.
- Rękopis *Nocy bezsennych* Józefa Ignacego Kraszewskiego z 1884 r.
- Rękopisy wierszy i tłumaczeń Adama Asnyka z 1882 r. na 4 kartach.
- 133 listy Zbigniewa Herberta do prof. Zdzisława Ruziewicza z lat 1944–1996.
- Listy Jerzego Andrzejewskiego do żony Marii.
- Rękopis pracy Jana Potockiego *Ne quidquam detrimenti Res publica capiat* z końca XVIII w.
- MENAION – rękopis staro-cerkiewno-słowiański, powstały prawdopodobnie w Jarosławiu pod Moskwą w 1782 r.
- Rękopis muzyczny utworu Władysława Żeleńskiego *Kantata na cześć Kościuszki*, napisanego z okazji odsłonięcia pomnika Kościuszki w Waszyngtonie w maju 1910 r.
- Odręczny list księcia Horace François Sébastianiego z jego podpisem, kierowany do gen. Guillaume-Henri Dufoura, napisany w Granadzie 11 maja 1811 r. i dotyczący kampanii Napoleona w Hiszpanii.
- List przeora Bonifratrów Warszawskich Franciszka Rafała Gersnanna do Arcybiskupa Warszawskiego Prymasa Królestwa Polskiego z 8 grudnia 1822 r.
- *Uwagi gramatyczne o poezji polskiej, 1834/1835*. Nieznany rękopis Jana Kajetana Trojańskiego, wybitnego filologa działającego w Poznaniu i Krakowie.
- List Sadyka Paszy (Michała Czajkowskiego) z 1872 r.
- Rękopisy, maszynopisy i rysunki Wiesława Dymnego, plastyka, aktora, poety, prozaika i satyryka, współtwórcy *Piwnicy pod Baranami*.
- Materiały z archiwum Ludwika Gocla, historyka i kolekcjonera.
- Materiały archiwalne dotyczące życia i twórczości Krzysztofa Komedy, w tym listy, fotografie, nagrania, pochodzące z archiwum Henniga Carlse.

Dary

- Rękopisy utworów poetyckich Tadeusza Różewicza (dar Autora).
- Materiały z archiwum prywatnego muzyka i kompozytora Włodzimierza Nahornego (dar Artysty).
- Archiwum Wiktora Woroszyńskiego, jednego z najwybitniejszych pisarzy polskich drugiej połowy XX w. (dar dzieci pisarza Natalii i Feliksa Woroszyńskich).
- archiwum Henryka Voglera, słynnego tłumacza, dramaturga, krytyka teatralnego, kierownika literackiego krakowskich teatrów i wieloletniego redaktora naczelnego Wydawnictwa Literackiego (dar Romany Próchnickiej-Vogler).

- Archiwum Olgierda Budrewicza, wybitnego dziennikarza, podróżnika i varsavianisty (dar Ewy Budrewicz).
- Archiwum Karola Kuryluka, dziennikarza, wydawcy lwowskich „Sygnałów”, ministra kultury w latach 1956–1958 i ambasadora PRL w Austrii (dar Ewy Kuryluk).
- Listy Jana Brzechwy oraz rękopisy Stanisława Grochowiaka (dar Krystyny Brzechwy).
- Rękopis *Dziennika* płk. Wacława Lipińskiego z 1939 r. oraz jego zapiski autobiograficzne (dar Jana Marii Kłoczowskiego).
- Materiały dotyczące historii Instytutu Literackiego „Kultura” (dar Oskara Czernika).
- Rękopisy muzyczne, fotografie i materiały uzupełniające archiwum kompozytora Zygmunta Mycielskiego (dar Barbary i Jana Stęszewskich).
- Korespondencja Marka Wawrzkievicza z Jarosławem Iwaszkiewiczem, Andrzejem Brychtem, Aleksandrem Bocheńskim, Józefem Bujnowskim i Anną Świrszczyńską (dar Marka Wawrzkievicza).
- Materiały ze spuścizny Leona Rappaporta, kupca, właściciela dużej łódzkiej firmy spedycyjnej na przełomie XIX i XX w. (dar córki Sophie Rappaport).
- Materiały ze spuścizny pisarza Jerzego Krzysztonia (dar córki Joanny Krzysztoń).
- Materiały archiwalne Teatru Roma (dar Teatru Muzycznego Roma).

Stare druki

Zakupy

- Jan Franciszek Siekierski: *Statuae Virtuti & Honori XIV. VV. DD. Primae Laureae Candidatorum, in Alma Universitate Cracoviensi... Anno Domini 1748*.
- *New Constitution in Poland*. Pierwsza informacja w USA o Konstytucji 3 Maja w „Gazette of the United States” z 27 lipca 1791 r.
- Mikołaj Białkowski: *Zbiór rymów polskich w różnych zdarzeniach w czasie Seymu Grodzieńskiego 1784. pisanych. Pod zaszczytem JW Jegomości Pana St. Hrabi z Złotego Potoka Potockiego, Woiewody Ruskiego, Kawalera Różnych Orderów w dzień imienin oddany*, wydany w Grodnie około 1784 r.
- Traktat poświęcony medycynie chińskiej (*Clavis medica ad Chinarum doctrinam...*), wydany w 1686 r. w Norymberdze na podstawie rękopisów jezuita Michała Piotra Boyma.
- Ignacy Sierakowski: *Congressus Septem Artium Liberalium Erudite Virtuti & Honori VII. VV. DD. ... Anno 1755*.

- Alexander Rothenburg, Hans Christoph Rothenburg: *Als der Hochwohlgebohrne Herr, Herr Rudolph Freyherr von Gersdorff [...] welcher am 6 Decemb. st.n. MDCXCVI durch seligen Tod zu Weichau entschalfffen [...] Crossen (Krosno Odrzańskie) [1697].*
- Antoni Józef Wojciechowski: *Scipio Romanae libertatis defensor, sub allegoria verus Christus humani generis Salvator scenico apparatu [...] Cracoviae (Kraków) 1736.*
- *Powszechny opis zapobiegania y leczenia sposobu wścieklizny z pod prasy Joz. Pillerowy wdowy ces. krol. Naywyższych Rządów Drukarni. Lwów 1782.*
- Filip Desportes: *Les premières oeuvres de Philippes Des Portes. Au roy de France et de Pologne. Paris 1585.*
- Elementa Ad S. Confessiones. Cracoviae 1603. In Officina Andreae Petricovij. k. [6], s. 280. (oraz) *Viridarium seu deliciae animae orationes pias et ardentis, tam sacerdotibus, quam aliis poenitentibus neccessarias in se continentes. A reveren, P. Matthaeo Christophero de Zarnowicz, vicario generali Monasteriorum S. Spiritus per Regnum Poloniae, ... Cracoviae 1605.*
- L. Annaei Senecae *Philosophi Stoicorum omnium acutissimi opera quae extant omnia, Coelii Secundi Curionis vigilantissima cura castigate... Basileae 1557.*
- Joannes Vastovius: *Vitis Aquilonia, sive vitae sanctorum regni Sveo-Gothici. Emendavit et notis illustravit Ericus Benzelius filius. Upsaliae (Uppsala) 1708.*
- John Williams: *The rise, progress, and present state of the Northern Governments; United Provinces, Denmark, Sweden, Russia, and Poland, or observations on the nature, constitution, religion, laws, policy, customs, and commerce of each government... and on the circumstances and conjunctures which have contributed to produce the various revolutions which have happened to them. T. 1-2 (w dwóch wol.). London 1777.*
- Roberto Bellarmino: *Novendecim varii argumenti opuscula [oraz] Supplementum tomi septimi (1 wol.) [Opera. T. 7 z 7]. Coloniae Agrippinae (Kolonia) 1617-1619.*
- Petrus Bembus *Epistolarvm Leonis Decimi Pont. Max. Nomine scriptarvm Libri XVI [...] Lvgdvni [Lyon] 1538. Apud haeredes Simonis Vincentij. [W kolofonie] Dionysius ab Harsio excvdebat.*
- Erazm z Rotterdamu: *Lingva, per des. Erasmvm Roterodamum. Opvs nouum & hisce temporibus aptissimum. Basileae 1525.*
- Stanisław Reszka: *Spongia, qua abstergvntvr convitia et maledicta Equitis Poloni contra Iesuitas. Anagramma Avthoris Sanis recta salus. Ingolstadii 1591.*
- Wojciech Temezwary: *Łaznia Duchowna, Na obmycie Duszy grzeszney, z łez i pokut osobliwszych SS. Grzesznikow sporządzona: albo Nabozenstwo do Świętych, na*

tym świecie pokutujących za grzechy; przez X. Woyciecha Temeswarego [...] podane. Kraków 1721.

- *Trzy Książki na większą chwałę Troycy Świętey Na Winną Część S. Anny Samotrzecicy godnej Matki N. P. Maryey według Natury ludzkiej, prawdziwej, Babki, Pana Jezusowej. Pierwsza, y Wtóra, z Książek Starych za dawnością czasu iuż wypotrzebowanych, krotko zebrana. Trzecia z nabożeństwem do S. Anny Samotrzecicy świeżo wydana. Jasna Góra Częstochowa 1719.*
- *Apteka domowa dla poratowania zdrowia potrzebna z autorów różnych zebrana, tak też lekarstwa dla koni, bydła i innego drobiu. Poczajów 1788.*
- Johannes Böhm: *Mores, leges et ritus omnium gentium. [...] Lugduni (Lyon) 1582. Apud Joannem Tornaesium, [adl.:] Magnus Olaus: Historiae de Gentibus Septentrionalibus [...] libri XXII. Antverpiae ok 1575.*
- Franciszek Borzykowski: *Hercules catholicus duodecem certaminum Victor inclytus Princeps Sarmaticus Casimiri Poloniae Regis filius Christi confessor eximius D. Casimirus Annua solennitatis suae 4. Martij die S. Stanislai Episcopi Mart. Polon. gentis in ecclesia decorae doctissimorum hospitem coronae a Patre Fratre Francisco Borzykowski, Ord. Minor. Observ. Provinciae Poloniae Minoris Residente S. Theol. Gener. in Conventu. Aracoelitano studente. Publico oratione demonstratus. Superiorum permissu. Romae 1692.*

Muzykalia

Zakupy

- Rękopisy muzyczne z archiwum Józefa Podobińskiego, kompozytora muzyki klasycznej.
- Rękopis muzyczny opery *Rzeczpospolita Babińska* Mieczysława Sołtysa z pierwszej połowy XX w.
- *Psalmy* w opracowaniu F. Mireckiego (na fortepian) oraz unikatowe monumentalne wydania włoskie i francuskie tego kompozytora, wydane w połowie XIX w.
- 88 druków muzycznych (głównie polonika) wydanych w XIX i XX w.
- *Zbiór ulubionych arii* włoskich z rozmaitych oper wykonanych w Teatrze Wielkim przez Operę Włoską ułożone z towarzyszeniem fortepianu: No. 1. *Cavatine: „Któż mi tak srodze porwał cię”*, Warszawa 1840.
- Piotr Eibel: *Pan Hrabia. Mazur; J.W. hr. Augustowi Potockiemu*, Warszawa [przed 1867].

Kartografia

Zakupy

- Mapa *General Post- und Strassenkarte des Kronlandes Galizien und Lodomerien mit Auschwitz, Zator und Krakau; so wie des Kronlandes Bukowina*/R.A. Schulz – Wien: bei Artaria & Co, 1878.
- *Mapa Królestwa Polskiego*. Oprac. K. Fischer. Łódź, nakł. Księgarni Ludwika Fiszer [ca. 1915].
- *Koleje żelazne Rzeczypospolitej Polskiej*. Oprac. W. Groszek. Warszawa, Ministerstwo Komunikacji, 1924.
- *General Karte von den Königlichen Preussischen Staaten nach den neuesten und zuverlässigsten Hilfsmitteln auf das genaueste entworfen, und herausgegeben im Jahre 1799; gestochen von Jäck*. Berlin 1799. Comission bei Simon Schropp u. Co.
- *Regni Poloniae et Ducatus Lithuaniae, Voliniae, Podoliae, Ucraniae, Prussiae, Livoniae et Curlandiae Novissima et Coreectissima descriptio [...]*. F. de Wit. Po 1689 r.
- *La corona del Regno di Polonia : Carta seconda geografi ca del teatro della guerra presente Tra la Russia, la Porta Ottomana, et la Polonia, secondo le ultime Osservazioni et Annotazioni fatte in Francia, che comprende il Regno di Polonia diviso nei suoi Palatinati, pubblicata a Parigi*. Venezia 1770 r.
- *Il Regno di Polonia con le provincie ora possedute dalle Tre confinanti potenze Prussia, Russia e Casa d'Austria*. [Venezia ca 1780].
- *Charte von Galizien, oesterreichisch und rußischen Antheils [...]* / [Friedrich Wilhelm Streit]. – [Ca. 1:1 100 000]. – Weimar : Verlag des Geographischen Instituts, 1825.
- Zestaw trzech map tzw. Galicji Zachodniej / gez. von Karl Müller ; gestochen von Franz Müller. – [Ca 1:530 000]. – Wien : im Verlage des Kunst und Industrie Comptoirs, 1803.
- *Charte von Ost und West Galizien ... / gezeichnet von G. r. v. Schmidburg*. – Weimar : im Verlage des Geograph. Instituts, 1804.

Ikongrafia

Zakupy

- Dwie akwarele Cypriana Norwida *Chłop mazowiecki*, 184[5?] oraz *Wnętrze chaty rybackiej* 18[57?], które uzupełniły przechowywane w BN największe w kraju archiwum dzieł literackich i plastycznych artysty. Artysta ofiarował rysunki Karolowi Ostrowskiemu, rysownikowi i litografowi, osiadłemu w Paryżu po upadku powstania listopadowego, zaprzyjaźnionemu z Fryderykiem Chopinem i Teofilem Kwiatkowskim. Po raz pierwszy dzieła zostały opublikowane i zreprodukowane w 1912 r. w czasopiśmie „Kronika Powszechna”. Stanowią one jeden z licznych w twórczości Norwida przykładów inspiracji życiem włościan i motywów ludowych wpisujących się w szerszy kontekst słowiańszczyzny i dziejów cywilizacji.

Dary

- Spuścizny dwóch ważnych postaci polskiego życia artystycznego: fotografki Janiny Mierzeckiej i jej córki, historyczki Aleksandry Garlickiej, stanowiące bogate źródło wiedzy o środowiskach inteligentnych przedwojennego Lwowa oraz powojennej Warszawy i Wrocławia. Archiwum zawiera m.in. korespondencję, materiały do książek Janiny i Henryka Mierzeckich oraz Aleksandry i Andrzeja Garlickich, a także autografy notatek Henryka Mikolascha, wybitnego lwowskiego fotografa. W spuściznie znajduje się również cenny, historyczny i współczesny sprzęt fotograficzny, blisko 20 tysięcy fotografii i negatywów Janiny Mierzeckiej i Aleksandry Garlickiej, wśród nich: zdjęcia rodzinne, profesjonalne reprodukcje dzieł

← Pokaz spuścizny po Zbigniewie Seifercie, wybitnym skrzypku i kompozytorze jazzowym, przekazanej do zbiorów Biblioteki Narodowej przez siostrę artysty, Pałac Rzeczypospolitej, 11 lipca 2014 r.

↑ Rękopisy nut Zbigniewa Seiferta oraz fotografie z jego prywatnego archiwum, przekazane do zbiorów Biblioteki Narodowej. Pałac Rzeczypospolitej, 11 lipca 2014 r.

sztuki wykonywane przez Mierzecką, a także interesująca dokumentacja współorganizowanych przez Aleksandrę Garlicką w Zachęcie wystaw fotografii chłopskiej, robotniczej i portretów inteligencji polskiej. Wyjątkową częścią darowizny jest unikatowy album *Ręka pracująca* – opracowany w 1939 r. przez Henryka Mierzeckiego katalog chorób skóry dłoni, zawierający wykonane przez Janinę Mierzecką fotografie przypadków klinicznych. Albumowi towarzyszy zestaw oryginalnych szklanych negatywów.

Nagrania dźwiękowe

Zakupy

- 5 taśm magnetofonowych z oryginalnymi nagraniami sporządzonymi pod kierownictwem Krzysztofa Komedy (z zapisem jego głosu) do filmów *Hunger* i *People meet and sweet music fills the heart*.
- 28 płyt długogrających – polonika krajowe i zagraniczne – wydawanych od końca XIX w. do lat 70. XX w.

03

Opracowanie zbiorów.
Bibliografia narodowa.
Funkcje centralne

Opracowanie zbiorów

Od 1 stycznia 2012 r. wszystkie książki, nuty, mapy oraz nagrania dźwiękowe i audiowizualne wpływające do Biblioteki Narodowej jako egzemplarze obowiązkowe są katalogowane nie później niż 24 godziny od momentu ich dostarczenia do BN. Do końca 2013 r. trwały prace pozwalające na identyczny tryb dla wszystkich wpływających publikacji w ramach egzemplarza obowiązkowego, w tym czasopism. Tryb ten obowiązuje w BN od 1 stycznia 2014 r.

Zintegrowany system biblioteczny BN

Publikacje, które wpływają do Biblioteki Narodowej, przede wszystkim książki i czasopisma, ale także druki ulotne, dokumenty elektroniczne, nuty, mapy oraz nagrania dźwiękowe i audiowizualne, są na bieżąco rejestrowane w zintegrowanym systemie bibliotecznym. W systemie SIERRA obsługiwany jest od kwietnia 2013 r. główny katalog komputerowy, natomiast bazę dla Katalogów Centralnych i Bibliografii (KCB) obsługuje system MILLENIUM. W grudniu 2014 r. została włączona także baza dla Narodowego Zasobu Bibliotecznego (NZB), obsługiwana również w systemie MILLENIUM. System działa w oparciu o 5 głównych modułów: katalogowania, gromadzenia, zamawiania i rejestracji czasopism oraz udostępniania. Pomocniczo do funkcjonowania systemu wykorzystywany jest moduł administracyjny, moduł do automatycznego wyprowadzania i przesyłania danych.

Do katalogu głównego, obsługiwanego przez system SIERRA, wprowadzane są wszystkie typy dokumentów gromadzonych w BN. Tradycyjny katalog kartkowy obejmuje opisy książek i czasopism wydanych tylko w latach 1801–1999 (opisy te stopniowo są przenoszone do katalogu komputerowego w ramach retrokonwersji). W tworzeniu bazy danych w systemie SIERRA brali udział bibliotekarze z wielu komórek organizacyjnych BN, gromadzący i opracowujący zbiory różnych typów dokumentów:

W 2014 r. baza znacząco wzrosła i powiększyła się o 937 400 rekordów (w 2013 r. – 559 170) różnych typów dokumentów bibliotecznych. Według danych na dzień 31 grudnia 2014 r. baza liczyła 7 607 173 rekordy (w 2013 r. – 6 680 820), w tym:

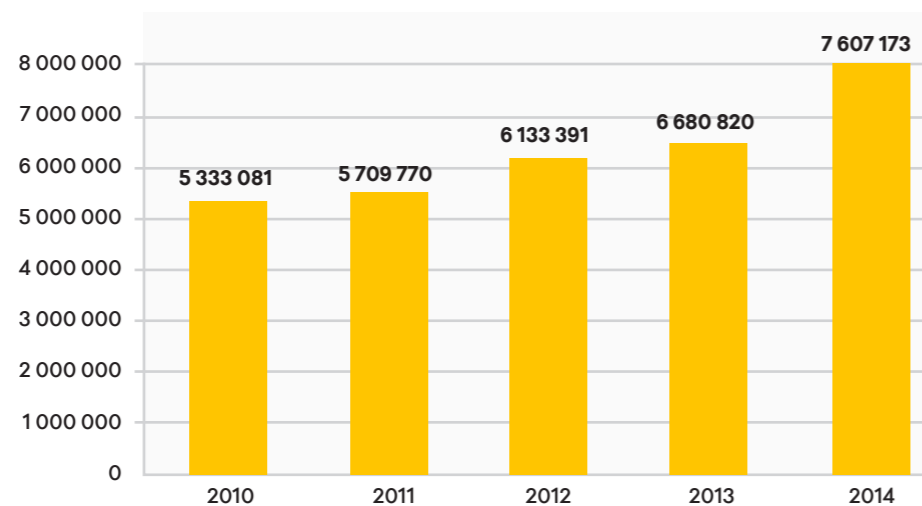
- rekordów bibliograficznych – 2 290 503,
- egzemplarza – 3 544 932,
- zasobu czasopism – 111 651,
- wzorcowych – 1 615 446,
- zamówień – 7009,
- dostawców – 230,
- rachunków – 2882,
- czytelnika – 34 520.

książki i czasopisma, druki ulotne, nuty, mapy, ikonografię, nagrania dźwiękowe i audiowizualne, dokumenty elektroniczne, mikroformy, starodruki i rękopisy.

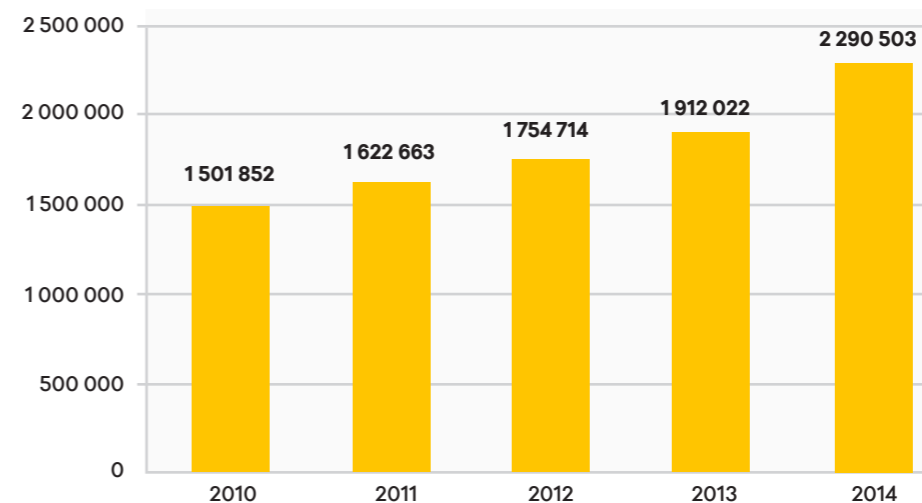
Stan katalogu głównego BN na dzień 31 grudnia 2014 r.

RODZAJ REKORDU	STAN NA 31.12.2013	USUNIĘTO W 2014 (MELIORACJA)	PRZYBYŁO W 2014	STAN NA 31.12.2014
Bibliograficzne	1 912 022	- 499	378 980	2 290 503
Wzorcowe:				
- formalne	815 022		129 261	943 482
- przedmiotowe	582 888		91 211	671 964
razem	1 397 910	- 2 936	220 472	1 615 446
Egzemplarza	3 241 022	- 6 430	310 340	3 544 932
Zasobu czasopism	103 570	- 1 160	9 241	111 651
Zamówień	5 518	-	1 491	7 009
Czytelnika	18 026	- 22	16 516	34 520
Dostawców	228	-	2	230
Rachunków	2 524	-	358	2 882
Razem	6 680 820	- 11 047	937 400	7 607 173

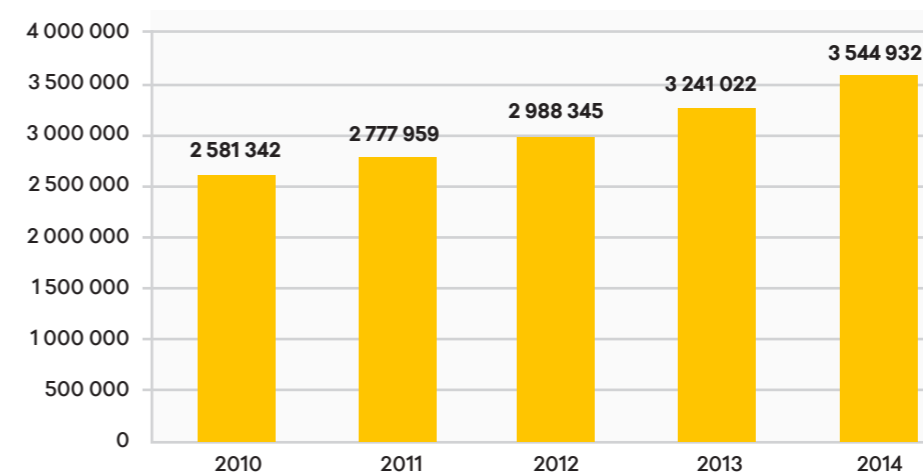
Liczba rekordów ogółem w bazie katalogu głównego w latach 2010–2014

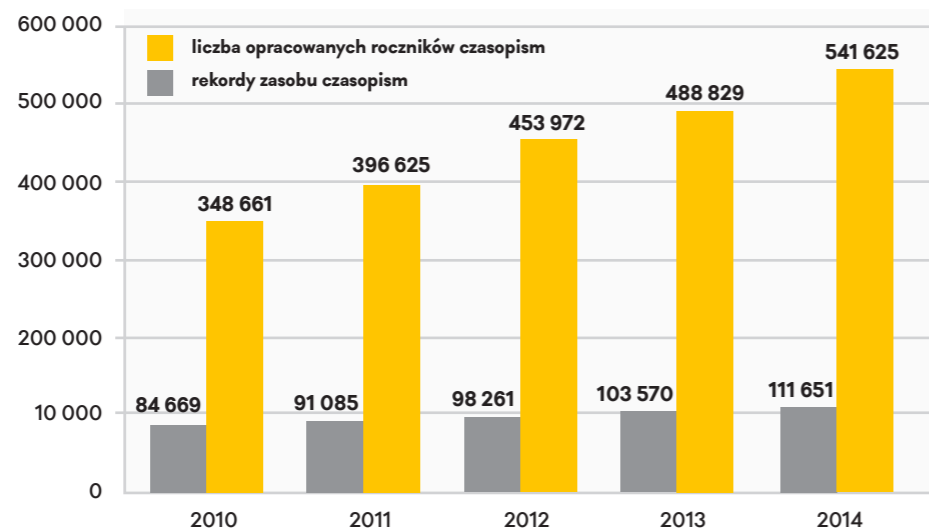
Liczba rekordów bibliograficznych w bazie katalogu głównego BN w latach 2010–2014

Liczba rekordów egzemplarza w bazie katalogu głównego BN w latach 2010–2014

Liczba rekordów zasobu czasopism i opracowanych roczników czasopism w bazie w latach 2010–2014

Baza Katalogi Centralne i Bibliografie (KCB)

Baza ta obsługiwana jest jeszcze w systemie MILLENIUM. Sukcesywnie przygotowywane są i przenoszone do niej dane z baz dotychczas prowadzonych w systemie MAK. Zakład Bibliografii Zawartości Czasopism, który jako pierwszy rozpoczął pracę w tej bazie, od 1 kwietnia 2014 r. podjął się wprowadzania bibliografii artykułów z czasopism polskich do katalogu głównego, a od 1 lipca 2014 r. wprowadza tam również artykuły z gazet i tygodników polskich. Opisy wprowadzane od 1 stycznia 2014 r. (łącznie 33 201 rekordów) zostały przeniesione do katalogu głównego. W bazie KCB pozostały opisy artykułów z gazet i tygodników wprowadzane do 31 grudnia 2013 r. (336 154 rekordy), natomiast opisy artykułów z czasopism polskich są sukcesywnie przenoszone do katalogu głównego. Na koniec 2014 r. baza KCB liczyła 1 859 109 rekordów bibliograficznych (w 2013 r. – 1 521 377), w tym: Baza zawartości czasopism – 1 068 941 rekordów (Artykuły z czasopism polskich – 732 787, Artykuły z gazet i tygodników polskich – 336 154 rekordy), Centralny Katalog Książek Zagranicznych – 653 417 rekordów, Bibliografia polska 1901–1939 – 51 603 rekordy, Bibliografia Poloników Zagranicznych – 85 148 rekordów. W 2014 r.

przybyło 417 200 rekordów. Baza jest sukcesywnie uzupełniana o kolejne bibliografie i katalogi centralne.

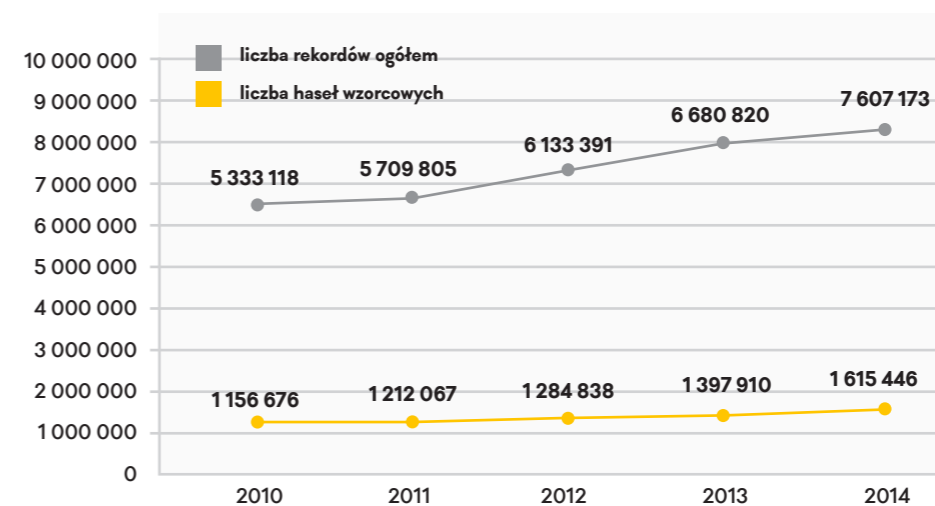
Kartoteki wzorcowe

Na koniec 2014 r. liczba haseł wzorcowych w bazie katalogu głównego BN wynosiła 1 615 446 (w 2013 r. – 1 397 910), w tym:

- rekordów haseł formalnych – 943 482 (w 2013 r. – 815 022),
- haseł przedmiotowych – 671 964 (w 2013 r. – 582 888).

Baza haseł wzorcowych powiększyła się w 2014 r. o 220 472 rekordy (w 2013 r. o 117 051), usunięciu poddano 2936 rekordów (w 2013 r. – 3979).

Tempo wzrostu liczby rekordów ogółem i haseł wzorcowych w bazie katalogu głównego BN w latach 2010–2014

Retrokonwersja. Zespół Zadaniowy Korpus Publikacji Polskich

Uznając retrokonwersję za jedno z ważniejszych zadań stojących przed Biblioteką Narodową, w strukturze BN powołano w 2012 r. Zespół Zadaniowy „Korpus Publikacji Polskich”, który rok później przejął zadania Zakładu Retrokonwersji

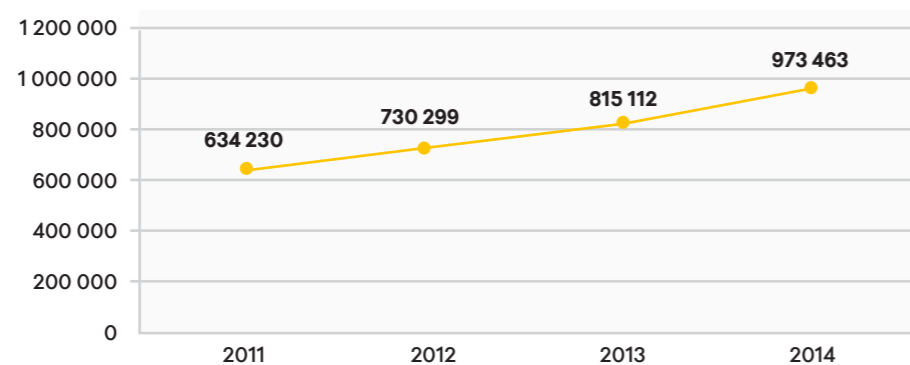

i Zakładu Opracowania Rzeczowego. Celem Zespołu jest przygotowanie i wprowadzenie do bazy katalogowej rekordów bibliograficznych książek, czasopism, map, nagrań, druków ulotnych i nut. Prace Zespołu finansowane były zarówno ze środków własnych BN, jak i z dotacji Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. W 2014 r. pracownicy Zespołu wprowadzili do systemu 74 945 rekordów (w 2013 r. – 33 706), założyli 122 890 rekordów egzemplarza (w 2013 r. – 51 480) i wprowadzili 30 889 haseł wzorcowych (w 2013 r. – 11 059). W ramach prac nad retrokonwersją, finansowanych z dotacji MKiDN, w 2014 r. wykonano także 98 873 opisy katalogowe, w tym: 48 604 książek, 25 963 roczników czasopism, 2524 starych druków, 3961 nut, 5255 nagrań i 2475 map). Prace nad retrokonwersją prowadzone były także w miarę możliwości w innych komórkach organizacyjnych BN (głównie w Zakładzie Książki), przy czym proces ten był z natury rzeczy ograniczony ze względu na podstawowe zadania tych komórek, tj. opracowanie bieżącego wpływu materiałów bibliotecznych. Łącznie w 2014 r. wprowadzono do systemu 158 351 rekordów (w 2013 r. – 84 823).

Liczba rekordów wprowadzonych w ramach retrokonwersji w latach 2011–2014

	LICZBA REKORDÓW PROWADZONYCH W DANYM ROKU	STAN NA KONIEC DANEGO ROKU
2011	53 250	634 230
2012	93 069	730 299
2013	84 823	815 112
2014	158 351	973 463

Tempo wzrostu liczby rekordów wprowadzonych w ramach retrokonwersji w latach 2011–2014

Język Haseł Przedmiotowych Biblioteki Narodowej (JHP BN)

W 2014 r. Pracownia Języka Haseł Przedmiotowych Instytutu Bibliograficznego kontynuowała prace nad rozwojem słownictwa i metodyki JHP BN. Bieżącą kontrolą pod względem merytorycznym i formatowym objęto 91 211 nowych haseł przedmiotowych. W zakresie tych prac zmodyfikowano 28 631 haseł. Dokonano także kontroli 2789 rekordów wzorcowych założonych w Bibliotece Publicznej m. st. Warszawy (w 2013 r. – 2460).

W ramach prac nad kartoteką wzorcową JHP BN opracowano, zwalidowano i wprowadzono do Słownika JHP BN 2615 haseł (w 2013 r. – 2092), usunięto 1892 rekordy wzorcowe (w 2013 r. – 3638). Prowadzono także prace melioracyjne związane ze zmianami słownictwa JHP BN. Dotyczyły one 10 000 rekordów wzorcowych i ok. 16 000 rekordów bibliograficznych.

Monitorowano też proces udostępniania danych użytkownikom zewnętrznym oraz aktualizowano kartotekę wzorcową prezentowaną w witrynie BN (baza MAK) i Poradnik opracowania wg JHP BN.

Pracownia kontynuowała także prowadzenie serwisu informacyjnego uruchomionego w 2011 r. w formie bloga pn. *Fabryka języka*, zawierającego aktualności, propozycje i artykuły problemowe z zakresu języków informacyjno-wyszukiwawczych. Inne prace metodyczne zrealizowane w Pracowni JHP BN związane były m.in. z przygotowaniem danych do edycji Słownika JHP na CD-ROM oraz prezentacją roboczego projektu przekształcenia języka haseł przedmiotowych BN w język deskryptorowy.

Uniwersalna Klasyfikacja Dziesiąta (UKD)

Pracownia UKD Instytutu Bibliograficznego kontynuowała prace nad kartoteką wzorcową UKD, która została opublikowana w witrynie BN w grudniu 2011 r. W 2014 r. do kartoteki dodano 1100 rekordów wzorcowych oraz wprowadzono noty stosowania i przykłady wyodrębnione w toku prowadzonych prac korektorskich. Dokonano także weryfikacji rekordów wzorcowych pod kątem przygotowania odpowiedników słownych haseł indeksowych w dziale 34 Prawo.

Pracownia UKD przygotowała i ogłosiła na stronie internetowej BN kolejne numery „Biuletynu Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiątnej”: nr 37 (Dział 338.48 Turystyka. 91 Geografia. 796 Sport), nr 38 (Bezpieczeństwo), nr 40 (Podziały wspólne czasu), nr 41 (Regionalizm). Kontynuowano prace nad *Poradnikiem Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiątnej*, w ramach których opracowano rozdziały poświęcone działom: 0 Dział ogólny, 1 Filozofia, 2 Religia, 3 Nauki społeczne, 7 Sztuka).

W pracowni UKD przeprowadzono także weryfikację opracowania rzeczowego związaną z publikacją „Przewodnika Bibliograficznego” oraz prowadzono modyfikację zapisów UKD w katalogu BN (łącznie 17 500 rekordów). W ramach współpracy z UDC Advisory Board z Konsorcjum UKD kontynuowano prace nad nowymi tablicami UKD, dokonano przeglądu słownictwa MRF oraz wstępnych ustaleń zasad zapisu.

Przeprowadzono modyfikacje w bazach: MILLENIUM/SIERRA, w bazie MAK i Multilingual MRF. W 2014 r. zmodyfikowano łącznie 20 250 rekordów bibliograficznych i wzorcowych.

W 2014 r. zorganizowano dwa zebrania Zespołu do spraw Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiątnej. Na pierwszym, które odbyło się w dniach 19–20 maja w Bibliotece Politechniki Białostockiej, omówiono i przyjęto ustalenia w zakresie klasyfikowania zagadnień: Dziecko trudne, Terminologia, Przemysł – wpływ na środowisko i zdrowie, Animacja kultury, Finanse kościelne, Zagadnienia dotyczące szkoleń, Zagadnienia dotyczące bezpieczeństwa. Podczas drugiego zebrania, które odbyło się 29 września 2014 r. w BN, przyjęto ustalenia dotyczące zasad opracowania dokumentów na temat regionalizmu oraz zaprezentowano wybrane działy pod kątem ich adaptacji do potrzeb tablic skróconych. Zorganizowano także zebranie adaptorów pliku wzorcowego UKD (BN, 30 września 2014 r.), szkolenie dla nauczycieli bibliotekarzy i bibliotekarzy bibliotek pedagogicznych pt. „Perspektywy rozwoju języków informacyjno-wyszukiwawczych przy charakterystyce źródeł edukacyjnych” (Sulejówek, 14 listopada 2014 r.) oraz przeprowadzono szkolenie z opracowania rzeczowego dokumentów z wykorzystaniem UKD (Powiatowa Biblioteka Publiczna w Piaszynie, 15 grudnia 2014 r.).

Bibliografia narodowa

Do statutowych obowiązków Biblioteki Narodowej jako narodowej centrali bibliograficznej należy opracowywanie bieżącej i retrospektywnej bibliografii narodowej.

W Pracowni Teorii i Organizacji Bibliografii Instytutu Bibliograficznego redagowany jest także Słownik Terminologiczny z Zakresu Bibliografii i Katalogowania *Sternik*.

Przewodnik Bibliograficzny

„Przewodnik” jest podstawowym członem bieżącej bibliografii narodowej rejestrującym w cyklu tygodniowym książki publikowane w Polsce. „Przewodnik Bibliograficzny” odnotowuje publikacje, których wydawca lub współwydawca ma siedzibę na terenie Polski oraz wydawnictwa ogłoszone poza terenem państwa, jeżeli ich wydawcą lub współwydawcą są instytucje krajowe lub ich agendy zagraniczne. Nie stosuje się kryterium językowego ani kryteriów wartościujących. Od 2010 r. bieżąca bibliografia narodowa jest udostępniana w formie tygodnika w pliku PDF oraz bibliograficznej bazy danych, zamieszczanych na stronie internetowej BN. Pracownia Przewodnika Bibliograficznego działa od 2012 r. w ramach Zakładu Książki BN.

W 2014 r. opracowano 52 zeszyty bibliografii bieżącej wydawnictw zwartych, zawierających łącznie 35 280 pozycji (w 2013 r. – 34 645). Dostępna w witrynie BN bibliograficzna baza danych „Przewodnika Bibliograficznego” za lata 1973–2014 zawierała na koniec 2014 r. 733 347 opisów.

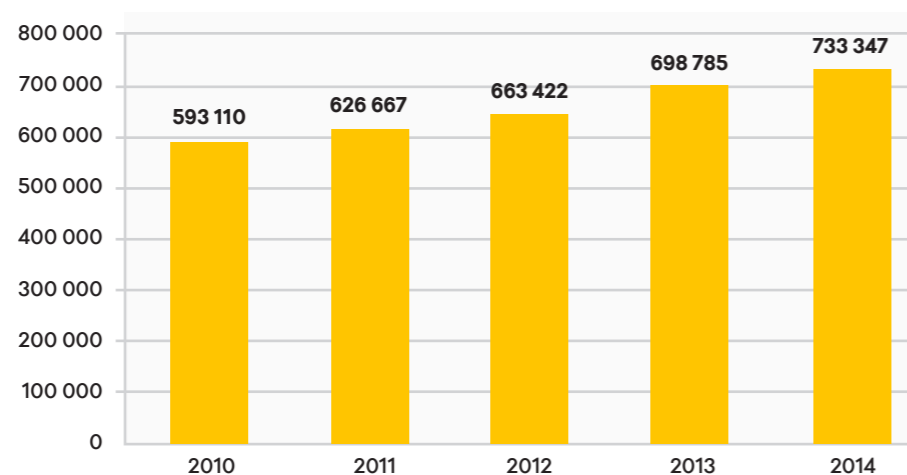
Pracownia Teorii i Organizacji Bibliografii Instytutu Bibliograficznego prowadzi od trzech lat blog tematyczny *Porządek Rzeczy poświęcony m.in. zagadnieniom związanym z katalogowaniem i bibliografią, interesującym publikacjom, normom, standardom bibliograficznym oraz informacjom na temat prac badawczych i wdrożeniowych w zakresie bibliografii, prowadzonych w Polsce i na świecie.*

Liczba rekordów „Przewodnika Bibliograficznego” opracowanych w latach 2010–2014

2010	31 537
2011	33 557
2012	36 755
2013	34 645
2014	35 280

Liczba opisów bibliograficznych w bazie danych „Przewodnika Bibliograficznego” w latach 2010–2014

Polonica Zagraniczne. Bibliografia

Bibliografia rejestruje wydawnictwa zwarte na podstawie uznanych za polonicum egzemplarzy książek pozyskiwanych do zbiorów BN poprzez kupno, dary i wymianę publikacji. Oprócz opisów sporządzonych z autopsji bibliografia zamieszcza opisy książek pozyskane z wielu źródeł bibliograficznych, m.in. w wyniku analizy bibliografii narodowych krajów europejskich i pozaeuropejskich, drukowanych katalogów książek, bibliografii specjalnych i katalogów online większych bibliotek światowych. Pracownia

Bibliografii Poloników Zagranicznych została w kwietniu 2013 r. włączona do Zakładu Książki. Bibliografia prezentowana jest w postaci bazy danych na stronach internetowych BN. W 2014 r. na podstawie autopsji bieżącego wpływu książek do BN opisano 2187 pozycji (w 2013 r. – 1763), a ze źródeł bibliograficznych wytypowano i wpisano do bazy danych 7821 pozycji (w 2013 r. – 3077).

Bibliografia polska 1901–1939

Jest to retrospektywna bibliografia narodowa, stanowiąca kontynuację chronologiczną *Bibliografii polskiej* XIX w. Estreicherów. Rejestruje wydawnictwa opublikowane na ziemiach polskich (bez względu na język publikacji i narodowość autora) oraz polonica spoza ziem polskich. Zasięg terytorialny to granice II Rzeczypospolitej z 1939 r. Zasięg chronologiczny obejmuje okres od 1901 r. do końca sierpnia 1939 r. Zasięg formalno-wydawniczy obejmuje druki zwarte, wydawnictwa nutowe, atlasy map, albumy rycin.

Bibliografia polska 1901–1939 udostępniana jest w następujących formach:

- w wersji drukowanej (16 tomów – A–Km)
- na stronie internetowej BN w bazie danych w programie MAK
- w formie plików PDF zamieszczonych na stronie internetowej BN
- w postaci cyfrowej w cBN *Polona*.

W 2014 r. Zakład Bibliografii Polskiej 1901–1939 wprowadził do bazy łącznie 7186 opisów (w 2013 r. – 8652), dzięki czemu liczyła ona na koniec 2014 r. 220 414 opisów. W 2014 r. zakończono prace redakcyjne nad tomem 17 *Bibliografii* (Kn–Korn) zawierającym 6457 pozycji oraz rozpoczęto prace nad tomem 18 (Koro–Krn), dla którego opracowano 3127 pozycji bibliograficznych.

Bibliografia podziemnych druków zwartych z lat 1976–1989

Bibliografia rejestruje druki zwarte, które zostały wydane poza cenzurą przez nielegalne wydawnictwa, partie polityczne, grupy i ruchy religijne itp. w latach 1976–1989. Bibliografia obejmuje również wydania Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność” w okresie legalnej działalności „Solidarności”. Bibliografia podejmuje trud ukazania całego okresu nielegalnego rynku wydawniczego od powstania nielegalnych organizacji i partii politycznych aż do zmiany ustroju w 1989 r. W Bibliografii uwzględniono 6513 poz.

Bibliografie wydawnictw ciągłych

W bibliografii wydawnictw ciągłych uwzględnia się wydawnictwa ciągłe publikowane w Polsce, niezależnie od języka tekstu, o częstotliwości od dziennika do rocznika, czasopisma publikowane nieregularnie, wydawnictwa zbiorowe, kalendarze, sprawozdania. Pracami nad bibliografią zajmuje się od 2011 r. Zakład Czasopism. W 2014 r. przejrzano i zarejestrowano 50 131 roczników, w tym 24 168 roczników bieżącego wpływu i 25 963 roczniki retrospektywne. Na podstawie tego materiału wprowadzono, uzupełniono i zredagowano opisy czasopism w następujących bazach bibliograficznych:

- Bibliografia Wydawnictw Ciągłych – dostępna na stronie internetowej BN w bazach danych, które rejestrują tytuły czasopism ukazujących się w danym roku. W 2014 r. przejrzano i zarejestrowano 39 149 roczników wydawnictw ciągłych. Bazy rocznikowe Bibliografii zawierają obecnie: rocznik 2010 – 7391 pozycji, rocznik 2009 – 7376 pozycji, rocznik 2008 – 7281 pozycji, rocznik 2007 – 7292 pozycje, rocznik 2006 – 7116 pozycji, a roczniki 2001–2005 – 10 621 pozycji.
- Bibliografia Wydawnictw Ciągłych Nowych, Zawieszonych i Zmieniających Tytuł – publikowana jako kwartalnik na stronie internetowej BN w formie plików PDF. W 2014 r. sporządzono opisy i zredagowano cztery numery kwartalnika zawierającego 730 pozycji (w 2012 r. – 928) oraz opracowano roczną kumulację kwartalnika za 2013 r. zawierającą 928 pozycji.

Kontynuowano także prace nad retrospektywną Bibliografią Niezależnych Wydawnictw Ciągłych z lat 1976–1990, udostępnianą w bazie danych znajdującej się na stronie internetowej BN. Baza zawiera obecnie 5957 tytułów.

Bibliografia Zawartości Czasopism

Zadaniem bibliografii jest rejestrowanie artykułów opublikowanych w polskich czasopismach, bez względu na język publikacji, wpływających jako egzemplarz obowiązkowy do Biblioteki Narodowej. Bibliografia Zawartości Czasopism jest bibliografią selekcyjną, nie rejestruje zawartości wszystkich czasopism Polsce. Do Zakładu Bibliografii Zawartości Czasopism BN wpłynęło w 2014 r. w ramach e.o. 3350 woluminów czasopism (w 2013 r. – 2966). Opracowano 3630 woluminów (w 2013 r. – 2944), w tym 280 woluminów wypożyczono ze zbiorów BN jako zaległe w opracowaniu. Zarejestrowano 184 nowe tytuły (w 2013 r. – 96). Na koniec 2014 r. Bibliografia Zawartości Czasopism rejestrowała zawartość 2327 tytułów czasopism (w 2013 r. – 2143).

W 2014 r. opisy artykułów z czasopism były dostępne w czterech bazach internetowych:

- Artykuły z czasopism polskich (MARC 21, 2005–) – do bazy wprowadzono w 2014 r. 48 663 rekordy bibliograficzne (w 2013 r. – 38 667). Na koniec 2014 r. baza liczyła 474 968 rekordów.
- Artykuły z czasopism polskich (MARC BN 1996–2004) – na koniec 2010 r. baza liczyła 395 318 rekordów (jest to baza zamknięta, nie wprowadza się do niej nowych opisów).
- Artykuły z gazet i tygodników polskich (MARC BN 1996–2004) – baza zamknięta w 2004 r. Liczy 104 697 rekordów.
- Wspólna Baza Artykułów z Gazet i Tygodników Polskich (Wspólna Baza BN i Bibliotek Publicznych „Prasa”) – prowadzona we współpracy z 10 wojewódzkimi bibliotekami publicznymi i dwiema bibliotekami pedagogicznymi, aktualizowana codziennie. W 2014 r. rejestrowana była zawartość 6 dzienników, 17 tygodników i 1 miesięcznika. Zakład Bibliografii Zawartości Czasopism wprowadził do bazy 3967 opisów (w 2013 r. – 5637), a współpracujące z BN biblioteki 27 342 opisy (w 2013 r. – 23 673). Łącznie wprowadzono 31 309 rekordów (w 2013 r. – 29 310). Na koniec 2014 r. baza liczyła 262 956 opisów bibliograficznych.

Wszystkie bazy zawierały łącznie na koniec 2014 r. 1 241 939 opisów (w 2013 r. – 1 148 544).

Zakład Bibliografii Zawartości Czasopism od 1 kwietnia 2014 r. podjął się wprowadzania bibliografii artykułów z czasopism polskich do katalogu głównego, a od 1 lipca 2014 r. wprowadza tam również artykuły z gazet i tygodników polskich. Opisy wprowadzane od 1 stycznia 2014 r. (łącznie 33 201 rekordów) zostały przeniesione do katalogu głównego. W bazie KCB pozostały opisy artykułów z gazet i tygodników wprowadzane do 31 grudnia 2013 r. (336 154 rekordy). Od listopada 2014 r. opisy artykułów z czasopism naukowych są sukcesywnie przenoszone do katalogu głównego.

We wrześniu 2014 r. Biblioteka Narodowa rozpoczęła projekt Zintegrowana Platforma Polskich Czasopism Naukowych „Merkuriusz”. Jego celem jest przekształcenie do postaci cyfrowej i stworzenie opisów bibliograficznych artykułów, które w latach 2002–2014 ukazały się na łamach polskich periodyków umieszczonych na liście punktowanych czasopism naukowych Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Prace obejmują ponad 1900 tytułów czasopism i ponad 700 tysięcy artykułów.

Publikacje, przekształcone do formy cyfrowej w ramach projektu Zintegrowana Platforma Polskich Czasopism Naukowych „Merkuriusz”, dostępne będą dla czytelników w bibliotekach na terenie całej Polski poprzez Cyfrową Wypożyczalnię Publikacji Naukowych ACADEMICA. Do końca 2014 r. w ramach projektu zostało wykonanych 46 130 opisów bibliograficznych z pełnym opracowaniem formalnym i rzeczowym oraz rekordami wzorcowymi. Opracowano 140 tytułów czasopism. Projekt realizowany będzie przez BN do końca listopada 2015 r. we współpracy z Biblioteką Główną Politechniki Warszawskiej. Projekt dofinansowany jest z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka (Działanie 2.3 *Inwestycje związane z rozwojem infrastruktury informatycznej nauki*).

Bibliografia Dokumentów Elektronicznych

Jest bibliografią selekcyjną, rejestruje publikacje, których wydawca lub współwydawca ma siedzibę na terenie Polski oraz wydawnictwa ogłoszone poza terenem państwa, jeżeli ich wydawcą lub współwydawcą są instytucje krajowe lub ich agendy zagraniczne. Nie stosuje się kryterium językowego i wartościującego. Dobór i selekcja publikacji jest przeprowadzana na podstawie kryteriów formalnych. Opracowaniem Bibliografii zajmuje się Zakład Dokumentów Elektronicznych. Publikowana jest na stronie internetowej BN w formie PDF. Baza zawierała na koniec 2014 r. 5561 rekordów (w 2013 r. – 3310).

Polska Bibliografia Bibliologiczna

Opracowaniem tej Bibliografii zajmuje się Zakład Dokumentacji Księgoznawczej BN. Łącznie baza Polskiej Bibliografii Bibliologicznej 1995–2013, udostępniona na stronie internetowej BN, liczyła na koniec 2014 r. 75 297 opisów. W 2014 r. ukazał się drukiem rocznik Polskiej Bibliografii Bibliologicznej za 2009 r., ukończono także prace nad rocznikiem 2010.

Bibliografia Analityczna Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej (BABiN)

Baza Bibliografii Analitycznej Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej 1990–2014, udostępniona na stronie internetowej BN, liczyła na koniec roku 5596 opisów (w 2013 r. – 5562). Biblioteka Narodowa prowadzi w formie bloga serwis BABIN 2.0, informujący o treści wybranych artykułów z najważniejszych i najbardziej reprezentatywnych dla bibliotekoznawstwa i informacji naukowej tytułów fachowych pism zagranicznych.

Funkcje centralne

Biblioteka Narodowa jako centralna biblioteka Rzeczypospolitej Polskiej pełni wiele funkcji o znaczeniu ogólnopolskim. Jest centralną biblioteką dziedzinową w zakresie bibliotekoznawstwa i nauki o książce, informacji naukowej i archiwistyki, prowadzi katalogi centralne, odpowiada za statystykę wydawnictw i statystykę bibliotek publicznych, a także pełni ważną rolę w normalizacji bibliograficznej w skali kraju. BN prowadzi także działalność szkoleniową w zakresie doskonalenia zawodowego bibliotekarzy oraz pracowników informacji naukowej, oferując różnorodne kursy, warsztaty specjalistyczne, seminaria, konwersatoria, zajęcia problemowe z zakresu bibliotekoznawstwa i informacji naukowej, obsługi komputerowych baz danych, informatycznych systemów bibliotecznych.

ISBN, ISMN, ISSN

Biblioteka Narodowa jest odpowiedzialna za przydzielanie numerów identyfikacyjnych wydawcom: przydzielanie im puli numerów dla książek (ISBN), oznaczanie czasopism (ISSN), nadawanie numerów identyfikacyjnych drukom muzycznym (ISMN) oraz za przekazywanie danych do właściwych organizacji międzynarodowych. W 2013 r. zlikwidowano Zakład Znormalizowanych Numerów Wydawnictw, równoległe wyodrębniając w strukturze BN Samodzielne Stanowisko Pracy oraz Zespół Zadaniowy do spraw znormalizowanych numerów ISBN i ISMN. Powołano też Pracownię Narodowy Ośrodek ISSN, działającą w ramach Zakładu Czasopism.

Krajowe Biuro ISBN

W 2014 r. trwały prace nad przygotowaniem serwisu e-ISBN, który został oficjalnie otwarty przez minister kultury i dziedzictwa narodowego prof. Małgorzatę Omilanowską podczas 18. Międzynarodowych Targów Książki w Krakowie 24 października 2014 r. Serwis e-ISBN oparty na otwartej specyfikacji ONIX 3.0 ma na celu ułatwienie przepływu metadanych

Nowy serwis e-ISBN służy do błyskawicznego nadawania i zarządzania numerami ISBN oraz powiązanych z nimi danymi. Jest to pierwsza w Polsce e-usługa publiczna skierowana do branży wydawniczej.

na rynku książki i podniesienie jakości informacji w obiegu publicznym. Ma on przede wszystkim usprawnić i unowocześnić obecne procedury przyznawania numerów. Wydawcy mogą ograniczyć czas poświęcany na występowanie o kolejne pulę numerów ISBN oraz przekazywanie informacji o numerach wykorzystanych. Dzięki podstawowym funkcjonalnościom serwisu wydawca może traktować serwis elektronicznego nadawania ISBN jako miejsce zarządzania swoją produkcją wydawniczą. Korzystanie

z serwisu e-ISBN jest dobrowolne – wydawcy mogą równolegle korzystać z tradycyjnej drogi pozyskiwania pul numerów, serwis jest jednak na tyle wygodny dla użytkowników, że BN spodziewa się, iż wkrótce będzie z niego korzystała większość wydawców. Dodatkowym atutem elektronicznego systemu jest możliwość bieżącego monitorowania ruchu wydawniczego przez operatora serwisu, a także śledzenia nowości wydawniczych przez innych użytkowników, takich jak księgarze i bibliotekarze.

W 2014 r. przydzielono wydawcom książek 3082 pulę numerów (w 2013 r. – 2875), w tym 2359 nowych (w 2013 r. – 2199) i 723 kontynuacje (w 2013 r. – 676). Stan bazy polskich wydawców na koniec 2014 r. wynosił 41 924 rekordy (w 2013 r. – 38 814), w tym 1384 wydawców zarejestrowało się w okresie 1 października – 31 grudnia 2014 r. w nowym systemie e-ISBN. Jak co roku BN przygotowała sprawozdanie dla Międzynarodowej Agencji ISBN w Londynie.

Krajowe Biuro ISMN

W 2014 r. przydzielono wydawcom 15 pul numerów (w 2013 r. – 13), w tym dla 14 nowych wydawców i 1 pulę jako kontynuację. Stan bazy na koniec 2014 r. wynosił 168 rekordów (w 2013 r. – 154). Przekazano roczne sprawozdanie do Międzynarodowej Agencji ISMN w Berlinie.

Narodowy Ośrodek ISSN

W 2014 r. nadano numery ISSN 1366 tytułom wydawnictw ciągłych (w 2013 r. – 1406), w tym dokonano 504 rezerwacji przed wydaniem pierwszego numeru (w 2013 r. – 560), a 480 rezerwacji numerów zamieniono na numery stałe (w 2013 r. – 621). Stała baza danych w systemie MAK liczyła na koniec 2014 r. 42 250 rekordów (w 2013 r. – 40 800). Do Międzynarodowego Ośrodka ISSN w Paryżu wysłano 22 pliki (w 2013 r. – 14) z danymi, zawierające w sumie 2850 rekordów (w 2013 r. – 2100), w tym 1450 opisów nowych tytułów i 1400 zmodyfikowanych (w 2013 r. – odpowiednio 1400 i 700).

Statystyka wydawnictw

Do zadań Biblioteki Narodowej należy przygotowanie urzędowej statystyki polskiej produkcji wydawniczej, tworzonej na podstawie danych o publikacjach zarejestrowanych w bieżącej bibliografii narodowej i ukazującej się jako rocznik „Ruch Wydawniczy w Liczbach – Polish Publishing in Figures”. Jest to unikatowy zbiór danych na temat ukazujących się na terenie Polski wydawnictw zwartych i periodycznych. Pierwszy, próbny zeszyt „Ruchu Wydawniczego w Liczbach” ukazał się w 1955 r. Kolejne zeszyty wychodzą w cyklu rocznym, prezentując dane za rok ubiegły. Od 2011 r. rocznik publikowany jest w postaci dokumentu elektronicznego dostępnego online na stronie internetowej BN. Materiałem dla statystyki jest nadsyłany do Biblioteki Narodowej egzemplarz obowiązkowy druków opublikowanych przez wydawców mających swoją siedzibę na terenie kraju. W statystyce ujmuje się te wydawnictwa nieperiodyczne, które zarejestrowane zostały w bieżącej bibliografii narodowej – „Przewodniku Bibliograficznym”. Wydawnictwa periodyczne (gazety i czasopisma) opracowywane są bezpośrednio na podstawie kolejnych zeszytów nadsyłanych jako egzemplarz obowiązkowy. W 2014 r. opracowano i opublikowano materiał do 59 rocznika „Ruch Wydawniczy w Liczbach” za rok 2013, który jest dostępny na stronie internetowej Biblioteki Narodowej w postaci pliku PDF.

Biblioteka Narodowa przekazała ponadto dane statystyczne o produkcji wydawniczej w Polsce za rok 2012 do Głównego Urzędu Statystycznego w celu publikacji w „Małym Roczniku Statystycznym”, „Roczniku Statystycznym Rzeczypospolitej Polskiej” i roczniku „Kultura”. Przekazano także dane o wydawnictwach dla

↑
Zastępca dyrektora BN do spraw rozwoju Mikołaj Baliszewski prezentuje nowy, adresowany do wydawców serwis Biblioteki Narodowej e-ISBN, którego celem jest błyskawiczne nadawanie i zarządzanie numerami ISBN. Międzynarodowe Targi Książki w Krakowie, 24 października 2014 r.

Warszawy i województwa mazowieckiego jako materiał do opracowania „Rocznika Statystycznego Warszawy”. Udzielano informacji i konsultacji z zakresu statystyki polskiej produkcji wydawniczej instytucjom i osobom prywatnym. Ponadto Instytut Książki i Czytelnictwa BN prowadził także statystykę obejmującą bibliotekarstwo publiczne w Polsce, ukazującą się jako rocznik „Biblioteki Publiczne w Liczbach”.

Prace normalizacyjne

Na mocy umowy z Polskim Komitetem Normalizacyjnym Biblioteka Narodowa kontynuowała prowadzenie Sekretariatu Komitetu Technicznego nr 242 ds. Informacji i Dokumentacji oraz organizowała trzy posiedzenia tego gremium. Prace normalizacyjne prowadziła Pracownia Teorii i Organizacji Bibliografii Instytutu Bibliograficznego BN. Posiedzenia poświęcone były m.in. omówieniu prac nad ustanowieniem normy PN-ISO 27729 „Informacja i dokumentacja – Międzynarodowy znormalizowany identyfikator nazwy ISNI” oraz wdrożeniu prac nad projektem PN-ISO 2789P „Informacja i dokumentacja. Międzynarodowa statystyka biblioteczna”.

Katalogi Centralne

Biblioteka Narodowa posiada największą w Polsce tego typu bazę informacji o czasopiśmie polskich i piśmiennictwie zagranicznym znajdującym się w bibliotekach polskich. Tworzenie bazy dostępnej zarówno w formie katalogu kartkowego, jak i bazy elektronicznej, możliwe jest dzięki bardzo dobrej współpracy BN z bibliotekami polskimi, które przekazują informacje o swoich zbiorach. Dane w katalogach pochodzą od blisko tysiąca bibliotek krajowych i ponad dwudziestu zagranicznych. Od 2013 r. pracami nad katalogami centralnymi zajmują się Zakład Informacji Naukowej (w zakresie książek i czasopism zagranicznych) i Zakład Czasopism (w zakresie czasopism polskich). Prowadzone są trzy katalogi: Centralny Katalog Książek Zagranicznych 1801-, Centralny Katalog Czasopism Zagranicznych 1801-, Centralny Katalog Czasopism Polskich 1801-1950.

Na koniec 2014 r. kartoteki kartkowe katalogów centralnych książek i czasopism zagranicznych oraz czasopism polskich gromadzonych w bibliotekach polskich zawierały 6 825 838 kart, zaś liczba opisów zarejestrowanych w bazach danych, dostępnych od 1997 r. w sieci lokalnej i Internecie, wyniosła 787 192 rekordy. Katalogi

zawierają lokalizację około 5 milionów książek zagranicznych, około 200 tysięcy tytułów czasopism zagranicznych oraz ponad 46 tysięcy polskich wydawnictw ciągłych (czasopism, sprawozdań i kalendarzy) ukazujących się w latach 1801-1950 (w bazie ujęto także opisy czasopism stanowiących stare druki, opublikowanych w latach 1661-1880). Biblioteka prowadzi też specjalny Centralny Katalog Starych Druków (stan na dzień 31 grudnia 2014 r. – 969 350 kart nie uległ zmianie od 2013 r.) oraz Centralny Katalog Rękopisów Muzycznych (do 1850 r.).

Stan kartotek katalogów centralnych według danych na dzień 31 grudnia 2014 r.

NAZWA KARTOTEKI	LICZBA KART
Centralny Katalog Książek Zagranicznych 1801-1996	4 843 190
Centralny Katalog Czasopism Zagranicznych 1801-1970	Około 1 800 000 (ok. 45 000 tytułów)
Centralny Katalog Czasopism Polskich 1801-1950	179 888
Sigla bibliotek polskich	2760
Razem	6 825 838

Liczba rekordów w bazach danych katalogów centralnych według stanu na dzień 31 grudnia 2014 r.

NAZWA BAZY	LICZBA REKORDÓW
Centralny Katalog Książek Zagranicznych 1975-1986 *	373 175
Centralny Katalog Książek Zagranicznych 1987- *	284 907
Centralny Katalog Czasopism Zagranicznych 1971-2010**	80 586
Centralny Katalog Czasopism Polskich 1801-1950	36 819
Sprawozdania	6 924
Kalendarze	3 103
Wykaz sigłów bibliotek	1 678

* Baza została przeniesiona do systemu MILLENIUM do Bazy Katalogi Centralne i Bibliografie (KCB).

** W związku z kumulacją pojedynczych roczników czasopism przyrost tej bazy w 2014 r. był ujemny.

Bazy EWIDENCJA i BIBLIOS

Zgodnie z zapisami Ustawy o bibliotekach Biblioteka Narodowa prowadzi w odrębnej bazie EWIDENCJA wykaz bibliotek naukowych oraz bibliotek należących do ogólnopolskiej sieci bibliotecznej. Na koniec 2014 r. baza prowadzona przez Zakład Dokumentacji Księgoznawczej BN liczyła 3960 rekordów bibliotek, w tym 2571 rekordów bibliotek tworzących ogólnokrajową sieć biblioteczną oraz 1389 rekordów bibliotek naukowych. Status biblioteki naukowej ma jednocześnie 30 bibliotek tworzących ogólnokrajową sieć biblioteczną. Baza jest dostępna w sieci lokalnej BN oraz na stronie internetowej BN. Biblioteka Narodowa prowadzi także informacyjną bazę BIBLIOS, która na koniec 2014 r. liczyła 9500 opisów bibliotek (w 2013 r. – 9495), uzupełnianych na podstawie rozsyłanych ankiet i z danych pobieranych między innymi z Internetu. Baza jest dostępna w sieci lokalnej i w Internecie.

Doskonalenie zawodowe i szkolenia bibliotekarzy

Rolę komórki odpowiedzialnej za doskonalenie zawodowe bibliotekarzy oraz pracowników informacji naukowej pełni Zakład Edukacji Bibliotekarskiej, Informacyjnej i Dokumentacyjnej (ZEBID), utworzony w 2007 r. jako jednostka organizacyjna Biblioteki Narodowej w związku z likwidacją Centrum Edukacji Bibliotekarskiej, Informacyjnej i Dokumentacyjnej im. Heleny Radlińskiej w Warszawie. W swej ofercie ma on różnorodne kursy, warsztaty specjalistyczne i problemowe w szczególności z zakresu bibliotekoznawstwa i informacji naukowej, obsługi komputerowych baz danych, informatycznych systemów bibliotecznych itp. Ogólnopolski zakres działalności ZEBID obliguje go do zapewnienia jakości dokształcania i doskonalenia w dwóch obszarach działania: wspieranie działań kadry kierowniczej bibliotek i zatrudnionych w niej pracowników oraz diagnozowanie i określanie potrzeb w zakresie dokształcania i doskonalenia zawodowego bibliotekarzy, a także pracowników informacji związanych z obiegiem książki i dokumentów.

W 2014 r. działalność szkoleniowa ZEBID obejmowała:

- prowadzenie bieżącej działalności szkoleniowej rozumianej jako organizacja szkoleń – kursów doskonalenia zawodowego dla pracowników BN oraz bibliotekarzy spoza BN;
- organizację i obsługę innych form szkoleniowych (seminarium);
- uruchomienie platformy szkoleń elektronicznych oraz monitorowanie jej działania.

W 2014 r. ZEBiD przeprowadził następujące szkolenia:

- „Informacja w bibliotekach XXI wieku: transformacja form, metod i narzędzi”,
- „Osoby niepełnosprawne jako użytkownicy bibliotek i innych instytucji kultury”,
- „Katalogowanie w Języku Haseł Przedmiotowych BN” (poziom podstawowy i zaawansowany),
- „Opracowanie rzeczowe dokumentów z wykorzystaniem Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiątej” (poziom podstawowy i zaawansowany),
- „Psychologiczne aspekty pracy bibliotekarza”,
- „Profilaktyka konserwatorska zbiorów bibliotecznych”,
- „Format MARC 21” (poziom podstawowy i zaawansowany),
- „Dobór nowości do bibliotecznych księgozbiorów dla dzieci i młodzieży – krajobraz literacki znany i nieznany”,
- „Inicjacja czytelnicza dzieci i młodzieży z elementami biblioterapii” (poziom zaawansowany),
- „Nie bójcie się audiobooków! Książka w nowej postaci na bibliotecznych półkach”,
- „Identyfikacja i ochrona fotografii oraz kolekcji bibliotecznych, archiwalnych i muzealnych wykonanych technikami fotograficznymi”,
- „Prawo autorskie w bibliotece”,
- „Kodeks postępowania administracyjnego”,
- „Rozwój umiejętności społecznych w pracy bibliotekarza”,
- „Obsługa tablic interaktywnych w procesie nauczania”.

Szkolenia z zakresu doskonalenia zawodowego organizowane były zarówno w Bibliotece Narodowej (27 edycji, 392 uczestników), jak i poza BN, m.in. w: Miejskiej Bibliotece Publicznej w Dąbrowie Górniczej, Centralnej Bibliotece Wojskowej w Warszawie, Powiatowej Bibliotece Publicznej w Białobrzegach, Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Opolu, Powiatowej Bibliotece Publicznej w Piasecznie oraz w Żydowskim Instytucie Historycznym w Warszawie (9 edycji, 212 uczestników). W końcu 2014 r. oddano do użytku ZEBiD nową salę szkoleniową, wyposażoną w nowoczesny sprzęt, w tym monitor interaktywny.

Ponadto ZEBiD wspólnie z Instytutem Książki zorganizował 16 maja 2014 r. seminarium „E-booki w bibliotece”, w którym uczestniczyło 120 osób. We wrześniu 2014 r.

W 2014 r. we wszystkich formach szkoleniowych współrealizowanych przez ZEBiD wzięły udział łącznie 788 osoby (w 2013 r. – 523), w tym 604 osoby w szkoleniach – kursach doskonalenia zawodowego, 120 osób w innych formach szkoleniowych oraz 64 osoby w szkoleniach elektronicznych.

zainaugurowano również platformę szkoleń elektronicznych. W ramach tej formy aktywności zostało przygotowane szkolenie „Biblioteki cyfrowe, serwisy i portale internetowe – nowe źródła w pracy nauczyciela-bibliotekarza”, którego część merytoryczną opracowano we współpracy z cBN Polona. W szkoleniu wzięło udział 64 użytkowników.

ZEBiD kontynuował praktykę stałego diagnozowania potrzeb w zakresie doskonalenia i doskazywania zawodowego bibliotekarzy wśród pracowników wszystkich typów bibliotek, w szczególności bibliotek publicznych – uczestników szkoleń. Badanie potrzeb szkoleniowych środowiska bibliotekarskiego odbywało się za pomocą ankiet, wywiadów, rozmów.

04

Udostępnianie zbiorów

Biblioteka Narodowa jest największą w Polsce biblioteką udostępniającą zbiory prezencyjnie – w czytelniach i w ramach wypożyczeń międzybibliotecznych. Do dyspozycji czytelników przeznaczono mieszczące się w gmachu głównym BN: Informatorium, Czytelnię Ogólną, Czytelnię Humanistyczną, Czytelnię Bibliologiczną, Czytelnię Kartograficzną, Czytelnię Muzyczną, Czytelnię Nagrań Dźwiękowych i Audiowizualnych, a w siedzibie Biblioteki w Pałacu Rzeczypospolitej – Czytelnię Zbiorów Specjalnych. Dodatkowo BN sprawuje pieczę nad czytelnią specjalną Biblioteki Donacji Pisarzy Polskich w Domu Literatury w Warszawie.

Mimo trwającego w 2014 r. remontu magazynów bibliotecznych, BN nieprzerwanie udostępniała swe zbiory, wprowadzając przy tym wiele udogodnień dla czytelników. Zgodnie ze zmianami regulaminu korzystania z BN nastąpiło wydłużenie czasu otwarcia BN dla czytelników. W 2014 r. BN była czynna od poniedziałku do soboty w godz. 8.30–20.30, również w okresie wakacyjnym.

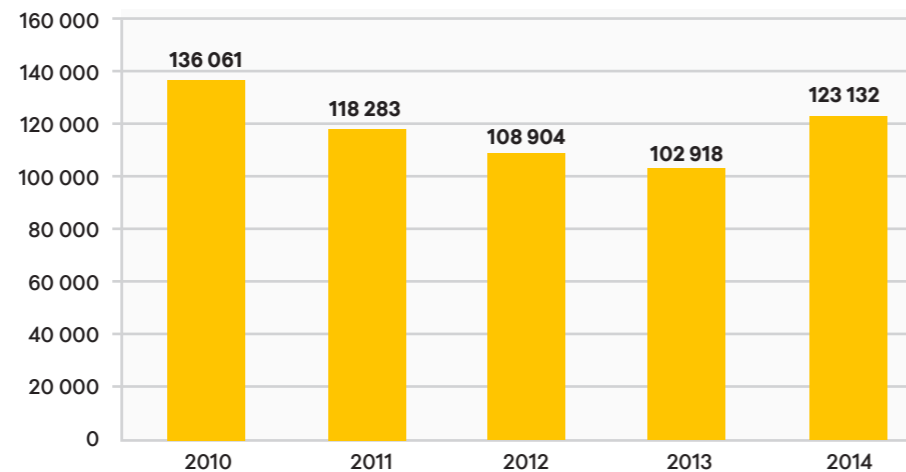
Dzięki rozwojowi cyfrowych systemów przekazu danych, wielu czytelników korzysta z baz danych, katalogów internetowych i – przede wszystkim – z zasobów działającej od września 2006 r. cyfrowej Biblioteki Narodowej – cBN *Polona*, która po gruntownej modernizacji w 2013 r. jest jednym z najnowocześniejszych tego typu portali na świecie.

Udostępnianie zbiorów w czytelniach

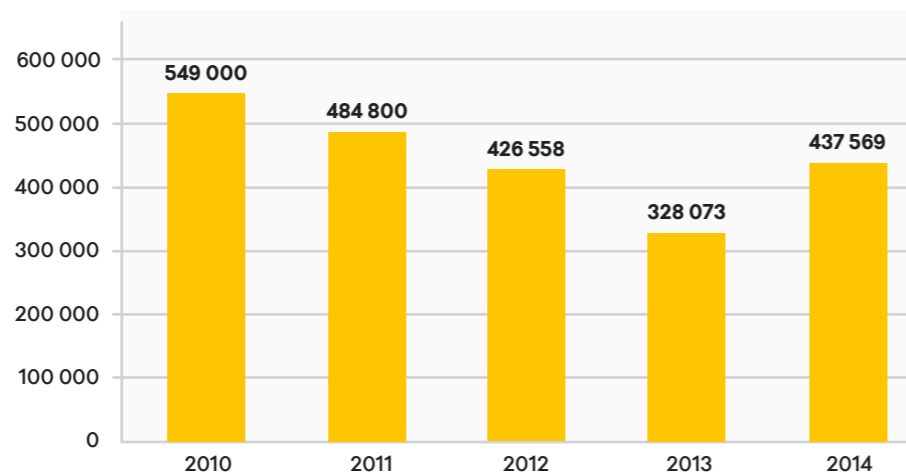
Ogółem w 2014 r. Bibliotekę Narodową odwiedziły 123 132 osoby (w 2013 r. – 102 918), którym w czytelniach udostępniono 437 569 wol./j. (w 2013 r. – 328 073)

W 2014 zwiększono maksymalną liczbę rewersów składanych jednorazowo przez czytelnika z 5 do 10. W 2014 r. rozbudowano również księgozbiór podręczny w Czytelni Ogólnej i Humanistycznej. Dotychczas księgozbiór podręczny wzbogacany był każdego roku o około 200–300 nowych pozycji, w 2014 r. uzupełniony został o 2446 nowych tytułów w 3794 woluminach. W 2014 r. po raz pierwszy od kilku lat odnotowano wyraźny wzrost liczby czytelników korzystających ze zbiorów Narodowej Książnicy w czytelniach. Stan księgozbioru podręcznego wynosił na koniec roku 19 666 tytułów (w 2013 r. – 17 200).

Liczba osób odwiedzających czytelnie BN w latach 2010–2014

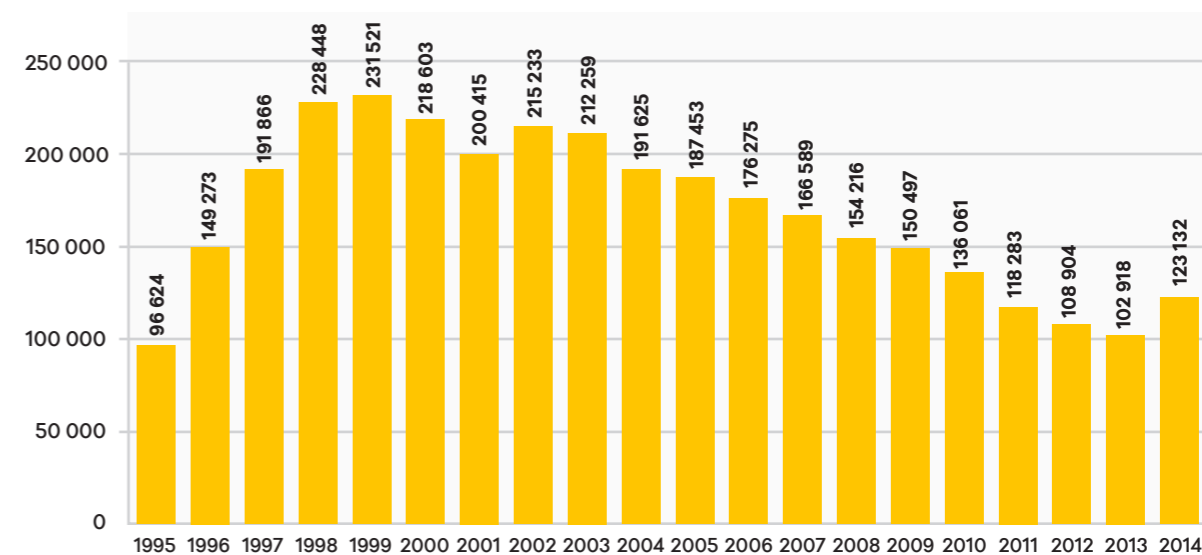
Liczba udostępnionych woluminów / jednostek w czytelniach BN w latach 2010–2014

W 2014 r. zarejestrowano 16 371 nowych czytelników (w 2013 r. – 17 947). Przez lata najliczniejszą grupę wśród nowych czytelników BN stanowili studenci (blisko 50%). Od 2012 r. ulega to stopniowej zmianie. W 2014 r. studenci stanowili 30% (4894 osoby), pracownicy naukowcy – 9% (1453 osoby), uczniowie – 8% (1308

osób), nauczyciele – 1,5% (249 osób), zaś najliczniejszą grupę stanowili przedstawiciele innych zawodów – 51,5% (8467 osób).

Liczba czytelników Biblioteki Narodowej w latach 1995–2014

Odwiedziny w czytelniach Biblioteki Narodowej w latach 2010–2014

CZYTELNIENIE	2010	2011	2012	2013	2014
Ogólna	72 250	61 887	54 878	84 824 (w tym 6676 osób korzystających z mikrofilmów)	96 876 (w tym 6914 osób korzystających z mikrofilmów)
Humanistyczna	24 024	21 116	29 847	12 309	18 300
Czasopism ¹	23 890	20 129	10 190	-	-
Bibliologiczna	2 948	3 247	3 555	3 555	3 643
Mikroform ²	9 248	9 095	7 641	-	-
Muzyczna	637	630	514	356	266
Nagrań Dźwiękowych i Audiowizualnych ³	157	134	104	50	169

CZYTELNIE	2010	2011	2012	2013	2014
Zbiorów Specjalnych	1 530	1 343	1 314	1 208	1 452
Dokumentów Życia Społecznego ⁴	1 145	579	673	470	2 078
Ikonograficzna ⁵	88	3	-	-	-
Kartograficzna	144	120	188 (w tym 114 dotyczy zbiorów kartograficznych i 74 dotyczy zbiorów ikonograficznych)	146 (w tym 96 dotyczy zbiorów kartograficznych i 50 dotyczy zbiorów ikonograficznych)	348 (w tym 147 dotyczy zbiorów kartograficznych i 201 zbiorów ikonograficznych)
OGÓŁEM OSÓB	136 061	118 283	108 904	102 918	123 132

¹ Od 2013 r. czasopisma udostępniane są w Czytelni Ogólnej.

² Od 2013 r. mikrofilmy udostępniane są w Czytelni Ogólnej.

³ Z uwagi na remont magazynów Czytelnia Nagrań Dźwiękowych i Audiowizualnych była zamknięta od 1 listopada do 31 grudnia 2014 r.

⁴ Od 2014 r. druki ulotne (dokumenty życia społecznego) udostępniane były w Czytelni Bibliologicznej i Czytelni Humanistycznej.

⁵ Od 2012 r. zbiory ikonograficzne udostępniane są w Czytelni Kartograficznej.

Od 2012 r. W Bibliotece Narodowej działa Punkt Dostępu Osób Niepełnosprawnych do Zbiorów BN. Opracowane są zasady korzystania przez osoby niepełnosprawne ze zbiorów BN, w tym szczegółowe zasady rejestracji czytelników posiadających orzeczenie o niepełnosprawności, działają stanowiska wyposażone w nowoczesny sprzęt dostępne dla osób z niepełnosprawnością sensoryczną i motoryczną. Prowadzono także szkolenia pracowników BN po kątem pomocy w korzystaniu ze stanowisk przez osoby niepełnosprawne.

Witryna internetowa BN

Ważną rolę komunikacji z czytelnikami, wydawcami i bibliotekarzami pełni strona internetowa BN (www.bn.org.pl), za pośrednictwem której rozpowszechniane są również wszystkie elektroniczne publikacje BN, takie jak bibliografie, materiały szkoleniowe, instrukcje, biuletyny. Od 2013 r. działa, zintegrowana z witryną BN,

podstrona umożliwiająca łatwe dotarcie do baz z zasobami informacyjnymi online (bibliografie, bazy artykułów i dysertacji, internetowe archiwa prasy codziennej), które udostępniane są w Bibliotece Narodowej. Witryna wzbogacona jest o zapis audiowizualny ważnych dla BN wydarzeń, dostępnych także na popularnym wśród użytkowników Internetu youtube.com. Do końca 2014 r. BN udostępniła 210 filmów dokumentujących działalność Narodowej Książnicy oraz stanowiących materiały promocyjne, szkoleniowe i instruktażowe o łącznym czasie emisji wynoszącym ponad 35 godzin.

Na stronie BN działa również sześć serwisów informacyjnych prowadzonych w formie blogów:

- **BABIN 2.0**, informujący o treści wybranych artykułów z najważniejszych i najbardziej reprezentatywnych dla bibliotekoznawstwa i informacji naukowej tytułów fachowych pism zagranicznych.
- **Dobre Zachowanie**, redagowany przez pracowników zakładów BN zajmujących się konserwacją zbiorów bibliotecznych w całości poświęcony sprawom ochrony i konserwacji zbiorów.
- **Fabryka Języka**, poświęcony Językowi Haseł Przedmiotowych BN
- **POLONA/blog**, prowadzony przez pracowników Cyfrowej Biblioteki Narodowej *Polona*, na którym umieszczane są teksty i prace plastyczne inspirowane zbiorami prezentowanymi w *cBN Polona*.
- **Porządek Rzeczy**, poświęcony m.in. wydarzeniom związanym z zagadnieniami katalogowania i bibliografii, interesującym publikacjom.
- **Winien czy ma**, prowadzony przez pracowników Oddziału Finansowo-Księgowego BN, poświęcony tematyce finansów i księgowości w instytucjach kultury.

Wszystkie blogi są regularnie czytane przez szerokie grono zainteresowanych osób, promowane są na stronie BN oraz na portalu społecznościowym facebook.com.

↑

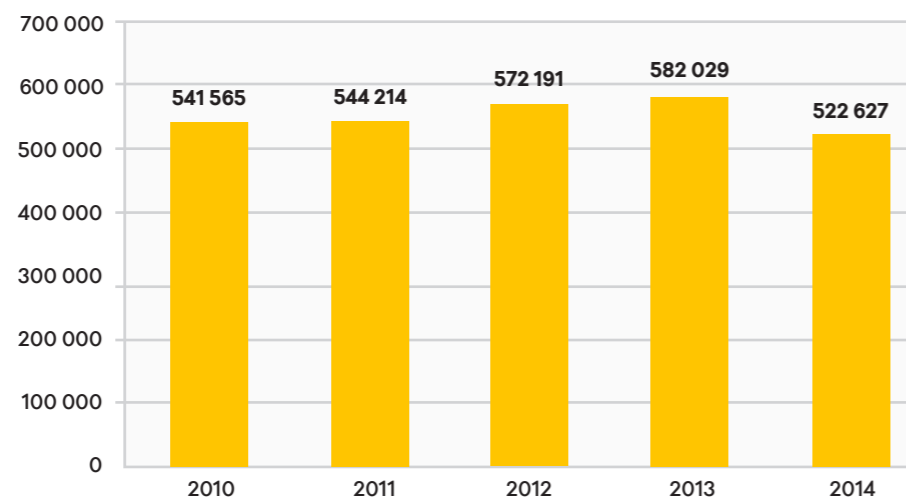
Pałac Rzeczypospolitej – Pałac Książki, siedziba zbiorów specjalnych Biblioteki Narodowej

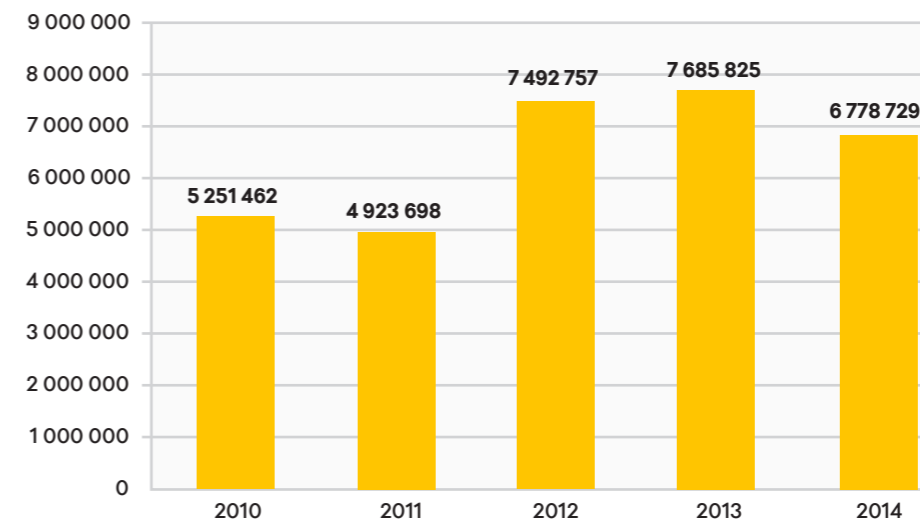
W końcu grudnia 2014 r. liczba fanów BN na tym portalu wyniosła blisko 16 000 osób (w 2013 r. – 11 500).

Zgodnie z danymi wygenerowanymi przez system Google Analytics strona internetowa BN (www.bn.org.pl) zarejestrowała w 2014 r. 1 244 853 odwiedzin (w 2013 r. – 1 429 235), a liczba unikalnych użytkowników odwiedzających stronę BN wyniosła 522 627 osób (w 2013 r. – 582 029). Średni czas spędzany przez użytkowników na portalu bn.org.pl. wyniósł 3 minuty 44 sekundy. Z roku na rok wyraźnie spada współczynnik odrzuceń strony (tzw. *bounce rate* – procent zniechęconych użytkowników wychodzących ze strony zaraz po wejściu). W 2014 r. wyniósł on 18,64% (w 2013 r. – 20,01%), co świadczy o dobrym dostosowaniu strony do potrzeb jej użytkowników oraz o jej atrakcyjności także dla zupełnie nowych odbiorców, którzy pozostają na niej, jeśli nawet trafili do niej przypadkowo. W 2014 r. zanotowano 6 778 729 odsłon strony (w 2013 r. – 7 685 825).

Liczba unikalnych użytkowników witryny bn.org.pl w latach 2010–2014

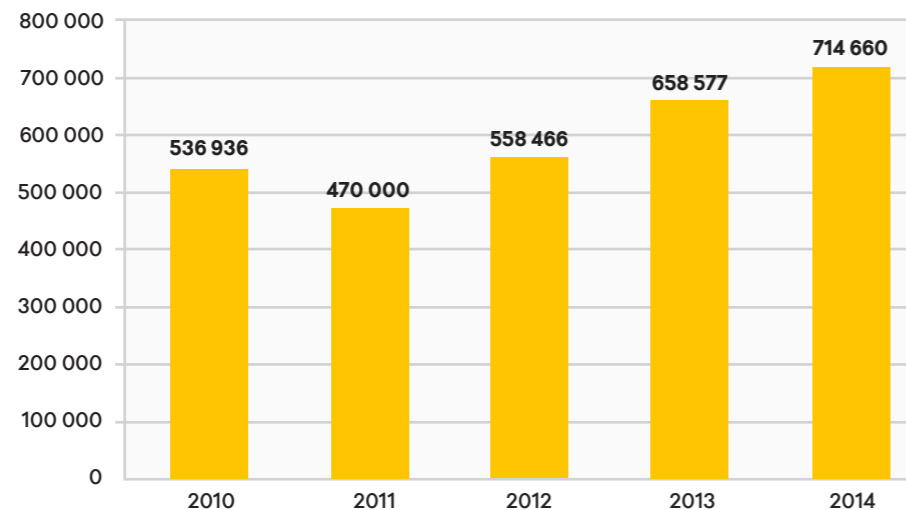
Liczba odsłon witryny bn.org.pl w latach 2010–2014

Cyfrowa Biblioteka Narodowa Polona

Zgodnie z danymi wygenerowanymi przez system Google Analytics, cBN Polona zanotowała w 2014 r. 714 660 sesji (w 2013 r. – 658 577) (zarejestrowana była wizyta każdego nowego gościa, który oglądał stronę i nie łączył się z nią przez ostatnie 60 minut) i miała ponad 17 milionów odsłon (w 2013 r. – 10 mln), zaś średni czas pozostawania użytkownika w serwisie wyniósł 11,6 minuty. Współczynnik odrzuceń osiągnął zaledwie 1,92%.

Cyfrowa Biblioteka Narodowa Polona jest w chwili obecnej najnowocześniejszym tego typu portalem w Polsce i jednym z najnowocześniejszych na świecie. W 2014 r. umieszczono w niej aż 305 574 publikacje cyfrowe (w 2013 r. – 119 000), dzięki czemu w jej zasobie znalazły się na koniec roku 465 574 obiekty. Utworzono 12 nowych kolekcji oraz podjęto prace na czterech kolejnych. Działający od czerwca 2013 r. fanpage Polony na portalu społecznościowym facebook.com zgromadził na koniec 2014 r. ponad 18 tysięcy fanów.

Liczba wizyt na stronie cBN Polona w latach 2010–2014

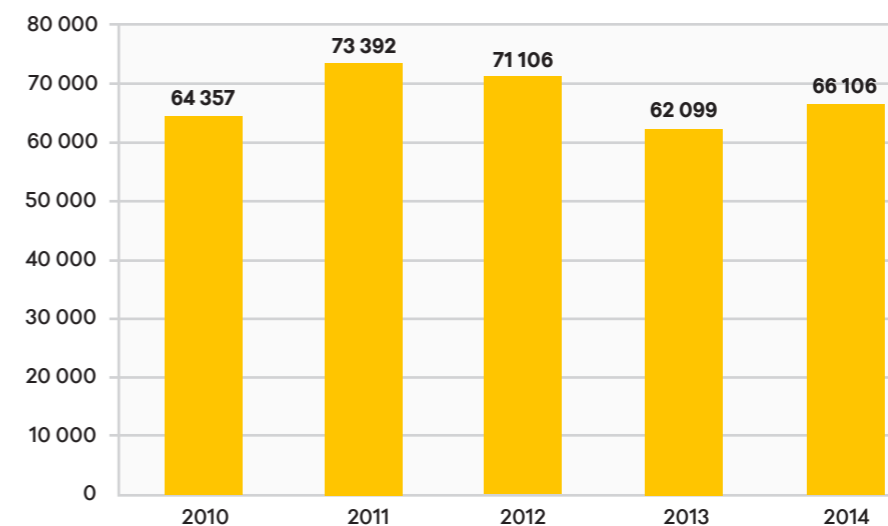
Więcej na temat cBN Polona – w rozdziale poświęconym bibliotekom cyfrowym.

Informacja biblioteczna

Biblioteka Narodowa, korzystając z katalogów własnych zbiorów, katalogów centralnych, polskich i obcych źródeł informacyjnych, udziela odpowiedzi na pytania czytelników w dwóch punktach informacyjnych (A – przy wejściu do BN i C – przy katalogach rzeczowym czasopism i centralnym) oraz w Informatorium. Informatorium odwiedziło w 2014 r. 9926 osób (w 2013 r. – 5347), a dwa punkty informacyjne łącznie 45 535 osób (w 2013 r. – 43 112). Pomocą w korzystaniu ze źródeł informacji służą także pracownicy Czytelni Zbiorów Specjalnych w Pałacu Rzeczypospolitej. BN odpowiada też na kwerendy pisemne i telefoniczne, krajowe i zagraniczne. W 2014 r. Zakład Informacji Naukowej BN udzielił 66 106 informacji bibliotecznych, bibliograficznych i faktograficznych (w 2013 r. – 62 099).

Kontynuowano realizację edukacyjnego programu zwiedzania Biblioteki Narodowej, z którego skorzystało 1839 osób (w 2013 r. – 1782) w 88 grupach (w 2013 r. – 82). Byli to przede wszystkim uczniowie szkół średnich, studenci, nauczyciele i bibliotekarze oraz goście zagraniczni (78 osób). Stworzono także i realizowano specjalny

program edukacyjny dla Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla Głuchych im. Jana Sierzyńskiego w Warszawie.

Liczba udzielonych informacji bibliotecznych, bibliograficznych i faktograficznych w BN w latach 2010–2014

Na zamówienie czytelników korzystających z materiałów zastępczych wykonano następujące usługi reprograficzne: ksero z oryginału – 1963 strony, ksero z mikrofilmu – 14 stron, mikrofilm pozytywowo – 47 metrów, mikrofilm negatywowo – 3 klatki, skan z oryginału – 13 563 stron, skan z mikrofilmu – 26 275 stron, skan z cyfrowej Biblioteki Narodowej Polona – 726 stron.

Udostępnianie międzybiblioteczne

Biblioteka Narodowa współpracuje z innymi bibliotekami krajowymi i zagranicznymi w zakresie międzybibliotecznego udostępniania zbiorów. W 2014 r., realizując zamówienia użytkowników, Oddział Wypożyczania Krajowego i Zagranicznego wysłał do bibliotek w kraju i za granicą łącznie 1536 zamówień na materiały biblioteczne (w 2013 r. – 1730), z czego zostało zrealizowanych 1151. Najwięcej materiałów wypożyczyły do BN: Biblioteka Jagiellońska, Biblioteka Uniwersytecka w Poznaniu,

Biblioteka Zakładu Narodowego im. Ossolińskich oraz Biblioteka Śląska, a z zagranicznych – Centralna Biblioteka Medyczna w Kolonii, Biblioteka Państwowa Bawarii w Monachium oraz biblioteki w Hamburgu, Berlinie, Heidelbergu i Frankfurcie nad Menem.

Biblioteka Narodowa udostępniała także swoje zbiory innym bibliotekom krajowym i zagranicznym. W 2014 r. do BN wpłynęło łącznie 4109 zamówień (w 2013 r. – 4495), z czego zrealizowano blisko 90%. W liczbie tej mieści się także udostępnianie mikrofilmów. Do Oddziału wpłynęły 762 zamówienia na mikrofilmy, które zrealizowano, wypożyczając 1408 szpul mikrofilmowych, zawierających 401 roczników czasopism, 241 rękopisów i 75 starodruków. Na koniec 2014 r. aktywne konta wypożyczeń w BN miały 64 biblioteki warszawskie i 111 pozostałych bibliotek z Polski. Najwięcej zamówień wpłynęło z Biblioteki Sejmowej, Centralnej Biblioteki Statystycznej, Niemieckiego Instytutu Historycznego, Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego i Ministerstwa Spraw Zagranicznych, a także z bibliotek uniwersyteckich Poznania i Olsztyna oraz Instytutu Badań Literackich PAN w Poznaniu. Zrealizowano także zamówienia ze 180 bibliotek z 38 krajów (najwięcej z USA, Niemiec, Słowacji oraz Czech). Blisko połowa zamówień zagranicznych zrealizowana została przez udostępnienie kopii.

Biblioteka Narodowa udostępniała także swoje zbiory w celu zaprezentowania ich na wystawach organizowanych przez instytucje krajowe i zagraniczne. W 2014 r. Oddział Wypożyczenia Krajowego i Zagranicznego zarejestrował 34 wnioski o wypożyczenie materiałów ze zbiorów BN na wystawy.

Osobną formę wypożyczeń oferuje Cyfrowa Wypożyczalnia Publikacji Naukowych ACADEMICA, której uroczysta inauguracja odbyła się 18 grudnia 2014 r. W ramach tego projektu, realizowanego pod auspicjami Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej w oparciu o fundusze Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka i we współpracy z Naukową i Akademicką Siecią Komputerową, powstał system wypożyczeń wersji elektronicznej książek i czasopism naukowych. Zgodnie z założeniami system ten zastąpi z czasem dotychczasową tradycyjną formę wypożyczeń międzybibliotecznych.

05

Nowoczesne
technologie procesów
bibliotecznych

Zintegrowany system biblioteczny

Od 1997 r. Biblioteka Narodowa tworzyła główny katalog swoich zbiorów w bazie danych zintegrowanego systemu bibliotecznego INNOPAC/MILLENNIUM. Od 2013 r. wprowadzono nową wersję systemu o nazwie SIERRA. Wdrażanie SIERRY zostało poprzedzone pracami przygotowawczymi związanymi z ustawieniami i polonizacją systemu oraz przygotowaniem nowych autoryzowanych dostępów dla wszystkich pracowników. Ten system obsługuje główny katalog komputerowy, natomiast baza dla Katalogów Centralnych i Bibliografii (KCB) obsługiwana jest jeszcze przez system MILLENNIUM. System SIERRA działa w oparciu o pięć głównych modułów: katalogowania, gromadzenia, zamawiania i rejestracji czasopism oraz udostępniania. Pomocniczo do funkcjonowania systemu wykorzystywany jest moduł administracyjny, moduł do automatycznego wyprowadzania i przesyłania danych.

Na koniec 2014 r. w systemie SIERRA zdefiniowanych było 511 loginów umożliwiających pracę. Obsługę bazy głównej zapewniają 272 pliki przeglądowe zawierające w sumie 6 250 000 rekordów. Pliki przeglądowe są rozdzielone według zapotrzebowania pomiędzy wszystkie zakłady/komórki merytoryczne pracujące w systemie SIERRA. Osiem plików o łącznej liczbie 1 250 000 rekordów, zakupionych przez Instytut Książki, służy do wystawiania rekordów dla systemu MAK+. Bezpośrednią pracę w systemie, w celu wprowadzania opisów prasy, podjęło zdalnie 10 bibliotek.

Druga baza w systemie MILLENNIUM dla Katalogów Centralnych i Bibliografii liczy 96 plików. Będą one wykorzystywane do obsługi tej bazy. Dla systemu MILLENNIUM zdefiniowanych jest 120 autoryzacji umożliwiających pracę w tej bazie. Łącznie do obsługi obydwu baz BN posiada 400 licencji jednoczesnego dostępu do systemu (w 2013 r. – 350). W grudniu 2014 r. uruchomiona została nowa wyszukiwarka Encore oraz katalog internetowy dla bazy Katalogów Centralnych i Bibliografii. Zakupiono

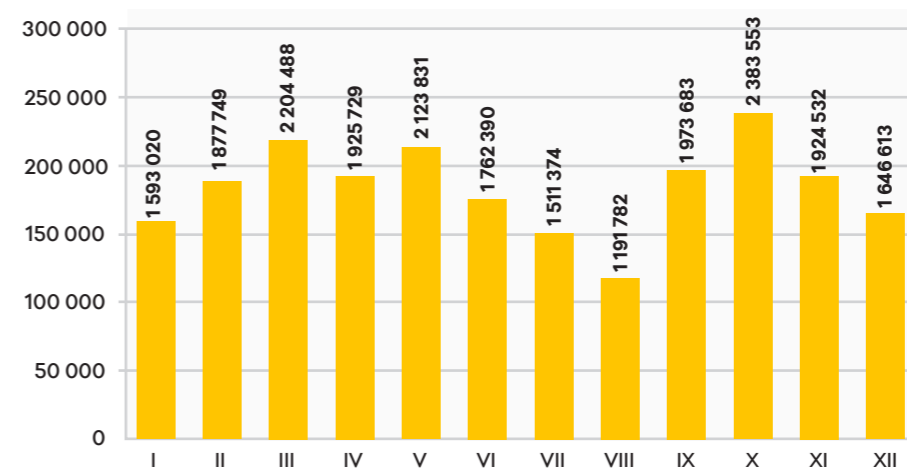
także nową bazę dla Narodowego Zasobu Bibliotecznego, która od 2015 r. zapewni na będzie danymi. Baza danych była regularnie monitorowana: codziennie sprawdzano status systemu oraz kontrolowano i modyfikowano formatki rekordów wzorcowych, poddawano sprawdzaniu dublowanie się haseł wzorcowych, opróżniano pliki z raportami o hasłach, uwalniano rekordy zatrzymane przez system, dokonywano korekty ustawień systemu zgodnie z zapotrzebowaniem użytkowników, tworzone nowe loginy i autoryzacje. Regularnie sporządzano także kopie bezpieczeństwa bazy. Weryfikowano poprawność opisów w bazach prowadzonych w systemie MAK przed importem rekordów do systemu SIERRA. Porządkowano bazę danych, zwłaszcza w zakresie rekordów haseł wzorcowych formalnych i przedmiotowych, przeglądano i aktualizowano rekordy bieżącego wpływu czasopism pod kątem ich statusu. Analizowano również sugestie czytelników zapisywane w systemie i w przypadku uzasadnionych uwag dokonywano zmian w bazie. Odbywały się też szkolenia pracowników w zakresie pracy w systemie.

Udostępnianie danych z katalogu komputerowego BN

Łączna liczba wyszukiwań za pośrednictwem katalogu internetowego w 2014 r. wyniosła 10 139 403 (w 2013 r. – 13 026 618). Z katalogu internetowego pobrano w 2014 r. 208 205 rekordów bibliograficznych (w 2013 r. – 333 710), natomiast za pomocą protokołu Z39.50 za pośrednictwem IP miało miejsce średnio około 1 843 228 połączeń do bazy miesięcznie, co w skali roku dało sumę 22 118 744 (w 2013 r. – 21 539 412).

Dane z katalogu komputerowego Biblioteki Narodowej są pobierane przez biblioteki na dwa sposoby: za pomocą protokołu Z39.50 bezpośrednio z bazy katalogowej oraz z katalogu internetowego. Wykorzystanie katalogu w 2014 r. przedstawiają poniższe wykresy. Warto zaznaczyć, że wykazane połączenia za pomocą protokołu Z39.50 rejestrują połączenie do bazy z poszczególnych adresów IP serwerów/komputerów, nie odzwierciedlają natomiast liczby wykonanych wyszukiwań, których jest znacznie więcej. W ramach jednego połączenia można bowiem dokonać dowolnie dużo pobrań/wyszukiwań rekordów.

Liczba połączeń za pośrednictwem protokołu Z39.50 w 2014 r.

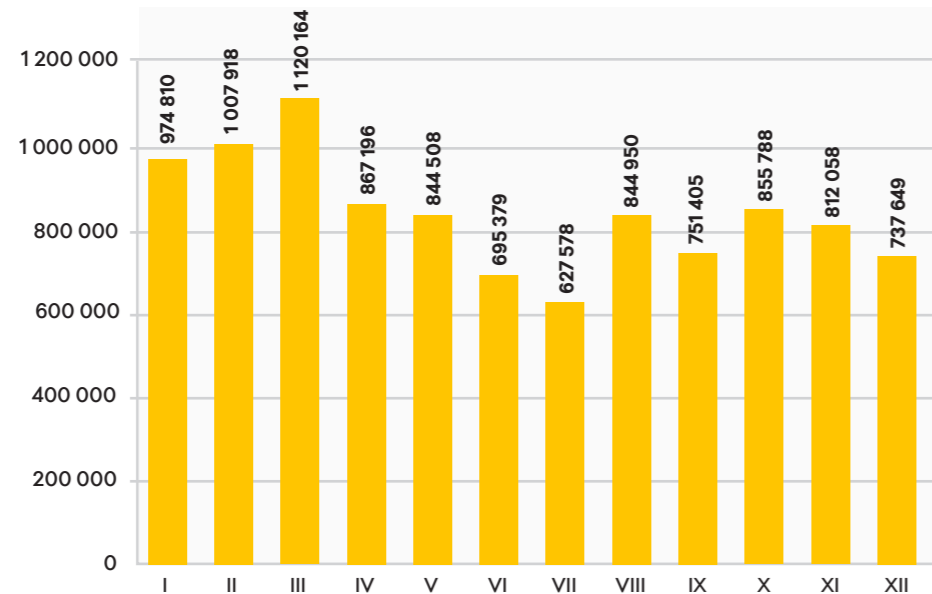

Katalog internetowy w 2014 r.

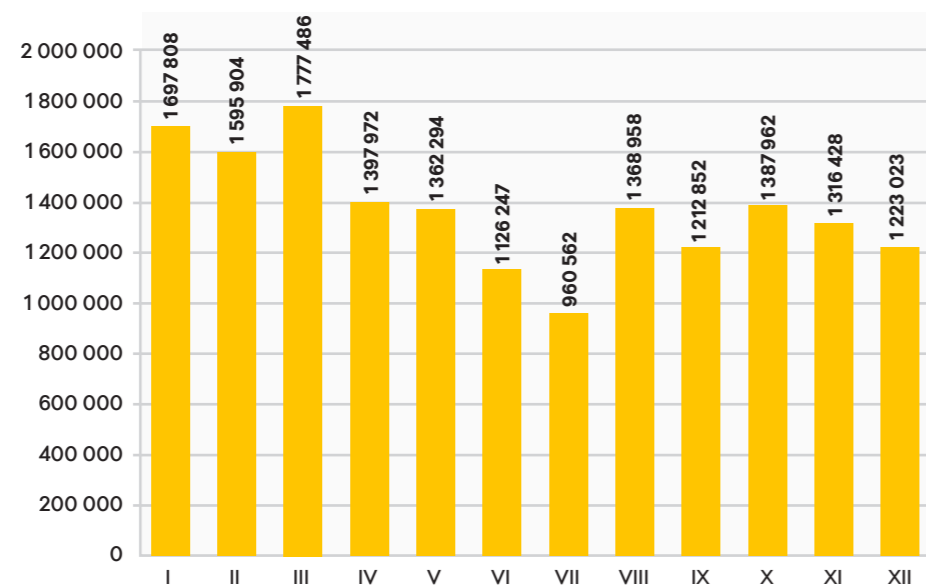
MIESIĄC	WYSZUKIWANIA ŁĄCZNIE	REKORDY POBRANE	REKORDY OTWARTE
I	974 810	16 839	1 697 808
II	1 007 918	17 756	1 595 904
III	1 120 164	23 989	1 777 486
IV	867 196	11 414	1 397 972
V	844 508	15 809	1 362 294
VI	695 379	11 076	1 126 247
VII	627 578	8 268	960 562
VIII	844 950	17 350	1 368 958
IX	751 405	11 661	1 212 852
X	855 788	30 790	1 387 962
XI	812 058	19 543	1 316 428
XII	737 649	23 710	1 223 023
razem	10 139 403	208 205	16 427 496

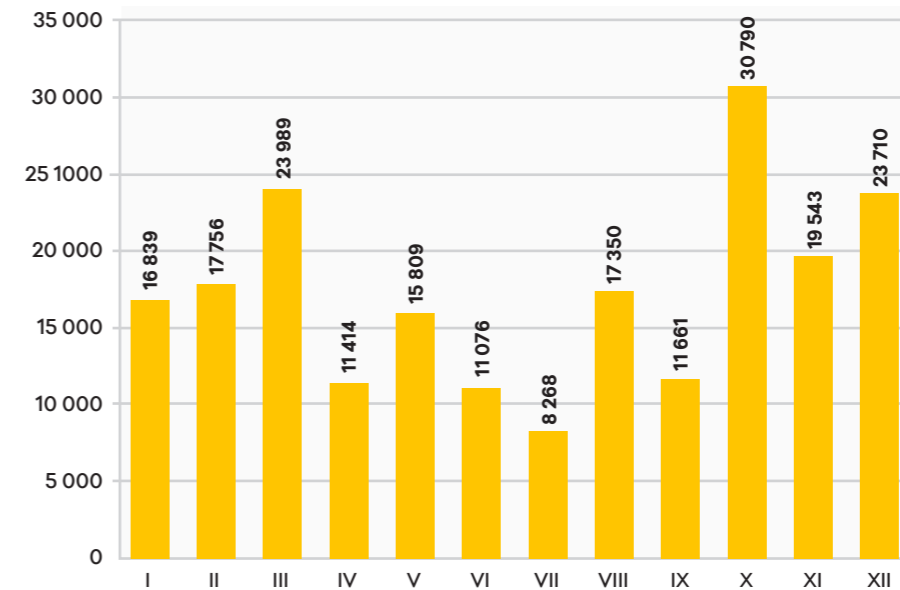
Liczba wyszukiwań w katalogu internetowym w rozłożeniu na miesiące 2014 r.

Liczba rekordów otwartych w katalogu internetowym w rozłożeniu na miesiące 2014 r.

Liczba rekordów pobranych z katalogu internetowego w rozłożeniu na miesiące 2014 r.

Suma wszystkich wyszukiwań w katalogu internetowym i przez protokół Z39.50 w 2014 r.

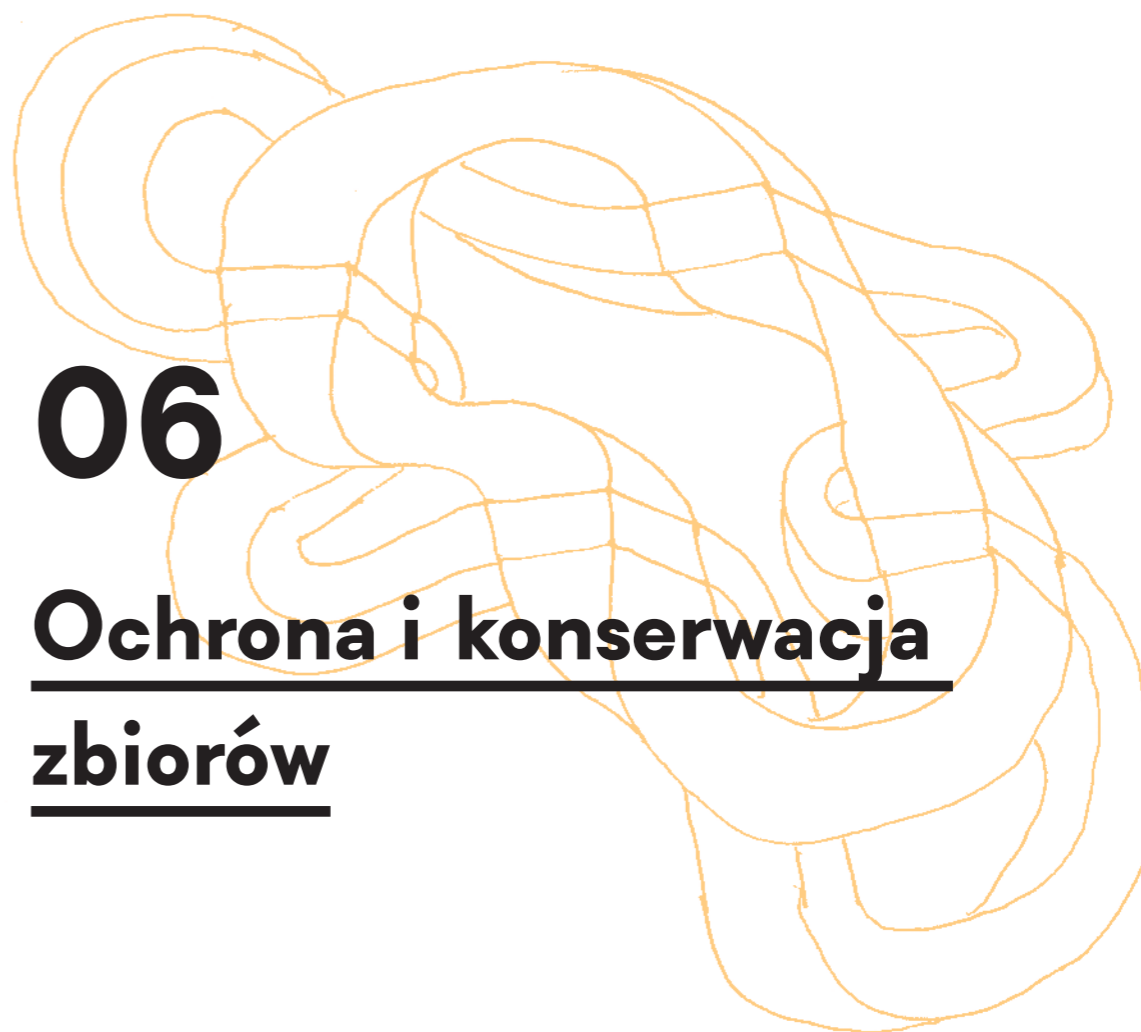
WYSZUKIWANIA W KATALOGU INTERNETOWYM	WYSZUKIWANIA PRZEZ PROTOKÓŁ Z39.50	SUMA WYSZUKIWAŃ
10 139 403	22 118 744	32 258 147

W 2014 r. systematycznie przekazywane były rekordy bibliograficzne i rekordy wzorcowe (formalne i przedmiotowe) dla systemu MAK+, wdrażanego przez Instytut Książki. Rekordy bibliograficzne i wzorcowe przekazywano codziennie, modyfikacje rekordów – raz w tygodniu. Rekordy wzorcowe haseł przedmiotowych w postaci przygotowanych plików w formacie wymiennym pobierane są bezpośrednio z FTP Biblioteki Narodowej. W ten sposób rekordy pobierają: NUKAT, Miejska Biblioteka Publiczna w Warszawie, Biblioteka Dolnośląska, Biblioteka Publiczna w Dzielnicy Bemowo m. st. Warszawy dla systemu MATEUSZ, Konsorcjum Użytkowników Systemów SOWA, Federacja Bibliotek Kościelnych FIDES oraz firma MOL.

Sprzęt i oprogramowanie komputerowe.

Sieć lokalna i dostęp do Internetu

W 2014 r. Zakład Technologii Informatycznych BN sprawował opiekę i prowadził serwis techniczny blisko tysiąca komputerów funkcjonujących w BN. Zajmował się też obsługą administracyjną i techniczną serwerów zainstalowanych na terenie Biblioteki Narodowej. Czynności te obejmowały m.in.: utrzymanie ciągłości działania serwerów oraz aplikacji na nich działających, zakładanie kont dla nowych użytkowników i usuwanie nieaktualnych, zmianę haseł, nadawanie praw użytkownikom, zarządzanie zasobami serwerów, tworzenie kopii bezpieczeństwa i kopii archiwalnych (*backup*), odzyskiwanie zbiorów na życzenie użytkowników, interwencje w przypadkach braku dostępności usług, aktualizacje oprogramowania i zabezpieczeń, wdrażanie nowych serwerów. Obecnie BN dysponuje 56 serwerami fizycznymi oraz 116 serwerami wirtualnymi, zawierającymi cyklicznie aktualizowane oprogramowanie. W 2014 r. wdrożono klaster HA w trybie Active-Passive dla głównego firewall BN, przeprowadzono we współpracy z firmą zewnętrzną audyt funkcjonowania poprawności sieci LAN, w ramach renegotjacji umowy na dostęp do sieci Internet zwiększono prędkość głównego łącza BN z 40 Mb/s do 60 Mb/s, uruchomiono nowe radiowe łącze internetowe dla Pałacu Rzeczypospolitej o przepustowości 50 Mb/s (download/upload), uruchomiono serwerownię w Pałacu Rzeczypospolitej, dokonano migracji serwerów w Pałacu Rzeczypospolitej do środowiska wirtualnego, zmigrowano serwery strefy LAN i DMZ z serwerów typu *rack* na serwery *blade*, zakończono migrację serwerów Biblioteki Narodowej do nowej adresacji Provider Independent, co uwalnia Bibliotekę Narodową od konieczności zmiany adresacji przy zmianie dostawcy usług internetowych. Ponadto zakończono migrację domen ZESZYTY I PAŁAC do domeny PROZA, zmigrowano użytkowników końcowych z systemu operacyjnego Windows XP do Windows 7, przeprowadzono upgrade oprogramowania i rozbudowę macierzy EMC VNX5300 pracującej na rzecz środowiska wirtualnego LAN, dzięki czemu wzrosła nie tylko pojemność macierzy, ale i wydajność operacji wejścia-wyjścia, co przekłada się bezpośrednio na szybszą pracę serwerów. Zakład Technologii Informatycznych BN wdrożył również usługę Office 365, przejął administrację i odpowiedzialność za utrzymanie ciągłości działania infrastruktury IT, działającej na rzecz systemu ACADEMICA od NASK.

06

Ochrona i konserwacja zbiorów

Biblioteka Narodowa, gromadząc polski dorobek piśmienniczy, podejmuje wiele działań, aby zapewnić zbiorom właściwe warunki przechowywania i ochrony. Nad procesem konserwacji i ochrony zbiorów pracują specjaliści, stosując przy tym najnowsze osiągnięcia sztuki konserwatorskiej i nowoczesne rozwiązania technologiczne. W ciągu ostatnich kilkunastu lat na potrzeby konserwacji zbiorów Biblioteki Narodowej zakupiono i zmodernizowano sprzęt umożliwiający realizację zabiegów służących ochronie zbiorów w skali masowej, takich jak dezynfekcja, kopiowanie cyfrowe czy odkwaszanie. W latach 2000–2008, dzięki funduszom zapewnionym przez Wieloletni Rządowy Program „Kwaśny papier. Ratowanie w skali masowej zagrożonych polskich zasobów bibliotecznych i archiwalnych”, możliwy był zakup i wdrożenie technologii masowego odkwaszania papieru: arkuszy i książek. Mimo stosunkowo krótkiego okresu działania Programu, zaplanowano i zrealizowano inwestycje, które wzmocniły pozycję Polski jako ośrodka masowej konserwacji zbiorów z XIX i XX w. oraz jedynego kraju, w którym biblioteki i archiwa stały się właścicielami licencjonowanych, nowoczesnych urządzeń do odkwaszania zbiorów. Zastosowane w Narodowej Książnicy technologie oraz metody konserwatorskie są bardzo skuteczne w przedłużaniu trwałości materiałów bibliotecznych wytworzonych na tzw. kwaśnym papierze. W oparciu o wyniki badań podjęto decyzję o poddawaniu zabiegom wyłącznie egzemplarzy zaliczonych do Narodowego Zasobu Bibliotecznego. Doświadczenia zdobywane w trakcie prowadzonych w BN działań profilaktycznych, badań nad materiałami, metodami oraz technologiami konserwacji i ochrony zbiorów wspierają działania innych bibliotek, zwłaszcza tych, które tworzą Narodowy Zasób Biblioteczny, jak również archiwów i muzeów w całej Polsce.

Pod koniec 2014 r. ukazał się numer 16 „Notesu Konserwatorskiego”. Popularyzacji zagadnień związanych z ochroną i konserwacją zabytków piśmiennictwa dotyczącego kultury, sztuki i muzyki, religii, rzemiosła artystycznego oraz innych kategorii zbiorów służy także działający od

Istotną zmianą, jaka zaszła w działaniach pracowni konserwatorskich BN, jest ograniczenie do koniecznego minimum tzw. konserwacji pełnej na rzecz konserwacji zachowawczej, często będącej dużym wyzwaniem dla wiedzy i umiejętności konserwatora. Wyniki badań, działań i dyskusji konserwatorskich prowadzonych przy i wokół materiałów bibliotecznych są publikowane w wydawanym przez Bibliotekę Narodową „Notisie Konserwatorskim”. Jest to obecnie jedyny w Polsce specjalistyczny periodyk poświęcony ochronie zbiorów bibliotecznych i archiwalnych.

2013 r. na stronie internetowej BN blog tematyczny *Dobre zachowanie*. W 2014 r. nakładem czołowego światowego wydawnictwa naukowego Elsevier ukazał się konserwatorski podręcznik mikrobiologiczny *The Preservation and Protection of Library Collections* autorstwa Bogdana Filipa Zerka, kierownika Zakładu-Laboratorium Konserwatorskiego Zbiorów Bibliotecznych Biblioteki Narodowej. Treść książki została oparta na doświadczeniach i procedurach wypracowanych podczas wieloletniej praktyki konserwatorów BN i stanowi kompendium umożliwiające instytucjom założenie i prowadzenie laboratorium konserwatorskiego.

Specjalistyczna wiedza z zakresu ochrony obiektów wykonanych technikami fotograficznymi jest rozpowszechniana przez Bibliotekę Narodową między innymi poprzez szkolenie „Identyfikacja technologii obiektów i ochrona kolekcji bibliotecznych, archiwalnych i muzealnych wykonanych technikami fotograficznymi”. W 2014 r. odbyła się kolejna edycja szkolenia, zarówno dla pracowników BN, jak i pracowników innych bibliotek, muzeów i archiwów.

Pracownicy Biblioteki Narodowej aktywnie uczestniczą również w spotkaniach, seminariach i konferencjach międzynarodowych i krajowych, poświęconych sprawom ochrony zbiorów oraz wymianie doświadczeń w tym zakresie. W październiku 2014 r. BN była współorganizatorem cieszącej się dużą popularnością dwudniowej konferencji „Ochrona Zbiorów Muzealnych, Archiwalnych i Bibliotecznych – problemy i zagrożenia związane z przechowywaniem kolekcji i obiektów zabytkowych”, towarzyszącej II Targom Konserwacji i Restauracji Zabytków oraz Ochrony i Wypożyczenia Archiwów, Muzeów i Bibliotek „Dziedzictwo 2014”. Wzrastające zainteresowanie problematyką konserwacji i ochrony zbiorów świadczy o zmianach świadomości bibliotekarzy i archiwistów w podejściu do ochrony zabytków piśmiennictwa. Największego znaczenia nabrała zarówno profilaktyka, jak i właściwe przechowywanie materiałów bibliotecznych.

Profilaktyka – konserwacja zachowawcza.

Badania chemiczne, mikrobiologiczne, prace intrologatorskie

Działania profilaktyczne, czyli ochrona całego księgozbioru, to strategiczny kierunek ochrony dla zbiorów, które są wieczyście przechowywane. Na bieżąco nadzoruje się warunki klimatyczne w magazynach zbiorów i salach wystawowych, regularnie

oczyszcza się zbiory, wymienia opakowania ochronne lub wprowadza nowoczesne opakowania dla zbiorów, które tego wymagają. Kompleksowe działania realizowane są za pomocą specjalistycznego sprzętu i aparatury, stosowanych również w pracach badawczych z zakresu opracowywania, typowania i testowania nowych materiałów i metod konserwacji. Badania służą również rozpoznawaniu i charakteryzowaniu czynników powodujących niszczenie i degradację materiałów bibliotecznych.

W 2014 r. Zakład-Laboratorium Konserwatorskie Zbiorów Bibliotecznych wykonał: 2774 pomiarów fizykochemicznych (w 2013 r. – 2001) podczas badań obiektów bibliotecznych oraz 7942 pomiary mikrobiologiczne (w 2013 r. – 8085) na zbiorach i z powietrza. Badaniom mikrobiologicznym poddano książki, dokumenty życia społecznego, druki, rękopisy, mapy, rysunki, grafiki. Łącznie wykonano 298 badań (w 2013 r. – 362). Do ich przeprowadzenia pobrano 2133 prób mikrobiologicznych (w 2013 r. – 2504). Sukcesywnie badane było także powietrze w magazynach. W 2014 r. wykonano 2684 pomiary mikrobiologiczne aparatem MAS-100Eco (w 2013 r. – 2519) w pomieszczeniach BN, w tym w 76 magazynach z materiałami bibliotecznymi. Wyniki badań mikrobiologicznych powietrza w magazynach porównywane były z wynikami badań powietrza atmosferycznego (czyli tzw. tła). W 2014 r. wykonano 1488 takich pomiarów (w 2013 r. – 1380). Za powyższymi danymi kryje się nie tylko liczba wykonanych pomiarów, ale przede wszystkim końcowe wnioski badań specjalistycznych, które mają charakter ekspertyz.

W ramach dezynfekcji materiałów bibliotecznych wykonano 64 „wsady” dezynfekcyjne w komorze ciśnieniowo-próżniowej (w 2013 r. – 59), co oznacza wydezynfekowanie tlenkiem etylenu około 44,8 m³ (w 2013 r. – 41,3 m³) książek, dokumentów, rękopisów, druków, rysunków, grafik, map i innych obiektów bibliotecznych, w tym 39,87 wsadu wykonano dla potrzeb własnych BN, a 24,12 odpłatnie dla instytucji zewnętrznych (m.in. dla Muzeum Powstania Warszawskiego, Muzeum Literatury, Archiwum Polskiej Akademii Nauk, Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego, Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, Żydowskiego Instytutu Historycznego, Biblioteki Sejmowej, Muzeum Niepodległości) oraz dla obiorców prywatnych.

Zakład-Laboratorium Konserwatorskie Zbiorów Bibliotecznych posiada unikatową aparaturę oraz specjalistów przygotowanych do udziału w akcjach ratunkowych

podczas zalania magazynów i zbiorów bibliotecznych (awarie, gwałtowne opady, powodzie) i jest w stanie pełnić zadanie swoistego „bibliotecznego pogotowia ratunkowego”.

Od roku 2000 w Oddziale Introligatorni Specjalistycznej BN wymieniane są pudła i teczki ochronne wykonane z „kwaśnej tektury” na opakowania ochronne wykonane z tektury bezkwasowej. W 2014 r. wykonano 1344 pudeł ochronnych, 419 teczek konserwatorskich, 4717 teczek kartonowych na zbiory archiwalne, 32 090 obwolut i kopert, 33 898 teczek na czasopisma oraz 13 485 teczek na rękopisy.

Konserwacja tradycyjna

Tradycyjną konserwacją obejmowane są głównie zabytkowe obiekty ze zbiorów specjalnych oraz cymelia zbiorów głównych Biblioteki Narodowej. W 2014 r. w pracowniach Zakładu Konserwacji Zbiorów Bibliotecznych ukończona została konserwacja następujących obiektów:

- 44 rękopisów zawierających łącznie 4320 kart (w 2013 r. odpowiednio 36, 3227), w tym m.in.: list Wiktora Hugo do Adama Mickiewicza, list Adama Mickiewicza do sędziego Billaude z 1849 r., rękopisy *Wiernej rzeki* i *Uciekła mi przepióreczka...* Stefana Żeromskiego oraz dokumenty osobiste pisarza i jego korespondencję m.in. z Bolesławem Prusem i Stanisławem Ignacym Witkiewiczem, rękopisy wierszy Tadeusza Gajcego i Wacława Bojarskiego, korespondencję Wisławy Szymborskiej ze Zbigniewem Herbertem i Adamem Ważykiem oraz Medal Noblowski Czesława Miłosza,
- 203 starodruków liczących łącznie 7046 kart (w 2013 r. odpowiednio 262, 7225), m.in. obiekty ze Skarbca BN: *Horae Virginis Mariae* oraz *Commune incliti Poloniae Regni*, a także kilkadziesiąt inkunabułów,
- 51 obiektów ikonograficznych (grafiki, rysunki, albumy z grafikami, fotografie) zawierających 183 karty (w 2013 r. odpowiednio 38, 48), m.in. rysunki Stanisława Ignacego Witkiewicza,
- 24 map (w 2013 r. – 14),
- 2 obiektów ze zbiorów muzycznych zawierających 31 kart, w tym *Stabat Mater* op. 53 Karola Szymanowskiego.

Proces pełnej konserwacji, której poddawane są obiekty zabytkowe, jest szczegółowo dokumentowany i zachowany w postaci archiwizowanych materiałów opisowych

i fotograficznych. W 2014 r. przygotowano 140 dokumentacji konserwatorskich dla 150 obiektów (w 2013 r. odpowiednio 59, 64), dla których wykonano 566 fotografii kolorowych (w 2013 r. – 105) oraz 2254 fotografie cyfrowe (w 2013 r. – 1431).

W 2014 r. wykonano również 14 ekspertyz dla 132 obiektów oraz 17 wstępnych ekspertyz dla 103 obiektów wypożyczonych na wystawy organizowane poza Bibliotekę Narodową, m.in. w Kancelarii Prezydenta RP, Muzeum Narodowym w Warszawie, Muzeum Historycznym Miasta Gdańska, Muzeum Sztuki Współczesnej w Krakowie, Muzeum Podlaskim w Białymstoku, Banku Gospodarstwa Krajowego, Muzeum Literatury im. Adama Mickiewicza, Europejskim Centrum Solidarności w Gdańsku, Muzeum Historii Katowic, Latwijas Nacionāla Bibliotēka oraz Deutsches Historisches Museum (w 2013 r. – 9 ekspertyz konserwatorskich dla 1256 kart i 7 wstępnych opinii konserwatorskich dla 54 obiektów). Opracowania zawierają opis stanu zachowania tych obiektów oraz szczegółowe wskazówki dotyczące warunków ekspozycji wypożyczonych z Biblioteki Narodowej materiałów bibliotecznych.

Konserwacja masowa. Odkwaszanie

W XIX wieku nastąpiła istotna zmiana w technologii wytwarzania papieru. Masowa produkcja oparta na ścierze drzewnym oraz dodawanym do masy papierniczej kleju żywicznym i siarczanie glinowym spowodowała, że papier stawał się kwaśny już w chwili jego produkowania, a wraz z upływem lat szybko ciemniał i stawał się kruchy. Dokumenty utrwalone na tzw. kwaśnym papierze, ze względu na właściwości fizykochemiczne podłoża, są wrażliwsze na uszkodzenia mechaniczne i zagrożenia zewnętrzne. Nawet podczas magazynowania podlegają destrukcji na skutek absorpcji kwaśnych gazów zawartych w powietrzu. Zbiory XIX- i XX-wieczne stanowią główną i największą część zasobu Biblioteki Narodowej. Ich liczba jest zbyt duża, by można je było uratować metodami konserwacji tradycyjnej. Ratunek tym zbiorom może zapewnić tylko konserwacja masowa, tj. poddanie ich zabiegom w przeznaczonych do tego celu wyspecjalizowanych, nowoczesnych urządzeniach lub instalacjach, w procesach dezynfekcji, laminacji, odkwaszania i wzmacniania arkuszy oraz książek. W latach 2000–2008, dzięki specjalnym funduszom zapewnionym przez Wieloletni Rządowy Program „Kwaśny papier. Ratowanie w skali masowej zagrożonych polskich zasobów bibliotecznych i archiwalnych”, uruchomiono w BN w 2005 r. technologię masowego odkwaszania arkuszy w urządzeniu C900 firmy

Neschen, natomiast w 2007 r. – masowego odkwaszania książek metodą realizowaną za pomocą instalacji Bookkeeper firmy Preservation Technologies. W ramach programu odkwaszaniem objęto zarówno zbiory znajdujące się w Narodowej Książnicy, jak również w innych bibliotekach, archiwach i instytucjach kultury podległych Ministerstwu Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Po wygaśnięciu Wieloletniego Programu Rządowego „Kwaśny papier” odkwaszanie zasobów bibliotecznych, prowadzone w funkcjonującym od 2007 r. Zakładzie Konserwacji Masowej Zbiorów Bibliotecznych BN, jest finansowane ze środków własnych BN (w zakresie konserwacji zbiorów Narodowej Książnicy zaliczanych do Narodowego Zasobu Bibliotecznego). Dla innych instytucji i osób prywatnych, od 2009 r. wprowadzono usługi odpłatne.

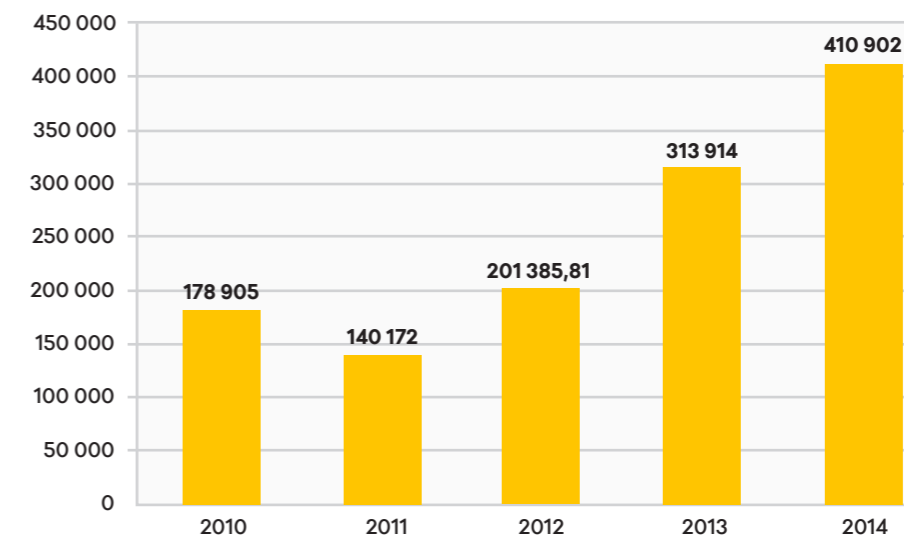
Zabieg odkwaszania jest jednym z wielu elementów pełnej konserwacji papieru. Wszystkie obiekty przekazywane do Zakładu Konserwacji Masowej Zbiorów Bibliotecznych są odkwaszane i tylko część z nich jest poddawana pracom konserwatorskim polegającym na wzmacnianiu struktury papieru, uzupełnianiu ubytków, podklejeniu rozdarć. Zakład Konserwacji Masowej Zbiorów Bibliotecznych wypracował autorski model konserwacji łączący metody tradycyjne i masowe dla ratowania Narodowego Zasobu Bibliotecznego, pochodzącego z okresu masowej produkcji wydawniczej z XIX i XX w. Oprócz zbiorów nowszych pochodzących z Oddziału Magazynów Bibliotecznych i Zakładu Dokumentów Życia Społecznego Zakład wykonuje również prace konserwatorskie dla zbiorów specjalnych i cymeliów pochodzących z XIX i XX w. (np. Kolekcja Wilanowska, archiwa pisarzy i naukowców XX w., mapy i nuty). Wszystkie prace monitoruje Zakład-Laboratorium Konserwacji Zbiorów Bibliotecznych, a ich zakres konsultowany jest z pracownikami merytorycznymi komórek przekazujących zbiory. ZKMZB przygotowuje również ekspertyzy stanu zachowania dla zbiorów nowszych wypożyczanych poza Bibliotekę Narodową. W 2014 r. przygotowano 8 opinii konserwatorskich dla 44 obiektów i 8 ekspertyz dla 103 obiektów.

W 2014 r. kontynuowano odkwaszanie m.in. XIX-wiecznej części Kolekcji Wilanowskiej i archiwum Zbigniewa Herberta. Procesowi odkwaszania poddano również *Dzienniki Zofii Nałkowskiej* (maszynopisy i rękopisy), materiały z archiwum Mieczysława Jastruna, Aleksandra Janty-Pończyńskiego oraz księgozbiór Czesława Miłosza.

Od dwóch lat uległ zmianie sposób typowania zbiorów do odkwaszania. Efektem jest obecnie znaczne zwiększenie liczby obiektów przeznaczonych wyłącznie do odkwaszania. W 2014 r. w instalacji Neschen C900 odkwaszono łącznie 15 094 obiekty pochodzące ze zbiorów BN oraz w ramach usług zewnętrznych (w 2013 r. – 12 037), o liczbie 135 631 kart różnego formatu (w 2013 r. – 137 192), tj. 410 901,92 kart w przeliczeniu na format A4, który jest miernikiem obiektywnie pokazującym liczbę odkwaszonych materiałów w tej technologii (w 2013 r. – 313 913,52). W ramach usług zewnętrznych odkwaszono 767 obiektów (w 2013 r. – 330), pochodzących ze zbiorów m.in. Biblioteki Sejmowej, Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego, Żydowskiego Instytutu Historycznego oraz firm prywatnych.

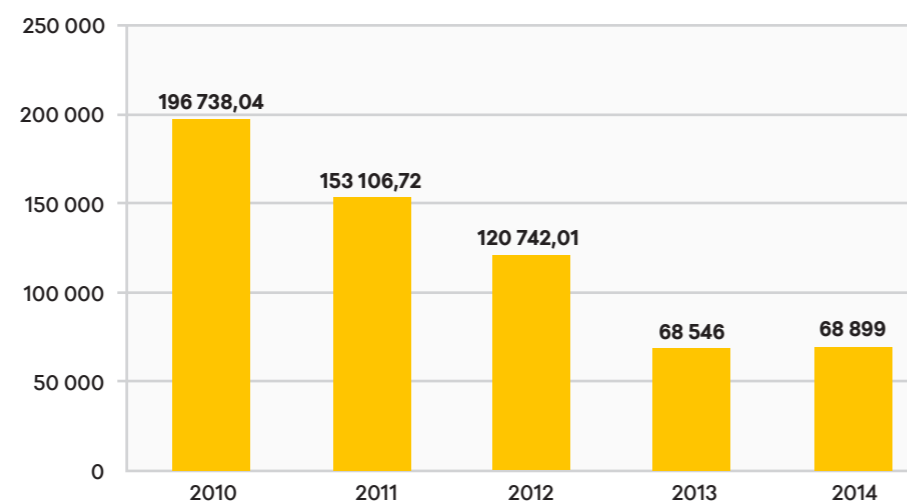
W latach 2005–2014 za pomocą urządzenia Neschen C900 odkwaszono łącznie 1 672 380 kart różnego formatu, co stanowi 2 990 529,84 kart w przeliczeniu na format A4. Dzięki stosowanym w Bibliotece Narodowej technologiom masowego odkwaszania udało się zatrzymać proces zakwaszania papieru w prawie 60% książek, druków z kolekcji wilanowskiej, w około 30% plakatów, nut, druków muzycznych, map oraz w 5% rękopisów i czasopism i zbiorów bibliologicznych. Wszystkie odkwaszane materiały biblioteczne zalicza się do Narodowego Zasobu Bibliotecznego.

Liczba arkuszy (w przeliczeniu na format A4) odkwaszonych w latach 2010–2014 w Bibliotece Narodowej (zbiory BN i innych instytucji)

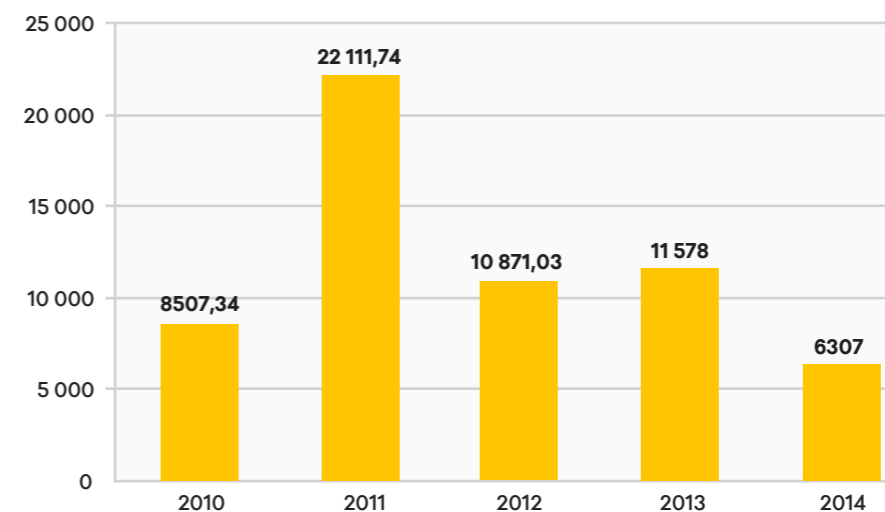
Część materiałów bibliotecznych (w 2014 r. ok. 16,7%) oprócz odkwaszenia w technologii Neschen C900 lub Bookkeeper wymaga tradycyjnych zabiegów konserwatorskich, które wykonywane są w Pracowni Odkwaszania i Konserwacji Arkuszy. Pracom tym poddano w 2014 r. łącznie 4993 obiekty ze zbiorów BN i w ramach usług zewnętrznych (w 2013 r. – 6831), co stanowi 37 544 kart różnego formatu, tj. 68 899,06 kart w przeliczeniu na format A4 (w 2013 r. odpowiednio 35 180 i 68 545,57).

Liczba arkuszy (w przeliczeniu na format A4) poddanych konserwacji po odkwaszeniu w latach 2010–2014 w Bibliotece Narodowej (zbiory BN i innych instytucji)

Ponadto 4 obiekty ze zbiorów BN (6124,92 kart w przeliczeniu na format A4) poddano wzmocnieniu za pomocą laminacji Filmoplastem R (w 2013 r. – 15 obiektów, tj. 11 578,05 kart w przeliczeniu na format A4). Zabieg jednostronnej laminacji stosowany jest do ratowania bardzo kruchego papieru czasopism chronionych z Oddziału Magazynów Bibliotecznych. Od kilku lat w ten sposób ratowane są każdego roku po dwa roczniki „Dziennika Chicagowskiego”. W 2014 r. laminacji poddano także dwa roczniki „Kurier Codzienny” z 1890 i 1891 r. W tych przypadkach papier jest tak bardzo zdegradowany, że dopiero po laminacji, czyli wzmocnieniu, możliwe jest jego odkwaszenie. W ramach usług zewnętrznych laminacji poddano 18 obiektów (182,21 kart w przeliczeniu na format A4).

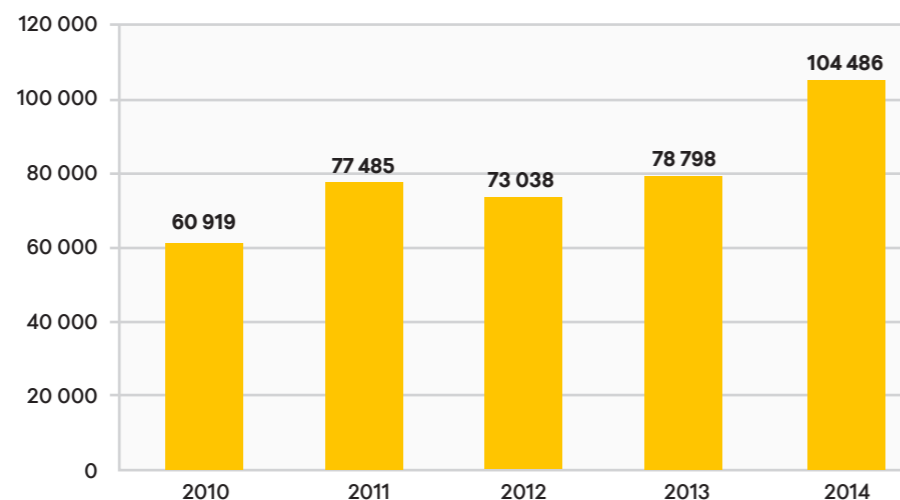
Liczba arkuszy (w przeliczeniu na format A4) poddanych laminacji w latach 2010–2014 w Bibliotece Narodowej (zbiory BN i innych instytucji)

W ramach odkwaszania książek (druków zwartych) w systemie Bookkeeper odkwaszono łącznie 104 486 woluminów o łącznej wadze 31 242 10 kg (w 2013 r. – 78 798 o wadze 26 941,15 kg), pochodzących ze zbiorów Biblioteki Narodowej oraz w ramach usług wykonanych dla innych instytucji. Odkwaszono obiekty należące do zbiorów: Biblioteki Sejmowej, Archiwum Akt Nowych, Archiwum Państwowego w Warszawie, Zgromadzenia Sióstr Matki Bożej Miłosierdzia w Warszawie, Polskiego Czerwonego Krzyża, Muzeum Wojska Polskiego, Miejskiej Biblioteki Publicznej w Ostrołęce oraz firm i osób prywatnych. Łącznie w latach 2007–2014 odkwaszono w systemie Bookkeeper 595 322 woluminy/teki archiwalne o łącznej wadze 231 679,13 kg.

Liczba woluminów/tek archiwalnych odkwaszonych w systemie Bookkeeper w latach 2010–2014 w BN (zbiory BN i innych instytucji)

Wytwarzanie dokumentów zastępczych.

Mikrofilmowanie i digitalizacja zbiorów

Przez dziesięciolecia jedynym sposobem ochrony zbiorów przez tworzenie tzw. dokumentów zastępczych było ich mikrofilmowanie. Program mikrofilmowania zbiorów w Bibliotece Narodowej realizowany był od 1950 r., kiedy to utworzono stację mikrofilmową i rozpoczęto mikrofilmowanie najcenniejszych dokumentów ze zbiorów bibliotek polskich. Obecnie zasób mikrofilmów Biblioteki Narodowej liczy 274 794 jednostki i zawiera dokumenty polskich i zagranicznych księżnic: kopie rękopisów, starodruków, muzykaliów, druków nowszych i czasopism, druków ulotnych oraz w mniejszym zakresie zbiorów ikonograficznych i kartograficznych. W Zakładzie Reprografii i Digitalizacji BN wykonano w 2014 r. 6500 klatek mikrofilmu negatywowego (w 2013 r. – 21 670) i 765 mb. kopii pozytywowych (w 2013 r. – 4057 mb.), przy czym procesowi temu poddane zostały w 2014 r. wyłącznie inwentarze zbiorów BN.

Wraz z rozwojem technologii, wynikającym z rewolucji cyfrowej ostatnich lat, podstawowym narzędziem ochrony unikatowych obiektów i jednocześnie masowego ich udostępniania stała się digitalizacja i budowanie bibliotek cyfrowych, które mogą

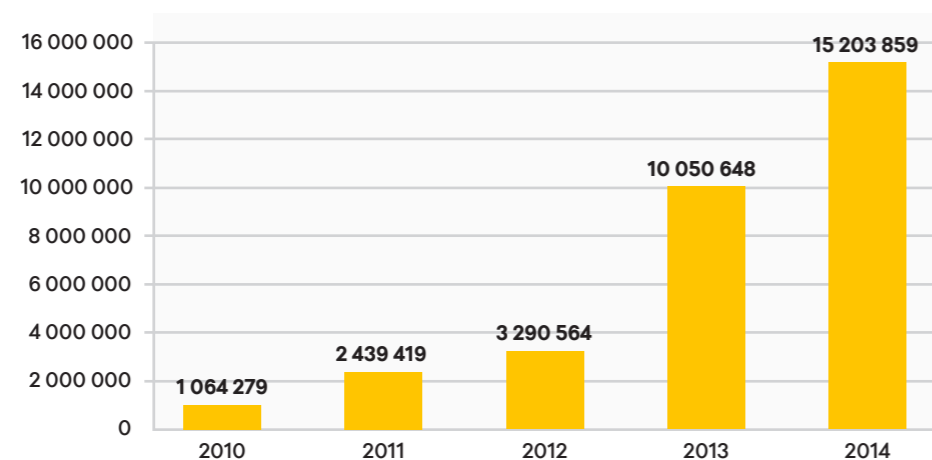
ocalić dorobek kulturalny zapisany na tradycyjnych i nietrwałych nośnikach. Digitalizacja zbiorów stanowi dla Narodowej Książnicy jeden z głównych priorytetów działania. Z roku na rok w BN wzrasta więc liczba dokumentów przenoszonych dzięki nowoczesnym technologiom do postaci cyfrowej. Zgodnie z decyzją Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Narodowa Książnica pełni od pięciu lat funkcję Centrum Kompetencji w zakresie digitalizacji materiałów bibliotecznych w Polsce w ramach Wieloletniego Programu Kultura+.

BN stopniowo pozyskuje najnowocześniejszy sprzęt umożliwiający masową digitalizację. Działająca od 2004 r. Pracownia Digitalizacji Zbiorów wyposażona jest w skanery do oryginałów: Zeutschel OS 10000, trzy skanery Zeutschel 12000, jeden skaner Zeutschel 14000 (zakupione w 2008 r.), dwa skanery Canon MS 800 do mikrofilmów. W 2010 r. Biblioteka Narodowa jako pierwsza instytucja w Polsce zakupiła dodatkowo trzy automatyczne skanery do książek. Zakup został sfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka) w ramach realizowanego przez BN projektu Cyfrowa Wypożyczalnia Publikacji Naukowych ACADEMICA. W ramach tego samego projektu w 2011 r. BN została wyposażona w nowoczesny automatyczny skaner do mikrofilmów Zeutschel OM 1600, umożliwiający masową digitalizację klatek mikrofilmowych, a rok później zakupiono także specjalistyczny skaner przelotowy Scamax 422 CD oraz skaner Canon DR 7550 C. Pracownie BN posiadają także dwa automatyczne skanery dziecięce ScanRobot, specjalistyczny skaner do digitalizacji materiałów ikonograficznych w formacie poniżej A4, trzy skanery firmy Kodak oraz nowoczesny skaner „Metis” z tzw. V-kołyską do digitalizacji trudno otwierających się kodeksów (zakupione w 2013 r.) oraz nabyte w 2014 r. dwa skanery dziecięce Zeutschel 12002, dwa skanery dokumentowe Kodak oraz profesjonalny zestaw fotograficzny przeznaczony do wykonywania fotograficznych reprodukcji szczególnie cennych obiektów ze zbiorów specjalnych Narodowej Książnicy.

Dzięki nowoczesnym urządzeniom z roku na rok znacząco wzrasta liczba skanów wykonanych w Zakładzie Reprografii i Digitalizacji. W 2014 r. wykonano ich 15 203 859 (w 2013 r. – 10 050 648), w tym z oryginału – 12 454 682, a z mikrofilmów – 2 749 177.

Wśród najcenniejszych obiektów bibliotecznych zdigitalizowanych w 2014 r. wymienić należy: 639 rękopisów (w tym obiekty ze Skarbcza BN: kolejne tomy Tek Górskiego, Godzinki wilanowskie, rękopis powieści Wierna rzeka Stefana Żeromskiego, Książkę pamiątek Cypriana Norwida), 2057 starodruków oraz 9848 druków ulotnych dotyczących m.in. I wojny światowej i rewolucji 1905 roku.

Liczba skanów wykonanych w BN w latach 2010–2014

Bezpieczeństwo zbiorów Biblioteki Narodowej

Profilaktyka ochrony zbiorów polega także na zwiększeniu bezpieczeństwa budynków, w których przechowywane są zbiory. Systematycznie przeprowadzane są kontrole stanu urządzeń przeciwpożarowych, zespołów wentylacyjno-klimatyzacyjnych i systemów zabezpieczeń technicznych oraz telewizji przemysłowej, zamontowanych w latach ubiegłych. W zakresie technicznej i elektronicznej ochrony obiektów działają kamery monitorujące wewnątrz, kamery zewnętrzne, systemy czujek elektronicznych, modernizowane są zabezpieczenia antywłamaniowe. Zwiększeniu bezpieczeństwa budynków i zbiorów służą stałe kontrole ochrony przeciwpożarowej w obiektach BN, ćwiczenia ewakuacyjne pracowników, ćwiczenia taktyczno-bojowe jednostek ratowniczo-gaśniczych Państwowej Straży Pożarnej oraz kompleksowy przegląd stanu technicznego podręcznego sprzętu gaśniczego i przeciwpożarowej instalacji wodociągowej. Repozytorium cyfrowe jest wyposażone w nowoczesne systemy sygnalizacji pożarowej, wczesnej detekcji dymu oraz stałe urządzenie gaśnicze, co znacznie podnosi bezpieczeństwo zbiorów elektronicznych. Zmodernizowany został System Sygnalizacji Pożaru (SSP) w budynku magazynowym C oraz podział obiektu na strefy pożarowe, w ramach którego każda kondygnacja budynku została podzielona na trzy odrębne strefy pożarowe, co pozwala na wczesną detekcję ewentualnego pożaru i zabezpiecza przed jego rozprzestrzenieniem się. W kolejnych

latach planowane są podobne prace w pozostałych budynkach BN. Zwiększy to skuteczność wykrywania ewentualnych zdarzeń pożarowych i umożliwi lepszą ochronę zbiorów BN, pracowników i użytkowników. Planowane jest również zabezpieczenie magazynów cenniejszych zbiorów systemami Stałych Urządzeń Gaśniczych. Podejmowane działania projektowe wynikają z zaleceń ekspertyz pożarowych, wykonanych na przestrzeni ostatnich trzech lat, i są ukierunkowane na dostosowanie budynków BN do obowiązujących przepisów przeciwpożarowych oraz podniesienie poziomu bezpieczeństwa osób i mienia.

W 2014 r. w BN przeprowadzone zostało szkolenie w zakresie zarządzania kryzysowego (w tym w przypadku zagrożenia atakiem terrorystycznym), zorganizowane we współpracy z Biurem Operacji Antyterrorystycznych Komendy Głównej Policji oraz Państwową Strażą Pożarną m. st. Warszawy przy współudziale przedstawicieli Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Sił Zbrojnych RP oraz Polskiego Czerwonego Krzyża.

Stałym elementem profilaktycznej ochrony zbiorów, realizowanym od 2000 r., są paski magnetyczne wklejane do książek. Łącznie oznaczono nimi ponad 1 300 000 woluminów. Przeprowadzone w ostatnich kilku latach kontrolne skanowanie podręcznych w dużych czytelniach i Informatorium nie wykazują braków w zbiorach, co potwierdza skuteczność zastosowanej metody.

07

Biblioteki cyfrowe

Cyfrowa Biblioteka Narodowa Polona (cBN Polona)

Cyfrowa Biblioteka Narodowa *Polona* powstała w 2006 r., a od 2013 r., gdy nastąpiła jej gruntowna modernizacja, jest najnowocześniejszym tego typu portalem w Polsce i jednym z najnowocześniejszych na świecie. *Polona* udostępnia w postaci cyfrowej najważniejsze wydania tekstów literackich i naukowych, dokumenty historyczne, czasopisma, grafiki, fotografie, druki i rękopisy muzyczne oraz mapy pochodzące ze zbiorów Narodowej Książnicy. Strona główna w połączeniu z profilem *Polony* na portalu społecznościowym Facebook, który na koniec 2014 r. posiadał ponad 18 tysięcy fanów, oraz blogiem blog.polona.pl to główne narzędzie promocji kolekcji Cyfrowej Biblioteki Narodowej.

Polona zbudowana jest na zasadzie *one page application*, co pozwala uniknąć efektu przeladowywania strony po przejściu do kolejnego miejsca w serwisie czy kolejnego obiektu. Portal wyposażony jest w technologie wspomagające wyszukiwanie: filtry, przeszukiwanie pełnotekstowe, podpowiedzi oparte na semantycznych relacjach oraz wiele innych narzędzi, w tym umożliwiające płynne przybliżanie obrazu – tzw. *infinity zoom*, z którego korzysta np. Google Art Project. Wiele rozwiązań zastosowanych przy budowie portalu ma charakter eksperymentalny. Każde z nich zaprojektowano tak, aby w dowolnym momencie mogło być dalej rozwijane. Projekt graficzny nowej cBN *Polona*, autorstwa studia Huncwot, otrzymał pierwszą nagrodę w kategorii Web Design w konkursie Projekt Roku 2013, organizowanym przez Stowarzyszenie Twórców Grafiki Użytkowej.

Cyfrowa Biblioteka Narodowa *Polona* jest nie tylko narzędziem do prezentacji kolekcji Biblioteki Narodowej, ale także instrumentem interakcji z użytkownikami i źródłem inspiracji. Dowodem na to są m.in. kolekcje *Fantastyka z lamusa* i *Polecam przeczytać Schopenhauera*, które powstały według wskazówek użytkowników, czy kolekcja *Waliszewska/Treter*, prezentująca prace malarki i rysowniczkę Aleksandry

Waliszewskiej inspirowane rysunkami żyjącego na przełomie XVI i XVII w. artysty Tomasza Tretera. Prowadzony jest także blog (blog.polona.pl), na którym zamieszczane są teksty i prace plastyczne inspirowane zbiorami prezentowanymi w *Polonie*. Wśród zamieszczonych w 2014 r. 30 tekstów największą popularnością cieszyły się: *Rękopisy Baczyńskiego*, *10 najstraszniejszych potworności z Polony*, *Zaginione psy osiemnastowiecznej Warszawy*. Do użytkowników *Polony* oraz do bibliotek dwa razy w miesiącu wysyłany jest także newsletter z informacjami o nowościach portalu.

Zbiory *Polony* podzielono według kategorii formalnych i tematycznych. W celu ułatwienia dostępu dla czytelników zainteresowanych kulturą lub odwiedzających po raz pierwszy stronę cBN *Polona*, obiekty udostępnione są w formie kolekcji. W 2014 r. dotychczasową listę kolekcji tematycznych uzupełniło 12 nowych tematów:

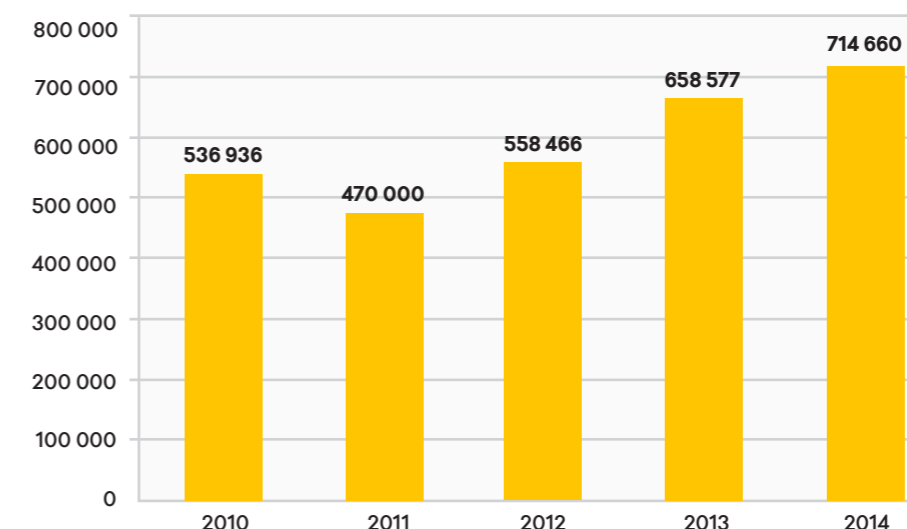
- *Elementarze*
- <3 (*pocztówki na Walentynki*)
- *Oskar Kolberg*
- *Wesołego Alleluja*
- *Shakespeare 450*
- *Kolonizatorzy skolonizowani*
- *Biblioteka Boya*
- *Biblioteka Otwartej Nauki*
- *Foldery turystyczne*
- *Józef Elsner*
- *#Wielka Wojna/Ciało*
- *Bronisław Piłsudski*

Rozpoczęto także prace nad kolejnymi kolekcjami poświęconymi I wojnie światowej, dziejom polskiego teatru (m.in. twórczości Aleksandra Fredry), Cesarzowi Napoleonowi oraz twórczości Krzysztofa Kamila Baczyńskiego i Tadeusza Gajcego.

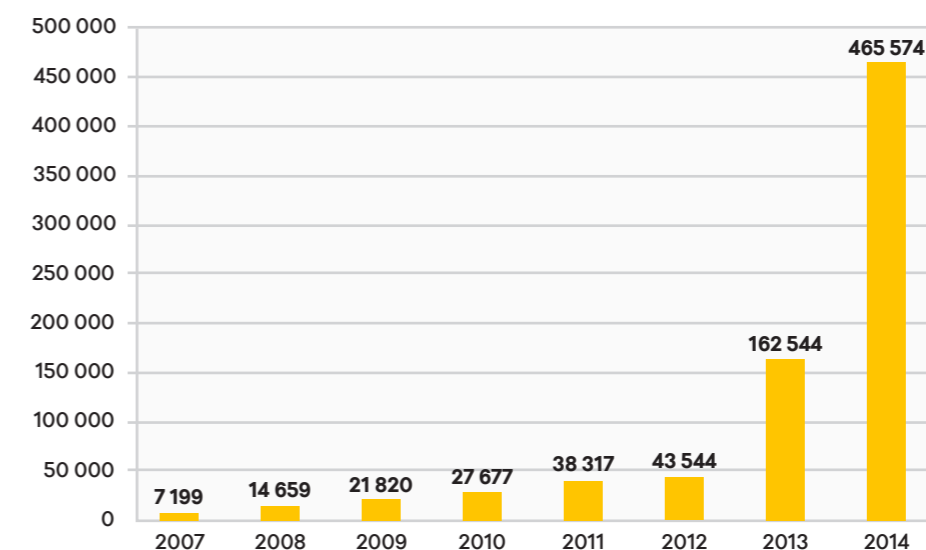
Na koniec 2014 r. w cBN *Polona* dostępne były 465 574 obiekty, z czego aż 305 574 umieszczono w 2014 r. Zgodnie z danymi wygenerowanymi przez system Google Analytics cBN *Polona* zanotowała w 2014 r. 714 660 sesji (w 2013 r. – 658 577) (rejestrowana była wizyta każdego nowego gościa, który oglądał stronę i nie łączył się z nią przez ostatnie 60 minut) i miała 17 030 447 odsłon (w 2013 r. – ok. 10 mln), zaś średni czas pozostawania użytkownika w serwisie wyniósł 11,6 minuty.

Współczynnik odrzuceń wyniósł zaledwie 1,92%. Na koniec 2014 r. w serwisie *Polony* założonych było 21 270 kont użytkowników.

Liczba wizyt na stronie cBN *Polona* w latach 2010–2014

Liczba dokumentów udostępnionych w cBN *Polona* w latach 2007–2014

Zakład Cyfrowej Biblioteki Narodowej *Polona* prowadził także działania na rzecz udostępnienia w otwartym Internecie współczesnych publikacji naukowych objętych ochroną prawną-autorską. W 2014 r. rozpoczęto współpracę z Biblioteką Otwartej Nauki i w wyniku pozyskanej licencji udostępniono w cBN *Polona* 20 publikacji naukowych z zakresu humanistyki, wśród nich publikacje profesorów Henryka Samsonowicza, Marii Poprzęckiej i Włodzimierza Lengauera. Kontynuowano również edukację kadr instytucji kultury zajmujących się digitalizacją, a także prowadzono działania mające na celu udostępnianie materiałów zdigitalizowanych oraz promocję zasobów cyfrowych.

Centrum Kompetencji w zakresie digitalizacji materiałów bibliotecznych

Zgodnie z „Programem digitalizacji dóbr kultury oraz gromadzenia, przechowywania i udostępniania obiektów cyfrowych w Polsce 2009–2020”, ogłoszonym przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w 2009 r., Biblioteka Narodowa pełni funkcję Centrum Kompetencji w zakresie digitalizacji materiałów bibliotecznych. Do zadań Centrum Kompetencji należy wdrażanie zmian technologicznych dotyczących digitalizacji i przechowywania zasobów cyfrowych oraz koordynacja działań w zakresie gromadzenia i przechowywania tych zasobów.

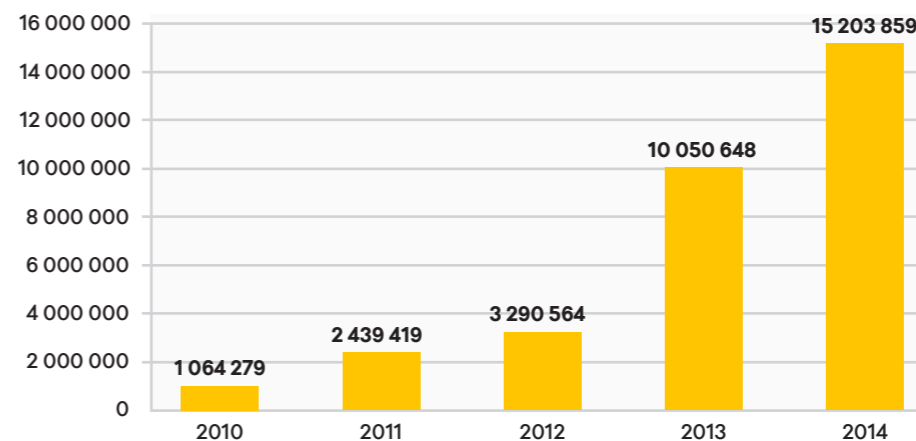
W ramach prac Centrum Kompetencji Biblioteka Narodowa opracowała nowy sposób prezentacji cyfrowych zbiorów, wykorzystujący mechanizmy narzędzia seadragon. Weryfikacji uległy zasady przygotowania dokumentów cyfrowych do udostępnienia w interfejsie biblioteki cyfrowej – obiekty skarbcowe oraz zbiory specjalne i cymelia skanowane są w zwiększonej rozdzielczości (600 dpi), umożliwiającą przygotowanie wyższej jakości plików DZI wykorzystywanych przez przeglądarkę. Ponadto opracowano zasady udostępniania cyfrowych wersji czasopism i gazet codziennych przygotowanych jako część opracowania funkcjonalności nowego interfejsu graficznego biblioteki cyfrowej, odzwierciedlających ich złożoną strukturę. W wyniku prac badawczo-rozwojowych przygotowano moduł prezentacji, którego wykonanie ściśle powiązane jest z przebudową modułu wyszukiwania treści w cBN *Polona*. Opracowano założenia wykorzystania Kartotek Haseł Wzorcowych w systemie wyszukiwawczym biblioteki cyfrowej. Prace te są wstępnym etapem działań zmierzających do prezentacji obiektów w postaci sieci semantycznej. Biblioteka Narodowa opracowała także CMS narzędzia do tworzenia wystaw wirtualnych i prezentacji zbiorów cyfrowych.

Ponadto udzielano informacji instytucjom, które uzyskały finansowanie w ramach Wieloletniego Programu Rządowego Kultura+ i są zobowiązane do przekazania do repozytorium BN kopii cyfrowych obiektów. Przeprowadzono szkolenia z tematyki tworzenia bibliotek cyfrowych, prawa autorskiego w bibliotece i pozyskiwania funduszy na realizację projektów cyfrowych. Prowadzono również prace nad rozbudową bazy publikacji cyfrowych BN. W maju 2014 r. Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów (NIMOZ) przekazał do BN skany i publikacje wytworzone w czasie projektów dofinansowanych w ramach programu Digitalizacja Dziedzictwa Narodowego, finansowanego przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, którego dysponentem jest NIMOZ.

Kontynuowano również prace nad zwiększeniem liczebności zasobów biblioteki cyfrowej i ich dostępności (przygotowywanie OCR, pozyskiwanie licencji niewyłącznych), digitalizacją na dużą skalę dzienników i tygodników z XIX i pierwszej połowy XX w. oraz przygotowaniem strony internetowej poświęconej zagadnieniom związanym z digitalizacją.

Jak wspomniano w rozdziale poświęconym ochronie i konserwacji zbiorów, dzięki posiadanemu przez Bibliotekę Narodową nowoczesnemu sprzętowi umożliwiającemu masową digitalizację, znacząco wzrosła w ostatnich latach liczba skanów wykonanych w Zakładzie Reprografii i Digitalizacji. W 2014 r. wykonano ich 15 203 859 (w 2013 r. – 10 050 648), w tym z oryginału – 12 454 682, a z mikrofilmów – 2 749 177.

Liczba skanów wykonanych w BN w latach 2010–2014

Repozytorium Dokumentów Elektronicznych

Repozytorium Dokumentów Elektronicznych zostało uruchomione przez Zakład Technologii Informatycznych BN w 2009 r. Składa się z dwóch przystosowanych systemów DSpace: zewnętrznego dostępnego dla wydawców i wewnętrznego przechowującego dane. Zakład Dokumentów Elektronicznych BN gromadzi za jego pomocą wydawnictwa zwarte i ciągłe, publikowane wyłącznie w wersji cyfrowej i udostępniane przez Internet. Dokumenty elektroniczne nadsyłane są dobrowolnie przez wydawców w ramach egzemplarza obowiązkowego. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Kultury i Sztuki z dnia 6 marca 1997 r. w sprawie wykazu bibliotek uprawnionych do otrzymywania egzemplarzy obowiązkowych poszczególnych rodzajów publikacji oraz zasad ich przekazywania (Dz.U. 1997, nr 29, poz. 161) w Polsce prawo do egzemplarza obowiązkowego dokumentów elektronicznych przysługuje dwóm bibliotekom: Bibliotece Jagiellońskiej i Bibliotece Narodowej. Dla każdego wydawnictwa zgłaszającego się do Repozytorium zostaje utworzone konto z odseparowanym zasobem, na które wydawcy samodzielnie przekazują publikacje.

Redaktorzy Repozytorium dokonują korekty wprowadzanych metadanych dokumentów i ewentualnie je uzupełniają. Dla każdego zarchiwizowanego tytułu bibliotekarzy opracowują rekord bibliograficzny w katalogu komputerowym wraz z adnotacją o lokalizacji dokumentu. W 2014 r. wydawcy przekazali do Repozytorium 60 843 jednostki zasobu (w 2013 r. – 55 948). Według stanu na dzień 31 grudnia 2014 r. w Repozytorium zostało zarchiwizowanych 23 425 tytułów e-booków i wydawnictw ciągłych, łącznie 126 546 jednostek zasobu. Oprócz bieżącego wpływu dokumentów online wprowadzane są także do Repozytorium i archiwizowane materiały zapisane na płytach CD, przesyłane do Biblioteki Narodowej w ubiegłych latach. Do końca 2013 r. publikacje elektroniczne były udostępniane w systemie DSpace. W 2014 r. został uruchomiony proces migracji zasobu do Repozytorium Cyfrowego Biblioteki Narodowej. Dokumenty są udostępniane na terminalach komputerowych w Czytelni Ogólnej i Informatorium, natomiast dokumenty elektroniczne zapisane na nośnikach fizycznych udostępnia się czytelnikom na stanowisku komputerowym w Czytelni Nagrań Dźwiękowych i Audiowizualnych.

Repozytorium Cyfrowe – przechowywanie zasobów cyfrowych BN

Zasoby cyfrowe Biblioteki Narodowej, zarówno będące wynikiem digitalizacji, jak i dokumenty *born digital*, są przechowywane w Repozytorium Cyfrowym BN. W 2012 r. oddano do użytku Centrum Podstawowe, mieszczące się w zaadaptowanych w tym celu pomieszczeniach na terenie siedziby głównej BN przy al. Niepodległości 213. Centrum wyposażone jest w system zasilania gwarantowanego oraz systemy zabezpieczeń technicznych, takich jak system przeciwpożarowy, system antywłamaniowy oraz kontrola dostępu i inne. Dzięki systemom wentylacji i klimatyzacji precyzyjnej zapewnione zostały odpowiednie warunki środowiskowe. Miedziane i światłowodowe okablowanie strukturalne pozwala na zestawianie wydajnych połączeń.

Repozytorium Cyfrowe BN jest wyposażone w następujące urządzenia:

- farmę serwerów wieloprocesorowych o standardowej konstrukcji dającej możliwość dostosowywania ich do zadań i posiadających elastyczną zmianę funkcji w ślad za zmieniającą się dynamiką potrzeb,
- zwirtualizowane środowisko macierzowe o surowej pojemności 530 TB (+100 TB w Centrum Zapasowym). Wysokopoziomowe funkcje archiwum wraz ze sprzętowo realizowaną redundancją oraz replikacją i wirtualizacją pojemności tworzą wysokowydajny magazyn o dużej niezawodności, będący podstawą systemu długotrwałego przechowywania,
- zrobotyzowaną bibliotekę taśmową o pojemności startowej ponad 600 TB (i drugą identyczną w Centrum Zapasowym) skalowalną do 50 PT pozwalającą na ekonomiczne przechowywanie ogromnej ilości danych przy minimalnym zużyciu energii elektrycznej. Sprawdzona trwałość taśm wraz z mechanizmami automatycznej weryfikacji ich stanu czyni z niej wysmienity nośnik dla systemu długotrwałego przechowywania,
- automatyczną bibliotekę BLURAY z nośnikami przenoszonymi do panczernej szafy ognioodpornej, zapewniającą istnienie trzeciej kopii zbiorów o minimalnej kompresji i przez dywersyfikację nośnika stanowiącą zabezpieczenie na wypadek szczególnych kataklizmów,
- zestaw urządzeń zabezpieczających i kontrolujących: firewalle, systemy wykrywania włamań, analizatory, szyfratory, ochrona antywirusowa itp.

Repozytorium Cyfrowe BN jest archiwum wieczystym, które zapewnia ciągłość przechowywania informacji, dlatego zastosowane przy jego projektowaniu technologie odznaczają się elastycznością, otwartością i skalowalnością. Wykorzystane mechanizmy umożliwią migrację danych w ramach Repozytorium pomiędzy kolejnymi generacjami sprzętu lub oprogramowania. Repozytorium jest przygotowane do przechowywania zarówno zasobów cyfrowych wytworzonych lub pozyskanych przez Bibliotekę Narodową, jak i przekazanych przez inne instytucje kultury.

System informatyczny Centrum Podstawowego w gmachu głównym BN współpracuje z Centrum Zapasowym. Jest to dodatkowa wynajmowana przestrzeń w serwerowni zlokalizowanej w pewnej odległości od BN dla zapewnienia bezpieczeństwa zbiorów. Są tam przechowywane pełne kopie wszystkich zasobów cyfrowych. Urządzenia zgromadzone w Centrum Zapasowym, będące własnością BN, zabezpieczają ciągłość działania podstawowych funkcji systemu na wypadek poważnych awarii lub katastrof w Centrum Podstawowym.

ACADEMICA – Cyfrowa Wypożyczalnia Publikacji Naukowych

Biblioteka Narodowa rozpoczęła prace nad innowacyjnym systemem elektronicznych wypożyczeń międzybibliotecznych publikacji naukowych w 2010 r. Partnerem projektu była Naukowa i Akademicka Sieć Komputerowa, która zrealizowała część informatyczną wypożyczalni, a pomysłodawcą serwisu była Fundacja na rzecz Nauki Polskiej. Projekt został sfinansowany w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, Działanie 2.3: *Inwestycje związane z rozwojem infrastruktury informatycznej nauki*. Uroczysta inauguracja Cyfrowej Wypożyczalni Publikacji Naukowych ACADEMICA odbyła się w BN 18 grudnia 2014 r. z udziałem ministra kultury i dziedzictwa narodowego prof. Małgorzaty Omilanowskiej.

Celem cyfrowej wypożyczalni międzybibliotecznej ACADEMICA jest udostępnianie publikacji przydatnych w pracy naukowej lub kształceniu akademickim poprzez terminale komputerowe znajdujące się na terenie bibliotek, które podpisały umowę przystąpienia do systemu, w godzinach ustalonych przez bibliotekarza. W systemie ACADEMICA udostępniane są przede wszystkim publikacje z lat 1990–2012: podręczniki akademickie, prace naukowe, wybrane czasopisma naukowe z listy Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, reprezentujące wszystkie dziedziny wiedzy.

Twórcy systemu chcą w ten sposób umożliwić szeroki dostęp do treści niezbędnych w procesie kształcenia akademickiego, w szczególności do niskonakładowych książek i czasopism naukowych, jak również do publikacji naukowych niedostępnych w handlu tym bibliotekom, które nie posiadają ich w swoich zasobach.

Podstawę prawną udostępniania zasobów cyfrowych w systemie ACADEMICA stanowią zapisy dotyczące dozwolonego użytku publicznego w zakresie związanym z wykorzystaniem utworów w działalności bibliotek, zawarte w art. 28 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych, którego ustęp 3 stanowi, że biblioteki, archiwa i szkoły mogą „udostępniać zbiory dla celów badawczych lub poznawczych za pośrednictwem końcówek systemu informatycznego (terminali) znajdujących się na terenie tych jednostek”. Ponadto przyjęto założenie, że międzybiblioteczne wypożyczanie wersji cyfrowych książek i czasopism nie może powodować zwiększenia liczby egzemplarzy dostępnych na rynku, co mogłoby zostać potraktowane jako wynikające z art. 35 Ustawy o prawie autorskim naruszenie słusznego interesu twórcy. Dlatego też wypożyczalnia ACADEMICA umożliwia dostęp do każdej publikacji tylko jednemu użytkownikowi w tym samym czasie, podobnie jak ma to miejsce w przypadku międzybibliotecznych wypożyczeń

← Minister kultury i dziedzictwa narodowego prof. Małgorzata Omilanowska przemawia podczas uroczystej inauguracji Cyfrowej Wypożyczalni Publikacji Naukowych ACADEMICA. Biblioteka Narodowa, 18 grudnia 2014 r.

↑ Inauguracja Cyfrowej Wypożyczalni Publikacji Naukowych ACADEMICA. Przemawia prof. Włodzimierz Bolecki, wiceprezes Fundacji na rzecz Nauki Polskiej, pod auspicjami której realizowany jest projekt. Biblioteka Narodowa, 18 grudnia 2014 r.

publikacji papierowych, w których książka wypożyczona przez jedną z bibliotek nie jest dostępna dla wszystkich pozostałych. By ułatwić użytkownikom korzystanie z zasobów chronionych prawem autorskim, wprowadzono system rezerwacji publikacji we wskazanych bibliotekach, co pozwala na zapewnienie wszystkim zainteresowanym dostępem w wybranych przez nich terminach do szczególnie popularnych tekstów naukowych.

W trakcie realizacji projektu, w czerwcu 2014 r., wypożyczalnia ACADEMICA została zaprezentowana podczas trzech spotkań konsultacyjnych, które odbyły się w Warszawie, Krakowie i Toruniu z udziałem przedstawicieli ponad 200 bibliotek naukowych i publicznych.

W dniu inauguracji w grudniu 2014 r. w ACADEMICE znajdowało się 471 674 publikacje, w tym 229 941 publikacji naukowych ze wszystkich dziedzin nauki. Przygotowanie tak ogromnego zasobu publikacji cyfrowych było możliwe dzięki zakupowi ze środków projektu najnowocześniejszego sprzętu w postaci skanerów automatycznych oraz przelotowych i wdrożeniu procesu masowej digitalizacji zbiorów Biblioteki Narodowej przy wykorzystaniu aplikacji do obsługi ścieżki digitalizacji i archiwizacji zbiorów.

Dzięki funduszom unijnym, pochodzącym z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, Biblioteka Narodowa we współpracy z Biblioteką Główną Politechniki Warszawskiej rozpoczęła we wrześniu 2014 r. realizację projektu Zintegrowana Platforma Polskich Czasopism Naukowych „Merkuriusz”. Jego celem jest przekształcenie do postaci cyfrowej i stworzenie opisów bibliograficznych artykułów, które w latach 2002–2014 ukazały się na łamach polskich periodyków umieszczonych na liście punktowanych czasopism naukowych Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Prace obejmują ponad 1900 tytułów czasopism i ponad 700 tysięcy artykułów. Publikacje zostaną udostępnione w formie cyfrowej czytelnikom w bibliotekach na terenie całej Polski poprzez interfejs Wypożyczalni Publikacji Naukowych ACADEMICA. Projekt będzie realizowany do końca 2015 r.

Polska Biblioteka Internetowa

Biblioteka Narodowa przejęła nadzór nad Polską Biblioteką Internetową (PBI) w 2008 r., kiedy to zgodnie z zapisem w Planie Informatyzacji Państwa na lata 2007–2013 została przekazana przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji Ministerstwu Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Celem PBI było wyrównanie szans dostępu do wiedzy osobom mieszkającym w małych miastach i wsiach oddalonych od ośrodków akademickich i kulturalnych, dla których komputer z dostępem do Internetu jest często jedyną szansą kontaktu ze zdobyciami nauki i kultury. Biblioteka oferuje użytkownikom głównie lektury szkolne oraz dzieła polskiej literatury klasycznej. Dokumenty cyfrowe składające się na PBI nie spełniają międzynarodowych norm jakościowych i standardów dla obiektów cyfrowych, m.in. ze względu na niską rozdzielczość plików cyfrowych, brak metadanych, częsty brak powiązania reprodukcji cyfrowej ze skanowanym oryginałem oraz niedostateczną kontrolę w procesie produkcyjnym (np. braki stron).

W 2012 r. przygotowano narzędzie informatyczne wspierające przeniesienie zasobów Polskiej Biblioteki Internetowej do systemu informatycznego Cyfrowej Biblioteki Narodowej Polona oraz rozpoczęto analizę zasobów mającą na celu migrację plików cyfrowych. W następnym roku prace prowadzone przez Bibliotekę Narodową polegały w głównej mierze na udostępnianiu Polskiej Biblioteki Internetowej oraz obsłudze korespondencji oraz kontaktów telefonicznych z użytkownikami PBI. Prace nad modernizacją Polskiej Biblioteki Internetowej, w zakresie możliwym do zrealizowania w ramach budżetu Biblioteki Narodowej, zostały wznowione po uruchomieniu nowego portalu Cyfrowej Biblioteki Narodowej Polona oraz repozytorium zbiorów cyfrowych. Materiał przemigrowany w 2013 r. na wydzieloną przestrzeń dyskową został przygotowany do włączenia do systemu Polony. Rozpoczęto wstępne prace nad kolejną partią materiału (analiza praw autorskich, kompletności i jakości metadanych). Kontynuacja prac nad włączeniem PBI do zbiorów cBN Polona warunkowana jest wsparciem finansowym Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, o które BN wystąpiła w 2014 r.

Europeana

W 2014 r. Biblioteka Narodowa kontynuowała współpracę partnerską przy projekcie *Europeana v-2.0*, do którego dołączyła jesienią 2011 r. Celem projektu jest m.in. wzmocnienie pozycji *Europeany* na rynku europejskim i światowym, rozbudowa serwisów przeznaczonych dla użytkowników, dostawców treści oraz instytucji kulturalnych i edukacyjnych oraz przygotowanie i uruchomienie modelu organizacyjnego i ekonomicznego, który zapewni portalowi stabilność i możliwość rozwoju. W ramach *Europeana v-2.0* BN zaangażowana jest w zadanie związane z propagowaniem wiedzy o digitalizacji europejskiego dziedzictwa kulturalnego i o samej *Europeanie*. 16 stycznia 2014 r. BN zorganizowała ogólnopolskie seminarium cyfrowe #WielkaWojna, adresowane do nauczycieli historii i bibliotekarzy, podczas którego zaprezentowano możliwości korzystania z polskich i europejskich kolekcji cyfrowych poświęconych temu ważnemu dla dziejów Europy i Polski konfliktowi zbrojnemu. Zaprezentowano m.in. zasoby cBN *Polona* związane z I wojną światową oraz przedstawiono założenia projektu *Europeana Newspapers* oraz *Europeana 1914–1918*. W seminarium uczestniczyło ponad sto osób z całej Polski.

Europeana Newspapers

Biblioteka Narodowa kontynuowała współpracę przy realizacji projektu *Europeana Newspapers*, w którym uczestniczy 17 europejskich instytucji, w tym biblioteki narodowe Austrii, Estonii, Francji, Holandii, Litwy, Niemiec i Wielkiej Brytanii. Liderem projektu, realizowanego od lutego 2012 r., jest Biblioteka Państwowa w Berlinie. Cel prac to udostępnienie europejskiej prasy codziennej z początku XX wieku, ze szczególnym uwzględnieniem okresu I wojny światowej, oraz rozwój funkcjonalności portalu *Europeana.eu* poprzez zastosowanie narzędzi służących do przeszukiwania i prezentacji zdigitalizowanej prasy. Każda z bibliotek uczestniczących w projekcie udostępnia za pośrednictwem portalu *Europeana* pełnotekstowe wersje zdigitalizowanych gazet, głównie z lat 1914–1920. Zakłada się, że łącznie udostępnionych zostanie ponad 20 milionów stron gazet archiwalnych. Projekt *Europeana Newspapers* finansowany jest ze środków Komisji Europejskiej w ramach Programu Ramowego na rzecz Konkurencyjności i Innowacji 2007–2013 (CIP-ICT PSP).

Zgodnie z założeniami Biblioteka Narodowa dostarczyła ponad 100 tysięcy stron czasopism codziennych z lat 1914–1939, wolnych od praw autorskich (m.in. roczniki: „Kurier Warszawski”, „Dziennik Polski”, „Dziennik Śląski”, „Dziennik Wileński”, „Głos Śląski” i „Kurier Poznański”). Skany zostały zbinaryzowane i dostarczone do Innsbrucku, gdzie poddano je procesowi OCR, strukturyzacji i automatycznej korekcie z wykorzystaniem narzędzi wypracowanych w projekcie IMPACT. Opracowane skany wraz z plikami METZ/ALTO przekazano do BN. Pliki wynikowe zostaną porównane z plikami generowanymi przez Recognition Server firmy ABBY. Równocześnie z procesem binaryzacji wytworzone zostały wersje prezentacyjne skanów, które będą udostępniane w ramach The European Library. BN przekazała także próbki gazet zawierających specyficzny układ, mogący stanowić wyzwanie dla procesu automatycznego OCR. BN aktywnie włączyła się także w akcję promocyjną projektu.

08

Działalność
naukowa

Biblioteka Narodowa jest jednym z głównych krajowych ośrodków badawczych w zakresie bibliotekarstwa, bibliografii, bibliologii i czytelnictwa. Obowiązek prowadzenia przez Bibliotekę Narodową działalności naukowej z zakresu bibliotekoznawstwa, nauki o książce i pokrewnych dziedzin wiedzy nakłada na Narodową Książnicę ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach. Prace badawcze prowadzone są w szczególności przez pracowników Instytutu Książki i Czytelnictwa, Instytutu Bibliograficznego, zakładów gromadzących i opracowujących zbiory specjalne oraz kustoszy dyplomowanych. Wyniki prac naukowych i informacyjnych ukazują się w postaci odrębnych wydawnictw lub artykułów umieszczanych w prasie krajowej i zagranicznej, a także w internetowych portalach tematycznych. Ogłaszane są też na łamach periodyków BN: „Rocznika Biblioteki Narodowej”, „Notesu Konserwatorskiego” i „Polish Libraries”. Dwa pierwsze tytuły znajdują się na liście czasopism punktowanych Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Biblioteka jest organizatorem lub współorganizatorem licznych sympozjów, seminariów, otwartych zebrań naukowych, międzynarodowych, krajowych i środowiskowych konferencji naukowych oraz spotkań warsztatowych, a także multimedialnych pokazów i wystaw, które prezentują zbiory i dorobek naukowy BN.

Rada Naukowa Biblioteki Narodowej

Rada Naukowa BN jest organem opiniodawczym i doradczym Dyrektora Biblioteki Narodowej, a do jej zadań należy: opiniowanie kierunków i programów badawczych, a także planów i sprawozdań z działalności naukowej Biblioteki, inspirowanie prac naukowych oraz ocena ich wyników, opiniowanie spraw dotyczących działalności podstawowej BN, rozpatrywanie i opiniowanie spraw związanych z rozwojem kadry naukowej BN. Radę Naukową powołuje Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego na wniosek Dyrektora BN.

Skład Rady Naukowej BN kadencji 2011–2017

Przewodniczący

- prof. dr hab. Zdzisław Pietrzyk

Wiceprzewodnicząca

- prof. dr hab. Zofia Zielińska

Członkowie

- prof. dr hab. Włodzimierz Bolecki
- dr Nikodem Bończa-Tomaszewski
- prof. dr hab. Grażyna Borkowska
- prof. dr hab. Paulina Buchwald-Pelcowa
- prof. dr hab. Hubert Izdebski
- prof. dr hab. Jadwiga Kasperek-Woźniak
- dr hab. Jacek Kopciński
- prof. dr hab. Jan Malicki
- prof. dr hab. Krzysztof Malinowski
- dr Monika Mitera
- prof. dr hab. Daria Nałęcz

- mgr Andrzej Ociepa
- dr Jarosław Pacek
- dr hab. Maria Próchnicka
- prof. dr hab. Andrzej Rachuba
- mgr Teresa Szymorowska
- prof. dr hab. Marek Ziótkowski
- prof. dr hab. Elżbieta Barbara Zybert

Prace badawcze, dokumentacyjne, metodyczne

Ze względu na rangę gromadzonych przez BN zbiorów, jednym z podstawowych obowiązków badawczych Narodowej Książnicy jest tworzenie ich naukowej dokumentacji, a także centralna rejestracja zbiorów polskich bibliotek. Ważnym przedsięwzięciem jest kompletowanie dokumentacji utraconych podczas wojny zbiorów bibliotecznych, zwłaszcza rękopisów, inkunabułów i szesnastowiecznych poloników. Dokumentacja ta, prowadzona nieprzerwanie od lat 60. XX wieku, stanowi cenny materiał do badań historycznych. Podobnym celem służy ustalanie proveniencji zbiorów Biblioteki, a zwłaszcza księgozbiorów historycznych. Wszechstronną dokumentację różnych rodzajów zbiorów zgromadzonych w Bibliotece Narodowej ułatwia bogate zaplecze informacyjno-bibliograficzne, na które składają się nie tylko wyspecjalizowane księgozbiory, lecz również katalogi, tematyczne i formalne kartoteki oraz indeksy, a także coraz liczniejsze i obszerniejsze specjalistyczne bazy danych. Wynikiem wieloletnich prac badawczych są drukowane katalogi i bibliografie ogólne oraz specjalne, jak również opracowania monograficzne i specjalistyczne rozprawy. Zainteresowania zawodowe i naukowe pracowników Biblioteki obejmują także losy polskich książek za granicą, co sprzyja rozwijaniu naukowej współpracy BN z zagranicznymi i polonijnymi instytucjami kultury.

Współczesnemu bibliotekarstwu służą również prace metodyczne, zwłaszcza z zakresu teorii i metodyki bibliografii, zasad opisu bibliograficznego oraz metodologii opracowania rzeczowego zbiorów, prowadzone przez Instytut Bibliograficzny. W kwietniu 2014 r. w Instytucie rozpoczęła swą działalność Pracownia Deskryptorów BN, do której głównych zadań należy prowadzenie prac badawczych, rozwojowych i metodyczno-instrukcyjnych w zakresie opracowania rzeczowego zbiorów z zastosowaniem deskryptorów BN, prowadzenie kartoteki deskryptorów, przeprowadzanie szkoleń

w zakresie opracowania rzeczowego z zastosowaniem deskryptorów. BN kontynuuje również dyskusję nad przyszłością języka haseł przedmiotowych, jego wykorzystaniem przez użytkowników i biblioteki cyfrowe oraz przygotowuje skrócone wydania Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiątej, ułatwiające tworzenie bieżącej bibliografii narodowej, z których korzystają biblioteki publiczne.

W ostatnim okresie Biblioteka Narodowa realizuje także nowe zadania w dziedzinie ochrony, konserwacji i digitalizacji zbiorów bibliotecznych. Prowadzone są prace badawcze z pogranicza nauk biologicznych i chemicznych, dotyczące np. laminacji XIX- i XX-wiecznych gazet lub dezynfekcji druków, a także prace nad tworzeniem zasobów cyfrowych i zarządzaniem nimi.

Dzieje społecznego obiegu książek i prasy oraz losy instytucji zajmujących się ich produkcją i rozpowszechnianiem na ziemiach polskich, tematy związane z historią czytelnictwa, dziejami mecenatu kulturalnego, oddziaływaniem cenzury rosyjskiej na piśmiennictwo polskie, zagadnieniami prasy i książki polskiej w XIX i XX w., a także różnymi aspektami społecznego funkcjonowania książek w czasach współczesnych, są podejmowane przede wszystkim w Instytucie Książki i Czytelnictwa, w którym działają:

- Pracownia Bibliotekoznawstwa, zajmująca się badaniami z zakresu funkcjonowania bibliotek różnych typów, przede wszystkim bibliotek publicznych, z uwzględnieniem bibliotek dla dzieci i młodzieży, bibliotek szkolnych i pedagogicznych oraz bibliotek naukowych;
- Pracownia Badań Czytelnictwa, prowadząca badania naukowe z zakresu społecznego zasięgu książki w Polsce współczesnej, czytelnictwa na tle innych form uczestnictwa Polaków w kulturze, czytelnictwa wybranych kategorii społecznych (zwłaszcza młodzieży szkolnej, akademickiej, seniorów), praktyk lekturowych i strategii przetwarzania informacji w środowisku ICT;
- Pracownia Historii Bibliotek i Czytelnictwa, utworzona w kwietniu 2014 r., prowadząca badania naukowe nad dziejami bibliotek polskich od średniowiecza do współczesności, dziejami księgozbiorów polskich, w tym również znajdujących się poza granicami kraju. Pracownia zajmuje się również upowszechnianiem wyników prac naukowych w postaci recenzowanych monografii i tomów zbiorowych, artykułów w recenzowanych tomach zbiorowych i czasopismach naukowych o zasięgu

krajowym i międzynarodowym, bibliografii, edycji źródeł, przekładów, a także referatów wygłoszonych na konferencjach naukowych.

Instytut Książki i Czytelnictwa przeprowadza okresowo badania empiryczne o zasięgu krajowym, które aktualizują stan wiedzy o wybranych zagadnieniach organizacji bibliotekarstwa publicznego i zawodu bibliotekarza, bieżących problemach rynku wydawniczego oraz mechanizmach kształtowania się zainteresowań czytelniczych. W 2014 r. pracownicy Instytutu prowadzili badania nad następującymi zagadnieniami dotyczącymi współczesnego czytelnictwa: społeczny zasięg książki w Polsce, czytelnictwo nastolatków, antropologia praktyk lekturowych, społeczne i kulturowe aspekty praktyk lekturowych i przetwarzania informacji w środowisku ICT, preferencje czytelnicze europejskich urzędników, organizacja bibliotek publicznych w Polsce, model obsługi czytelniczej w gminie, system ewaluacji bibliotek publicznych w Polsce, funkcje gminnych bibliotek publicznych wobec zmian w zakresie technologii cyfrowej XXI wieku a ich odbiór społeczny, biblioteki publiczne w nowym opisie statystycznym, biblioteki szkolne, pedagogiczne, publiczno-szkolne, publiczne dla dzieci w Polsce oraz ich finansowanie. Prowadzone były także prace badawcze nad zagadnieniami historycznymi: rola książki w dziejach kultury intelektualnej na ziemiach polskich w okresie późnego oświecenia, książka rosyjska jako narzędzie w służbie oficjalnej rosyjskości w Królestwie Polskim po powstaniu styczniowym, życie muzyczne w Warszawie w latach 1831–1862, czytelnictwo w II Rzeczypospolitej, wydawnicze i cenzuralne losy twórczości Juliusza Słowackiego w okresie zaborów, dzieje księgozbiorów polskich znajdujących się w krajach Europy Wschodniej.

Na mocy umowy z 2013 r. zawartej z Narodowym Centrum Badań i Rozwoju Biblioteka Narodowa jest także partnerem konsorcjum realizującego projekt „Efektywność energetyczna instytucji muzealnych i bibliotecznych”. Projekt realizowany jest w latach 2013–2016.

Czasopisma naukowe BN

Biblioteka Naukowa jest wydawcą trzech czasopism naukowych: „Rocznika Biblioteki Narodowej”, „Notesu Konserwatorskiego” oraz – od 2013 r. – „Polish Libraries”.

- „**Rocznik Biblioteki Narodowej**” jest periodykiem naukowym poświęconym szeroko rozumianej kulturze piśmiennej, a także wybranym zagadnieniom historyczno-artystycznym, ikonograficznym i muzykologicznym, oraz jej funkcjonowaniu zarówno w perspektywie historycznej, jak współczesności. Tematyka materiałów zawartych w „Roczniku BN” dotyczy przede wszystkim bibliologii, bibliotekoznawstwa, historii wraz z naukami pomocniczymi, historii sztuki, muzykologii, edytorstwa i prasoznawstwa. W Radzie Naukowej „Rocznika BN” zasiadają: prof. dr hab. Paulina Buchwald-Pelcowa, dr Roman Chymkowski, dr Tomasz Makowski, dr Monika Mitera, dr Sigitas Narbutas oraz dr Grzegorz Płoszajski.
- „**Notes Konserwatorski**” jest czasopismem poświęconym problematyce ochrony i konserwacji zbiorów, stworzonym z myślą o ogólnopolskim środowisku konserwatorów książki. Szeroka formuła umożliwia publikację specjalistycznych tekstów, materiałów sprawozdawczych i publicystycznych. Nad wydawaniem „Notesu Konserwatorskiego” czuwa Komitet Redakcyjny w składzie: Ewa Potrzebnicka (przewodnicząca), prof. dr hab. Elżbieta Jabłońska, dr hab. Marzena Ciechańska, Władysław Sobucki, Maria Woźniak i Bartosz Szymański, a redagują go Agata Lipińska (redaktor naczelny) i Beata Berlińska.
- „**Polish Libraries**” jest anglojęzycznym rocznikiem wydawanym od 2013 r., udostępniającym międzynarodowemu środowisku naukowemu i bibliotekarskiemu prowadzoną w Polsce refleksję nad zagadnieniami związanymi z bibliotekarstwem. Rocznik ukazuje się w wersji internetowej i drukowanej. Redaktorem naczelnym jest dyrektor BN dr Tomasz Makowski, a w Radzie Naukowej pisma zasiadają wybitni teoretycy i praktycy bibliotekarstwa w Polsce: prof. Elżbieta Barbara Zybert (przewodnicząca Rady), dr Anton W. Lichomanow, prof. Jan Malicki, prof. Zdzisław Pietrzyk, Teresa Szymorowska oraz Katarzyna Ślaska.

Szczegółowy zakres tematyczny tomów czasopism naukowych BN z 2014 r. został omówiony w rozdziale *Działalność wydawnicza*.

Publikacje pracowników Biblioteki Narodowej, które ukazały się w 2014 r.

Ewa Bielińska-Galas

- *Piętnastowieczny graduał franciszkanów-obszerników w Głubczycach ms. BOZ 151. Charakterystyka zawartości, próba odtworzenia dziejów*, „Rocznik Biblioteki Narodowej” 2013 nr XLIV s. 211–241

Lidia Bąkowska

- *Sygnaty o nowych publikacjach*, „Bibliotekarz” 2014 nr 5, 7/8, s. 12

Paulina Buchwald-Pelcowa

- *Calvinist Censorship in the Light of the Acts of the Lesser Poland Synods, (Cenzura kalwińska w świetle akt synodów małopolskich)*, „Polish Libraries” 2014, vol. 2

Barbara Budyńska

- *Edukacyjne formy pracy bibliotek publicznych*. „Bibliotekarz” 2014 nr 3 (wspólnie z Małgorzatą Jezierską)
- *Nowa przestrzeń dla bibliotek publicznych*. „Bibliotekarz” 2014 nr 11 (wspólnie z Małgorzatą Jezierską)
- *Model obsługi czytelniczej w gminie. Biblioteka w otoczeniu społecznym i instytucjonalnym*, Biblioteka Narodowa, Warszawa 2014 (wspólnie z Małgorzatą Jezierską, Grażyną Lewandowicz-Nosal i Grażyną Walczewską-Klimczak)
- *Libraries in Poland as of 2012 (Raport o stanie bibliotek w Polsce 2012)*, „Polish Libraries” 2014 vol. 2 (wspólnie Małgorzatą Jezierską, Grażyną Lewandowicz-Nosal i Grażyną Walczewską-Klimczak)

Roman Chymkowski

- *Pongo*, t. VI: *Ludzie i zwierzęta*, red. Roman Chymkowski, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2014 (wspólnie z Anną Jaroszką)

- *Po co nam dziś peryferie?*, „Kultura Współczesna” 2014 nr 1 (wspólnie z Błażem Popławskim)
- *Arabskie Przebudzenie, modernizacja i postkolonializm*, „Kultura Współczesna” 2014 nr 1
- *Co po postantropocentryzmie? Wprowadzenie do lektury*, „Przegląd Humanistyczny” 2014 nr 1
- *Wprowadzenie*, „Przegląd Humanistyczny” 2014 nr 5 (wspólnie z Lechem M. Nijakowskim)
- *O pionierkach antropologicznych badań Algierii*, „Przegląd Humanistyczny” 2014 nr 5
- *Zwierzęta i antropologia kultury*, „Przegląd Humanistyczny” 2014 nr 1
- *Dystans historyka i zaangażowanie socjologa*, „Stan Rzeczy” 2014 nr 2 (7)
- redakcja numeru tematycznego czasopisma recenzowanego: „Przegląd Humanistyczny” 2014 nr 1
- redakcja numeru tematycznego czasopisma recenzowanego: „Przegląd Humanistyczny” 2014 nr 5
- redakcja numeru tematycznego czasopisma recenzowanego: „Kultura Współczesna” 2013 nr 5 (ukazał się w 2014 r.)
- redakcja numeru tematycznego czasopisma recenzowanego: „Kultura Współczesna” 2014 nr 1

Bartłomiej Czarski

- *Dwa kazania wygłoszone po śmierci Tomasza Zamoyskiego*, opracował Bartłomiej Czarski, Wydawnictwo Naukowe Sub Lupa, Warszawa 2014
- „*Compendium linguae Polonicae*” Mikołaja Volckmara – pierwsza gdańska gramatyka języka polskiego i jej autor, „Poradnik Językowy” 9/2014 s. 91–100
- *De Demostene oratore et eius dictis. Anegdota o Demostenesie*, przeł. B. Czarski, A. Czarska, P. Piotrowska, „Terminus” 27 (3) 2013 [i.e. 2014] s. 436–443
- *Mikołaj Volckmar, Compendium linguae Polonicae in gratiam iuventutis Dantiscanae collectum a Nicolao Volkmaro (Kompendium języka polskiego na użytek młodzieży gdańskiej zebrane przez Mikołaja Volckmara)*, [w:] *Dawne ortografie, gramatyki i podręczniki języka polskiego. Internetowe kompendium edukacyjne*, red. nauk. W. Decyk-Zięba, A. Kępińska, M. Kresa, A. Piotrowska, I. Stąpor, Uniwersytet Warszawski, ISBN 978-83-64006-99-9 (materiały w wersji elektronicznej: <http://www.gramatyki.uw.edu.pl>)

- *Ancient Coins in the Alciato's Second Book of Emblems (Venice 1546)*, [w:] *Arkyves.org*, Brill 2014 (materiały w wersji elektronicznej: <http://arkyves.org/view/SES2014/>)

Michał Czerenkiewicz

- *O niezrealizowanej antwerpskiej edycji dzieł Szymona Starowolskiego*, „Roczniki Biblioteczne” 2013 [i.e. 2014] vol. 57 s. 113–116
- *Studia (Neo)Latina redivia. Kilka uwag i postulatów odnośnie do neolatynistyki*, „Terminus” 2013 [i.e. 2014] t. 15 z. 3 (28) s. 335–358. [od 2014 r. artykuł dostępny na wortalu <http://www.ejournals.eu>] (wspólnie z Wojciechem Ryczkiem)
- recenzja: Bartłomiej Czarski, *Stemmaty w staropolskich ksiązkach, czyli rzecz o poezji heraldycznej*, „Barok” 2013 [i.e. 2014] XX/1 (39) s. 240–243

Olga Dawidowicz-Chymkowska

- *Społeczny zasięg książki w Polsce 2012*, Biblioteka Narodowa, Warszawa 2014 (wspólnie z Dominiką Michalak)

Martyna Deszczyńska

- *Program kaznodziejski Wielkiego Jubileuszu 1826 roku w zaborze rosyjskim i w Rzeczypospolitej Krakowskiej*, „Przegląd Tomistyczny. Filozofia, teologia, kultura duchowa średniowiecza”, t. XIX 2013 s. 369–388
- *Styl, gust, realia. O publicystyce ks. Karola Surowieckiego*, [w:] *Non cesso gratias agere Deo et hominibus. Prace ofiarowane Ojcu dr. Anzelmowi Januszowi Szeinke OFM z okazji Złotego Jubileuszu Kapłaństwa i ponad 50-lecia pracy historyczno-pisarskiej*, red. Wacław Marian Michalczyk OFM, Celestyn Mieczysław Paczkowski OFM, Kraków-Warszawa 2013 s. 467–484
- *Uwagi o religijności elit społecznych wyznania katolickiego na ziemiach polskich w pierwszej połowie XIX w.*, [w:] *W cieniu wojen i rozbiorów. Studia z dziejów Rzeczypospolitej XVIII i początków XIX wieku*, red. Urszula Kosińska, Dorota Dukwicz, Adam Danilczyk, Warszawa 2014 s. 481–498
- *List duchownych francuskich do hierarchów metropolii gnieźnieńskiej z 1796 r. Przyczynek do dziejów kontaktów elit kościelnych doby porewolucyjnej*, opr. Martyna Deszczyńska, [w:] *Kościół w Polsce i sąsiedzi. Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi Markowi Barańskiemu*, red. Tadeusz Rutkowski, Marek Stawski, Warszawa 2014

Mirostawa Dobrowolska

- recenzja raportu *Rynek książki w Polsce 2013* – „Bibliotekarz” 2014 nr 3 s. 41–42
- recenzja książki Ewy Czerniakowskiej *Ze studiów nad dziejami „Gazety Gdańskiej” pod redakcją Bernarda Zygmunta Milskiego 1891–1901* – „Bibliotekarz” 2014 nr 10 s. 32–33

Ewa Dombek

- *Z jednodniówek Znani-nieznani-zapomniani (2 część)*, „Bibliotekarz” 2014 nr 1
- *Odbitki i nadbitki – o bibliografii poważniej*, „Bibliotekarz” 2014 nr 3
- *Bibliograf doceniony*, „Bibliotekarz” 2014 nr 4
- *O bibliografii retrospektywnej raz jeszcze*, „Bibliotekarz” 2014 nr 5
- *Bibliografia i żarty*, „Bibliotekarz” 2014 nr 7/8
- *Na pograniczach*, „Bibliotekarz” 2014 nr 10

Jolanta Hys

- *Poddziały wspólne czasu oraz symbole wyrażające ujęcie historyczne w Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiątej*, „Poradnik Bibliotekarza” nr 5/2014 (wspólnie z Joanną Kwiatkowską)
- *Uniwersalna Klasyfikacja Dziesiąta – zmiany sposobu prezentacji*, [w:] *Biblioteka w komórce – Przyszłość usług bibliotecznych*, Łódź 2013, s. 220–229

Izabela Jabłońska

- *Żydowski Zamość na afiszach wydanych w II Rzeczypospolitej: dokumenty ze zbiorów Biblioteki Narodowej*, Warszawa 2014 (wspólnie z Zofią Głowicką i Barbarą Łętochą)

Beata Janowska

- *Gender w średniowieczu*, wywiad z prof. Marią Koczerską, „Newsweek Historia” 2014 nr 4
- *Trzy głowy św. Wojciecha: historia sprzed tysiąca lat*, wywiad z Marią Starnawską, „Gazeta Wyborcza” 2014 nr 208, dod. „Ale Historia” nr 36 s. 6–7
- *Pierwszy rycerz Europy: historia średniowieczna*, wywiad z Wojciechem Iwńczakiem, „Gazeta Wyborcza” 2014 nr 290, dod. „Ale Historia” nr 50 s. 6–7

- *Król Maj, czyli władca od święta : z dziejów życia dworskiego*, wywiad z Małgorzatą Wilską, „Gazeta Wyborcza” 2014 nr 120, dod. „Ale Historia” nr 21 s. 3–4

Małgorzata Jezierska

- *Model obsługi czytelniczej w gminie. Biblioteka w otoczeniu społecznym i instytucjonalnym*, Biblioteka Narodowa, Warszawa 2014 (wspólnie z Barbarą Budyńską, Grażyną Lewandowicz-Nosal i Grażyną Walczewską-Klimczak)
- *Edukacyjne formy pracy bibliotek publicznych*. „Bibliotekarz” 2014 nr 3 (wspólnie z Barbarą Budyńską)
- *Nowa przestrzeń dla bibliotek publicznych*. „Bibliotekarz” 2014 nr 11 (wspólnie z Barbarą Budyńską)
- *Libraries in Poland as of 2012 (Raport o stanie bibliotek w Polsce 2012. „Polish Libraries” 2014 vol. 2* (wspólnie z Barbarą Budyńską, Grażyną Lewandowicz-Nosal i Grażyną Walczewską-Klimczak)

Jakub Kalinowski

- *Podstawowe elementy opisu dzieła i realizacji w standardach RDA (Resources Description and Access) i ISBD (International Standard Bibliographic Description) i ich zapis w formacie MARC 21*, „Rocznik Biblioteki Narodowej” 2013 s. 327–336

Jan Józef Kasprzyk

- *Legiony Polskie 1914–1918*, Warszawa 2014 (wspólnie z Wiesławem Wysockim i Wiktorem Cyganem)
- *Śpiewnik wolnych Polaków (1768–1989). Antologia pieśni patriotycznych* (redakcja, wybór i opracowanie), Warszawa 2014
- *Miał sławę bohatera i moc, i dumę Iwa... Pułkownik Leopold Lis-Kula. Szkic portretu*, [w:] *Bohaterowie i duma*, red. Grzegorz Ostasz, Jacek Magdoń i Waldemar Paruch, Rzeszów 2014, s. 101–111
- *Polskie drogi do Niepodległości. Kalendarium politycznej i zbrojnej walki Polaków o niepodległość i granice 1914–1921*, [w:] *Ku Niepodległej*, red. Włodzimierz Bernacki, Warszawa 2014 s. 31–68 (wspólnie z Wojciechem J. Muszyńskim)

Wanda Klenczon

- *Librarians cornered by images Or How to index Visual resources*, „Cataloging & Classification Quarterly” 2014 vol. 52, iss. 1 s. 42–61 (wspólnie z Pawłem Rygiel)

Michał Klubiński

- oprac.: *Listy Andrzeja Czajkowskiego do Zygmunta Mycielskiego* [ze zbiorów Zakładu Rękopisów BN], „Ruch Muzyczny” 2014 nr 10
- oprac.: *Zygmunt Mycielski i Zofia Lissa. Listy* [ze zbiorów Zakładu Rękopisów BN i Archiwum Kompozytorów Polskich BUW] (cz. 1), „Ruch Muzyczny” 2014 nr 11
- oprac.: *Zygmunt Mycielski i Zofia Lissa. Listy* [ze zbiorów Zakładu Rękopisów BN i Archiwum Kompozytorów Polskich BUW] (cz. 2), oprac. M. Klubiński, „Ruch Muzyczny” 2014, nr 12
- *Ekscentryczna Nadja Michael* [recenzja z koncertu Nadii Michael w TW-ON, 23 XI 2014], „Ruch Muzyczny” 2014 nr 12

Jarosław Kopec

- *Czy Internet jest nie-ludzki?*, „Przegląd Humanistyczny” 2014 nr 1
- *Cyfrowi tubylcy nie istnieją. Sprawozdanie z części sesji plenarnej konferencji „Czas przemian, czas wyzwań: Rola bibliotek i ośrodków informacji w procesie kształtowania kompetencji współczesnego człowieka”*, „Kultura Współczesna” 2013 nr 5 [faktycznie w 2014]

Krzysztof Kossarzecki

- *Rękopisy Biblioteki Załuskich w Sankt Petersburgu*, [w:] „Rocznik Biblioteki Narodowej”, t. 44 (2013) s. 243–258 (wspólnie ze Sławomirem Szyllesem)
- *W dobie Niemieży. Szlachta litewska wobec problemu odzyskania dóbr i przysięgi na wierność carowi Aleksemu Michajłowiczowi*, [w:] „Studia z dziejów Wielkiego Księstwa Litewskiego (XVI–XVIII wieku)”, pod red. Sławomira Górczyńskiego i Mirosława Nagielskiego, Warszawa 2014, s. 247–272
- *Да пытання пра ролю ўладанняў князя Багуслава Радзівіла ў яго палітыцы*, [w:] ARCHE, Мінск 2014, s. 268–287
- *Битва под Кушликами 4 ноября 1661 г.*, [w:] „Единорог”, выпуск 3, Москва 2014, с. 181–205

Anna Maria Krajewska

- *Korczakowskie Prawidła życia wobec strategii wydawców*, [w:] *Czytanie Korczaka. Książki, bohaterowie, postawy* pod Reg. Katarzyny Tałuc, Katowice 2013 s. 97–102
- *Serial telewizyjny jako narzędzie kształtowania wiedzy o II wojnie światowej wśród młodego pokolenia*, [w:] *Media a czytelnicy. Studia o popularyzacji*

czytelnictwa i uczestnictwie kulturowym młodego pokolenia. Red. naukowa Mariola Antczak, Alina Brzuska-Kepa, Agata Wilczak Niewiadomska, Łódź 2013, s. 221–255

- *Partia ks. Brzóska*, „Guliwer” 2013/3 s. 41–55
- *Kazimierz Konarski o Powstaniu Styczniowym*. „Musi być!”, „Guliwer” 2013/3 s. 55–59
- *Nieżłomni wracają*, „Guliwer” 2013/3 s. 59–62
- *Listy wydawcy do Kornela Makuszyńskiego*, „Guliwer” 2014/3 s. 5–13

Joanna Kwiatkowska

- *Podziały wspólne czasu oraz symbole wyrażające ujęcie historyczne w Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiętnej*, „Poradnik Bibliotekarza” nr 5/2014 (wspólnie z Jolantą Hys)

Grażyna Lewandowicz-Nosal

- *Warto mieć w bibliotece. Książki dla dzieci i młodzieży 2010–2013*. Katalog, SBP, Warszawa 2014 (wspólnie z Anną Krawczyk, Katarzyną Kujawą, Zuzanną Porzuczek)
- *Patriotyzm w „Lecie leśnych ludzi” Marii Rodziewiczówny*. „Guliwer” 2013 nr 3
- *Co nam zostało z tych lat? Literatura dla dzieci i młodzieży w PRL-u*. „Guliwer” 2013 nr 4 s. 49–52
- *Rec. Literatura dla dzieci i młodzieży (1945–1989)* [T.3]. Red. K. Heska-Kwaśniewicz, K. Tałuc, Katowice 2013
- *Model obsługi czytelniczej w gminie. Biblioteka w otoczeniu społecznym i instytucjonalnym*, Biblioteka Narodowa, Warszawa 2014 (wspólnie z Barbarą Budyńską, Małgorzatą Jezierską i Grażyną Walczewską-Klimczak)
- *Stary Doktor i Super niania. Dwa spojrzenia na dziecko. Refleksje na marginesie lektury*, [w:] *Czytanie Korczaka. Książki, bohaterowie, postawy*. Katowice 2013.
- *Biblioteki publiczne wczoraj i dziś. Kłopoty z tożsamością*, [w:] *Kultura czytelnicza dzieci i młodzieży początku XXI wieku. Szkice Bibliologiczne*, Łódź 2013
- *Libraries in Poland as of 2012 (Raport o stanie bibliotek w Polsce 2012)*, „Polish Libraries” 2014 vol. 2 (wspólnie z Barbarą Budyńską, Małgorzatą Jezierską i Grażyną Walczewską-Klimczak)

Agata Lipińska

- *Profilaktyka konserwatorska zbiorów bibliotecznych z XX w.*, [w:] *Prasa Powstania Warszawskiego. Materiały z konferencji naukowej*, Warszawa 2014

Tomasz Makowski

- *Rękopisy w zbiorach kościelnych*, we współpracy z Patrykiem Sapałą, Warszawa 2014, 556 s.
- *Kronika podwójnego sieroctwa*, „Gazeta Wyborcza” 18 listopada 2014 r. s. 16
- *Co za emocje!*, „Gazeta Wyborcza”, 19–20 lipca 2014 r. s. 23
- *Selfie na tle ściany książek*, „Respublica” 3 (2014) s. 49–53

Dominika Michalak

- *Spółeczny zasięg książki w Polsce 2012*, Biblioteka Narodowa, Warszawa 2014 (wspólnie z Olgą Dawidowicz-Chymkowską)

Tomasz Ososiński

- *Ironia a jednostka. Koncepcja ironii u Friedricha Schlegla i Sokratesa*, Warszawa 2014.
- *„Regał na Kafkę” czy „Regał dla Kafki” – problemy z przekładem przemówienia Elfriede Jelinek z okazji odebrania nagrody im. F. Kafki*, [w:] M. Szczepaniak (red.), *Jelinek po polsku. Tłumaczenia i inscenizacje*. Bydgoszcz 2014 s. 136–145
- *Von der deutschen Abstammung der Familie*, [w:] *Erlebte und erinnerte Geschichte. Deutsch-polnische Biographien*, A. Warakomska (red.), Pułtusk 2014, s. 253–257
- *Märchen und Ansichtskarten*, [w:] autorendition sarabande (<http://www.autorendition-sarabande.de/?p=585>)

przekłady:

- Peter Oliver Loew, *Gdańsk. Przewodnik literacki*, Gdańsk 2014
- Karl Krolow, *Chwila okna i in. wiersze*, [w:] „Literatura na Świecie” nr 1–2/2014
- Karl Krolow, *„Pewność w niepewności” – wywiad z samym sobą*, [w:] „Literatura na Świecie” nr 1–2/2014
- Karl Krolow, *Czy poeta może komentować swój wiersz?*, [w:] „Literatura na Świecie” nr 1–2/2014
- R. M. Rilke, *Sztuka rosyjska*, [w:] „Zeszyty Literackie” nr 125
- Ann Cotten, *Metonimia, my (i in.)*, [w:] *Pod język włożę ci słowo. Antologia współczesnej poezji austriackiej*, wyd. Ryszard Wojnakowski, Wrocław 2014

- Andrea Grill, *Zamiast twoich dłoni (i in.)*, [w:] *Pod język włożę ci słowo. Antologia współczesnej poezji austriackiej*, wyd. Ryszard Wojnakowski, Wrocław 2014
- Wolfgang Hermann, *Pewnej zimy... (i in.)*, [w:] *Pod język włożę ci słowo. Antologia współczesnej poezji austriackiej*, wyd. Ryszard Wojnakowski, Wrocław 2014
- Christian Katt, *ładownia (i in.)*, [w:] *Pod język włożę ci słowo. Antologia współczesnej poezji austriackiej*, wyd. Ryszard Wojnakowski, Wrocław 2014
- Rainer Mende, *Problem autobiografii w prozie polskojęzycznej z Niemiec po 1989. Uwagi teoretyczne i praktyczne sugestie*, [w:] *Poetyka migracji* (wyd. Renata Makarska, Przemysław Czapliński), Warszawa 2014
- Daniel Henseler, *Podróż, obcość, powrót do domu: conditio podmiotu lirycznego w wierszach Adama Zagajewskiego*, [w:] *Poetyka migracji* (wyd. Renata Makarska, Przemysław Czapliński), Warszawa 2014
- Jan Wagner, *Wariacje na temat beczki z deszczówką (wybór)*, [w:] <http://www.goethe.de/ins/pl/lp/kul/dup/lit/lyr/pl13407003.htm>

Kazimierz Ossowski

- *Drukarnstwo warszawskie w latach 1795–1806*, „Roczniki Biblioteczne”, r. 57, 2013 s. 3–44

Violetta Pomianowska

- *Sygnaty o nowych publikacjach*, „Bibliotekarz” nr 1, 2, 6 / 2014

Maria Magdalena Preciszewska

- *Inspiracje Hercenowskie w programie agrarnym partii Konstytucyjno-demokratycznej*, „Przegląd Filozoficzny” 2014 nr 1

Marzena Przybysz

- „Polska Bibliografia Bibliologiczna” 2010 / oprac. Marzena Przybysz, Warszawa BN, 2014
- *Bibliografia regionalna ważnym elementem systemu informacji*, [w:] „Bibliotekarz”. 2014 nr 3 s. 33–35
- *Platforma RCIN w otwartej nauce*, [w:] „Bibliotekarz” 2014 nr 5 s. 38
- (rozm.) *Rozmowa z Renatą Pańką Bibliotekarzem Roku 2013*, [w:] „Bibliotekarz” 2014, nr 7/8 s. 24–25
- (rozm.) *Rozmowa z Katarzyną Bikowską, laureatką ogólnopolskiego konkursu „Bibliotekarz Roku 2013”*, [w:] „Bibliotekarz” 2014 nr 9 s. 29–30

- *Biblioteki Publiczne z Bliska i Daleka: dodatek do „Bibliotekarza”* / red. Marzena Przybysz („Bibliotekarz” nr 9/2014). – 8 s.
- *Literatura regionalna w bibliotece publicznej*, [w:] „Bibliotekarz” 2014 nr 9, dod. „Biblioteki Publiczne z Bliska i Daleka” nr 2 s. 1
- (rozm.) *Rozmowa z Bożeną Jandą, Bibliotekarzem Roku 2013, kierownikiem Działu Komputeryzacji i Procesów Bibliotecznych WiMBP w Rzeszowie* [w:] „Bibliotekarz” 2014 nr 10 s. 18–20
- *Z oficyny wydawniczej SBP*, [w:] „Bibliotekarz” 2014 nr 1 s. 38–39, nr 2 s. 44–45, nr 7/8 s. 52, nr 10 s. 34, nr 11 s. 44, nr 12 s. 38
- (oprac.) *Z życia SBP*, [w:] „Bibliotekarz” 2014 nr 1 s. 49–50, nr 2 s. 49–50, nr 3 s. 50, nr 4 s. 50, nr 5 s. 50, nr 6 s. 50, nr 7/8 s. 66, nr 9 s. 51, nr 10 s. 50, nr 11 s. 50–51, nr 12 s. 51

Anna Romaniuk

- red. wyb. i oprac.: *Wierność. Wspomnienia o Zbigniewie Herbercie*, Dom Wydawniczy PWN, Warszawa 2014
- wyb. i oprac.: *Listy Zygmunta Mycielskiego do Anny Iwaskiewiczowej*, cz. 1–2 [ze zbiorów BN i Muzeum A. i J. Iwaskiewiczów w Stawisku], „Ruch Muzyczny” nr 11, 12/2014
- wyb. i oprac.: *Listy Zbigniewa Herberta do Jana Józefa Szczepańskiego* [ze zbiorów BN], „Rzeczpospolita” z dn. 25 października 2014

Marcin Roszkowski

- *Sprawozdanie z konferencji „Organizacja wiedzy w XXI wieku: od historycznych wzorców ku przyszłości” XIII Konferencja Międzynarodowego Towarzystwa Organizacji Wiedzy (ISKO) (Kraków 19–22 maja 2014 r.)*, „Zagadnienia Informatyki Naukowej. Studia Informacyjne” nr 1 (2014)
- recenzja książki: Mirna Willer, Gordon Dunsire: *Bibliographic Information Organization in the Semantic Web*. Oxford: Chandos Publishing 2013, „Zagadnienia Informatyki Naukowej. Studia Informacyjne” nr 1 (2014)

Małgorzata Rowicka

- *Wydawnicze i cenzuralne losy twórczości Adama Mickiewicza w okresie zaborów*, Biblioteka Narodowa, Warszawa 2014
- „Beniowskiego” potyczki z cenzurą rosyjską w latach 1865–1914, [w:] *Literatura w granicach prawa XIX–XX wiek. Studia*, red. K. Budrowska, E. Dąbrowicz, M. Lul, Białystok 2013, s. 87–107

Joanna Rowińska

- *Wspólna Baza Artykułów z Gazet i Tygodników w Millennium*, „Bibliotekarz” 2014 nr 6 s. 4–7 (wspólnie z Adrianną Wilską)

Fryderyk Rozen

- „*A odtąd na potomne czasy już chocimskie pola więcej niech słygną nad marsowe rzymskie*”. Cztery opisy bitwy pod Chocimiem w drukach z lat 1673–1674, [w:] *Marszałek i Hetman Koronny Jan Sobieski*, red. D. Milewski, seria *Silva rerum*, Warszawa 2014 s. 319–341
- recenzja: Waldemar Roznkowski: *Studia nad liturgią w zakonie krzyżackim. Z badań nad religijnością w późnym średniowieczu*, Toruń 2012. „*Studia Claromontana*” 2014: 32 s. 755–761
- sprawozdanie: Konferencja *Liturgy and music in the history of the Pauline Order*, Budapest, Institute of Musicology 25–27 listopada 2013, [w:] „*Liturgia Sacra. Przegląd liturgiczno-muzyczny. Kwartalnik Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego*” 2013: 42 s. 215–218. (Tom ukazał się w 2014 r.)

Adam Rusek

- *Magazyn „Relax” (1976–1981) i jego losy*, „*Rocznik Historii Prasy Polskiej*” 2014 nr 1 s. 73–87
- *In searching of Wojciech Wolak albo krótka rozprawa między czterema osobami: Zarubą, Gałczyńską, Arno a Jancykiem – thriller badawczy*. „*Zeszyty Komiksowe*” 2014 nr 17 s. 120–123
- *Sygnaty z Czech. Recenzja książki Signals from Unknown. Czech comics 1922–2012*. Praca zbiorowa pod red. Tomáša Prokúpa i Pavla Kořinka. Řevnice 2012 s. 350 [2 nłb]. „*Zeszyty Komiksowe*” 2014 nr 17 s. 117–119
- „*Relax” (1976–1981): krótka historia magazynu komiksowego*, [w:] *Komiks i jego konteksty*, praca zbiorowa pod red. Izoldy Kiec i Michała Traczyka. Poznań 2014 s. 91–100
- *Filutek czyli Wesole jest życie staruszka*, [w:] Zbigniew Lengren: *Prof. Filutek 1948–1966*. Kraków 2014 s. 3–6
- *Nie jestem komiksożercą. Z Adamem Ruskiem rozmawiał Rafał Wójcik*. „*Zeszyty Komiksowe*” 2014 nr 18 s. 114–119
- Adam Rusek, *Dawny komiks polski tom 2: Ogniem i mieczem... oraz Kubuś i Bubuś/Przygody Walka w czasie wojny*. Warszawa 2014. Wstęp s. 8–18; 56–60; Przypisy s. 53; 77–78

Paweł Rygiel

- *Librarians cornered by images Or How to index Visual resources*, "Cataloging & Classification Quarterly", 2014, vol. 52, iss, 1 s. 42–61 (wspólnie z Wandą Klenczon)
- *Międzynarodowe normy ISO z dziedziny informacji i dokumentacji z lat 2000–2013 i ich implementacja w polskim systemie normalizacyjnym*, „Bibliotheca Nostra”, 2013 nr 4 (34) s. 96–109.

Krzysztof Soliński

- *Katalog poloników w Biblioteca Universitaria Alessandrina* / oprac. Krzysztof Soliński ; Biblioteka Narodowa, Fundacja Rzymska im. margrabiny J. Z. Umiastowskiej, Papieski Instytut Studiów Kościelnych. – Warszawa: Biblioteka Narodowa, 2014. (tom. 3 serii Polonika XVI–XVIII Wieku w Bibliotekach Rzymskich)

Jan Jerzy Sowa

- *Dusza armii: O prawnych aspektach dyscypliny w siłach zbrojnych Rzeczypospolitej. Na marginesie najnowszych prac Karola Łopateckiego*, „Czasopismo Prawno-Historyczne”, t. LXVI/1 (2014) s. 439–450

Adam Szczupak

- *Kościół greckokatolicki a wpływ cywilizacji tacińskiej na Ukrainie*, [w:] „Przegląd Geopolityczny” 2014 t. 9 s. 119–131
- *Represje austro-węgierskie wobec duchowieństwa greckokatolickiego Łemkowszczyzny w latach I wojny światowej*, [w:] *Prowincja galicyjska wokół I wojny światowej: konteksty, porównania, przykłady*, praca zbiorowa pod red. Tomasza Pudłockiego i Arkadiusza s. Więcha, Przemyśl 2014, s. 69–79
- *Na rubieżach polsko-ukraińskich. Parafia greckokatolicka w Oleszycach w latach międzywojennych*, „Rocznik Przemyski” 2014 t. 50 z. 3 s. 167–187
- *Stefan Wyszyński. Wschodnie oblicze Prymasa Tysiąclecia*, „Pressje” 2014 Teka 35 s. 156–161
- *Причинок до історії парохії латинського обряду в Чернелиці*, [w:] „Ямгорів”, 2014 т. 24–25 s. 157–161
- *Antoni Maksymilian Prokopowicz. Zapomniany kęcki proboszcz*, „Kęczanin” 2014 nr 2 s. 27
- *Aleksander Czółowski – lwowski kęczanin i kolekcjoner*, „Kęczanin” 2014 nr 4 s. 26
- *Kęcki obraz Matki Boskiej Pocieszenia jako bizantyńska ikona Hodegetria*, „Kęczanin”, 2014 nr 7 s. 26–27

- *W urzędowym gąszczu. Szematyzmy Królestwa Galicji i Lodomerii jako źródła do dziejów Kęt czasów austriackich*, „Kęczanin” 2014 nr 9 s. 26–27
- *Kęckie świątynie w dawnych czasach. Szematyzmy kościelne jako źródła do dziejów Kęt*, „Kęczanin” 2014 nr 12 s. 27–28

Dorota Szumilas

- *O podlaskiej bibliografii regionalnej* [recenzja pracy *Bibliografia województw: białostockiego, łomżyńskiego i suwalskiego, t. 7: (1990–1992)*]. Białystok 2012, 530 s.], „Bibliotekarz Podlaski” Nr 28 (2014) s. 179–182

Tomasz Szwaciński

- *Walka „Familii” o koadiutorię wileńską 1754-1755*, [w:] *W cieniu wojen i rozbiorów. Studia z dziejów Rzeczypospolitej XVIII i początków XIX wieku*, red. Urszula Kosińska, Dorota Dukwicz, Adam Danilczyk, Warszawa 2014 s. 197–214;
- *Władysław Konopczyński o szpiegu pruskim Lambercie. Pytania o orientację zagraniczną Józefa Augusta Mniszcha*, [w:] *Władysław Konopczyński jako badacz dziejów XVIII wieku*, red. Zofia Zieilińska i Wojciech Kriegseisen, Warszawa 2014 s. 93–106

Stawomir Szyller

- *Rękopisy Biblioteki Załuskich w Sankt Petersburgu*, [w:] „Rocznik Biblioteki Narodowej” t. 44 (2013) s. 243–258 (wspólnie z Krzysztofem Kossarzewskim)

Katarzyna Ślaska

- *Bibliotekarz doskonały? – profil kandydata do pracy w bibliotekach naukowych a profil absolwenta studiów bibliotekoznawczych w Europie i USA*, [w:] „Bibliotekarz uwolniony – deregulacja czy degradacja?” praca zbiorowa pod red. Haliny Brzezińskiej-Stec i Jolanty Żochowskiej, Białystok Biblioteka Uniwersytecka im. Jerzego Giedroycia, 2013
- *Academica jako nowa jakość w systemie wypożyczeni międzybibliotecznych*. „Przegląd Biblioteczny” 2014 (82) z. 4

Grażyna Walczewska-Klimczak

- *Pobierz wiedzę. Wyzwania dla edukacji w świetle badań kompetencji cyfrowych młodzieży i dorosłych. Sprawozdanie z konferencji*, „Bibliotekarz” 2014, nr 2.
- *Pochwała poradników*, „Nowe Książki” 2014 nr 12 (Recenzja *Zwierzyniec literacki* St. Niedziela, SBP Warszawa 2014)
- *Model obsługi czytelniczej w gminie. Biblioteka w otoczeniu społecznym i instytucjonalnym*, Biblioteka Narodowa, Warszawa 2014 (wspólnie z Barbarą Budyńską, Małgorzatą Jezierską i Grażyną Lewandowicz-Nosal)

- *Libraries in Poland as of 2012 (Raport o stanie bibliotek w Polsce 2012)*, „Polish Libraries” 2014 vol. 2, wspólnie z Barbarą Budyńską, Małgorzatą Jeziorską i Grażyną Lewandowicz-Nosal)

Adrianna Wilska

- *Wspólna Baza Artykułów z Gazet i Tygodników w Millennium*, „Bibliotekarz” 2014 nr 6 s. 4–7 (wspólnie z Joanną Rowińską)

Maria Wrede

- *Udział pracowników Biblioteki Narodowej w pracach porządkowych i informacyjnych w bibliotekach i archiwach polonijnych*, [w:] „Emigracja a środowiska kultury niezależnej w kraju” pod red. Stanisława Flisa, Bydgoszcz–Gdańsk 2014 s. 203–209

Sonia Wronkowska

- Recenzja: *Liturgia w klasztorach paulińskich w Polsce. Źródła i początki*. Red. Remigiusz Pospiech Opole 2012, „Rocznik Biblioteki Narodowej” 2013 nr XLIV s. 345–353
- *Asceta wśród teatralnych machin*, www.Polona.pl, 20 marca 2014
- *Typy edycji muzycznych w kontekście głównych tendencji edytorstwa naukowego*, „Bibliotheca Nostra” 2013 nr 3 (33) s. 10–27
- *Kolekcja muzykaliów z księgozbioru rodziny Maltzanów z Milicza w zbiorach Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu*, „Biblioteka” 2014 nr 18 (27) s. 33–46
- *Elsneriana zachowane z przedwojennego zasobu Biblioteki Narodowej. Charakterystyka, losy i znaczenie kolekcji*, „Rocznik Biblioteki Narodowej” 2014 nr XLV

Witold Zakrzewski

- *Kultura a rozwój – książka pierwszego kroku*, „Kultura Współczesna” 2014 nr 1

Zofia Zasacka

- *Czytelnictwo dzieci i młodzieży. Raport końcowy IBE*, Warszawa 2014 (publikacja elektroniczna)
- *Teenagers and books – from daily reading to avoidance*, „Edukacja” 2014, 6(131)
- *Nastolatki i ich przyjemności czytania książek*, [w:] *Kultura czytelnicza dzieci i młodzieży początku XXI wieku*, red. M. Antczak, A. Brzuska-Kępa; A. Walczak-Niewiadomska, Uniwersytet Łódzki, Łódź 2013

- *Lektury szkolne i pozaszkolne – ciągłość i zmiany w postawach czytelniczych gimnazjalistów*, [w:] *Polonistyka dziś – kształcenie dla jutra*, red. K. Biedrzycki, W. Bobiński, A. Janus-Sitarz, r. Przybylska, Wyd. Universitas, Kraków 2014
- *Nauczyciele języka polskiego*, [w:] *Liczą się nauczyciele. Raport o stanie edukacji 2013*, red. naukowa: M. Fedorowicz, J. Choińska-Mika, D. Walczak, Instytut Badań Edukacyjnych, Warszawa 2014 (wspólnie z Piotrem Bordzołem)

Bogdan Filip Zerek

- *The Preservation and Protection of Library Collections, A Practical Guide to Microbiological Controls*, Chandos Publishing, marka wydawnicza Elsevier Ltd, 2014

Anna Zdanowicz

- *Kultura książki w XIX w. w Wielkiej Brytanii*, red. książki W. St. Claira, *The Reading Nation in the Romantic Period*, Cambridge 2007, 765 s., „Wiek XIX. Rocznik Towarzystwa Literackiego im. A. Mickiewicza”, Rok VI (XLVIII) 3013 s. 559–572
- *Gry z prawdą. Powieści odcinkowe „Ostatnich Wiadomości” (1929–1934)* [w:] *Literatura popularna*, t. 1. *Dyskursy wielorakie*, red. E. Bartos, M. Tomczok, Katowice 2013 s. 207–231
- *Feliksa Brodowskiego peregrynacja do źródeł – „moja biografia”*, [w:] *Peregrynacje do źródeł*, t. 4 *Lubelski czas zatrzymany*, red. J. Szcześniak, M. Gabryś-Sławińska, Lublin 2014 s. 9–25

Referaty pracowników Biblioteki Narodowej wygłoszone na krajowych oraz międzynarodowych konferencjach i seminariach naukowych w 2014 r.

- **Barbara Budyńska**
- *Wpływ procesu czytania na rozwój osobowości i wyobraźni człowieka*, Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Gorzowie Wielkopolskim, 10–12 czerwca 2014 r.
- Henryk Citko**
- *La bibliothèque de Zbigniew Herbert*, konferencja „D'une bibliothèque l'autre”, Cergy-Pontoise, Paryż, 27–28 listopada 2014 r.
- Bartłomiej Czarski**
- *Ancient Coins in the Alciato's Second Book of Emblems (Venice 1546)*, 10th International Conference of the Society for Emblem Studies, Kiel (Kilonia), 27 lipca – 1 sierpnia 2014 r.
- Michał Czerenkiewicz**
- *Lipsjanizm w łacińskiej twórczości Szymona Starowolskiego*, zebranie wrocławskiego koła Polskiego Towarzystwa Filologicznego, Wrocław, 16 kwietnia 2014 r.
- *W stronę polskiego słownika łaciny renesansowej i barokowej*, Konferencja naukowa „Polska Leksykografia Latynistyczna. Historia i perspektywy”, Kraków, 6 maja 2014 r.
- *De quodam collegio Academiae Lovaniensis*, X Łódzka Konferencja Latynistyczna „Concilium Latinum Lodziense X: Hominum societates, conventus, foedera...”, Łódź, 1 czerwca 2014 r.

Martyna Deszczyńska

- *Targowica w historiografii polskiej XIX wieku*, konferencja naukowa „Konstytucja 3 maja versus Targowica – dwie wizje?”, Instytut Historii PAN oraz Stowarzyszenie Potomków Sejmu Czteroletniego

Dorota Fortuna

- *Umowa wypożyczenia, czyli czego może żądać wypożyczający*, II Targi Konserwacji i Restauracji Zabytków oraz Ochrony, Wyposażenia Archiwów, Muzeów i Bibliotek „Dziedzictwo”, Warszawa, 7–9 października 2014 r.

Katarzyna Garczewska-Semka

- *Collection within collection: Drawings of the Wilanow collection of the Potocki family in the National Library of Warsaw*; Konferencja międzynarodowa „Men and Books: From Microorganisms to Megaorganisms”, St. Polten (Austria), 28 kwietnia – 1 maja 2014 r.
- *Albumy sztuczne, cahiers, broszury – czy taka forma ma wartość? Wilanowska kolekcja rysunków rodziny Potockich w Bibliotece Narodowej – stan zachowania*; IV Konferencja Naukowa Konserwatorów „Wczoraj i dziś konserwacji – restauracji zabytkowych kodeksów”, Toruń 23–24 października 2014 r.

Jolanta Hys

- *Klasyfikacje w dobie Internetu*, konferencja „Nowe oblicza przestrzeni informacyjnej w dobie WEB 2.0”, Ostromecko k. Bydgoszczy, 8–9 października 2014 r.
- *Plik wzorcowy Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiętnej – tłumaczenie czy adaptacja*, konferencja „Zarządzanie informacją w nauce”, Katowice, 27–28 listopada 2014 r.

Ewa Komorowska

- prezentacja: *Serwis e-ISBN 2014 ISBN/ISMN*, International Annual General Meeting, Turcja – Stambuł, 16 września 2014 r.

Jarosław Kopeć

- *Reading/writing in ICT. Manouvers, tactics, and strategies*, “IGEL 2014, International Society for the Empirical Study of Literature and Media Conference”, Turyn, 21–25 lipca 2014 r.
- *Gamifikacja, algorytmizacja, ideologizacja. Studium przypadku HabitRPG*, konferencja „Kulturotwórcza funkcja gier: Game-based learning / Game-biased learning”, Poznań, 15–16 listopada 2014 r.

Bartłomiej Kowal

- *Kaip kalbama su maloniuoju skaitytoju – trys Daukšos „Prakalbos...”* *vertimai į lietuvių kalbą (Jak rozmawia się z łaskawym czytelnikiem – trzy*

tłumaczenia „Przedmowy...” Daukszy na język litewski), międzynarodowa konferencja naukowa „Aktualieji senosios raštijos ir dabartinės lietuvių kalbos tyrimai” (Aktualne badania dawnych tekstów litewskich i współczesnego języka litewskiego), Litwa, Druskienniki, 20–21 września 2014 r.

Anna Maria Krajewska

- *Juliusz German, zapomniany pisarz przełomu wieków*, międzynarodowa konferencja naukowa „Fin de siècle odnaleziony. Mozaika końca wieków: artyści, zjawiska, towarzyszenia, działania”, Muzeum Narodowe, Warszawa, 25–27 lutego 2014 r.

Grażyna Lewandowicz-Nosal

- *Książki dla dzieci i młodzieży w Polsce*, międzynarodowe seminarium polsko-rosyjsko-białoruskie, Warszawa, 30 września 2014 r.
- *Biblioteki publiczno-szkolne. Wczoraj, dziś jutro?*, III Międzynarodowa Konferencja naukowa „Kultura czytelnicza młodego pokolenia”, Łódź, 16–17 października 2014 r.
- *Dekalog dobieracza. Jak dobierać książkę dla dziecka*, konferencja naukowa „(Przed)szkolne spotkania z lekturą”, Uniwersytet Śląski w Katowicach, 20 listopada 2014 r.
- *Nagrody im. H.Ch. Andersena*, sesja naukowa „W kręgu H.Ch. Andersena”, Uniwersytet Łódzki, 13 marca 2014 r.

Agata Lipińska

- *Profilaktyka konserwatorska zbiorów bibliotecznych z XX w.*, konferencja naukowa „Prasa Powstania Warszawskiego”, Muzeum Niepodległości w Warszawie, 6 października 2014 r.

Tomasz Makowski

- *Zbiory klasztorów kasowanych w Królestwie Polskim w Bibliotece Ordynacji Zamojskiej*, konferencja naukowa „Życie zakonne w Królestwie Polskim w latach 1832–1864”, Drohiczyn, 12–13 września 2014 r.

Jan Mejer

- *National Digital Library Polona*, Digital Library 2014 Conference in Jasna, 1–3 kwietnia 2014 r.

Anna Myśliwska

- *Krótko, szybko, efektywnie. Ekonomiczny przekaz informacji bibliotecznej w trosce o czas użytkownika*, Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Biblioteka w czasie, czas w bibliotece”, Lublin, 25–26 września 2014 r.

Tomasz Ososiński

- *Przekłady poezji Michaela Krügera*, „Sztamtysz Tłumaczy Literatury Niemieckiej”, Warszawa, 14 lutego 2014 r. (wspólnie z Tadeuszem Dąbrowskim)
  - *Konieczności nowego przekładu powieści „Wenus w futrze” L. Sachera-Masocha*, „Sztamtysz Tłumaczy Literatury Niemieckiej”, Warszawa, 14 marca 2014 r. (wspólnie z Katarzyną Orlińską)
  - *Współczesna literatura niemieckojęzyczna*, „Sztamtysz Tłumaczy Literatury Niemieckiej”, Warszawa, 11 kwietnia 2014 r. (wspólnie z Helmutem Böttigerem)
  - *Twórczość literacko-typograficzna Judith Schalansky*, wykład z okazji Dnia Bibliotekarza w Miejskiej Bibliotece Publicznej, Mińsk Mazowiecki, 23 maja 2014 r.
  - *Niemieckie wątki w historii rodziny Michelisów*, konferencja „Polsko-niemieckie biografie”, Pułtusk, 30 maja – 1 czerwca 2014 r.
  - *Przekład powieści „Leben” Davida Wagnera*, „Sztamtysz Tłumaczy Literatury Niemieckiej”, Warszawa, 9 maja 2014 r. (wspólnie z Tomaszem Dominiakiem)
  - *Przekład powieści „Bronsteins Kinder” J. Beckera*, „Sztamtysz Tłumaczy Literatury Niemieckiej”, Warszawa, 13 czerwca 2014 r. (wspólnie z Elżbietą Kapral-Tommasi)
  - *Rilkes Puppen-Aufsatz – ein Text zwischen Tagebuch und Essay*, konferencja „Der deutschsprachige Essay und Essayismus von der Romantik bis zur (Post-) Moderne”, Gdańsk, 27–29 czerwca 2014 r.
  - *Przekład powieści „Die Welt war schneller als die Worte” Judith Arlt*, „Sztamtysz Tłumaczy Literatury Niemieckiej”, Warszawa, 12 września 2014 r. (wspólnie z Judith Arlt)
  - *Historia powstania powieści „Raj był moim piekłem”*, Spotkania z pisarzami we Wrzeniu Świata, Warszawa, 28 października 2014 r. (wspólnie z Christiną Kruesi)
  - *Przekłady twórczości Hanno Millesiego*, „Sztamtysz Tłumaczy Literatury Niemieckiej”, Warszawa, 14 listopada 2014 r. (wspólnie z Ireną Dębek)
- #### **Jarosław Pacek**
- *Aktualne problemy terminologii bibliograficznej*. „IV Ogólnopolska Konferencja Naukowa: Książka, Biblioteka, Informacja – Między Podziałami a Wspólnotą”, organizowana przez Instytut Bibliotekoznawstwa i Dziennikarstwa UJK w Kielcach, Kielce 7–8 kwietnia 2014 r.

Małgorzata Rowicka

- *O różnych wersjach syntezy historii literatury Wilhelma Feldmana*, XII Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Kraków-Lwów: książki, czasopisma, biblioteki XIX–XX wieku”, Kraków 13–14 listopada 2014 r.
- *Mikołowski wydania Pism Zygmunta Krasińskiego a carska cenzura*, Konferencja naukowa „Zygmunt Krasiński. Edycje i interpretacje. Odsłona druga”, Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Toruń, 20 listopada 2014 r.

Fryderyk Rozen

- *Z prac nad katalogiem inkunabułów w bibliotece klasztoru paulinów w Krakowie*, Konferencja „Badania młodych naukowców wobec wyzwań współczesnej nauki”, UKSW, 12 kwietnia 2014 r.
- *Kto wydrukował Missale Fratrum Eremitarum?* Konferencja „Człowiek a historia”, Instytut Historii Filii UJK w Piotrkowie Trybunalskim, 27–28 maja 2014 r.
- *Jak Szymon Mielecki ratował stare druki?* Konferencja „Badania doktorantów jako krok w rozwoju Nauki”, UKSW, 11 stycznia 2014 r.
- *Druki łuckiej oficyny dominikanów w zbiorach Biblioteki Narodowej*. Konferencja „Historyczne księgozbiory dominikańskie. Miejsca, ludzie, historie”, Kraków, Kolegium Filozoficzno-Teologiczne Polskiej Prowincji Dominikanów, 20–22 listopada 2014 r.

Adam Rusek

- *Wątki propagandowe w komiksie polskim 1919–1989 (Propaganda im polnischen Comic 1919–1989)*, konferencja „Comic in Polen. Polen in Comic”, Germersheim (Niemcy), 16–18 października 2014 r.

Jan Jerzy Sowa

- *Polish-Lithuanian Military Law in the 17th Century – Case Law or Statute Law? Between theory and practice*, XXth Annual Forum of Young Legal Historians, Cambridge, 2–5 kwietnia 2014 r.
- *Szkody żołnierskie i wojskowy wymiar sprawiedliwości w województwie ruskim pod koniec XVII w.*, XXV Ogólnopolski Zjazd Historyków Prawa, Kraków, 22–25 września 2014 r.
- *Finansowanie wojska koronnego w latach 1677–1683*, konferencja naukowa „Król Jan III Sobieski i Rzeczpospolita w latach 1674–1683”, Warszawa, 21 października 2014 r.
- *„Będziesz mnie Waszmość miał za jednego esklawa sobie”. Listy braci Wojakowskich do Adama Mikołaja Sieniawskiego 1689–1698*, V Konferencja

z cyklu „Epistolografia staropolska (do końca XIX wieku)”, Kraków, 23–24 października 2014 r.

- *Szaniec Panny Marii odnaleziony*, IX konferencja z cyklu „Interdyscyplinarne badania założeń rezydencjonalnych i obronnych”, Warszawa, 9 grudnia 2014 r., (wspólnie z dr. Radosławem Karasiewiczem-Szczypiorskim)

Maciej Szablewski

- *Praca na zgliszczach. Działalność Stacji Mikrofilmowej Biblioteki Narodowej na rzecz zabezpieczenia najcenniejszych zabytków piśmiennictwa polskiego (1950–1961)*, konferencja „Biblioteka w czasie – czas w bibliotece”, Uniwersytet Marii Curie Skłodowskiej w Lublinie, 25–26 września 2014 r.

Adam Szczupak

- *Oddziały austro-węgierskie wobec ludności greckokatolickiej w Galicji Wschodniej w latach 1914–1915*, Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Polacy i Węgrzy w latach I wojny światowej”, Katowice, 28 marca 2014 r.
- *Kościół Greckokatolicki a wpływ cywilizacji łacińskiej na Ukrainie*, Ogólnopolska Konferencja Naukowa „VI Zjazd Geopolityków Polskich”, Rzeszów, 25–26 kwietnia 2014 r.
- *Biskup Konstantyn Czechowicz a władze austro-węgierskie i rosyjskie w latach 1914–1915*, Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Wpływ Wielkiej Wojny na zmiany cywilizacyjne. Przemysł, Polska, Europa”, Przemyśl, 18 lipca 2014 r.
- *Wśród bizantyjskich kopuł. Architektura cerkiewna Galicji przełomu XIX i XX wieku jako symbol ukraińskiej tożsamości narodowej i religijnej*, II Ogólnopolska Konferencja Historyczna „Prowincja Galicyjska. Czas pokoju i czasu wojny. Konteksty Porównania Przykłady”, Przemyśl, 5 września 2014 r.

Katarzyna Ślaska

- *Новая организационная модель процесса обработки обязательного экземпляра в Национальной библиотеке Польши*, konferencja «Роль национальных библиотек в общественном развитии», Rosja, St. Petersburg, 29 stycznia 2014 r.
- *Looting of Polish cultural goods during the WWII from today's perspective*. Konferencja „Removal of Cultural values under war circumstances and digital repatriation within the common cultural area of Europe”, Łotwa, Ryga, 10 kwietnia 2014 r.

- *Academica – nowy wymiar wypożyczeń międzybibliotecznych*, Konferencja „Książki elektroniczne w bibliotekach cyfrowych. Aspekty prawne, problemy interpretacyjne”, Warszawa, 30 września 2014 r.
- *Модель процесса обработки обязательного экземпляра в Национальной библиотеке Польши*, Konferencja „Библиотека как феномен культуры”, Białoruś, Mińsk, 22–23 października 2014 r.
- *Digitalizacja „Dzieł wszystkich” Oskara Kolberga w Bibliotece Narodowej*, Konferencja „Kolberg w sieci. Od ołówka do smartfona”, Kraków, 24 października 2014 r.
- *Biblioteka Narodowa – Centrum Kompetencji ds. digitalizacji zbiorów bibliotecznych*. Warsztaty „Promocja – Digitalizacja – Samorządowa kultura” organizowane w ramach polsko-ukraińskiego programu wymiany doświadczeń, Ukraina, Kijów, 24–26 listopada 2014 r.

Kacper Trzaska

- *Bibliotekarz-nauczyciel jako przewodnik po skomplikowanym świecie informacji i Wyszukiwarki naukowe i specjalistyczne. Aby wyszukiwanie było skuteczne, szybkie i sprawne oraz Funkcjonalność międzynarodowego systemu bibliotecznego KOHA*. „VI Forum Bibliotekarzy”, Łomża 12 grudnia 2014 r.

Grażyna Walczewska-Klimczak

- *Typologia bibliotek szkolnych w gminach wiejskich w świetle badań własnych i raportu o stanie bibliotek szkolnych w Polsce w 2012 r.*, konferencja „Kultura czytelnicza młodego pokolenia”, Uniwersytet Łódzki, 16–17 października 2014 r.

Maria Wrede

- *Różnorodność niełatwa*, Konferencja „Ocean wszechrzeczy... w spuściznach ludzi nauki i kultury”, Archiwum PAU i PAN, Kraków, 13 czerwca 2014 r.
- *Inwentarz archiwum Instytutu Literackiego Kultura*, Konferencja „Archiwalia do dziejów polskiej emigracji politycznej z lat 1939–1990”, IPN (BEP i BUiAD), NDAP, AAN), Warszawa, 3–5 grudnia 2014 r.
- *Nabytki z lat 1998–2014 dotyczące emigracji i Polonii 1939–1990 w zbiorze rękopisów Biblioteki Narodowej (komunikat)*, Konferencja „Archiwalia do dziejów polskiej emigracji politycznej z lat 1939–1990” (IPN (BEP i BUiAD), NDAP, AAN), Warszawa, 3–5 grudnia 2014 r.

Sonia Wronkowska

- *Działalność Polskiego Centrum RISM w Bibliotece Narodowej*, Konferencja „Źródła do dziejów kultury muzycznej w ośrodkach kościelnych na terenie Polski. Stan badań i perspektywy badawcze”, Częstochowa, 6 maja 2014 r.
- *Cyfrowa Biblioteka Polona a zbiory muzyczne*, Konferencja Sekcji Bibliotek Muzycznych Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich „Muzyczna Informacja Jutra”, Warszawa, 29 września 2014 r.
- *Utworki na violę da gamba w podworskiej kolekcji muzykaliów z Milicza*, 43. Konferencja Muzykologiczna Związku Kompozytorów Polskich, Bydgoszcz, 9–11 października 2014 r.

Jakub Wysmułek

- *Participating in the Sacred – Personal Items as Votive Offerings*, panel pt. „Sacred Spaces, Material Culture and Social Change in Western Europe (13th–17th centuries)”, konferencja „Cities in Europe, Cities in the World”, organizowanej przez European Association for Urban History” Lizbona, 3–6 września 2014 r.

Zofia Zasacka

- *Książki na papierze i ekranie w życiu codziennym nastolatków*, III Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Kultura czytelnicza młodego pokolenia”, Łódź, 16–17 października 2014 r.
- *Dyktowanie czy samodzielne myślenie? Dylematy w pracy dydaktycznej nauczycieli języka polskiego*, konferencja naukowa „Zawód nauczyciel. Raport o stanie edukacji 2013 – Międzynarodowe i krajowe wyniki badań”, Warszawa, 25–26 czerwca 2014 r.

Anna Zawisza

- *Oryginalny sposób uszycia i oprawienia inkunabułu po konserwacji bez demontażu zabytkowej oprawy*, IV Konferencja Naukowa Konserwatorów „Wczoraj i dziś konserwacji – restauracji zabytkowych kodeksów”, Toruń, 23–24 października 2014 r.

Anna Zdanowicz

- *Złota przędza poetów i prozaików polskich (1883–1887) jako projekt popularyzatorski i historyczno-literacki*, Konferencja „Historie literatury polskiej 1864–1914”, Zakład Literatury i Kultury Drugiej Połowy XIX wieku Instytutu Literatury Polskiej Uniwersytetu Warszawskiego, 20–22 lutego 2014 r.

- *Repertuary lekturowe czytelników chłopskich i robotniczych w II Rzeczypospolitej*, konferencja naukowa „Na co dzień i od święta. Książka w życiu Polaków w XIX–XXI wieku”, Instytut Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych Uniwersytetu Warszawskiego, 27–28 lutego 2014 r.
- *Relacje pamiątkarskie jako materiał badawczy w historii czytelnictwa*, Konferencja naukowa „Teoretyczne i metodologiczne problemy badań tekstów pisanych”, Instytut Socjologii Uniwersytetu Łódzkiego, 8–9 listopada 2014 r.

Bogdan Filip Zerek

- *Taxa of microorganisms isolated in the indoor and outdoor air of the National Library of Poland*, „11th International Conference Indoor Air Quality in Heritage and Historic Environments, Praga, Czechy 13–16 kwietnia 2014 r.
- *The ethylene-oxide disinfection system of the National Library of Poland – Summary of over 12 years of activity*, Konferencja „Men and Books: From Microorganisms to Megaorganisms”, St. Poelten, Austria, 28 kwietnia – 1 maja 2014 r.
- *Przechowywanie obiektów nietypowych*, Seminarium „Problemy i zagrożenia związane z przechowywaniem kolekcji i obiektów zabytkowych”, Warszawa, 9 października 2014 r.
- *Kontaktowe badania pH papieru starych druków poddawanych konserwacji w Bibliotece Narodowej*, Konferencja „Wczoraj i dziś konserwacji – restauracji zabytkowych kodeksów”, Toruń, 23–24 października 2014 r. (wspólnie z Olgą Dudek)

09

Współpraca międzynarodowa

Działalność Biblioteki Narodowej cieszy się od lat dużym uznaniem na świecie, czego wyrazem jest m.in. udział przedstawicieli BN w międzynarodowych instytucjach czy zaproszenia do prezentowania doświadczeń Narodowej Książnicy podczas międzynarodowych konferencji, seminariów, warsztatów. **Aktywność Biblioteki Narodowej** na forum międzynarodowym przejawia się zarówno w formie udziału pracowników w konferencjach naukowych, jak i w działalności podejmowanej na forum bibliotekarskich organizacji międzynarodowych, we współpracy z bibliotekami narodowymi innych państw, w udziale w europejskich projektach bibliotek cyfrowych, a także w zakresie wspierania polonijnych placówek bibliotecznych i kulturalnych oraz w poszukiwaniu poloników w bibliotekach zagranicznych.

Udział BN w organizacjach międzynarodowych

Podobnie jak w latach poprzednich, w 2014 r. Biblioteka Narodowa kontynuowała współpracę z następującymi organizacjami naukowymi:

- IFLA (International Federation of Librarians' Associations, Międzynarodowa Federacja Stowarzyszeń Bibliotekarzy)
- CENL (Conference of European National Librarians, Konferencja Narodowych Bibliotek Europejskich)
- CDNL (Conference of Directors of National Libraries, Konferencja Dyrektorów Bibliotek Narodowych)
- TEL (The European Library, Biblioteka Europejska)
- CERL (Consortium of European Research Libraries, Europejskie Konsorcjum Bibliotek Naukowych)
- IIPC (International Internet Preservation Consortium, Międzynarodowe Konsorcjum Archiwizacji Internetu)
- ASLIB (Association of Special Libraries and Information Bureau, Stowarzyszenie Bibliotek Specjalnych i Biur Informacyjnych)
- IAML (International Association of Music Libraries, Stowarzyszenie Bibliotek Muzycznych, Archiwów i Ośrodków Dokumentacji)
- IASA (International Association of Sound and Audiovisual Archives, Międzynarodowe Stowarzyszenie Archiwów Dźwiękowych i Audiowizualnych)
- LIBER (Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche, Liga Europejskich Bibliotek Naukowych)
- AIB (Association Internationale de Bibliophilie, Międzynarodowe Stowarzyszenie Bibliofilów)

- ISSN (International Standard Serial Number, Międzynarodowy Znormalizowany Numer Wydawnictwach Ciągłych)
- ISBN (International Standard Book Number, Międzynarodowy Znormalizowany Numer Książki)
- IRA (International Reading Association, Międzynarodowe Stowarzyszenie Czytelnicze)
- ISMN (International Standard Music Number, Międzynarodowy Znormalizowany Numer Druku Muzycznego)
- Bibliographical Society (Stowarzyszenie Bibliograficzne)
- Bibliotheca Baltica (grupa robocza 38 bibliotek z krajów, które posiadają dostęp do Morza Bałtyckiego)
- NAPLE forum (National Authorities on Public Libraries in Europe, Stowarzyszenie na rzecz wspierania bibliotek publicznych)
- OCLC (Online Computer Library Center, organizacja i serwis o charakterze badawczym i usługowym w zakresie bibliotekarstwa cyfrowego)

W 2014 r. Biblioteka Narodowa została członkiem EBLIDA (European Bureau of Library, Information and Documentation Associations), organizacji zrzeszającej stowarzyszenia bibliotekarskie i archiwalne oraz instytucje kultury z terenu całej Europy. Organizacja od 1992 r. prowadzi kampanię informacyjną dotyczącą działalności i zadań bibliotek i archiwów oraz systematyczny lobbing na ich rzecz. W polu zainteresowań organizacji EBLIDA są problemy współczesnego społeczeństwa informacyjnego, w szczególności kwestie prawa autorskiego i jego dostosowania do szybko zmieniających się technologii dostępu do informacji w instytucjach kultury oraz tematyka książki elektronicznej i jej wykorzystania w bibliotekach.

W 2014 r. pracownicy BN uczestniczyli w konferencjach, spotkaniach i wydarzeniach ważnych dla światowego i europejskiego środowiska bibliotekarskiego.

W dniach 21–27 maja 2014 r. zastępca dyrektora BN do spraw cyfrowych Katarzyna Ślaska uczestniczyła w Konferencji Narodowych Bibliotek Europejskich (CENL), która odbyła się w Moskwie. Katarzyna Ślaska reprezentowała także BN na konferencji Ligi Europejskich Bibliotek Naukowych (LIBER), która odbyła się w dniach 1–4 lipca 2014 r. w Rydze.

W dniach 14–21 sierpnia 2014 r. przedstawiciele Biblioteki Narodowej (dyrektor BN dr Tomasz Makowski, zastępca dyrektora BN do spraw naukowych dr Monika Mitera, zastępca dyrektora BN do spraw cyfrowych Katarzyna Ślaska, zastępca dyrektora do spraw rozwoju Mikołaj Baliszewski oraz Grażyna Federowicz, Monika Cornell i Jarosław Pacek) uczestniczyli w corocznym kongresie Międzynarodowej Organizacji Stowarzyszeń Bibliotekarzy (IFLA), który odbył się w Lyonie. Kongres jest od lat największym i najważniejszym w świecie wydarzeniem związanym z bibliotekarstwem i informacją naukową. Gromadzi rokrocznie ponad 3500 profesjonalistów z blisko 120 krajów i stwarza możliwość wymiany poglądów, ustalania wspólnego stanowiska i harmonogramu działań w najważniejszych dla środowiska sprawach oraz nawiązywania i zacieśniania współpracy między uczestniczącymi podmiotami – instytucjami i stowarzyszeniami. Warto zaznaczyć, że Biblioteka Narodowa wspólnie ze Stowarzyszeniem Bibliotekarzy Polskich oraz Prezydentem Miasta Wrocławia podejmują od kilku lat działania na rzecz organizacji kongresu IFLA w 2017 r. we Wrocławiu. List intencyjny, podpisany w 2011 r., deklaruje współpracę stron na rzecz organizacji kongresu „mając na uwadze wspólny cel, którym jest wzmocnienie roli bibliotek w rozwoju kultury i zachowania dziedzictwa kulturowego oraz pragnąc zaprezentować osiągnięcia polskiego bibliotekarstwa na arenie międzynarodowej, a także podkreślić znaczenie samorządów w podnoszeniu kompetencji kulturowych mieszkańców”. Starania te są bardzo zaawansowane i ważne z punktu widzenia polityki kulturalnej Polski, bowiem dla kraju, który jest organizatorem kongresu, stwarza on szansę na zademonstrowanie swojego dorobku zagranicznym uczestnikom, a także daje szerszemu niż zwykle gronu rodzimych bibliotekarzy możliwość kontaktu z najwybitniejszymi przedstawicielami branży z całego świata.

W dniach 26–27 listopada 2014 r. w Bibliotece Narodowej odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa „Les manuscrits en réseau(x) : élaborer des outils au profit des hommes”, organizowana przez portal mediewistyczny Méneštrešrel (www.menestrel.fr) przy współpracy z BN. Konferencja towarzyszyła dorocznemu walnemu zgromadzeniu członków portalu, które odbyło się po raz pierwszy poza Francją.

W 2014 r. zrealizowano łącznie 101 wyjazdów zagranicznych (w 2013 r. – 110). BN gościła także wielu przedstawicieli bibliotek z innych państw.

Międzynarodowe konferencje, spotkania i warsztaty**z udziałem pracowników BN w 2014 r.**

- Obrady Zarządu portalu mediewistów Ménéstrel przygotowujące konferencję w BN, Francja, Paryż, 17–19 stycznia (Sławomir Szyller)
- spotkanie koordynatorów projektu *Europeana Newspapers*, Austria, Wiedeń, 23–24 stycznia (Aleksandra Kujawa-Eberharter, Jakub Kostynowicz)
- Konferencja jubileuszowa z okazji 200. rocznicy otwarcia Rosyjskiej Biblioteki Narodowej, Rosja, Sankt Petersburg, 27–29 stycznia (dr Tomasz Makowski, Katarzyna Ślaska)
- spotkanie poświęcone projektowi *Europeana v-2.0*, Niemcy, Berlin, 29 stycznia – 2 lutego (Agnieszka Leszyńska)
- warsztaty poświęcone projektowi bibliotek Grupy Wyszehradzkiej WWI, Słowacja, Bratysława, 2–4 lutego (Katarzyna Ślaska, Agnieszka Leszyńska)
- „Digital Library Conference 2014”, Słowacja, Jasna, 31 marca – 3 kwietnia (Jan Mejor, Paweł Mazur)
- VIII Posiedzenie Polsko-Litewskiej Grupy Ekspertów do spraw Zachowania Dziedzictwa Kulturowego, Litwa, Wilno, 2–4 kwietnia (dr Tomasz Makowski)
- *OCLC EMEA Regional Council Fitfth*, RPA, Kapsztad, 22–27 lutego (Jakub Kalinowski)
- Spotkanie Komitetu ds. Prawnoautorskich i Prawnych IFLA, Holandia, Haga, 9–11 kwietnia (dr Monika Mitera)
- „11th International Conference Indoor Air Quality in Heritage and Historic Environments”, Czechy, Praga, 12–17 kwietnia (Bogdan Filip Zerek)
- X Międzynarodowa Konferencja Księgoznawcza, Białoruś, Mińsk, 15–19 kwietnia (dr Tomasz Szwaciński)
- Konferencja „Men and Books: From Microorganisms to Megaorganisms”, Austria, St. Polten, 27 kwietnia – 1 maja (Bogdan Zerek, Katarzyna Garczewska-Semka)
- Warsztaty projektu *Europeana Newspapers Online*, Austria, Innsbruck, 28 kwietnia – 1 maja (Agnieszka Leszyńska)
- Konferencja Innovative Users Group 2014, USA, Detroit, 4–10 maja (Marta Cichoń)
- *LCB Annual Meeting*, Wielka Brytania, Londyn, 15–17 maja (Jan Mejor)
- Konferencja Narodowych Bibliotek Europejskich (CENL), Rosja, Moskwa, 21–27 maja (Katarzyna Ślaska)
- „18th International Conference on Electronic Publishing”, Grecja, Saloniki, 18–21 czerwca (Anna Marsula)
- Wizyta i szkolenie w centrali RISM, Niemcy, Frankfurt nad Menem, 22–28 czerwca (Sonia Wronkowska)
- Konferencja Ligi Europejskich Bibliotek Naukowych (LIBER), Łotwa, Ryga, 1–5 lipca (Katarzyna Ślaska)
- Konferencja Stowarzyszenia Bibliotek Muzycznych, Archiwów i Ośrodków Dokumentacji (IAML), Belgia, Antwerpia, 13–18 lipca (Sonia Wronkowska)
- 14th Conference of the International Society for the Empirical Study of Literature and Media, Włochy, Turyn, 20–25 lipca (Jarosław Kopec)
- Międzynarodowa Konferencja Emblematyczna, Niemcy, Kiel, 26 lipca – 2 sierpnia (dr Bartłomiej Czarski)
- Kongres Międzynarodowej Organizacji Stowarzyszeń Bibliotekarzy (IFLA), Francja, Lyon, 16–21 sierpnia (dr Tomasz Makowski, Grażyna Federowicz, Monika Cornell, Katarzyna Ślaska, dr Monika Mitera, Mikołaj Baliszewski, dr Jarosław Pacek)
- Konferencja i warsztaty IFLA Satellite, Francja, Paryż, 13–15 sierpnia (Marcin Roszkowski)
- Zjazd przedstawicieli krajowych agencji ISBN i ISMN, Turcja, Istambuł, 14–18 września (Ewa Komorowska)
- XXXVI Sesja Stałej Konferencji Muzeów, Archiwów i Bibliotek Polskich na Zachodzie, Włochy, Rzym, 17–21 września (dr Tomasz Makowski, Ewa Potrzebicka)
- Konferencja „Shared images of global culture”, Wielka Brytania, Londyn, 19–22 października (Jakub Kostynowicz)
- Konferencja „Library as a phenomenon of culture”, Białoruś, Mińsk, 21–23 października (Katarzyna Ślaska)
- Doroczne seminarium Europejskiego Konsorcjum Bibliotek Naukowych (CERL), Norwegia, Oslo, 27–30 października (Barbara Dzierżanowska)
- warsztaty „Ochrona Dziedzictwa Kulturowego”, Ukraina, Kijów, 28–30 października (Ewa Potrzebicka)
- Warsztaty związane z realizacją projektu „Wielkie czytanie w Saratowie”, Rosja, Moskwa, Saratov, 15–20 listopada (Tomasz Szwaciński)
- Międzynarodowa konferencja „D’une bibliothèques l’autre. Bibliothèques d’écrivains, d’intellectuels, d’artistes”, Francja, Paryż, 27–28 listopada (Henryk Citko)
- *WWI project final conference*, Słowacja, Bratysława, 18–19 listopada (Paulina Błaszczkiewicz)

- Warsztaty „Promocja – Digitalizacja – Samorządowa kultura”, Ukraina, Kijów, 24–26 listopada (Katarzyna Ślaska)
- Międzynarodowa konferencja naukowa „Biblioteka Narodowa i jej użytkownicy: problem transformacji”, Rosja, Sankt Petersburg, 8–9 grudnia (Ewa Potrzebicka)
- *ISNI Technical Advisory Meeting*, Holandia, Leiden, 10 grudnia (Mikołaj Baliszewski)

Współpraca międzynarodowa w ramach umów dwustronnych

Biblioteka Narodowa współpracuje od wielu lat z bibliotekami narodowymi, uniwersyteckimi i instytucjami kulturalnymi z innych państw, m.in. z: Białorusi, Chin, Czech, Estonii, Francji, Iranu, Izraela, Litwy, Łotwy, Gruzji, Maroka, Mołdawii, Niemiec, Rosji, Słowacji, Stanów Zjednoczonych, Szwecji, Ukrainy, Uzbekistanu, Wielkiej Brytanii. 2 grudnia 2014 r. podpisana została kolejna umowa o współpracy pomiędzy Biblioteką Narodową a Archiwami Maroka. Umowy i porozumienia o współpracy zawierane z bibliotekami narodowymi i naukowymi innych państw, a także umowy umożliwiające realizację konkretnych projektów badawczych i wydawniczych są szczególnie korzystne dla BN ze względu na prowadzoną od lat intensywną akcję sprowadzania publikacji polskich autorów wydawanych poza granicami kraju. Współpraca z zagranicznymi bibliotekami narodowymi pozwala na uzyskanie w miarę pełnej o nich informacji.

Celem polsko-rosyjskiego projektu „Rękopisy z Biblioteki Załuskich w Rosyjskiej Bibliotece Narodowej w Sankt Petersburgu” jest pełne zidentyfikowanie i wydanie katalogu zbiorów dawnej Biblioteki Załuskich oraz innych bibliotek polskich, wywiezionych do Petersburga w XVIII i XIX wieku i nadal tam pozostających, po zwrocie zasadniczej części zbiorów rękopiśmiennych do Polski na mocy traktatu ryskiego z 1921 r. W końcu 2013 r. ukazał się w języku polskim, rosyjskim i angielskim

Inwentarz rękopisów Biblioteki Załuskich w Cesarskiej Bibliotece Publicznej (z ramienia BN autorami są dr Krzysztof Kossarzecki i Sławomir Szyller), będący owocem dotychczasowych prac nad projektem rękopiśmienników polskich i rosyjskich. Praca ta stanowi długo oczekiwane przez środowisko naukowe zestawienie niezachowanych w większości rękopisów pierwszej polskiej biblioteki narodowej i jednej

z największych bibliotek oświeconej Europy. W 2014 r. *Inwentarz* był prezentowany m.in. podczas obchodów 200. rocznicy powstania Cesarskiej Biblioteki Publicznej w Sankt Petersburgu w styczniu 2014 r. z udziałem dyrektora BN dr. Tomasza Markowskiego oraz na specjalnej konferencji naukowej w maju 2014 r., w czasie której referaty wygłosili dr Krzysztof Kossarzecki i dr Tomasz Szwaciński. W ramach prac, prowadzonych w 2014 r. przez dr. Tomasza Szwacińskiego, Sławomira Szyllera, dr. Krzysztofa Kossarzeckiego, Barbarę Dzierżanowską i Irenę Afanasjew, kontynuowano uzupełnianie oraz ujednocnianie opracowanych już opisów bibliograficznych rękopisów przechowywanych w magazynach obu bibliotek narodowych. W wyniku prac przeprowadzonych w Dziale Rękopisów Rosyjskiej Biblioteki Narodowej odkryto 312 nieznanych wcześniej rękopisów noszących cechy proveniencyjne Biblioteki Załuskich, które zostały włączone do ogólnej bazy prowadzonej przez zespół polski i rosyjski. Kontynuowano prace nad opisami 1816 rękopisów i wspólnie z zespołem rosyjskim weryfikowano poprawność i kompletność sporządzonych już opisów bibliograficznych. Zgodnie z założeniami, pełny katalog zbiorów, wieńczący projekt, ukaże się w 2016 r.

Prowadzono prace nad rozproszonym po śmierci króla Zygmunta Augusta księgozbiorem, który jest wyjątkowym źródłem historycznym w skali europejskiej, od końca XVIII w. wzbudzającym zainteresowania badaczy. W Sankt Petersburgu odnaleziono przed kilkoma laty 77 woluminów. Zgodnie z założeniami przeprowadzono dotychczas prace weryfikacyjne i redakcyjne nad przygotowywanym przez stronę rosyjską tomem katalogu. Uzgodniono także zasady opisu bibliograficznego odpowiadającego kryteriom przyjętym dla publikacji katalogów zachodnioeuropejskich druków XVI w., odmiennym od standardów stosowanych przez bibliotekarzy rosyjskich. Wspólnie z partnerami rosyjskimi dokonano wyboru obiektów, których zdjęcia zostaną wykorzystane jako materiał ilustracyjny katalogu. Sporządzono również recenzję naukową katalogu, rozpoczęto prace nad tłumaczeniem wstępu na język rosyjski oraz zasadniczych fragmentów pracy na język angielski. Wobec braku dofinansowania projektu przez MKiDN, prace wykonywane były w 2014 r. ze środków własnych Biblioteki Narodowej.

We współpracy ze stroną rosyjską kontynuowano prace nad katalogiem książek, pochodzących z biblioteki króla Zygmunta Augusta, a znajdujących w Rosyjskiej Bibliotece Narodowej, z którą w 2013 r. podpisano w tej sprawie stosowne porozumienie, określające harmonogram prac nad projektem.

Dzięki dotacji przyznanej przez MKiDN oraz zgodnie z dodatkowym porozumieniem z Rosyjską Biblioteką Narodową w Sankt Petersburgu, kontynuowano prace nad projektem „Rękopisy z Biblioteki Załuskich w Rosyjskiej Bibliotece Narodowej w Sankt Petersburgu”.

Kontynuowano także prace nad pierwszym pełnym naukowym wydaniem XIX-wiecznego rękopisu pracy Wacława Seweryna Rzewuskiego *Sur les chevaux orientaux et provenants des races orientales (O koniach wschodnich i rasach od nich pochodzących)*. Jest to czteroletni projekt realizowany od lutego 2012 r. we współpracy polsko-katarskiej.

Wydanie naukowe rękopisu cennej pracy Wacława Seweryna Rzewuskiego *Sur les chevaux orientaux et provenants des races orientales (O koniach wschodnich i rasach od nich pochodzących)* obejmować będzie: krytyczną edycję tekstu w języku oryginału (francuskim) i jego tłumaczenie na polski i angielski (tom I), rysunki (tom II), eseje naukowe, objaśnienia do tekstu oraz słownik terminów i nazw, opracowany przez specjalistów z różnych dziedzin (tom III). Kierownikiem naukowym projektu jest prof. dr hab. Tadeusz Majda, wykładowca Uniwersytetu Warszawskiego i kurator zbiorów sztuki orientalnej Muzeum Narodowego w Warszawie. W 2014 r. prowadzono prace nad tłumaczeniem tekstu rękopisu na język polski i angielski. Przygotowano znaczną część materiałów do tomu zawierającego eseje naukowe oraz tomu poświęconego rysunkom. Przygotowany został także prototyp faksymile pracy, który został przesłany do Qatar Museums Authority w celu zatwierdzenia. Po uzyskaniu akceptacji rozpoczęto prace związane z przygotowaniem pełnego nakładu części faksymilowej. Projekt finansowany jest w całości przez Qatar Museums Authority, na mocy umowy podpisanej w 2012 r. przez BN.

16 maja 2014 r. w Bibliotece Narodowej odbyło się międzynarodowe seminarium poświęcone problematyce e-booków i e-wypożyczania w bibliotekach. Jego głównym celem była wymiana doświadczeń między bibliotekarzami różnych typów bibliotek polskich i zagranicznych.

Plakat anonsujący międzynarodowe seminarium poświęcone problematyce e-booków i e-wypożyczania w bibliotekach, w którym uczestniczyli m.in. bibliotekarze z Niemiec i Szwecji

W listopadzie 2014 r. Biblioteka Narodowa gościła grupę przedstawicieli ministerstw kultury, bibliotek narodowych, archiwów oraz innych centralnych instytucji kultury Mołdawii i Rumunii. Goście, przebywający w Polsce na zaproszenie Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego na kilkudniowej wizycie studyjnej, zapoznali się m.in. z działalnością i dokonaniem BN w zakresie digitalizacji oraz przechowywania i udostępniania zbiorów cyfrowych. Szczególną uwagę poświęcono prezentacji cyfrowej Biblioteki Narodowej Polona oraz pracowni reprograficznych.

Również w listopadzie 2014 r. wizytę w Bibliotece Narodowej złożyli przedstawiciele Biblioteki Narodowej Litwy, a celem spotkania było ustalenie zasad współpracy nad utworzeniem zestawu geograficznych i osobowych haseł wzorcowych dla katalogów obu bibliotek. Zestaw będzie zawierał nazwy w języku polskim i litewskim. Decyzję o współpracy na tym polu podjęła Komisja do spraw Oświaty, Kultury i Wspólnego Dziedzictwa Kulturowego Polski i Litwy na VIII Posiedzeniu Polsko-Litewskiej Grupy Ekspertów do spraw Zachowania Dziedzictwa Kulturowego, które obradowało w dniach 2-4 kwietnia 2014 r. w Wilnie z udziałem dyrektora BN dr. Tomasz Makowskiego.

W ramach realizowanego przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego Polsko-Ukraińskiego Programu Wymiany Doświadczeń w Zakresie Kultury, zastępca dyrektora BN do spraw ochrony i udostępniania zbiorów Ewa Potrzebnicka uczestniczyła w dniach 29-30 października 2014 r. w zorganizowanych w Kijowie warsztatach „Ochrona Dziedzictwa Kulturowego”, gdzie prezentowała doświadczenia BN w tym zakresie. Również w ramach tego programu, zastępca dyrektora BN do spraw cyfrowych Katarzyna Ślaska wzięła udział w warsztatach „Promocja – Digitalizacja – Samorządowa kultura”, które odbyły się 24-26 listopada 2014 r. w Kijowie.

Kontynuowano także wymianę książek i czasopism z partnerami zagranicznymi. Najbardziej ożywione kontakty międzynarodowe w tej dziedzinie prowadzono z następującymi placówkami: Bibliothèque nationale de France (Paryż), Kungliga biblioteket (Sztokholm), Deutsche Forschungs Gemeinschaft (Bonn), The University of Chicago Library (Chicago), Library of Congress (Waszyngton), The British Library (Londyn), Bodleian Library (Oksford), Národní knihovna (Praga) i Rossijskaja Nacionalnaja Biblioteka (Sankt Petersburg), a także z bibliotekami polonijnymi m.in. w Paryżu i Londynie.

Ponadto przedstawiciele BN brali udział w ważnych wydarzeniach organizowanych przez współpracujące z BN księgarnie zagraniczne. W dniach 28–29 stycznia 2014 r. dyrektor BN dr Tomasz Makowski i zastępca dyrektora BN do spraw cyfrowych Katarzyna Ślaska uczestniczyli w uroczystościach zorganizowanych przez Rosyjską Bibliotekę Narodową w Sankt Petersburgu z okazji 200. rocznicy otwarcia dla publiczności Cesarskiej Biblioteki Publicznej, a 29 sierpnia 2014 r. zastępca dyrektora BN do spraw cyfrowych Katarzyna Ślaska wzięła udział w uroczystym otwarciu gmachu Biblioteki Narodowej Łotwy w Rydze.

Prace na rzecz polskiego dziedzictwa kulturowego poza granicami Polski

Polonia i jej dorobek kulturalny są od lat przedmiotem prac badawczych prowadzonych w Bibliotece Narodowej, która kontynuuje także dokumentowanie tzw. zbiorów przemieszczonych: polskich, pozostałych poza granicami kraju, a także tych, które – przynależne do dziedzictwa kulturalnego krajów sąsiednich – znajdują się obecnie w polskich księgarniach. BN udziela wszechstronnej pomocy w opracowywaniu i ochronie emigracyjnych zbiorów oraz popularyzuje działające za granicą instytucje kultury polskiej.

Inwentaryzacja Archiwum Instytutu Literackiego „Kultura” w Maisons-Laffitte

W 2014 r. pracownicy BN dr Krzysztof Kossarzecki i Anna Milewicz, pracujący pod kierunkiem Marii Wrede przy wsparciu archiwistów, kontynuowali prace na rzecz pełnej inwentaryzacji archiwum Instytutu Literackiego „Kultura” w Maisons-Laffitte. Prowadzono intensywne prace nad melioracją baz danych i korektą haseł wzorcowych oraz przeprowadzono dezynfekcję materiałów z lat 2000–2010 i papierów zastrzeżonych. Zweryfikowano 22 392 rekordy opisów, przygotowano do wprowadzenia do bazy blisko 7000 opisów zbioru fotografii. Opracowana została Korespondencja Zeszytów Historycznych, fragment spuścizny Józefa Czapskiego, spuścizna Jerzego Giedroycia, materiały dotyczące działalności wydawniczej oraz część materiałów z wydzielonej Korespondencji Redakcji. Baza opisów liczyła na koniec 2014 r. 51 390 rekordów (z czego w 2014 r. wprowadzono 788), zaś kartoteki wzorcowe liczyły 20 071 rekordów. Prace zespołu specjalistów z BN oraz archiwistów Archiwów Państwowych stanowią wypełnienie zobowiązań wynikających

z umowy podpisanej w 2009 r. przez dyrektora BN dr. Tomasza Makowskiego, dyrektora Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych dr. Sławomira Radonia i prezidenta Stowarzyszenia Instytutu Literackiego „Kultura” Henryka Giedroycia. Projekt przewiduje sporządzenie *Inwentarza Archiwum Instytutu Literackiego „Kultura”*, zawierającego pełną informację o zbiorach Instytutu, oraz zapewnienie właściwych warunków ich przechowywania, ochrony konserwatorskiej i udostępniania. W archiwum placówki znajdują się cenne źródła dokumentujące działalność Instytutu oraz życie polskiej emigracji politycznej w okresie powojennym, wśród nich: akta osobiste Jerzego Giedroycia, fragmenty spuścizny po Witoldzie Gombrowiczu, Konstantym Jeleńskim, Juliuszu Mieroszewskim, Jerzym Stempowskim, zbiór fotografii II Korpusu PSZ na Zachodzie, dokumentacja fotograficzna, audiowizualna i dźwiękowa. Zakończenie prac przewidywane jest na rok 2015 r.

Inwentaryzacja Archiwum Gustawa Herlinga-Grudzińskiego

W 2014 r. kontynuowano prace nad uporządkowaniem i opracowaniem inwentarzowym spuścizny po wybitnym polskim pisarzu i działaczu emigracyjnym Gustawie Herlingu Grudzińskim, przy czym ze względu na brak dotacji ze strony MKiDN, prace zespołu pod kierunkiem Joanny Borysiak miały – siłą rzeczy – charakter bardzo ograniczony. Projekt jest wynikiem umowy, którą w 2010 r. podpisali dyrektor BN dr Tomasz Makowski, członek Zarządu Fundacji Biblioteca Benedetto Croce w Neapolu Lidia Croce oraz Marta Herling – córka Gustawa Herlinga-Grudzińskiego odpowiedzialna za znajdujące się w Neapolu i powierzone Fundacji Archiwum Gustawa Herlinga-Grudzińskiego. Honorowy patronat nad projektem objął Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej. Rękopisy, korespondencja, materiały biograficzne i autobiograficzne, materiały warsztatowe oraz liczne nagrania audiowizualne, fotografie i wycinki prasowe, pozostałe po wybitnym pisarzu, eseiście i krytyku literackim, są sukcesywnie porządkowane i opisywane w formie bazy danych. Powstają także ich cyfrowe kopie, umożliwiające wieczyste archiwizowanie oraz wykorzystanie tych materiałów w pracach edytorskich, naukowych i do publikacji w ramach koedycji przygotowywanych przez Fundację z innymi podmiotami. W latach 2010–2013 prowadzono prace nad uporządkowaniem i opracowaniem inwentarzowym liczącej około 20 tysięcy listów korespondencji w kilku językach. W 2014 r. opracowano materiały dotyczące wydania *Innego świata* oraz pierwszych tłumaczeń tej książki na języki obce, a także wycinki prasowe w języku polskim i włoskim z publicystyką

Gustawa Herlinga-Grudzińskiego. Baza opisów liczy obecnie 2170 rekordów. Oddelegowane w 2012 i 2013 r. na cztery miesiące pracy w Neapolu Aleksandra Andrzejewska, Maria Borowska i Marzena Podwińska z Zakładu Reprografii i Digitalizacji BN wykonały blisko 30 tysięcy zdjęć cyfrowych obiektów pochodzących z archiwum (m.in. literaria, korespondencja z wieloma wybitnymi i znaczącymi osobami życia literackiego, społecznego i politycznego emigracji polskiej na Zachodzie, zdjęcia z okresu pobytu Armii gen. Władysława Andersa na Bliskim Wschodzie).

Współpraca i pomoc dla instytucji polonijnych

Prace w Muzeum Polskim w Chicago zostały rozpoczęte przez specjalistów z BN w 2007 r. Dotychczas zakończono inwentaryzację dokumentów dźwiękowych, sfinalizowano porządkowanie oraz scalanie i identyfikowanie niekompletnych nut. W 2014 r. Fryderyk Rozen z BN prowadził prace nad starodrukami znajdującymi się w zbiorach Muzeum, opracowując 58 nieskatalogowanych dotychczas woluminów, w większości poloników pochodzących z XVII i XVIII wieku. Poza opisami katalogowymi sporządzono dokumentację fotograficzną przeznaczoną do opracowania katalogu całej kolekcji.

Z kolei w Papieskim Instytucie Studiów Kościelnych (PISK) w Rzymie pracownicy BN Dorota Maciejuk i Krzysztof Soliński przeprowadzili wstępną kwerendę, dzięki której udało się wydzielić, zewidencjonować, zainwentaryzować, opracować oraz wprowadzić do bazy MAK całą kolekcję starodruków znajdujących się w zbiorach PISK obejmującą 244 woluminy, wśród których aż 139 stanowią polonika. Zbiór tworzą druki o tematyce zarówno teologicznej (głównie ze zbiorów jezuickich oraz zakonu zmartwychwstańców), jak i prawniczej (m.in. z księgozbioru prawników Romana i Feliksa Szenwiców). Kwerendę prowadzono również w bibliotece Casanatense, gdzie odnaleziono trzy polonica włoskie nie ujęte w dotychczasowej rejestracji oraz dodatkowe egzemplarze znanych już pozycji. Zebrany materiał zostanie opublikowany w formie katalogowej bazy danych online.

Od wielu lat BN udziela pomocy wielu instytucjom polonijnym na całym świecie. W 2014 r. w sposób szczególny wspierano prace nad katalogowaniem zbiorów Muzeum Polskiego w Chicago, Papieskiego Instytutu Studiów Kościelnych i Fundacji Rzymskiej im. Margrabiny J. Z. Umiastowskiej oraz Instytutu Józefa Piłsudskiego w Ameryce.

Od wielu lat pracownicy BN wspierają też działalność Instytutu Józefa Piłsudskiego w Ameryce. W 2014 r. Joanna Podurgiel z BN kontynuowała prace związane z inwentaryzacją i katalogowaniem zbiorów bibliotecznych tej placówki. Sporządzono 300 opisów katalogowych książek, nadając im hasła przedmiotowe i sygnaturę oraz wspierano usystematyzowane porządkowanie zbiorów przed planowaną przeprowadzką do nowej siedziby w Nowym Jorku.

Biblioteka Narodowa od lat wspiera także Sesję Stałą Konferencji Muzeów, Archiwów i Bibliotek Polskich na Zachodzie (MAB), która jest ważnym forum wymiany doświadczeń przedstawicieli instytucji emigracyjnych z całego świata. Ośrodki wchodzące w skład MAB od wielu lat przyczyniają się do gromadzenia, przechowywania i udostępniania dóbr kultury polskiej poza granicami kraju: gromadzą prace z zakresu historii, literatury i sztuki, kompletują wydawnictwa emigracyjne, wydają opracowania bibliograficzne, prowadzą wymianę wydawnictw z bibliotekami naukowymi i uniwersyteckimi w Polsce, gromadzą źródła naukowe i prowadzą badania historyczne związane z najnowszymi dziejami Polski, kolekcjonują pamiątki (odznaczenia, portrety, medale, sztandary) przekazywane przez osoby prywatne, opiekują się pomnikami i wydają własne publikacje. W dniach 17–21 września 2014 r. dyrektor BN dr Tomasz Makowski i zastępca dyrektora do spraw ochrony i udostępniania zbiorów Ewa Potrzebicka wzięli udział w obradach XXXVI Sesji Stałej Konferencji Muzeów, Archiwów i Bibliotek Polskich na Zachodzie, która odbyła się w Rzymie.

Dyrektor BN dr Tomasz Makowski przemawia podczas wernisazu wystawy poświęconej dziejom Biblioteki Polskiej w Paryżu, zorganizowanej w Senacie RP przez Towarzystwo Historyczno-Literackie i Bibliotekę Polską w Paryżu przy współpracy Biblioteki Narodowej, 5 listopada 2014 r.

10

Wydarzenia, wystawy, promocje

Wydarzenia

Biblioteka Narodowa jest od lat cenionym miejscem wydarzeń kulturalnych, spotkań, debat, dyskusji, wręczania prestiżowych nagród za osiągnięcia kulturalne i naukowe. Narodowa Książnica udziela także gościny twórcom, artystom i uczonym realizującym tu swoje plany badawcze i zawodowe ambicje. W siedzibie Biblioteki organizowane są wystawy, koncerty, promocje książek, spotkania z pisarzami i wydawcami. Te formy działalności BN stają się ważnymi wydarzeniami kulturalnymi Polski i Warszawy, wywołują duże zainteresowanie środowisk naukowych i artystycznych oraz skupiają uwagę mediów.

Imieniny Jana Kochanowskiego

(Ogród Krasińskich, Pałac Rzeczypospolitej, 14 czerwca 2014 r.)

Z okazji imienin Jana Kochanowskiego Biblioteka Narodowa zorganizowała już po raz trzeci plenerowe święto literatury polskiej, które zgromadziło tysiące warszawiaków i było uznane za jedno z ciekawszych wydarzeń kulturalnych Warszawy. Przez cały dzień trwał wielki kiermasz książek, podczas którego uczestnicy mieli możliwość spotkania i rozmowy z blisko stu pisarzami, poetami, reporterami oraz ilustratorami książek. Odbływały się warsztaty literackie. Dla dzieci przygotowano m.in. literacką grę terenową, warsztaty ilustratorskie i literacko-plastyczne oraz wyjątkową dobranockę *Chodź na słówko – niezupełnie poważny spektakl o słowach, słówkach, błędach i (językowych) przekrętach*. Podobnie jak w poprzednich edycjach *Imienin*,

Pokaz rękopisów współczesnych poetów, pisarzy i prozaików polskich, które zostały podarowane Bibliotece Narodowej w ramach Kolekcji Polskiej Literatury Współczesnej, prezentowany podczas *Imienin Jana Kochanowskiego* w Pałacu Rzeczypospolitej 14 czerwca 2014 r.

Tłumy widzów uczestniczą w święcie literatury – *Imieninach Jana Kochanowskiego* w Ogrodzie Krasińskich, 14 czerwca 2014 r.

↑

Mecz poetycki na utwory i przekłady Tadeusza Boya-Żeleńskiego z udziałem znanych aktorów i dziennikarzy. *Imieniny Jana Kochanowskiego*, 14 czerwca 2014 r.

↑

Jedną z atrakcji *Imienin Jana Kochanowskiego* była prezentacja *Pieśni świętojańskiej o Sobótce* w mistrzowskim wykonaniu Krystyny Tkacz

rozegrany został *Mecz Poetycki*, podczas którego aktorzy i dziennikarze (m.in. Wiktor Zborowski, Krzysztof Materna, Agata Buzek, Katarzyna Kolenda-Zaleska, Cezary Kosiński, Tomasz Sapryk, Tomasz Zimoch, Katarzyna Figura, Małgorzata Kożuchowska, Wojciech Malajkat, Janina Paradowska i Michał Rusinek) prezentowali utwory i przekłady Tadeusza Boya-Żeleńskiego. Dużym zainteresowaniem cieszyła się również okolicznościowa wystawa w Pałacu Rzeczypospolitej, na której zaprezentowano rękopisy prozy i wierszy, dzienniki, prywatne dokumenty, notatki warsztatowe i fotografie współczesnych polskich poetów, prozaików, reporterów, krytyków i tłumaczy (m.in. Tadeusza Różewicza, Hanny Krall, Krystyny Miłobędzkiej, Eugeniusza Tkaczyszyn-Dyckiego, Jacka Dukaja), gromadzone przez Bibliotekę Narodową w ramach zainaugurowanej w 2013 r. Kolekcji Polskiej Literatury Współczesnej. Specjalne spotkanie poświęcono zmarłemu w 2014 r. Tadeuszowi Różewiczowi, którego wspominali Stasys Eidrigėvičius, Piotr Mitzner, Leszek Szaruga i Andrzej Sapija. Tysiącom widzów zaprezentowano także *Pieśń świętojańską o Sobótce* Jana Kochanowskiego w wykonaniu Krystyny Tkacz z aranżacją muzyczną Tomasza Bajerskiego. Święto literatury zakończył trwający aż do północy nastrojowy dancing z lampionami i muzyką na żywo zespołu Michała Zadary All Stars Dancing Band. Podczas *Imienin* odbyły się ponadto transmitowane na żywo audycje: Poczytalni TOK FM (o Boyu, książkach na wakacje i o Halinie Poświatowskiej) oraz nocna dyskusja Radia dla Ciebie z udziałem Ewy Wanat i Andrzeja Depki o seksualności w twórczości Boya. Zaprezentowane zostały również satyryczne spektakle teatru improwizowanego Klancyk.

Uroczystość wpisania *Kroniki Galla Anonima* i *Kazań świętokrzyskich* na listę „Pamięć Świata” UNESCO

(Pałac Prezydencki, 17 października 2014 r.)

Należące do z najcenniejszych zabytków kultury polskiej – *Kronika Galla Anonima* i *Kazania świętokrzyskie*, przechowywane w zbiorach Biblioteki Narodowej, zostały wpisane na krajową listę programu UNESCO „Pamięć Świata”. Podczas uroczystości w Pałacu Prezydenckim na ręce dyrektora BN dr. Tomasza Makowskiego został wręczony certyfikat potwierdzający wpis. Uroczystość zainaugurowała krajową listę programu UNESCO „Pamięć Świata”, obejmującą 11 dokumentów o szczególnym znaczeniu dla dziedzictwa narodowego i kultury polskiej. Obok *Kroniki* i *Kazań* znalazły się na niej: *Ustawa rządowa z 3 maja 1791 r.* – Konstytucja 3 Maja, *Złoty kodeks gnieźnieński z XI w.*, dokument lokacyjny miasta Krakowa z 5 czerwca 1257 r., *Banderia Prutenorum* Jana Długosza z 1448 r., *Opis żup bocheńskich i wielickich z 1518 r.*, *Białoruski Tristan z XVI–XVII w.*, rękopis *Pana Tadeusza* Adama Mickiewicza, akta polskiego państwa podziemnego z okresu Powstania Styczniowego, memoriał Ignacego Jana Paderewskiego do prezydenta Stanów Zjednoczonych Woodrowa Wilsona z 17 stycznia 1917 r. w sprawie niepodległości Polski. Wcześniej program UNESCO obejmował jedynie zabytki o uniwersalnym znaczeniu dla kultury światowej, spośród których figuruje 12 obiektów zgłoszonych przez Polskę, m.in. znajdujące się w zbiorach BN rękopisy Fryderyka Chopina i *Kodeks supraski*. Z okazji wpisu *Kroniki Galla Anonima* i *Kazań świętokrzyskich* w Pałacu Rzeczypospolitej odbył się 18 października jednodniowy pokaz obu zabytków, na co dzień przechowywanych w Skarbcu Narodowej Książnicy.

→

Certyfikat potwierdzający wpis *Kroniki Galla Anonima* oraz *Kazań świętokrzyskich* na krajową listę programu UNESCO „Pamięć Świata”

90. urodziny Zbigniewa Herberta (Pałac Rzeczypospolitej, 27–29 października 2014)

Z okazji 90. urodzin Zbigniewa Herberta Biblioteka Narodowa wspólnie z Fundacją im. Zbigniewa Herberta oraz Instytutem Książki była organizatorem trwających trzy dni wydarzeń kulturalnych poświęconych pamięci autora *Pana Cogito*. Obchody otworzyła międzynarodowa konferencja naukowa „Zbigniew Herbert a ruch myśli”, w której uczestniczyli badacze twórczości Poety, krytycy literaccy i tłumacze z Polski, Francji, Włoch i Stanów Zjednoczonych. Konferencji towarzyszyły panele dyskusyjne *Poeta i świat*, *Poeta i historia*, *Poeta i duchowość*, w których wzięli udział poeci, historycy i duchowni (m.in. Edward Hirsch, Timothy Garthon Ash, o. Jan Andrzej Kłoczowski). Dyskusje stanowiły próbę odpowiedzi na pytania, co dziś poezja wnosi do odbioru otaczającej nas rzeczywistości. Zwieńczeniem obchodów był prowadzony przez Andrzeja Franaszka wieczór poezji z udziałem Julii Hartwig, Edwarda Hirscha, Ryszarda Krynickiego, Alissy Valles, Michaela Krügera, Tomasa Venclovy oraz Adama Zagajewskiego. Podczas spotkania odtworzono nagranie Zbigniewa Herberta czytającego swój wiersz *Fotografia*. Obchodom towarzyszyła wystawa w gmachu głównym BN pt. *Inna perspektywa. Notatki Zbigniewa Herberta z muzeów*, na której zaprezentowano rysunki poety, inspirowane dziełami sztuki, oraz fragmenty jego utworów.

178

←
90. urodziny Zbigniewa Herberta. Małżonka Poety – Katarzyna Herbert w towarzystwie dyrektora BN dr. Tomasza Makowskiego zwiedza wystawę *Inna perspektywa. Notatki Zbigniewa Herberta z muzeów*. Biblioteka Narodowa, 28 października 2014 r.

→

90. urodziny Zbigniewa Herberta w Pałacu Rzeczypospolitej. Wieczór poetycki z udziałem m.in. Julii Hartwig, Edwarda Hirscha, Ryszarda Krynickiego, Alissy Valles, Michaela Krügera, Tomasa Venclovy oraz Adama Zagajewskiego.

↓

Dyrektor BN dr Tomasz Makowski wita uczestników wieczoru poetyckiego zorganizowanego z okazji 90. urodzin Zbigniewa Herberta. Pałac Rzeczypospolitej, 29 października 2014 r.

Powrót do zbiorów BN średniowiecznego rękopisu zaginionego w II wojnie światowej (Pałac Rzeczypospolitej, 17 listopada 2014 r.)

Uznawany za zniszczony w czasie II wojny światowej średniowieczny rękopis kazań powrócił do zbiorów Biblioteki Narodowej. Przekazania dokonał prof. Thomas Bürger, dyrektor Sächsische Landesbibliothek – Staats- und Universitätsbibliothek Dresden. W uroczystości uczestniczyli m.in.: minister kultury i dziedzictwa narodowego prof. Małgorzata Omilanowska, ambasador Republiki Federalnej Niemiec w Polsce Rolf Nickel oraz podsekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych prof. Artur Nowak-Far. Rękopis pochodzi z XV wieku, zawiera 212 kart z tekstami Hieronima z Pragi, Euzebiusza, Augustyna, Hieronima, Cezarego z Arles, Aldobrandina de Cavalcantibus i innych. Zabytek, który od około 1958 r. był przechowywany w Sächsische Landes- und Universitätsbibliothek w Dreźnie pod sygnaturą App.2287, miał długą i burzliwą historię. Rękopis powstał z całą pewnością w Polsce i już w XV w. został ofiarowany bibliotece wikariuszy w Wiślicy. Po zlikwidowaniu tej biblioteki na początku XIX w. rękopis trafił do Biblioteki Warszawskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, a po upadku Powstania Listopadowego został wywieziony wraz z całą biblioteką do Sankt Petersburga. Powrócił do Warszawy około 1923 r. z przeznaczeniem włączenia do zbiorów Biblioteki Narodowej. Ostatnie świadectwo obecności rękopisu w Bibliotece Narodowej pozostawiła Maria Hornowska, która 17 sierpnia 1939 r. badała go dla potrzeb przygotowywanej książki. Po Powstaniu Warszawskim, w październiku 1944 r., zbiory rękopisów Biblioteki Narodowej zostały niemal doszczętnie spalone i uważano, że wśród zniszczonych obiektów był i ten kodeks. Tymczasem wraz z ocalałymi resztkami warszawskiej Biblioteki Ordynacji Zamojskiej wywieziono go we wrześniu 1944 r. na zachód do Görbitsch, gdzie wkrótce został zarekwirowany przez władze sowieckie i przewieziony do Moskwy. Tam także w 1945 r. znalazły się zbiory biblioteki drezdeńskiej i kiedy w 1958 r. ZSRR zwracał zagarnięte zbiory niemieckim bibliotekom, prawdopodobnie przez pomyłkę dołączono do nich także i ten rękopis.

↑
Uroczystość przekazania przez prof. Thomasa Bürgera, dyrektora Sächsische Landesbibliothek – Staats- und Universitätsbibliothek Dresden, średniowiecznego rękopisu z XV wieku ze zbiorów Biblioteki Narodowej, zaginionego podczas II wojny światowej. Pałac Rzeczypospolitej, 17 listopada 2014 r.

→

Rękopis z XV wieku z tekstami m.in. Hieronima z Pragi, Euzebiusza, Augustyna, Hieronima, Cezarego z Arles, powrócił po blisko 70 latach do zbiorów Biblioteki Narodowej

Inauguracja Cyfrowej Wypożyczalni Publikacji Naukowych ACADEMICA (Biblioteka Narodowa, 18 grudnia 2014 r.)

W Bibliotece Narodowej odbyła się inauguracja Cyfrowej Wypożyczalni Publikacji Naukowych ACADEMICA, projektu przygotowywanego od 2010 r. pod auspicjami Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej przez Bibliotekę Narodową oraz Naukową i Akademicką Sieć Komputerową i finansowanego w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, Działanie 2.3: *Inwestycje związane z rozwojem infrastruktury informatycznej nauki*. W uroczystym otwarciu systemu cyfrowych międzybibliotecznych wypożyczeń prac naukowych wzięła udział minister kultury i dziedzictwa narodowego prof. Małgorzata Omilanowska. Podczas inauguracji projektu dyrektor BN dr Tomasz Makowski powiedział m.in.: *Nowa technologia pozwala na rozwiązania, w których student z niewielkiego miasta oddalonego nawet kilkaset kilometrów od Warszawy będzie miał dostęp do najnowszych publikacji i przez to – najnowszych trendów w danej dziedzinie nauki. ACADEMICA urzeczywistnia jego marzenia. Cieszymy się, że system jest i pozostanie całkowicie bezpłatny. Jedynym kosztem bibliotek uczestniczących w projekcie jest zakup komputera, za pomocą którego odbywa się dostęp do zbiorów. Biorąc pod uwagę korzyści płynące z systemu ACADEMICA, nie są to wielkie nakłady. W ACADEMICE w dniu inauguracji znajdowało się 471 674 publikacji, w tym 229 941 publikacji naukowych ze wszystkich dziedzin nauki. Więcej na temat projektu ACADEMICA w rozdziale Biblioteki cyfrowe.*

Wystawy

Biblioteka Narodowa organizuje i współorganizuje od lat wystawy, na których prezentuje swoje zbiory.

Witold Rowicki (1914–1989)

(Filharmonia Narodowa, 21 lutego – 31 marca 2014 r.)

Wystawę przygotowano z okazji 100. rocznicy urodzin i 25. rocznicy śmierci wybitnego dyrygenta, wieloletniego dyrektora artystycznego Filharmonii Narodowej w Warszawie. Wystawa miała na celu przypomnienie postaci Rowickiego oraz jego najwybitniejszych osiągnięć jako dyrygenta i kompozytora. Zaprezentowana została bogata kolekcja reprodukcji fotografii dokumentujących wszystkie etapy jego kariery oraz fragmenty wspomnień i pism teoretycznych. Zaprezentowano m.in. autografy *Koncertu na fagot i orkiestrę op. 5* z 1943 r. oraz fragmenty odręcznych notatek poświęconych relacji między twórcą a słuchaczami. W przygotowaniu wystawy uczestniczył Zakład Zbiorów Muzycznych Biblioteki Narodowej, w której od 1993 r. znajduje się spuścizna po Witoldzie Rowickim przekazana przez jego spadkobierców Marię Magdalenę Krzysztofowicz-Pospiech i Witolda Grzegorza Rowickiego. Wystawa była prezentowana także 24 września 2014 r. w Żywcu, podczas nadania imienia Witolda Rowickiego tamtejszej Państwowej Szkole Muzycznej I stopnia oraz 1 października 2014 r. na Uniwersytecie Fryderyka Chopina w Warszawie, gdzie towarzyszyła konferencji naukowej „Witold Rowicki – w 100. rocznicę urodzin i 25. rocznicę śmierci”.

„Urna” (Pałac Rzeczypospolitej, 5–8 czerwca 2014)

Na wystawie – instalacji Pawła Bownika, artysty wizualnego, znanego z takich fotograficznych cykli jak „Games”, czy „Demontaż”, zaprezentowana została wielkoformatowa fotografia przedstawiająca szklaną urnę z prochami spalonych przez Niemców po Powstaniu Warszawskim książek z Biblioteki Narodowej – symbolu strat kultury polskiej w latach II wojny światowej. Urna została sfotografowana jak żywy organizm, a wielkoformatowe zdjęcie przywodziło na myśl fotografię przyrodniczą. W ocenie zwiedzających prochy spalonych 70 lat temu zbiorów bibliotecznych stały się w takiej perspektywie niepokojąco obecne i materialne.

↑ →

Urna. Wystawa Pawła Bownika w Pałacu Rzeczypospolitej 5–8 czerwca 2014 r.

**Ocalone przez BGK (Bank Gospodarstwa Krajowego w Warszawie,
9 maja 2014 r. – 9 stycznia 2015 r.)**

Na wystawie, której głównym organizatorem był obchodzący 90. rocznicę powstania Bank Gospodarstwa Krajowego, zaprezentowana została historia zabezpieczenia przez BGK i ewakuacji poprzez Rumunię i Francję do Kanady najcenniejszych zbiorów Biblioteki Narodowej w czasie II wojny światowej. Na wystawie eksponowano m.in. reprodukcje i konserwatorskie makiety ocalonych dzieł, takich jak: *Kazania świętokrzyskie*, *Psalterz floriański*, *Kronika Wincentego Kadłubka*, *Psalterz Potockich* oraz autografy muzyczne i listy Fryderyka Chopina, a także Biblia Gutenberga ze zbiorów Biblioteki Diecezjalnej w Pelplinie. Wystawa dostępna była dla szerokiej publiczności także podczas Nocy Muzeów 17 maja 2014 r.

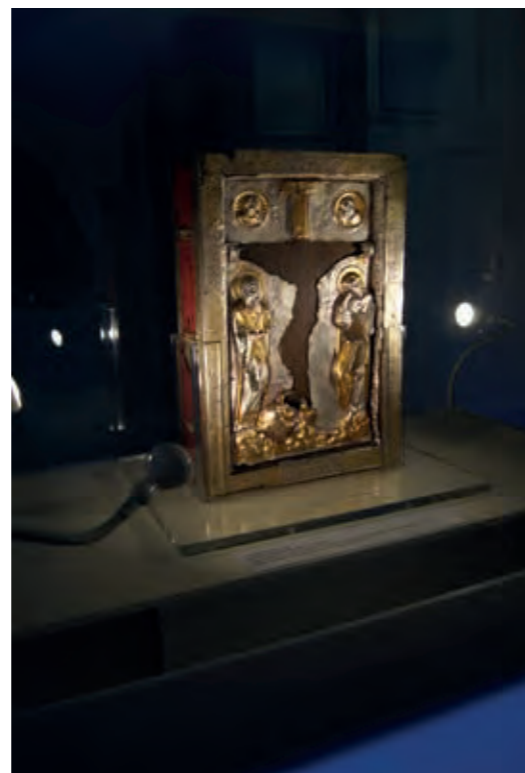

184

↑ →

Wystawa *Ocalone przez BGK* poświęcona historii najcenniejszych zbiorów Biblioteki Narodowej uratowanych podczas II wojny światowej przez Bank Gospodarstwa Krajowego, Warszawa, Bank Gospodarstwa Krajowego, 9 maja 2014 r.

**Jerzy Giedroyc i jego dzieło. Dorobek Biblioteki „Kultury”
(Biblioteka Narodowa, 24 listopada 2014 – kwiecień 2015)**

Wernisaż wystawy miał miejsce w 60. rocznicę ukazania się pierwszych publikacji w ramach serii wydawniczej Biblioteka „Kultury” – jednej z najważniejszych kolekcji w dziejach kultury polskiej po II wojnie światowej. W Bibliotece „Kultury” wydawane były teksty pisarzy polskich, autorów z innych krajów zza żelaznej kurtyny, jak również z państw zachodnich. Seria charakteryzowała się szerokim zakresem tematycznym, pojawiały się w niej książki historyczne, socjologiczne, politologiczne oraz beletrystyka, która zadecydowała o jej prestiżu. Biblioteka „Kultury” sprawiła, że ponownie na znaczeniu zyskały takie gatunki literackie jak esej czy dziennik. Na wystawie prezentowanej w holu głównym Biblioteki Narodowej pokazano kilkadziesiąt fotografii i dokumentów obrazujących życie Jerzego Giedroycia oraz najważniejsze wydarzenia związane z kierowaną przez niego paryską „Kulturą”. Otwarcia wystawy dokonali dyrektor BN dr Tomasz Makowski, dyrektor Departamentu Dziedzictwa Kulturowego w MKiDN Jacek Miler, dyrektor Instytutu Literackiego „Kultura”, prezes Fundacji Kultury Paryskiej Wojciech Sikora. Kuratorem wystawy była Małgorzata Ptasieńska.

185

→

Wystawa *Jerzy Giedroyc i jego dzieło. Dorobek Biblioteki „Kultury”* w holu głównym Biblioteki Narodowej, 24 listopada 2014 r.

Inna perspektywa. Notatki Zbigniewa Herberta z muzeów
(Biblioteka Narodowa, 28 października – 31 grudnia 2014 r.)

Wystawa była jednym z głównych wydarzeń zorganizowanych z okazji obchodów 90. rocznicy urodzin Zbigniewa Herberta, organizowanych wspólnie przez BN, Fundację im. Zbigniewa Herberta i Instytut Książki. W wernisażu uczestniczyła małżonka Poety Katarzyna Herbert oraz poeci i literaturoznawcy biorący udział w obchodach. Na wystawie zaprezentowano rysunki Herberta i fragmenty jego wierszy zestawione, układające się w swoistą osobistą historię sztuki autora *Pana Cogito* i będące opowieścią o oglądaniu. Szkice, które powstawały w latach 1958–1998, najczęściej bezpośrednio w muzeach i galeriach w zachodniej Europie, to wizualne zapiski z kontaktu z ważnymi dla Herberta obiektami. Poeta, odtwarzając fragmenty obrazów, tkanin lub rzeźb, wprowadzał współczesnych do świata dawnych mistrzów. Twórcy wystawy postanowili do tego nawiązać i w krótkich, zaskakujących cytatach z wierszy poszukać *nieznanych wejść do znanych utworów*.

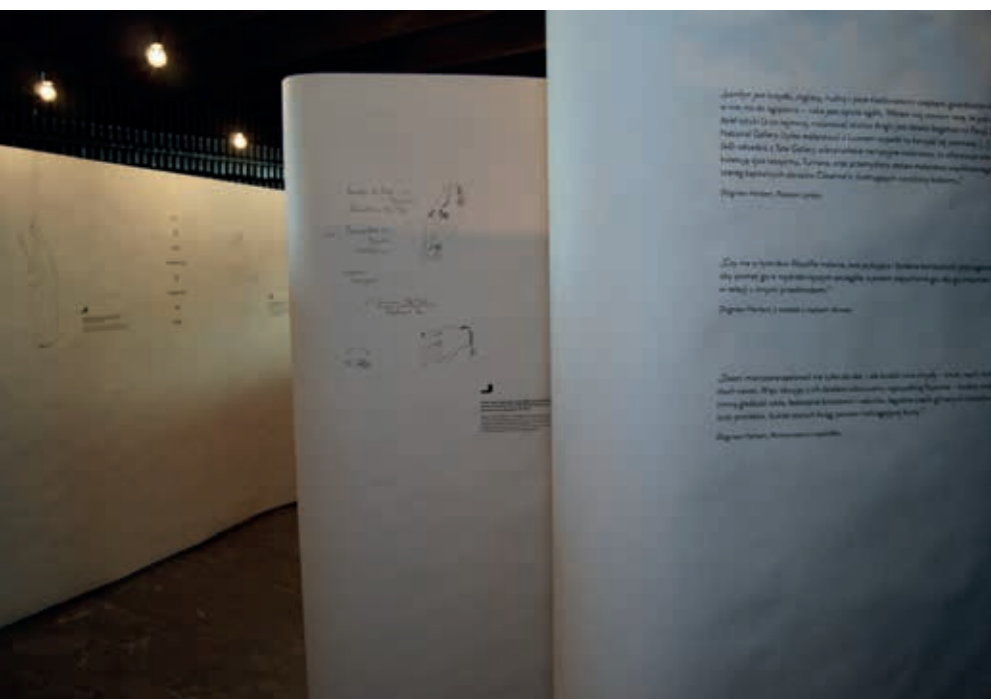
186

Wernisaż wystawy Stanisław Fijałkowski – architekt – twórca – pedagog. Bohater wystawy osobiście opowiada o zaprojektowanych przez siebie obiektach, w tym o gmachu głównym Narodowej Książnicy, której makieta została zaprezentowana jako jeden z eksponatów, Biblioteka Narodowa, 3 grudnia 2014 r.

187

Wystawa *Inna perspektywa. Notatki Zbigniewa Herberta z muzeów* przygotowana przez Bibliotekę Narodową z okazji 90. urodzin autora *Pana Cogito*. Biblioteka Narodowa, 28 października 2014 r.

Stanisław Fijałkowski – architekt – twórca – pedagog
(Biblioteka Narodowa, 3–31 grudnia 2014 r.)

Wystawa poświęcona była twórczości Stanisława Fijałkowskiego, wybitnego architekta, twórcy m.in. kompleksu budynków Biblioteki Narodowej, który osobiście uczestniczył w wernisażu wystawy. Na wystawie przedstawiono część dorobku artysty, dokumentującą jego najważniejsze projekty, ich realizacje w Polsce i na całym świecie, a także prace konkursowe. Pokazano również prywatne rysunki architekta z jego licznych podróży. Wśród zaprezentowanych na wystawie realizacji, zaliczanych przez twórcę do jego największych osiągnięć, znalazły się m.in.: Biblioteka Narodowa w Warszawie, Kampus Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego oraz Biblioteka SGGW w Warszawie, zespół dydaktyczno-administracyjny Uniwersytetu im. Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, budynki dydaktyczne i usługowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego im. Jana Pawła II, Teatr Muzyczny oraz Filharmonia im. Henryka Wieniawskiego w Lublinie, warszawskie osiedla mieszkaniowe „Ludna Park”, „Zwycięzców” oraz „Wróblewo”.

Archiwum Themersonów w Bibliotece Narodowej

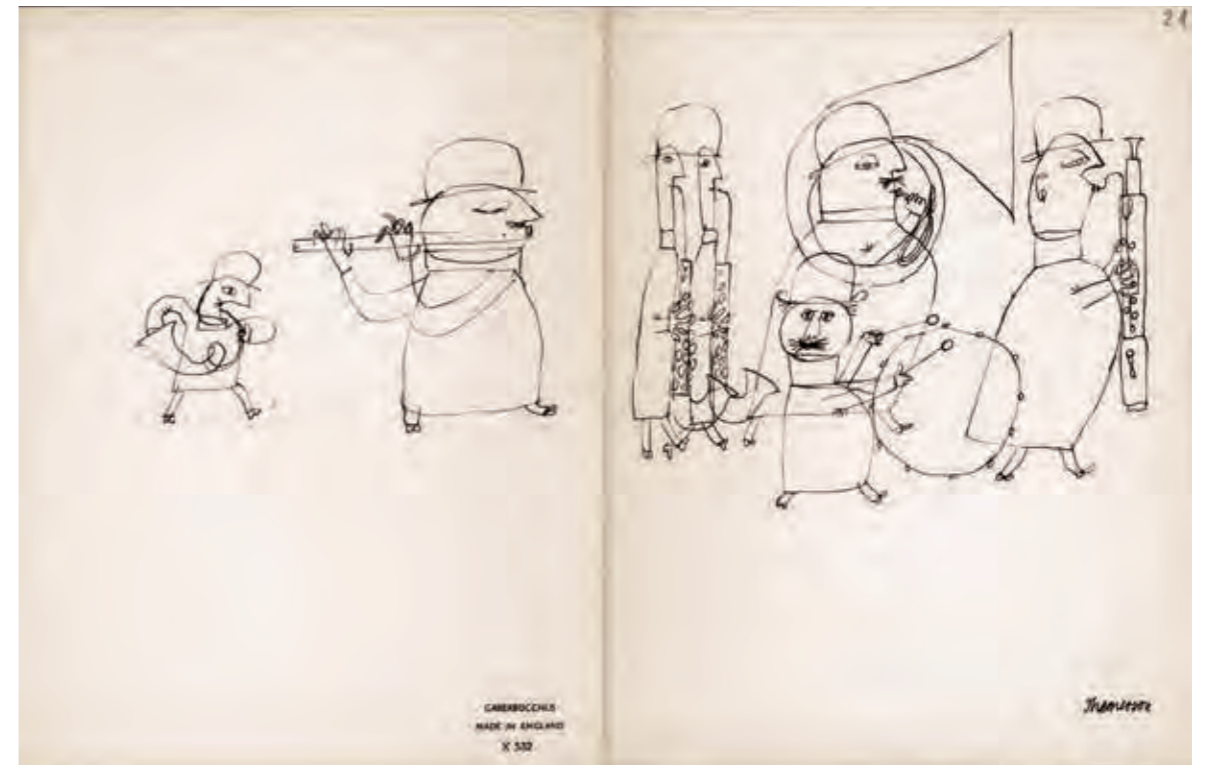
Archiwum Franciszki i Stefana Themersonów – wybitnych przedstawicieli awangardy w sztuce polskiej XX wieku – znalazło swoje miejsce wśród najcenniejszych kolekcji Biblioteki Narodowej. Zbiory przekazała oficjalnie ich dotychczasowa właścicielka – Jasia Reichardt, ocalona z warszawskiego getta siostrzenica Franciszki Themerson i spadkobierczyni obojga twórców. Uroczystość z udziałem prof. Małgorzaty Omiłanowskiej, minister kultury i dziedzictwa narodowego, odbyła się 28 stycznia w Pałacu Rzeczypospolitej.

Działalność artystyczna tej niezwyklej pary twórców obejmowała niemal wszystkie dziedziny sztuki. Franciszka malowała, ilustrowała książki, budowała scenografie. Jej mąż Stefan pisał wiersze, utwory prozatorskie, eseje, był kompozytorem i autorem filmów eksperymentalnych. W latach 30. XX w. założyli w Warszawie Spółdzielnię Autorów Filmowych, do której należeli m.in. Aleksander Ford, Wanda Jakubowska i Witold Lutosławski. Do historii kina i sztuk wizualnych – obok dokonania Luisa Buñuela, *Mana Ray'a*, Fernanda Legera i Hansa Richtera – przeszedł film Themersona *Przygody człowieka poczciwego*. Od lat 40. XX wieku Themersonowie mieszkali w Londynie. W roku 1948 założyli wydawnictwo Gaberbocchus Press, w którym przez 30 lat ukazało się około 60 tytułów, wśród nich m.in. pierwsze angielskie tłumaczenia *Ubu Króla* Alfreda Jarry'ego i *Ćwiczeń stylistycznych* Raymonda Queneau. Ich publikacje cechowała nowatorska synteza formy i treści, oryginalna szata graficzna i typografia, które czynią z Themersonów prekursorów

współczesnych trendów wydawniczych, również w literaturze dziecięcej. W piwnicy budynku, w którym mieściło się wydawnictwo artyści prowadzili salon dyskusyjny Common Room, na którego spotkaniach bywał noblista Bertrand Russell i wielu wybitnych intelektualistów.

W swoim londyńskim domu pozostawili bogate archiwum, które dotarło do Biblioteki Narodowej w 209 pudłach. Przede wszystkim są to materiały dotyczące twórczości obojga artystów – rękopisy i maszynopisy wierszy i wykładów, a także dzienniki i notatki warsztatowe Stefana Themersona, jego rysunki „figur niemożliwych”, nagrania z wykładów i odczytów, książki i czasopisma, a także rysunki i prace graficzne Franciszki oraz wspólne projekty zrealizowanych i niezrealizowanych filmów, wśród tych ostatnich np. *Dziecko Europy*. Równie bogata jest część dokumentująca działalność wydawnictwa Gaberbocchus. Tutaj oprócz korespondencji z wydawcami i autorami, można znaleźć opracowania poszczególnych książek, wśród nich komplet materiałów, również graficznych, do pierwszego angielskiego wydania *Króla Ubu*. Na szczególną uwagę zasługuje korespondencja, m.in. wojenne listy Franciszki i Stefana, napisane po polsku, a dotychczas opublikowane w przekładzie Jasi Reichardt na język angielski jako *Unposted letters*. W Archiwum Themersonów w BN znajduje się również dokumentacja prowadzonego przez nich salonu literacko-naukowo-intelektualnego.

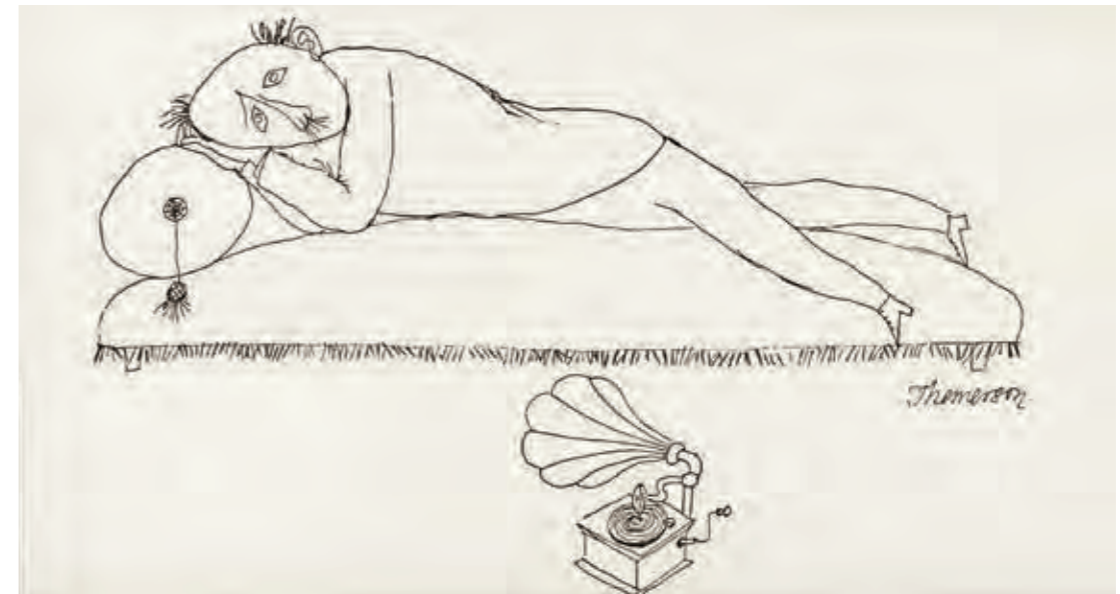

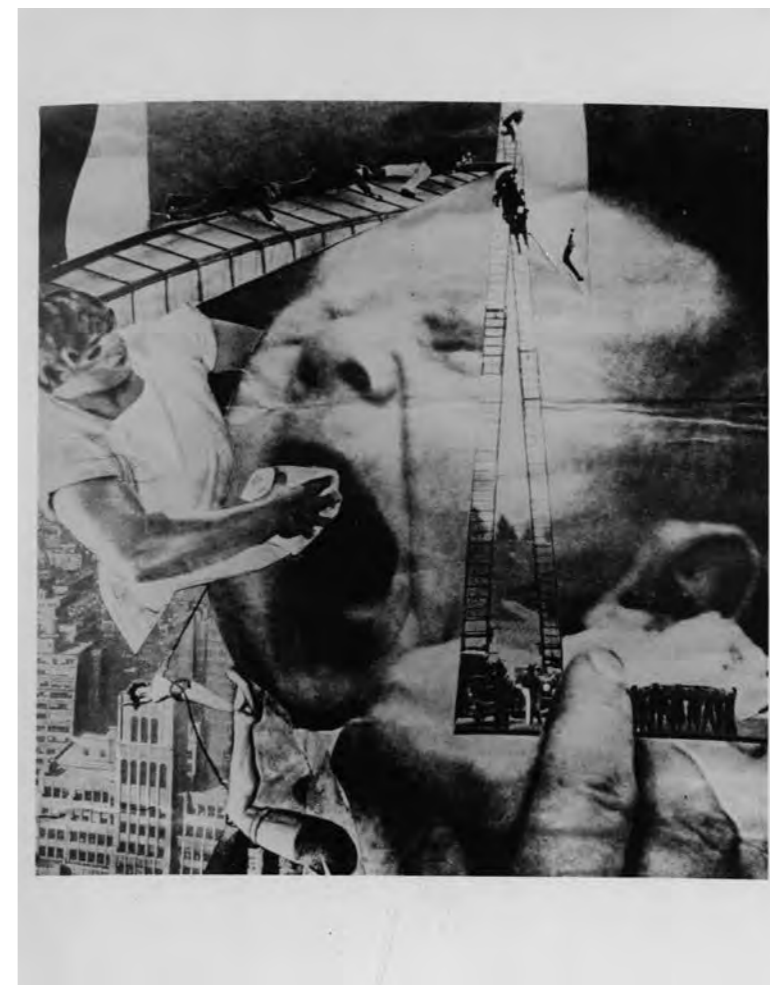
↑
Franciszka Themerson,
Gaberboccchus some of the old favoutites
[ca 1950 – ca 1960]

←
Franciszka Themerson na schodach,
Common Room, 1964

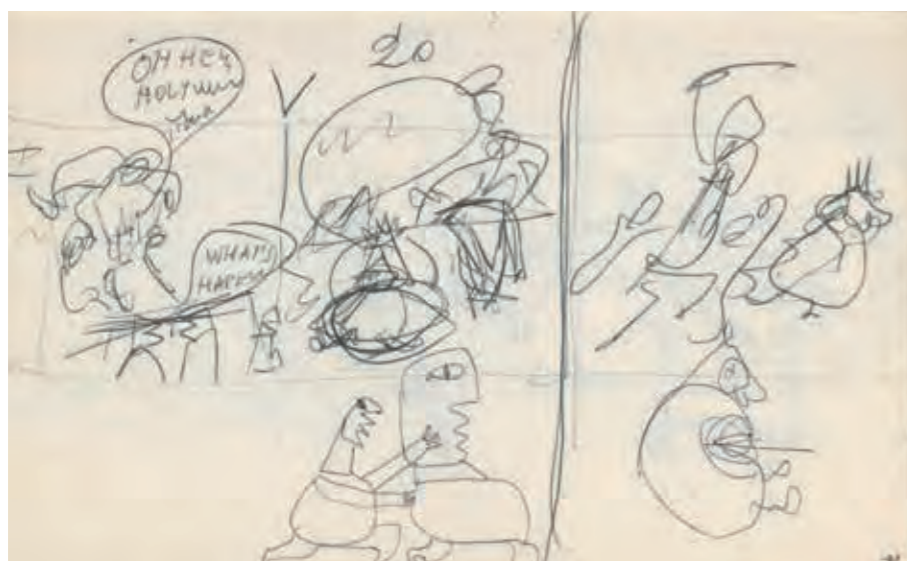
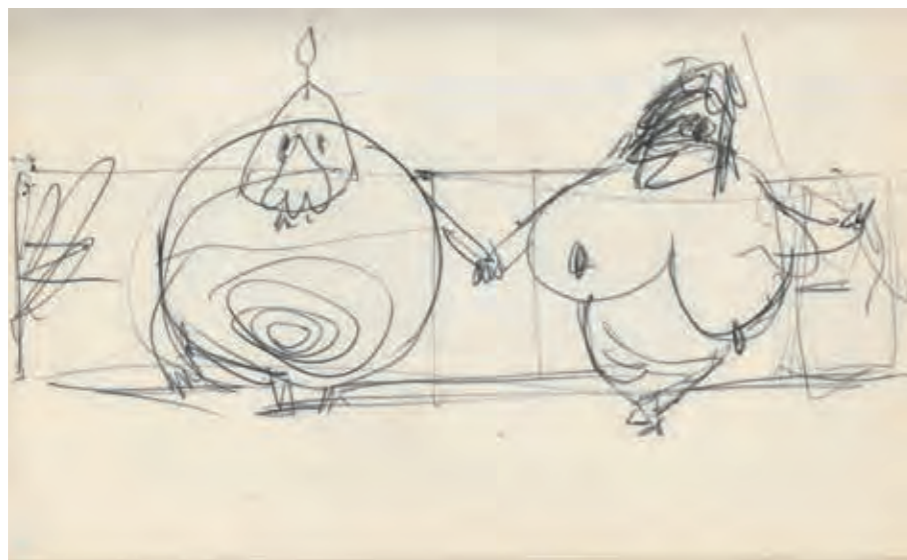
↑ →
Franciszka Themerson,
Gaberbochus some of the old favourites
[ca 1950 - ca 1960]

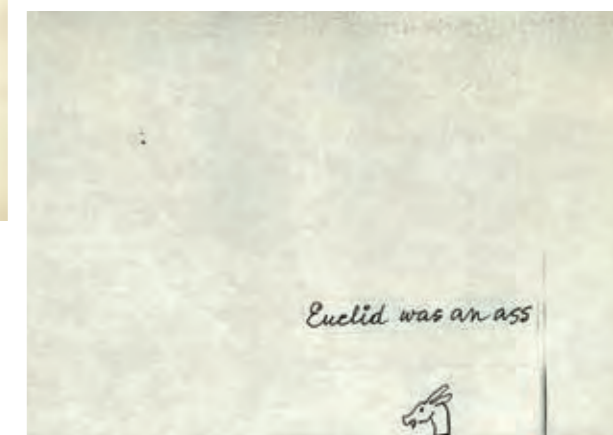
↑
Stefan Themerson,
Photo Album [ca 1930 – ca 1950]

←
W salonie intelektualnym
Common Room

↑
Franciszka Themerson,
Notes z rysunkami do Ubu Króla, 1969

↑
Stefan Themerson,
50 drawings [ca 1940 – ca 1988]

↑
Edycje wydawnictwa Gaberbocchus

↑
Stefan Themerson,
Photo Album [ca 1930 – ca 1950]

Nagrody literackie i historyczne, kampanie społeczne, spotkania z pisarzami, promocje książek

Biblioteka Narodowa jest od lat miejscem wręczania prestiżowych nagród za osiągnięcia literackie i dorobek historyczny, przyznawanych autorom i wydawcom książek.

W styczniu odbyła się w BN uroczystość wręczenia nagród Magazynu Literackiego „Książki” laureatom Książki Roku 2013, Wydarzenia Roku 2013 i Wydawcy Roku 2013.

W listopadzie 2014 r. po raz czwarty Biblioteka Narodowa była gospodarzem uroczystości wręczenia prestiżowej Nagrody im. Kazimierza Moczarskiego przyznawanej przez Narodowe Centrum Kultury i Fundację Agora pod patronatem Prezydenta RP za najlepszą książkę historyczną. Laureatem VI edycji nagrody, której gala odbyła się w Pałacu Rzeczypospolitej został prof. Karol Modzelewski, wybitny historyk, mediewista, działacz opozycji demokratycznej, autor książki *Zajeżdżimy kobyłę historii. Wyznania poobijanego jeźdźca*.

Narodowa Książnica jest od dwóch lat partnerem Międzynarodowej Nagrody Literackiej im. Zbigniewa Herberta, ustanowionej przez Fundację im. Zbigniewa Herberta i przyznawanej za wybitne dokonania artystyczne i intelektualne – przede wszystkim w dziedzinie poezji – w nawiązaniu do wartości, które wskazywał w swej twórczości autor *Pana Cogito*. W jury nagrody zasiadają poeci, eseiści, tłumacze i wydawcy: Lidija Dimkovska (Macedonia/Słowenia), Edward Hirsch (USA), Wolfgang Matz (Niemcy), Jarosław Mikołajewski (Polska), Agneta Pleijel (Szwecja),

←

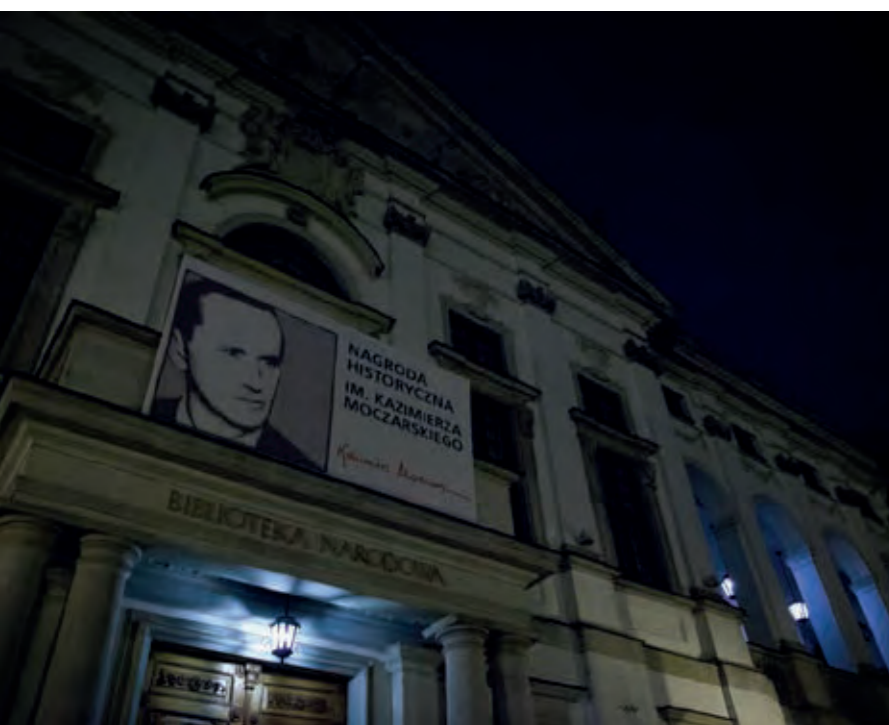
Biblioteka Narodowa była w 2014 r. po raz pierwszy partnerem Nagrody Literackiej m. st. Warszawy

↑

Uroczysta gala Nagrody im. Jerzego Giedroycia, której laureatem w 2014 r. został Paweł Kowal. Pałac Rzeczypospolitej, 4 grudnia 2014 r.

←

Fronton Pałacu Rzeczypospolitej podczas gali wręczenia prof. Karolowi Modzelewskiemu Nagrody im. Kazimierza Moczarskiego, 21 listopada 2014 r.

Jaume Vallcorba Plana (Hiszpania) oraz Tomas Venclova (Litwa/USA). Laureatem II edycji Nagrody Herberta został wybitny poeta, eseista i tłumacz amerykański serbskiego pochodzenia Charles Simic. Werdykt jury ogłoszono podczas uroczystości 10 marca 2014 r., a ceremonia wręczenia nagrody odbyła się 14 maja 2014 r. w Teatrze Polskim w Warszawie.

Biblioteka Narodowa jest także partnerem Nagrody im. Jerzego Giedroycia przyznawanej przez dziennik „Rzeczpospolita”. Uroczystość wręczenia nagrody odbyła się 4 grudnia 2014 r. w Pałacu Rzeczypospolitej. Laureatem nagrody został wieloletni parlamentarzysta i eurodeputowany Paweł Kowal. W uroczystości wzięli udział m.in. marszałek Senatu Bogdan Borusewicz i minister spraw zagranicznych Grzegorz Schetyna.

W 2014 r. Biblioteka Narodowa po raz pierwszy została partnerem prestiżowej Nagrody Literackiej m. st. Warszawy. 23 kwietnia 2014 r. w Pałacu Rzeczypospolitej odbyła się uroczystość wręczenia tej Nagrody. Warszawskim Twórcą 2014 został Wiesław Myśliwski. W pozostałych kategoriach nagrody uhonorowani zostali: Ignacy Karpowicz (proza), Tadeusz Dąbrowski (poezja), Przemysław Wechterowicz i Emilia Dziubak (książka dla dzieci) oraz Joanna Rolińska (edycja warszawska).

← Laureaci „Rankingu Bibliotek 2014” organizowanego przez Instytut Książki, „Rzeczpospolitą” przy współpracy Biblioteki Narodowej. Pałac Rzeczypospolitej, 8 października 2014 r.

→ Dyrektor BN dr Tomasz Makowski wita gości przybyłych na galę Nagrody im. Kazimierza Moczarskiego. Pałac Rzeczypospolitej, 21 listopada 2014 r.

Wspaniałe wnętrza Pałacu Rzeczypospolitej stały się także miejscem uroczystego wręczenia stypendiów i nagród Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz innych instytucji kultury. W lutym 2014 r. odbyła się również uroczystość wręczenia stypendiów „Młoda Polska”, przyznawanych przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego młodym artystom mającym w swoim dorobku wybitne osiągnięcia w muzyce, filmie, fotografii, sztukach wizualnych, teatrze, tańcu, literaturze i krytyce artystycznej. W marcu 2014 r. w BN minister kultury i dziedzictwa narodowego Bogdan Zdrojewski wręczył także nagrody laureatom „Rankingu Bibliotek 2013”, organizowanego przez Instytut Książki we współpracy z gazetą „Rzeczpospolita” oraz bibliotekarzom wyróżnionym w konkursach Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, Fundacji Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego, Akademii Orange oraz Instytutu Książki. Podobna uroczystość odbyła się również w październiku, w ramach projektu „Ranking Bibliotek 2014”, podczas której uhonorowano również samorządy i biblioteki zasłużone dla rozwoju czytelnictwa w Polsce.

Biblioteka włączyła się także w wiele akcji społecznych i projektów służących promocji kultury i czytelnictwa, których organizatorami były instytucje państwowe, samorządowe oraz organizacje pozarządowe. W maju 2014 r. w ramach kampanii społecznej „Legalna Kultura” BN wsparła – objęty patronatem Prezydenta RP – projekt „Kultura na Widoku”, w ramach którego przez Pałacem Prezydenckim odsłonięto „cyfrowe regały”. Można z nich było pobierać ponad 600 tytułów zdigitalizowanych książek, gier, filmów i utworów muzycznych. Na jednym z „regałów”, zatytułowanym

Wolność nie ma granic, umieszczono dokumenty z czasów opozycji demokratycznej i Solidarności, pochodzące z lat 1976–1989. BN włączyła się także do ogólnopolskiej akcji „Narodowe czytanie” – 6 września w przestrzeniach publicznych polskich miast czytana była *Trylogia* Henryka Sienkiewicza. W październiku 2014 r. BN wspierała V Kongres Bibliotek Publicznych, organizowany przez Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego w ramach Programu Rozwoju Bibliotek. W obradach Kongresu, odbywającego się w Muzeum Historii Żydów Polskich w Warszawie, uczestniczyło blisko 300 bibliotekarzy z całej Polski, dla których przygotowano wykłady, seminaria i warsztaty, podnoszące ich umiejętności zawodowe.

Biblioteka Narodowa objęła swym patronatem serię wydawniczą Edukacyjnego Egmontu „Czytam sobie” oraz „Czytam sobie. Fakty”, w której ukazało się w 2014 r. pięć tytułów adresowanych do najmłodszych czytelników. BN wspierała także konkurs „Zakładka z przeszłości. Historia spomiędzy kart”, organizowany przez portal Lustr Biblioteki, oraz konkurs „Wyślij wiadomość do Pana Cogito – kronikarza rzeczywistości”, inspirowany wierszem Zbigniewa Herberta *Pan Cogito czyta gazetę*, organizowany przez Fundację im. Zbigniewa Herberta.

↑
Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych prof. Władysław Stępiak wręcza dyrektorowi BN dr. Tomaszowi Makowskiemu certyfikat potwierdzający wpis *Kazań świętokrzyskich* na krajową listę programu UNESCO „Pamięć Świata”. Pałac Prezydencki, 17 października 2014 r.

↑
Uroczystość wręczenia przez prezydent Warszawy Hannę Gronkiewicz-Waltz oraz przewodniczącą Rady Miasta Dorotę Malinowską-Grupińską Nagrody Literackiej m. st. Warszawy Wiesławowi Myśliwskiemu, Pałac Rzeczypospolitej, 23 kwietnia 2014 r.

11

Działalność wydawnicza

Dorobek edytorski Biblioteki Narodowej to publikacje będące wynikiem jej działalności naukowej i informacyjnej. Druk publikacji od 2011 r. odbywa się w drukarniach wyłonionych w drodze przetargu. Pełna informacja o ofercie wydawniczej Biblioteki Narodowej oraz elektroniczne wersje publikacji BN są dostępne na stronie internetowej BN. Publikacje BN można nabyć w księgarniach naukowych na terenie całego kraju, a także podczas targów książki, konferencji, wystaw i uroczystych spotkań odbywających się w siedzibie BN. Są również dostępne w gmachu głównym Narodowej Książnicy oraz jej filii w Pałacu Rzeczypospolitej. Od września 2014 r. działa również Księgarnia Internetowa Biblioteki Narodowej. Stoisko z wydawnictwami BN cieszyło się dużym zainteresowaniem podczas *Imienin Jana Kochanowskiego*, zorganizowanych przez BN w Ogrodzie Krasińskich 14 czerwca 2014 r. oraz podczas, organizowanych w Pałacu Rzeczypospolitej, obchodach 90. rocznicy urodzin Zbigniewa Herberta 27–29 października 2014 r.

UDZIAŁ BIBLIOTEKI NARODOWEJ W TARGACH KSIĄŻKI W 2014 R.

XX Targi Wydawców Katolickich w Warszawie	3–6 kwietnia
V Warszawskie Targi Książki	22–25 maja
XVIII Międzynarodowe Targi Książki w Krakowie	23–26 października
XXIII Targi Książki Historycznej w Warszawie	27–30 listopada

Wybrane publikacje BN wydane w 2014 r.**Władysław Sobucki: *Konserwacja papieru. Zagadnienia chemiczne***

Książka przygotowana została z myślą o konserwatorach zajmujących się ochroną i restauracją zbiorów o podłożu z papieru. Adresowana jest również do specjalistów z innych dziedzin, którzy profesjonalnie zajmują się ochroną, konserwacją i restauracją takich zbiorów, bądź też te działania wspierają. Praca zawiera podstawową wiedzę z zakresu chemii konserwatorskiej i nauk pokrewnych, niezbędną do rozpoznawania zagrożeń dla zbiorów i do świadomego ich eliminowania oraz do zaplanowania i przeprowadzenia chemicznych zabiegów konserwatorskich. Umożliwia poznanie bądź pogłębienie znajomości języka ułatwiającego dialog z chemikami, mikrobiologami i przedstawicielami innych nauk ścisłych. Autor – profesor nadzwyczajny w Zakładzie Badań Specjalistycznych i Technik Dokumentacyjnych Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie – był wieloletnim pracownikiem Biblioteki Narodowej, m.in. organizatorem Zakładu Konserwacji Zbiorów Bibliotecznych BN i kierownikiem Laboratorium ZKZB.

Tomasz Makowski, współpraca Patryk Sapała: *Rękopisy w zbiorach kościelnych*.**Seria: *Zbiory Rękopisów w Polsce, tom 2***

Publikacja jest drugim tomem serii *Zbiory Rękopisów w Polsce*, zapoczątkowanej w 2003 r. pracą *Zbiory rękopisów w bibliotekach i muzeach w Polsce* (w opracowaniu Danuty Kamolowej przy współudziale Teresy Sieniatckiej), która do dziś stanowi podstawowe źródło wiedzy o materiałach rękopiśmiennych przechowywanych w instytucjach państwowych. Praca zawiera informacje o rękopisach zgromadzonych w różnych instytucjach kościelnych, przede wszystkim Kościoła katolickiego, zarówno diecezjalnych (biblioteki seminariów duchownych, biblioteki i muzea diecezjalne, archiwa), jak i zakonnych (klasztery żeńskie i męskie). W pracy uwzględniono również zbiory rękopisów innych religii i wyznań. Jest to pierwsza próba kompleksowego przedstawienia bogatych, choć wciąż w niewystarczającym stopniu znanych i wykorzystywanych, materiałów rękopiśmiennych znajdujących się w posiadaniu instytucji kościelnych. Opracowanie, poprzedzone obszernym wstępem, zawiera nie tylko informacje o zasobie posiadanym przez instytucję, ale także zapoznaje z dziejami jego gromadzenia oraz bibliografią poświęconych mu publikacji. Rozbudowany indeks nazw i nazwisk ułatwia poruszanie się po zebranym materiale.

Małgorzata Rowicka: *Wydawnicze i cenzuralne losy twórczości Adama Mickiewicza w okresie zaborów*. Seria: *Z Dziejów Kultury Czytelniczej w Polsce*

Autorka pracy postawiła sobie dwa zadania. Po pierwsze, postanowiła zrekonstruować dzieje polskojęzycznych edycji utworów Adama Mickiewicza w okresie zaborów: opisała rolę poszczególnych ośrodków wydawniczych (w zaborze rosyjskim i w Cesarstwie, w prowincjach austriackich i pruskich oraz za granicą), a także konkretnych firm, pokazując przy tym zmiany w czasie, w tym liczbowy rozwój oferty oraz zmieniający się udział w ofercie oficyn z wymienionych obszarów. Problem ten scharakteryzowała także pod innym kątem – ustaliła ówczesny wydawniczo-księgarski kanon tekstów poety. Analizując zawartość XIX-wiecznych podręczników i wypisów pokazała, że upowszechniały one i utrwały przede wszystkim utwory wydawane najczęściej w formie książkowej. Po drugie, głównie na podstawie niewykorzystywanych dotąd źródeł rosyjskich oraz oglądu wszystkich zachowanych w 23 największych bibliotekach polskich egzemplarzy wydań Mickiewicza, autorka dokładnie zrekonstruowała zmiany w cenzurowaniu poszczególnych dzieł poety, zarówno opublikowanych w zaborze rosyjskim, jak i importowanych. Pokazała w ten sposób różnice w dostępie do jego dorobku na poszczególnych terenach ziem polskich. Niejako przy okazji opisała też obronne praktyki wydawców i księgarzy, zmierzające do przełamania ograniczeń stwarzanych przez instytucje kontroli słowa. Pracę uzupełniają obszernie aneksy, zawierające m.in. sporządzony z autopsji spis wszystkich edycji utworów Mickiewicza z lat 1822–1914, obejmujący wiele wydań dotąd nieznanych, a także wykaz wszystkich fragmentów dzieł poety, zakwestionowanych i zmienionych przez urzędników kontroli oraz spreparowanych przez wydawców.

Krzysztof Soliński: *Katalog poloników w Biblioteca Universitaria Alessandrina*.**Seria: *Polonika XVI–XVIII wieku w Bibliotekach Rzymskich, t. III***

W 2014 r. upłynęło 40 lat od pierwszej rejestracji poloników dokonanej przez Zakład Starych Druków Biblioteki Narodowej w bibliotekach Rzymu. Efekty przeprowadzonych badań od kilku lat są systematycznie publikowane w formie katalogów. Tom opracowany przez Krzysztofa Solińskiego jest trzecią z kolei publikacją BN ukazującą się w serii *Polonika XVI–XVIII wieku w Bibliotekach Rzymskich*. Dzieje biblioteki Universitaria Alessandrina w Rzymie są nierozłącznie związane z historią Università degli Studi di Roma „La Sapienza” – najstarszego z czterech rzymskich uniwersytetów, a obecnie jednej z największych pod względem liczby studentów uczelni na świecie. Kwerenda w Alessandrinie była drugą, wykonaną przez

pracowników Zakładu Starych Druków, rejestracją poloników w Rzymie, a jednocześnie pierwszą, która odbyła się dzięki stypendium Fundacji Rzymskiej im. Margrabiny Umiastowskiej. Katalog obejmuje 429 pozycji, spośród których niemal połowę stanowią polonika wydane we Włoszech. Stosunkowo niewiele jest książek autorstwa samych Polaków. Publikacja zawiera 196 druków nienotowanych przez bibliografię Estreicherów, wśród nich rzadkie, liczące zazwyczaj kilka kart, wydane we Włoszech druki ulotne, stanowiące rodzaj gazet informujących o najważniejszych bieżących wypadkach politycznych. Interesujące są zwłaszcza relacje, które opisują walki polsko-tureckie, czyli dotyczą spraw mających duże znaczenie dla zagrożonych przez Wysoką Portę Włoch, wśród nich nienotowana dotychczas relacja o zwycięstwie pod Chocimiem. Unikatową pozycją jest mowa Krzysztofa Warszewickiego: *Ad Rvdolphvm II Romanorvm imperatorem et Hvngariae Bohemiaeqve regem oratio qua de clarissima christianorum contra Tvrcas victoria in Slaunia ad Sissek parta ipsi et Reipublicae gratulatur*. (Pragae primo excusum, 1593), której jedyny znany egzemplarz znajduje się właśnie w Alessandrinie. W katalogu można znaleźć włoskie edycje lub przedruki dzieł wydanych wcześniej w Krakowie, Wilnie, Łowiczu i odwrotnie – pierwodruki dzieł publikowanych później w Polsce. Publikacje uzupełniają trzy indeksy: indeks nazw osobowych i instytucji, typograficzno-geograficzny oraz typograficzny – nazw i nazwisk drukarzy.

Barbara Łętocha, Zofia Głowicka, Izabela Jabłońska: Żydowski Zamość na afiszach wydanych w II Rzeczypospolitej

Przedstawianie dokumentów ze zbiorów Zakładu Dokumentów Życia Społecznego BN, stanowiących niepowtarzalne świadectwo codziennego życia i działalności żydowskich mieszkańców II Rzeczypospolitej, stało się już niemalże wydawniczą tradycją Biblioteki Narodowej. Tym cenniejszą, iż przywołującą świat obecnie nieistniejący, brutalnie unicestwiony przez II wojnę światową. Dotychczas w tym cyklu ukazały się: *Afisz żydowski w II Rzeczypospolitej*; *Dokumenty życia społecznego Żydów polskich (1918–1939) w zbiorach Biblioteki Narodowej*; *Żydowskie druki ulotne w II Rzeczypospolitej w zbiorach Biblioteki Narodowej, t. I i II*; *Pałestyna w żydowskich drukach ulotnych wydanych w II Rzeczypospolitej*; *Żydowska Łódź na afiszach wydanych w II Rzeczypospolitej*; *Afisz Żydów lubelskich wydane w latach dwudziestych XX wieku oraz Społeczeństwo żydowskie Łukowa na afiszach wydanych w II Rzeczypospolitej*. W pracy, ukazującej się w języku polskim i angielskim, przybliżony został czytelnikom przedwojenny żydowski Zamość, miasto w okresie pełni

jego rozkwitu. Reprodukcje 135 afiszy, jakie ukazały się nakładem ówczesnych drukarni, dokumentują bogate życie polityczne, społeczne i kulturalne Żydów zamojskich.

„Rocznik Biblioteki Narodowej” XLIV

Tom czterdziesty czwarty otwiera artykuł Michała Spandowskiego poświęcony stratom polskich zbiorów inkunabułów spowodowanych II wojną światową. Autor zamieszcza także obszernie omówienie losów jednej z czterech najstarszych bibliotek miejskich na ziemiach obecnej Rzeczypospolitej – dawnej Biblioteki Miejskiej w Lubaniu. Artykułowi towarzyszy aneks z wykazem 65 inkunabułów lubańskich przechowywanych obecnie w Bibliotece Narodowej i Bibliotece Uniwersyteckiej we Wrocławiu. Znajduje się tu również próba odczytania fragmentu pergaminowej karty z tekstem apokryfu Starego Testamentu – IV Księgi Ezdrasza – odkrytej w czasie prac archeologicznych w Gdańsku, w wypełniku średniowiecznej latryny, obszernie omówienie kompozycji graficznej kart tytułowych gdańskich kalendarzy XVI–XVII wieku, opis paryskiego Karuzelu z 1612 roku – znanego z wielu grafiur m.in. autorstwa Jana Ziarnki (Polonusa, Leopoliensisa, Jeana le Grain). Był to niezwykle spektakl zorganizowany przez królową Marię Medycejską dla uczczenia podwójnych zaręczyn dziesięcioletniego Ludwika XIII z Anną Austriaczką oraz jego młodszej siostry Elżbiety z przyszłym Filipem IV, królem Hiszpanii. W kolejnym tomie „Rocznika” dokonano też próby przyjrzenia się temu, w jaki sposób Jan Brożek czytał teksty Piotra Ramusa – wraz z wykazem i charakterystyką 27 ramistycznych druków z biblioteki Brożka w zbiorach Biblioteki Jagiellońskiej, zamieszczono artykuł opisujący cymelia introligatorstwa średniowiecznego w zbiorach Biblioteki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, a także materiał charakteryzujący zawartość i stanowiący próbę odtworzenia dziejów piętnastowiecznego graduatu franciszkanów-obszerników w Głubczycach z kolekcji Biblioteki Ordynacji Zamojskiej (ms. BOZ 151). Ponadto znalazło się w tomie obszernie omówienie losów rękopisów Biblioteki Załuskich w Sankt Petersburgu w związku z opublikowanym ostatnio inwentarzem Piotra Dubrowskiego, opis dziejów polskich księgozbiorów prywatnych włączonych do Cesarskiej Biblioteki Publicznej w latach 1832–1850, próba rekonstrukcji udziału zakupów antykwarycznych i legatów testamentowych jako źródła powiększania powojennego zasobu starodruków Biblioteki Wyższego Seminarium Duchownego w Płocku, wykaz Starovolszcianów w zbiorach starych druków Biblioteki Wyższego Seminarium Duchownego w Tarnowie. Tom zmykają uwagi terminologiczne w związku z formatem MARC 21 rekordu bibliograficznego dla dokumentów

ikonograficznych z uwzględnieniem elementów opisu dzieła w standardach RDA i ich zapis w formacie MARC 21 oraz recenzje i omówienia książek.

„Polish Libraries”, vol. 2

W 2013 r. Biblioteka Narodowa rozpoczęła publikację anglojęzycznego rocznika „Polish Libraries”, udostępniającego międzynarodowemu środowisku naukowemu i bibliotekarskiemu przebiegającą w Polsce refleksję nad zagadnieniami związanymi z bibliotekarstwem. Czasopismo ukazuje się w wersji internetowej i drukowanej. Jego redaktorem naczelnym jest Dyrektor BN dr Tomasz Makowski. Wydanie „Polish Libraries” możliwe było dzięki dofinansowaniu przyznanemu w II edycji Programu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego INDEX PLUS, mającego na celu nadanie międzynarodowego charakteru wydawanym w kraju czasopismom naukowym lub umocnienie ich międzynarodowej pozycji. W drugim numerze „Polish Libraries”, wydanym pod redakcją Moniki Cornell, zostały opublikowane najnowsze badania nad stanem bibliotek w Polsce, opracowane przez Barbarę Budyńską, Małgorzatę Jezierską, Grażynę Lewandowicz-Nosal oraz Grażynę Walczewską-Klimczak. Zamieszczono także artykuły: Tomasza Szwacińskiego *Collectio Autographorum Cesarskiej Biblioteki Publicznej*, Ewy Potrzebnickiej *Kwaśny papier – podsumowanie Wieloletniego Programu Rządowego* i Jarosława Kopcia *Reading/writing in ICT. Habitual Alliances and Individual Style*. Ponadto w numerze znalazły się ważne teksty stanowiące przedruki z polskich czasopism i prac zbiorowych: artykuł prof. Pauliny Buchwald-Pelcowej *Cenzura kalwińska w świetle akt synodów małopolskich*, Edmunda Kizika *Wynagrodzenie za dzieła dedykowane lub ofiarowane Radzie Miejskiej Gdańska w XVII wieku*, Michała Szpandowskiego *Antidotarius animae Nicolause de Saliceto w wydaniach Kaspra Hochfedera* oraz Wiesława Wydry *Wokół fenomenu „Kazań świętokrzyskich”*.

„Notes Konserwatorski” nr 16

Wiodącym tematem tego numeru „Notesu Konserwatorskiego” jest fotografia. Artykuł Izabeli Zajęc wprowadza czytelnika w świat historii fotografii, pokazuje, jak zmieniały się kolejne jej zastosowania oraz pojawienie się i ewolucję albumu fotograficznego od XIX w. aż po czasy współczesne. Zagadnieniom fotografii – technikom fotograficznym, albumom oraz sposobom konserwacji zdjęć poświęcono znaczną część numeru, wykorzystując przy tym doświadczenia wyniesione ze specjalistycznych konferencji i warsztatów, które odbyły się w 2013 r. W numerze „Notesu” poddano również analizie porównawczej sposób, w jaki ochrona zabytków

przeszłości, w tym zbiorów bibliotecznych i archiwalnych, jest realizowana w innych krajach. W części poświęconej badaniom chemicznym autorzy powrócili do badań nad odkwaszaniem akwarel i rękopisów, prowadzonych pod kierunkiem prof. Władysława Sobuckiego. Badania te są szczególnie ważne, ponieważ proces odkwaszania papieru od kilku lat stał się w Polsce łatwo dostępny i coraz więcej instytucji może poddać swoje zbiory zabiegowi hamującemu kwaśną degradację papieru. Numer zamykają relacje z konferencji naukowych, wystaw i szkoleń związanych z konserwacją i ochroną zbiorów bibliotecznych i archiwalnych, które miały miejsce od jesieni 2012 r. do końca 2013 r.

Publikacje Biblioteki Narodowej z 2014 r.

- „Bibliografia polska 1901–1939”, t. 16 Jednodniówki A–Ż
- „Bibliografia polska 1901–1939”, t. 15
- *Inwentarz rękopisów z Biblioteki Załuskich w Carskiej Bibliotece Publicznej* oprac. Olga N. Bleskina, Natalia A. Elagina, współpraca Krzysztof Koszarzecki, Sławomir Szyller (dodruk wydania z 2013 r.)
- *Katalog poloników w Biblioteca Universitaria Alessandrina*. oprac. Krzysztof Soliński. Seria: *Polonika XVI–XVIII wieku w Bibliotekach Rzymskich*, t. 3
- Barbara Łętocha, Zofia Głowicka, Izabela Jabłońska: *Żydowski Zamość na afiszach wydanych w II Rzeczypospolitej*
- Tomasz Makowski, współpraca Patryk Sapała: *Rękopisy w zbiorach kościelnych*, Seria: *Zbiory Rękopisów w Polsce*, t. 2
- „Notes Konserwatorski” 16
- „Polish Libraries” 2013, vol. 1 (dodruk)
- „Polish Libraries” 2014, vol. 2
- „Polska Bibliografia Bibliologiczna 2009”
- „Polska Bibliografia Bibliologiczna 2010”
- „Rocznik Biblioteki Narodowej” XLIV
- Małgorzata Rowicka: *Wydawnicze i cenzuralne losy twórczości Adama Mickiewicza*. Seria: *Z Dziejów Kultury Czytelniczej w Polsce*, t. 19
- Władysław Sobucki: *Konserwacja papieru. Zagadnienia chemiczne*
- „Sprawozdanie Biblioteki Narodowej za rok 2013”
- *Zbiory rękopisów w bibliotekach i muzeach w Polsce*. Oprac. Danuta Kamolowa, Teresa Sieniatecka (III wydanie)

Publikacje elektroniczne

- „Sprawozdanie Biblioteki Narodowej za rok 2013”

Akcydensy

W 2014 r. wydano 252 464 egzemplarzy różnych akcydensów: broszur, folderów, dyplomów, zaproszeń, materiałów szkoleniowych, wizytówek, plakatów, druków informacyjnych, formularzy, rewersów, a także artykułów reklamujących BN.

Ponadto prowadzono prace projektowe i typograficzne wynikające z zamówień na druki specjalne z Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Teatru Wielkiego – Opery Narodowej, które wręczane były jako upominki podczas spotkań międzynarodowych i krajowych Prezydenta RP oraz Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

12

Zadania zlecone
przez Ministra
Kultury i Dziedzictwa
Narodowego

Biblioteka Narodowa na podstawie odpowiednich regulacji prawnych, pełni w obszarze kultury wiele funkcji mających charakter centralny.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Kultury i Sztuki z 19 marca 1998 r. Biblioteka Narodowa jest instytucją upoważnioną do prowadzenia centralnego wykazu bibliotek naukowych. BN prowadzi w odrębnej bazie EWIDENCJA, obok wykazu bibliotek naukowych, rejestr bibliotek należących do ogólnokrajowej sieci bibliotecznej.

Zgodnie z Ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz Rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 18 kwietnia 2011 r. w sprawie wywozu zabytków za granicę, Dyrektor Biblioteki Narodowej wydaje zezwolenia na wywóz za granicę materiałów bibliotecznych mających więcej niż 50 lat. Nowelizacja ustawy podniosła w czerwcu 2010 r. próg wartości jednostkowej zabytków, co zmniejszyło liczbę wniosków wpływających w tej sprawie do BN. W 2014 r. wydano 3 zezwolenia (w 2013 r. – 7) na wywóz czasowy dla instytucji organizujących prezentacje i wystawy, obejmujący: 7 rękopisów, 4 starodruki, 3 mapy i 3 litografie.

Ponadto zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 9 grudnia 2008 r. Biblioteka Narodowa została upoważniona do uznawania kwalifikacji do wykonywania zawodów bibliotekarza i bibliotekarza-pracownika dokumentacji i informacji naukowej, nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej, Konfederacji Szwajcarskiej lub w państwach członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stronach umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym.

Zgodnie z decyzją Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z 22 października 2009 r. Biblioteka Narodowa zarządziła programem „Zakup nowości wydawniczych dla bibliotek”, który stał się programem własnym Narodowej Książnicy.

Inauguracyjne posiedzenie Krajowej Rady Bibliotecznej IV kadencji. Minister kultury i dziedzictwa narodowego prof. Małgorzata Omilanowska wręcza akt nominacji do składu Rady dyrektorowi BN dr. Tomaszowi Makowskiemu. Ministerstwo Kultury Dziedzictwa Narodowego, 2 lipca 2014 r.

Ponadto na mocy decyzji MKiDN z października 2009 r. Biblioteka Narodowa stała się też Centrum Kompetencji w zakresie digitalizacji materiałów bibliotecznych w Polsce. W ramach realizacji zadania BN prowadziła prace na rzecz zwiększenia liczebności zasobów biblioteki cyfrowej i ich dostępności dla użytkowników, udzielano konsultacji instytucjom zajmującym się digitalizacją, prowadzono praktyki i szkolenia w zakresie digitalizacji i tworzenia bibliotek cyfrowych. Szczegóły związane z realizacją zadania zostały opisane w rozdziałach *Biblioteki cyfrowe* oraz *Ochrona i konserwacja zbiorów*.

Na mocy Rozporządzenia Rady Ministrów z 28 lutego 2011 r. w sprawie rozciągnięcia stosowania przepisów ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, Dyrektor Biblioteki Narodowej jest organem upoważnionym do wydawania opinii, czy ruchomość – materiał biblioteczny – stanowi zabytek oraz do wskazania państwowej instytucji kultury, której materiał winien być przekazany.

Biblioteka Narodowa, na zlecenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, kontynuowała także w 2014 r. prowadzenie obsługi administracyjnej Krajowej Rady Bibliotecznej i Rady do spraw Narodowego Zasobu Bibliotecznego.

Krajowa Rada Biblioteczna (KRB)

Zgodnie z Ustawą o bibliotekach z dnia 27 czerwca 1997 r. oraz Rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 14 lutego 2012 r., do zadań Krajowej Rady Bibliotecznej, której kadencja trwa pięć lat, należy: opiniowanie aktów prawnych dotyczących bibliotek, koordynowanie ogólnokrajowych przedsięwzięć bibliotecznych, stymulowanie rozwoju najważniejszych kierunków polskiego bibliotekarstwa, opiniowanie działań i inicjatyw istotnych dla rozwoju bibliotek oraz okresowa ocena działalności bibliotek i skuteczności polityki bibliotecznej. W skład Rady

powoływani są przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego: dyrektor Biblioteki Narodowej, dyrektor Biblioteki Jagiellońskiej, czterej przedstawiciele bibliotek publicznych wskazani przez MKiDN, czterej przedstawiciele bibliotek szkolnych, pedagogicznych i naukowych wskazani przez Ministra Edukacji Narodowej, dwaj przedstawiciele środowisk naukowych wskazani przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz trzej przedstawiciele środowisk bibliotekarskich i twórczych. W 2014 r. zakończyła się III kadencja Rady działającej od 2009 r. do 10 czerwca 2014 r. Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego powołała Krajową Radę Biblioteczną IV kadencji na okres 2014–2019 w następującym składzie:

- dr Tomasz Makowski – Dyrektor Biblioteki Narodowej
- Paweł Braun – Dyrektor Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Josepha Conrada Korzeniowskiego w Gdańsku, przedstawiciel MKiDN
- Sylwia Czacharowska – Dyrektor Warmińsko-Mazurskiej Biblioteki Pedagogicznej im. prof. Tadeusza Kotarbińskiego w Olsztynie, przedstawiciel MEN
- Jan Krajewski – prezes Polskiego Związku Bibliotek
- Alicja Kuduk – nauczyciel bibliotekarz w II Liceum Ogólnokształcącym im. gen. Gustawa Orlicz-Dreszera w Chełmie, przedstawiciel MEN
- dr Emanuel Kulczycki – Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydział Nauk Społecznych, Instytut Filozofii, przedstawiciel MNiSW
- prof. dr hab. Jan Malicki – Dyrektor Biblioteki Śląskiej w Katowicach
- Piotr Matywiecki – przedstawiciel Stowarzyszenia Pisarzy Polskich

Minister kultury i dziedzictwa narodowego prof. Małgorzata Omilanowska, chargé a'affaires Ambasady Norwegii Anne Grete Riise i dyrektor BN dr Tomasz Makowski przedstawiają na konferencji prasowej przed Pałacem Rzeczypospolitej zarys prac remontowych i rewitalizacyjnych Pałacu, w którym mieszczą się zbiory specjalne Narodowej Książnicy, 16 lipca 2014 r.

- Agnieszka Miśkiewicz – nauczyciel bibliotekarz w Zespole Szkół Społecznych nr 1 w Krakowie, przedstawiciel MEN
- Jacek Nowiński – Dyrektor Biblioteki Elbląskiej, przedstawiciel MKiDN
- Andrzej Ociepa – Dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej we Wrocławiu, przedstawiciel MKiDN
- prof. dr hab. Zdzisław Pietrzyk – Dyrektor Biblioteki Jagiellońskiej
- doc. dr hab. Jacek Soszyński – Uniwersytet Warszawski, Wydział Historyczny, Instytut Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych, przedstawiciel MNIŚW
- Elżbieta Stefańczyk – przewodnicząca Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich
- Irena Zalewska – nauczyciel bibliotekarz w Zespole Szkół nr 1 w Stargardzie Szczecińskim, przedstawiciel MEN

Inauguracyjne posiedzenie rady IV kadencji odbyło się 2 lipca 2014 r. w siedzibie Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego z udziałem minister prof. Małgorzaty Omilanowskiej. Podczas posiedzenia uczestnicy członkowie Rady w głosowaniu tajnym ponownie wybrali dyrektora BN dr. Tomasza Makowskiego przewodniczącym KRB.

Łącznie w 2014 r. odbyło się osiem posiedzeń ogólnych KRB i jedno posiedzenie zespołu roboczego ds. przygotowania raportu o stanie bibliotek w Polsce. Głównym przedmiotem posiedzeń KRB było rozpatrywanie wniosków w sprawie zamiarów łączenia bibliotek z innymi instytucjami kultury. Rozpatrzono 59 wniosków i wydano 42 negatywne i 17 pozytywnych opinii. Ponadto Rada zapoznała się z, przedstawionymi przez przewodniczącego KRB dr. Tomasza Makowskiego, założeniami Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa, który został poparty w specjalnej uchwale. Z dużym uznaniem przyjęto działania Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego zmierzające do poprawienia stanu czytelnictwa w Polsce oraz zwrócono uwagę na konieczność podjęcia działań przez Ministerstwo Edukacji Narodowej w celu podniesienia poziomu czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży. Na forum Rady podjęta została także dyskusja o nowelizacji ustawy Prawo zamówień publicznych, korzystnej dla bibliotek poprzez zwolnienie zakupów materiałów bibliotecznych do bibliotek z procedur przetargowych. KRB analizowała także projekt rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego zmieniającego rozporządzenie w sprawie sposobu i trybu zaliczania bibliotek do niektórych bibliotek naukowych oraz ustalenia ich wykazu. Rada zapoznała się także i przyjęła raport przygotowany przez Pracownię

←

Dr Monika Smoleń, podsekretarz stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego wręcza dyrektorowi BN dr. Tomaszowi Makowskiemu decyzję o przyznaniu dotacji na konserwację i rewitalizację Pałacu Rzeczypospolitej w ramach Mechanizmu Finansowego EOG i Norweskiego Mechanizmu Finansowego, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, 9 maja 2014 r.

→

Ambasador Królestwa Norwegii w Polsce Karsten Klepšvik, w towarzystwie dyrektora BN dr. Tomasza Makowskiego oraz zastępcy dyrektora BN Grażyny Spiechowicz-Kristensen, zwiedza Pałac Rzeczypospolitej i zapoznaje się z planami jego rewitalizacji w ramach tzw. funduszy norweskich, 24 września 2014 r.

Bibliotekoznawstwa Biblioteki Narodowej pt. „Biblioteki w Polsce”. Na ostatnim posiedzeniu w 2014 r. Rada pozytywnie zaopiniowała wniosek Międzynarodowego Centrum Kultury o zaliczenie biblioteki MCK do bibliotek naukowych oraz rozpoczęła dyskusję na temat oczekiwań środowiska bibliotekarskiego wobec absolwentów studiów kierunku informacja naukowa i bibliotekoznawstwo.

Rada do spraw Narodowego Zasobu Bibliotecznego

Rada działa w oparciu o zapisy Ustawy o bibliotekach z dnia 27 czerwca 1997 r. oraz Zarządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 1 marca 2012 r. w sprawie Regulaminu Rady ds. Narodowego Zasobu Bibliotecznego. Zadaniem Rady jako organu opiniodawczo-doradczego dla Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego jest: opiniowanie wniosków organizatorów bibliotek o włączenie ich zbiorów do Narodowego Zasobu Bibliotecznego oraz przedstawianie ministrowi propozycji dotyczących zatwierdzenia tych wniosków, opiniowanie systemu informacji o narodowym systemie bibliotecznym, opracowanie i przyjmowanie planów pracy dotyczących zasobu. Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego zarządzeniem z dnia 8 czerwca 2012 r. powołał skład Rady na lata 2012–2016. W Radzie zasiadają:

- dr Tomasz Makowski – Dyrektor Biblioteki Narodowej, Przewodniczący Rady
- prof. dr hab. Zdzisław Pietrzyk – Dyrektor Biblioteki Jagiellońskiej, Wiceprzewodniczący Rady
- dr Mariusz Dworsatschek – Wicedyrektor ds. Bibliotecznych Zakładu Narodowego im. Ossolińskich
- dr Zina Jarmoszuk – Dyrektor Departamentu Mecenatu Państwa, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
- dr Jan Kozłowski – Radca Ministra w Departamencie Strategii, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego
- prof. dr hab. Jan Malicki – Dyrektor Biblioteki Śląskiej
- Beata Pawłowska – Dyrektor Departamentu Kształcenia Ogólnego i Wychowania, Ministerstwo Edukacji Narodowej
- dr Ewa Pertakowska – Dyrektor Departamentu Kształcenia Narodowego Zasobu Archiwalnego, Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych
- Ewa Potrzebicka – Zastępca Dyrektora ds. Ochrony i Udostępniania Zbiorów, Biblioteka Narodowa

- dr Zofia Tylewska-Ostrowska – Dyrektor Biblioteki Gdańskiej, Polska Akademia Nauk

W 2014 r. odbyły się dwa posiedzenia Rady. Na posiedzeniu 28 marca 2014 r. przyjęto sprawozdanie z prac Rady w 2013 r. i plan prac na 2014 r. Powołano także zespół roboczy do spraw zaopiniowania wniosku Zakładu Narodowego im. Ossolińskich o włączenie części jego zbiorów do NZB. Przedmiotem dyskusji Rady była również kwestia finansowania masowego odkwaszania zasobu. Uznano, że do przeprowadzenia tego procesu niezbędne będzie zagwarantowanie odpowiednich środków budżetowych. Rada przyjęła i przekazała Ministrowi Kultury i Dziedzictwa Narodowego rekomendację sugerującą finansowanie przez resort masowego odkwaszania lub zwrócenie się przez MKiDN do organizatorów bibliotek o zapewnienie niezbędnych sum na konserwację i odkwaszanie zbiorów. Na posiedzeniu 18 grudnia 2014 r. Rada pozytywnie zaopiniowała wnioski o włączenie do NZB części zbiorów Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu oraz Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie. Ponadto Rada powołała zespół roboczy do spraw rozpatrzenia wniosku Towarzystwa Naukowego Płockiego o włączenie części jego zbiorów do NZB.

Program „Zakup nowości wydawniczych dla bibliotek”

W 2009 r. Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego wyraził zgodę na uruchomienie przez Bibliotekę Narodową programu „Zakup nowości wydawniczych dla bibliotek” w ramach zadań własnych BN. W styczniu 2010 r. Minister powołał Zespół sterujący ds. zakupu nowości wydawniczych dla bibliotek oraz zatwierdził regulamin programu. Dyrektor BN powołał w strukturze BN osobny Zespół do spraw Programu Biblioteki Narodowej „Zakup nowości wydawniczych dla bibliotek”. Pracami Zespołu kieruje od 2013 r. Marzena Kowalczyk-Alberska. Nadzór w imieniu dyrektora BN sprawuje pełnomocnik dyrektora ds. współpracy z bibliotekami publicznymi.

W ramach priorytetu pierwszego dofinansowaniem objęto 2488 bibliotek na łączną kwotę 20 mln zł (w 2013 r. – 2473 biblioteki na kwotę 20 mln zł), a w ramach priorytetu drugiego dotację przyznano 416 bibliotekom na kwotę 2,5 mln zł.

W 2014 r. program realizowany był w ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa na lata 2014–2020 i składał się z dwóch priorytetów:

- Priorytet 1: Zakup nowości wydawniczych do bibliotek, adresowany do bibliotek publicznych, które mogą ubiegać się o dofinansowanie na zakup nowości wydawniczych do zbiorów, w tym 1/3 dotacji przeznaczona jest na zakup nowości dla dzieci i młodzieży;
- Priorytet 2: Zakup nowości wydawniczych do bibliotek publicznych zgodnie z potrzebami partnerskich bibliotek szkolnych (szkół stopnia podstawowego i gimnazjów), adresowany do bibliotek publicznych, które nawiążą współpracę z bibliotekami szkolnymi w celu zwiększenia poziomu czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży oraz poprawy jakości obsługi czytelniczej tych grup poprzez zakup nowości wydawniczych.

W maju 2014 r. w Bibliotece Narodowej odbyło się spotkanie z dyrektorami wojewódzkich bibliotek publicznych oraz członkami Zespołu Sterującego, na którym przedstawiono i omówiono nowy Regulamin Programu.

Poddano także kontroli sześć bibliotek, które otrzymały dofinansowanie w 2013 r.

13

Struktura organizacyjna Biblioteki Narodowej

Schemat Organizacyjny BN
(stan na 31 grudnia 2014 r.)

I. Dyrektor – dr Tomasz Makowski

Dyrektorowi Biblioteki Narodowej podlegają bezpośrednio:

- Główny Księgowy BN (Beata Szczygieł)
- Instytut Bibliograficzny (dr Jarosław Pacek)
- Oddział Finansowo-Księgowy (Bogumiła Bańska)
- Samodzielne stanowisko pracy – Radca Prawny (Barbara Karpowicz-Ćwiek)
- Samodzielne stanowisko pracy – Audytor Wewnętrzny BN (Marcin Laskowski, Aneta Szymanek-Wołek)
- Samodzielne stanowisko pracy – Sekretarz Dyrekcji – wakat
- Samodzielne stanowisko pracy – Pełnomocnik Dyrektora Biblioteki Narodowej ds. ochrony informacji niejawnych (Maria Remisz)
- Samodzielne stanowisko pracy – Doradca Dyrektora BN (prof. Jadwiga Kołodziejska do 30 września 2013 r.)
- Samodzielne stanowisko pracy – Pełnomocnik Dyrektora Biblioteki Narodowej ds. współpracy z bibliotekami publicznym (Elżbieta Stefańczyk)
- Zespół do spraw Programu Biblioteki Narodowej *Zakup nowości wydawniczych do bibliotek* (Marzena Kowalczyk-Alberska)

II. Zastępca Dyrektora do spraw naukowych – dr Monika Mitera

Zastępcy Dyrektora do spraw naukowych podlegają bezpośrednio:

- Instytut Książki i Czytelnictwa (dr Roman Chymkowski)
  - Oddział Spraw Pracowniczych (Jolanta Krakowiak)
  - Oddział Służby Ochrony BN (Bogusław Walicki)
  - Oddział Udostępniania Zbiorów Specjalnych (Aleksandra Kujawa-Eberharter)
  - Sekretariat Naukowy (Dominik Cieszkowski)
  - Zakład Rękopisów (Anna Romaniuk)
  - Zakład Starych Druków (Barbara Dzierżanowska)
  - Zakład Zbiorów Ikonograficznych (Agata Pietrzak)
  - Samodzielne stanowisko pracy: Pełnomocnik Dyrektora BN do spraw zakupów i darów materiałów bibliotecznych (Anna Kowalska)
- Z upoważnienia Dyrektora Biblioteki Narodowej zastępca Dyrektora do spraw naukowych sprawuje nadzór nad:
- Samodzielnym stanowiskiem pracy ds. BHP (Jolanta Chrzęścik)
  - Samodzielnym stanowiskiem pracy ds. kontroli wewnętrznej (Alfred Kabata)
  - Samodzielnym stanowiskiem pracy ds. obronnych i zarządzania kryzysowego (Sławomir Wilemski)

III. Zastępca Dyrektora do spraw cyfrowych – mgr Katarzyna Ślaska

Zastępcy Dyrektora do spraw cyfrowych podlegają bezpośrednio:

- Oddział – Archiwum Zakładowe BN (Maria Remisz)
- Oddział – Kancelaria (Marzena Sokołowska)
- Zakład Dokumentów Elektronicznych (Anna Wasilewska)
- Zakład Edukacji Bibliotekarskiej, Informacyjnej i Dokumentacyjnej (Magdalena Rud),
- Zakład Informacji Naukowej (Maria Małgorzata Michalska)
- Zakład Reprografii i Digitalizacji (Hanna Wróblewska)
- Zakład–Wydawnictwo BN (Katarzyna Niewczas)
- Samodzielne stanowisko pracy – Administrator Bezpieczeństwa Informacji (Tomasz Mińko)

IV. Zastępca Dyrektora do spraw ochrony i udostępniania zbiorów – mgr Ewa Potrzebicka

Zastępcy Dyrektora do spraw ochrony i udostępniania zbiorów podlegają bezpośrednio:

- Oddział – Introligatornia Specjalistyczna (Beata Włosińska)
- Oddział Kontroli Zbiorów (Marta Chodowska)
- Oddział Magazynów Bibliotecznych (Hanna Ławska-Płaska)
- Oddział Wypożyczenia Krajowego i Zagranicznego (Dorota Fortuna)

- Oddział Zasobu Wymiennego (Joanna Piekarska)
- Zakład Czytelń (Krzysztof Dzieliński)
- Zakład Konserwacji Masowej Zbiorów Bibliotecznych (Agata Lipińska)
- Zakład Konserwacji Zbiorów Bibliotecznych (Bartosz Szymański)
- Zakład – Laboratorium Konserwatorskie Zbiorów Bibliotecznych (Bogdan Filip Zerek)

V. Zastępca Dyrektora do spraw administracyjno-technicznych – mgr Grażyna Spiechowicz-Kristensen

Zastępcy Dyrektora do spraw administracyjno-technicznych podlegają bezpośrednio:

- Oddział Administracyjno-Gospodarczy (Katarzyna Ostenda)
- Oddział Inwestycji i Remontów (Artur Galiński)
- Oddział Planowania i Zamówień Publicznych (Sławomir Majcher)
- Samodzielne stanowisko pracy ds. ochrony przeciwpożarowej (Henryk Łoza, Łukasz Podolec)
- Zespół zadaniowy ds. koordynowania prac związanych z działaniami organizacyjno-logistycznymi polegającymi na zapewnieniu współpracy między Oddziałem Inwestycji i Remontów a pozostałymi komórkami Biblioteki Narodowej przy realizacji zadania inwestycyjnego pn. „Termomodernizacja obiektów wchodzących w skład kompleksu Biblioteki Narodowej w Warszawie, al. Niepodległości 213” (Piotr Grotkowski)

VI. Zastępca Dyrektora do spraw rozwoju – mgr Mikołaj Baliszewski

Zastępcy Dyrektora do spraw rozwoju podlegają bezpośrednio:

- Sekretariat Organizacyjny (Marcin Jaworowicz)
- Zakład Bibliografii Polskiej 1901–1939 (Joanna Podurgiel)
- Zakład Bibliografii Zawartości Czasopism (Beata Wieczorkowska)
- Zakład Cyfrowej Biblioteki Narodowej *Polona* (Agnieszka Leszyńska)
- Zakład Czasopism (Krzysztof Alberski)
- Zakład Dokumentacji Księgoznawczej (Jan Dionizy Mejor)
- Zakład Dokumentów Życia Społecznego (Agnieszka Alberska)
- Zakład Gromadzenia i Uzupełniania Zbiorów (Hanna Wiejacz)
- Zakład Książki (po. Zastępca kierownika Piotr Anczewski)
- Zakład Technologii Informatycznych (Anna Surma)
- Zakład Zbiorów Dźwiękowych i Audiowizualnych (po. Maria Wróblewska, Agnieszka Kraśnicka-Kisiel od 20 października 2014),
- Zakład Zbiorów Kartograficznych (Romualda Szura, Anna Kuklińska od 1 maja 2014 r.)
- Zakład Zbiorów Muzycznych (Mariola Nałęcz)
- Samodzielne stanowisko pracy do spraw znormalizowanych numerów wydawnictw ISBN ISMN (Dorota Cymer)

- Zespół Zadaniowy do spraw znormalizowanych numerów wydawnictw ISBN i ISMN (Dorota Cymer)
- Samodzielne stanowisko pracy – Bibliotekarz Systemowy (Zofia Żurawińska)
- Samodzielne stanowisko pracy do spraw statystyki wydawnictw (dr Olga Dawidowicz-Chymkowska)
- Zespół Zadaniowy Bibliotekarza Systemowego (Zofia Żurawińska)
- Zespół Zadaniowy „Korpus Publikacji Polskich” (Grażyna Federowicz)

Pracownicy Biblioteki Narodowej (stan na 31 grudnia 2014 r.)

LICZBA ETATÓW OGÓŁEM	763, 46
Liczba pracowników ogółem	787
Kadra zarządzająca	7
Pracownicy merytoryczni (pracownicy naukowcy, bibliotekarze, pozostali pracownicy merytoryczni)	577
Pracownicy administracyjni	85
Pracownicy techniczni i obsługi (w tym służba ochrony BN)	118
Pracownicy ze stopniem naukowym	31
Pracownicy z wyższym wykształceniem	468

Pracownicy Biblioteki Narodowej zmarli w 2014 r.

- **Anna Ziemia-Michałowska**, wieloletni pracownik Biblioteki Narodowej (2 czerwca 2014 r.)
- **Jadwiga Bartos**, starszy kustosz w Zakładzie Bibliografii Zawartości Czasopism (10 lipca 2014 r.)

Zarządzenia Dyrektora Biblioteki Narodowej wydane w 2014 r.

- Zarządzenie 1 z dnia 15.01.2014 r. zmieniające zarządzenie w sprawie wprowadzenia Regulaminu korzystania z szatni Biblioteki Narodowej
- Zarządzenie 2 z dnia 15.01.2014 r. w sprawie wprowadzenia Zasad wypożyczania zbiorów Biblioteki Narodowej na wystawy
- Zarządzenie 3 z dnia 20.01.2014 r. zmieniające Regulamin korzystania z Biblioteki Narodowej
- Zarządzenie 4 z dnia 20.01.2014 r. w sprawie ustalenia aktualnego podziału zadań Dyrektora i zastępców dyrektora Biblioteki Narodowej
- Zarządzenie 5 z dnia 21.01.2014 r. w sprawie powołania komisji zdawczo-odbiorczej ds. przekazania spraw związanych z wypożyczaniem pracownikom do celów służbowych materiałów bibliotecznych ze zbiorów Biblioteki Narodowej z Oddziału Magazynów Bibliotecznych do Oddziału Wypożyczania Krajowego i Zagranicznego

- Zarządzenie 6 z dnia 21.01.2014 r. w sprawie wprowadzenia zmian w „Instrukcji sporządzania, kontroli i obiegu dokumentów finansowo-księgowych w Bibliotece Narodowej”.
- Zarządzenie 7 z dnia 31.01.2014 r. w sprawie realizacji kontroli zarządczej w Bibliotece Narodowej
- Zarządzenie 8 z dnia 11.02.2014 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustalenia składu osobowego Kolegium Biblioteki Narodowej oraz wprowadzenia „Regulaminu określającego zasady działania Kolegium Biblioteki Narodowej”.
- Zarządzenie 9 z dnia 11.02.2014 r. w sprawie powołania komisji ds. przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko kustosa w Zakładzie Książki m.in. do skatalogowania biblioteki Czesława Miłosza
- Zarządzenie 10 z dnia 11.02.2014 r. zmieniające Regulamin organizacyjny Biblioteki Narodowej
- Zarządzenie 11 z dnia 11.02.2014 r. w sprawie ogłoszenia składu Komisji Socjalnej
- Zarządzenie 12 z dnia 14.02.2014 r. zmieniające zarządzenie w sprawie powołania komisji zdawczo-odbiorczej ds. przekazania spraw związanych z wypożyczaniem pracownikom do celów służbowych materiałów bibliotecznych ze zbiorów Biblioteki Narodowej z Oddziału Magazynów Bibliotecznych do Oddziału Wypożyczania Krajowego i Zagranicznego
- Zarządzenie 13 z dnia 24.02.2014 r. w sprawie powołania komisji ds. przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko młodszego bibliotekarza w Zakładzie Starych Druków
- Zarządzenie 14 z dnia 24.02.2014 r. w sprawie powołania komisji ds. przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko starszego bibliotekarza w Oddziale- Kancelaria
- Zarządzenie 15 z dnia 24.02.2014 r. w sprawie powołania komisji ds. przeprowadzenia rekrutacji na stanowiska młodszego bibliotekarza w Zakładzie Bibliografii Zawartości Czasopism do katalogowania w językach: białoruskim, angielskim i rosyjskim, litewskim, szwedzkim, ukraińskim
- Zarządzenie 16 z dnia 28.02.2014 r. w sprawie powołania komisji ds. przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko bibliotekarza w Zespole Zadaniowym Korpus Publikacji Polskich

- Zarządzenie 17 z dnia 28.02.2014 r. w sprawie powołania komisji ds. przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko kustosa w Zespole Zadaniowym Korpus Publikacji Polskich
- Zarządzenie 18 z dnia 28.02.2014 r. w sprawie powołania komisji ds. przeprowadzenia rekrutacji na kustosa w Zespole Zadaniowym do spraw znormalizowanych numerów wydawnictw ISBN i ISMN
- Zarządzenie 19 z dnia 28.02.2014 r. w sprawie powołania komisji ds. przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko starszego bibliotekarza w Zespole Zadaniowym Korpus Publikacji Polskich
- Zarządzenie 20 z dnia 28.02.2014 r. w sprawie powołania komisji ds. przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko bibliotekarza w Zakładzie Zbiorów Muzycznych
- Zarządzenie 21 z dnia 28.02.2014 r. w sprawie powołania komisji ds. przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko Kierownika Pracowni Bibliografii Poloników Zagranicznych w Zakładzie Książki
- Zarządzenie 22 z dnia 10.03.2014 r. w sprawie wprowadzenia zmian w „Polityce rachunkowości w Bibliotece Narodowej”
- Zarządzenie 23 z dnia 10.03.2014 r. w sprawie powołania komisji likwidacyjnej do likwidacji zużytych składników (elementów) majątku ruchomego, niebędącego sprzętem komputerowym
- Zarządzenie 24 z dnia 10.03.2014 r. zmieniające „Procedurę w sprawie kwalifikacji podatkowej nabywanych przez Bibliotekę Narodową towarów i usług pod względem prawa do odliczenia podatku VAT naliczonego”
- Zarządzenie 25 z dnia 10.03.2014 r. zmieniające zarządzenie w sprawie utworzenia Zespołu Zadaniowego Biura Projektu ds. wdrażania montażu techniczno-finansowego w ramach realizacji projektu pn.: „Konserwacja i rewitalizacja Pałacu Krasińskich (Pałacu Rzeczypospolitej) w Warszawie – europejskiego dziedzictwa kulturowego XVII wieku”
- Zarządzenie 26 z dnia 12.03.2014 r. w sprawie wyposażenia w umundurowanie pracowników Oddziału Służby Ochrony BN
- Zarządzenie 27 z dnia 12.03.2014 r. w sprawie powołania komisji ds. przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko kierownika Zakładu Zbiorów Kartograficznych
- Zarządzenie 28 z dnia 28.03.2014 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu w sprawie zasad postępowania przy udzielaniu zamówień publicznych na

- potrzeby Projektu pn.: „Konserwacja i rewitalizacja Pałacu Krasińskich (Pałacu Rzeczypospolitej) w Warszawie – europejskiego dziedzictwa kulturowego XVII wieku” dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego (MF EOG) i Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2009-2014 w ramach Programu „Konserwacja i rewitalizacja dziedzictwa kulturowego” obszar priorytetowy „Ochrona dziedzictwa kulturowego”
- Zarządzenie 29 z dnia 28.03.2014 r. w sprawie wyznaczenia w Bibliotece Narodowej dni wolnych od pracy w związku ze świętami przypadającymi w soboty w roku 2014
- Zarządzenie 30 z dnia 31.03.2014 r. w sprawie aktualizacji planu ochrony zbiorów Biblioteki Narodowej zaliczanych do narodowego zasobu bibliotecznego
- Zarządzenie 31 z dnia 31.03.2014 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustalenia zakresu działania Zakładu Gromadzenia i Uzupelniania Zbiorów
- Zarządzenie 32 z dnia 31.03.2014 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustalenia zakresu działania Oddziału Udostępniania Zbiorów Specjalnych
- Zarządzenie 33 z dnia 8.04.2014 r. w sprawie powołania komisji zdawczo-odbiorczej ds. przekazania spraw związanych z organizowaniem posiedzeń Komisji opiniującej wnioski w sprawie wywozu materiałów bibliecznych za granicę z Zakładu Gromadzenia i Uzupelniania Zbiorów do Oddziału Udostępniania Zbiorów Specjalnych
- Zarządzenie 34 z dnia 8.04.2014 r. w sprawie powołania komisji zdawczo-odbiorczej ds. przekazania stanowiska Administratora Bezpieczeństwa Informacji
- Zarządzenie 35 z dnia 11.04.2014 r. w sprawie ustalenia zakresu działania Instytutu Bibliograficznego
- Zarządzenie 36 z dnia 11.04.2014 r. w sprawie ustalenia zakresu działania Instytutu Książki i Czytelnictwa
- Zarządzenie 37 z dnia 14.04.2014 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustalenia zakresu działania Zakładu Dokumentacji Księgoznawczej
- Zarządzenie 38 z dnia 16.04.2014 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu zamówień publicznych w Bibliotece Narodowej
- Zarządzenie 39 z dnia 16.04.2014 r. zmieniające zarządzenie w sprawie zabezpieczenia materiałów bibliecznych o szczególnej wartości zabytkowej ze zbiorów Biblioteki Narodowej

- Zarządzenie 40 z dnia 16.04.2014 r. zmieniające Regulamin w sprawie zasad postępowania przy udzielaniu zamówień publicznych na potrzeby Projektu pn.: „Konserwacja i rewitalizacja Pałacu Krasińskich (Pałacu Rzeczypospolitej) w Warszawie – europejskiego dziedzictwa kulturowego XVII wieku” dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego (MF EOG) i Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2009-2014 w ramach Programu „Konserwacja i rewitalizacja dziedzictwa kulturowego” obszar priorytetowy „Ochrona dziedzictwa kulturowego”
- Zarządzenie 41 z dnia 23.04.2014 r. zmieniające Regulamin Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych Biblioteki Narodowej
- Zarządzenie 42 z dnia 25.04.2014 r. w sprawie powołania komisji ds. przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko starszego bibliotekarza w Pracowni Deskryptorów Biblioteki Narodowej w Instytucie Bibliograficznym
- Zarządzenie 43 z dnia 25.04.2014 r. w sprawie powołania komisji ds. przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko kustosa w Pracowni Deskryptorów Biblioteki Narodowej w Instytucie Bibliograficznym
- Zarządzenie 44 z dnia 25.04.2014 r. w sprawie powołania komisji ds. przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko kierownika Pracowni Historii Bibliotek i Czytelnictwa w Instytucie Książki i Czytelnictwa
- Zarządzenie 45 z dnia 25.04.2014 r. w sprawie powołania komisji ds. przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko kierownika Pracowni Deskryptorów Biblioteki Narodowej w Instytucie Bibliograficznym
- Zarządzenie 46 z dnia 25.04.2014 r. w sprawie powołania komisji ds. przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko bibliotekarza w Oddziale Kontroli Zbiorów
- Zarządzenie 47 z dnia 25.04.2014 r. w sprawie powołania komisji ds. przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko adiunkta w Pracowni Historii Bibliotek i Czytelnictwa w Instytucie Książki i Czytelnictwa do badań księgozbiorów polskich znajdujących się w krajach Europy Wschodniej
- Zarządzenie 48 z dnia 25.04.2014 r. w sprawie powołania komisji ds. przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko adiunkta w Pracowni Historii Bibliotek i Czytelnictwa w Instytucie Książki i Czytelnictwa do badań nad dziejami bibliotek i czytelnictwa w zaborze rosyjskim

- Zarządzenie 49 z dnia 25.04.2014 r. w sprawie wprowadzenia Regulamin korzystania z usługi bezprzewodowego dostępu do sieci Internet w siedzibie Biblioteki Narodowej
- Zarządzenie 50 z dnia 29.04.2014 r. w sprawie powołania komisji ds. przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko asystenta z wykształceniem socjologicznym w Pracowni Badań Czytelnictwa w Instytucie Książki i Czytelnictwa
- Zarządzenie 51 z dnia 6.05.2014 r. zmieniające „Procedurę w sprawie kwalifikacji podatkowej nabywanych przez Bibliotekę Narodową towarów i usług pod względem prawa do odliczenia podatku VAT naliczonego”
- Zarządzenie 52 z dnia 6.05.2014 r. w sprawie powołania komisji ds. przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko adiunkta w Pracowni Historii Bibliotek i Czytelnictwa w Instytucie Książki i Czytelnictwa do badań nad dziejami bibliotek i czytelnictwa w XX w.
- Zarządzenie 53 z dnia 6.05.2014 r. w sprawie powołania komisji ds. przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko starszego bibliotekarza w Oddziale Zasobu Wymiennego
- Zarządzenie 54 z dnia 6.05.2014 r. w sprawie powołania komisji do spraw przygotowania materiałów związanych z przekazaniem projektu o nazwie „Źródła do historii fotografii polskiej XIX w. Zebranie, opracowanie i edycja rozproszonego materiału źródłowego”
- Zarządzenie 55 z dnia 8.05.2014 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu działania Komisji Ubytków Materiałów Bibliotecznych
- Zarządzenie 56 z dnia 12.05.2014 r. zmieniające Regulamin przyznawania nagród pieniężnych pracownikom Biblioteki Narodowej
- Zarządzenie 57 z dnia 13.05.2014 r. w sprawie nagród pieniężnych za rok 2013
- Zarządzenie 58 z dnia 14.05.2014 r. w sprawie powołania komisji zdawczo-odbiorczej do spraw przekazania stanowiska kierownika Zakładu Zbiorów Kartograficznych
- Zarządzenie 59 z dnia 14.05.2014 r. w sprawie powołania komisji zdawczo-odbiorczej do przekazania spraw z Zakładu Dokumentacji Księgoznawczej do Instytutu Książki i Czytelnictwa
- Zarządzenie 60 z dnia 21.05.2014 r. w sprawie powołania komisji do spraw przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko adiunkta w Pracowni Historii

Bibliotek i Czytelnictwa w Instytucie Książki i Czytelnictwa do badań księgozbiorów polskich znajdujących się w krajach Europy Zachodniej

- Zarządzenie 61 z dnia 21.05.2014 r. w sprawie powołania komisji do spraw likwidacji sprzętu komputerowego uszkodzonego oraz przestarzałego technologicznie
- Zarządzenie 62 z dnia 27.05.2014 r. w sprawie powołania komisji do spraw przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko asystenta w Pracowni Bibliotekoznawstwa w Instytucie Książki i Czytelnictwa
- Zarządzenie 63 z dnia 27.05.2014 r. w sprawie powołania komisji do spraw przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko adiunkta w Pracowni Historii Bibliotek i Czytelnictwa w Instytucie Książki i Czytelnictwa do badań nad dziejami bibliotek i czytelnictwa w średniowieczu
- Zarządzenie 64 z dnia 27.05.2014 r. w sprawie powołania komisji do spraw przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko adiunkta w Pracowni Historii Bibliotek i Czytelnictwa w Instytucie Książki i Czytelnictwa do badań nad dziejami bibliotek i czytelnictwa w okresie nowożytnym
- Zarządzenie 65 z dnia 30.05.2014 r. w sprawie zmiany Regulaminu zamówień publicznych w Bibliotece Narodowej
- Zarządzenie 66 z dnia 4.06.2014 r. w sprawie powołania komisji do spraw przeprowadzenia rekrutacji na stanowiska starszego bibliotekarza i młodszego bibliotekarza w Zakładzie Zbiorów Ikonograficznych
- Zarządzenie 67 z dnia 18.06.2014 r. zmieniające zarządzenie w sprawie powołania Komisji opiniującej wnioski dotyczące wywozu materiałów bibliotecznych za granicę
- Zarządzenie 68 z dnia 30.06.2014 r. w sprawie powołania komisji do spraw przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko młodszego bibliotekarza w Zakładzie Książki do katalogowania w języku włoskim
- Zarządzenie 69 z dnia 30.06.2014 r. w sprawie powołania komisji do spraw przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko młodszego bibliotekarza w Zakładzie Książki do katalogowania w języku węgierskim
- Zarządzenie 70 z dnia 30.06.2014 r. w sprawie powołania komisji do spraw przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko młodszego bibliotekarza w Zakładzie Książki do katalogowania w języku hiszpańskim

- Zarządzenie 71 z dnia 30.06.2014 r. w sprawie powołania komisji do spraw przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko starszego bibliotekarza w Zakładzie Dokumentów Życia Społecznego
- Zarządzenie 72 z dnia 30.06.2014 r. w sprawie powołania komisji do spraw przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko młodszego bibliotekarza w Zakładzie Książki do katalogowania w języku chińskim
- Zarządzenie 73 z dnia 30.06.2014 r. w sprawie powołania komisji do spraw przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko kustosa w Zakładzie Dokumentów Życia Społecznego
- Zarządzenie 74 z dnia 4.07.2014 r. w sprawie powołania komisji do spraw przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko młodszego bibliotekarza w Zakładzie Rękopisów do katalogowania rękopisów muzycznych
- Zarządzenie 75 z dnia 7.07.2014 r. w sprawie powołania komisji do spraw przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko kustosa w Oddziale Wypożyczania Krajowego i Zagranicznego do prowadzenia wypożyczeń na wystawy
- Zarządzenie 76 z dnia 7.07.2014 r. w sprawie powołania komisji do spraw przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko kustosa w Oddziale Wypożyczania Krajowego i Zagranicznego do prowadzenia wypożyczalni cyfrowej
- Zarządzenie 77 z dnia 7.07.2014 r. w sprawie powołania komisji do spraw przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko asystenta w Pracowni Badań Czytelnictwa w Instytucie Książki i Czytelnictwa
- Zarządzenie 78 z dnia 11.07.2014 r. w sprawie utworzenia i ustalenia zakresu działania Zespołu zadaniowego do spraw ewaluacji Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa
- Zarządzenie 79 z dnia 17.07.2014 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu zamówień publicznych w Bibliotece Narodowej
- Zarządzenie 80 z dnia 8.08.2014 r. zmieniające „Procedurę w sprawie kwalifikacji podatkowej nabywanych przez Bibliotekę Narodową towarów i usług pod względem prawa do odliczenia podatku VAT naliczonego”
- Zarządzenie 81 z dnia 8.08.2014 r. w sprawie powołania komisji do przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko starszego wartownika w Oddziale Służby Ochrony BN
- Zarządzenie 82 z dnia 2.09.2014 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustalenia składu osobowego Kolegium Biblioteki Narodowej oraz wprowadzenia „Regulaminu określającego zasady działania Kolegium Biblioteki Narodowej”

- Zarządzenie 83 z dnia 2.09.2014 r. w sprawie powołania komisji do spraw przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko bibliotekarza w Pracowni Bibliografii Poloników Zagranicznych w Zakładzie Książki
- Zarządzenie 84 z dnia 15.09.2014 r. w sprawie wprowadzenia strefy ruchu na terenie Biblioteki Narodowej przy al. Niepodległości 213
- Zarządzenie 85 z dnia 15.09.2014 r. w sprawie powołania komisji likwidacyjnej do likwidacji zużytych składników (elementów) majątku ruchomego, będącego sprzętem komputerowym lub oprogramowaniem
- Zarządzenie 86 z dnia 15.09.2014 r. w sprawie powołania komisji ds. przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko starszego bibliotekarza w Zakładzie Dokumentów Elektronicznych
- Zarządzenie nr 87 z dnia 23 września 2014 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ogłoszenia składu komisji socjalnej
- Zarządzenie nr 88 z dnia 23 września 2014 r. w sprawie utworzenia i ustalenia zakresu działania zespołu zadaniowego ds. realizacji projektu pn.: Zintegrowana Platforma Polskich Czasopism Naukowych „Merkuriusz”
- Zarządzenie nr 89 z dnia 23 września 2014 r. w sprawie utworzenia i ustalenia zakresu działania zespołu zadaniowego biuro projektu Zintegrowana Platforma Polskich Czasopism Naukowych „Merkuriusz”
- Zarządzenie nr 90 z dnia 23 września 2014 r. w sprawie powołania komisji ds. przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko starszego bibliotekarza w Zespole Zadaniowym ds. realizacji projektu pn.: Zintegrowana Platforma Polskich Czasopism Naukowych „Merkuriusz” do katalogowania retrospektywnego artykułów z czasopism naukowych
- Zarządzenie nr 91 z dnia 23 września 2014 r. w sprawie powołania komisji ds. przeprowadzenia rekrutacji na stanowiska starszego bibliotekarza i bibliotekarza w Zakładzie Czytelń
- Zarządzenie nr 92 z dnia 23 września 2014 r. w sprawie ustalenia aktualnego podziału zadań Dyrektora i zastępców dyrektora Biblioteki Narodowej
- Zarządzenie nr 93 z dnia 2 października 2014 r. w sprawie powołania komisji do przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko starszego wartownika-konwojenta w Oddziale Służby Ochrony BN
- Zarządzenie nr 94 z dnia 6 października 2014 r. w sprawie powołania komisji do przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko kustosza w Zakładzie Dokumentacji Księgoznawczej

- Zarządzenie nr 95 z dnia 7 października 2014 r. w sprawie kontroli prawidłowości wykonywania przez biblioteki publiczne zadań realizowanych w okresie od 1 stycznia 2013 r. do 30 listopada 2013 r. w ramach programu Biblioteki Narodowej „Zakup nowości wydawniczych do bibliotek”
- Zarządzenie 96 z dnia 15 października 2014 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu przydzielania numerów ISBN
- Zarządzenie 97 z dnia 15 października 2014 r. zmieniające zarządzenie w sprawie wyposażenia w umundurowanie pracowników Oddziału Służby Ochrony BN
- Zarządzenie 98 z dnia 17 października 2014 r. w sprawie powołania w Bibliotece Narodowej komisji inwentaryzacyjnej
- Zarządzenie 99 z dnia 17 października 2014 r. zmieniające zarządzenie w sprawie zabezpieczenia materiałów bibliotecznych o szczególnej wartości zabytkowej ze zbiorów Biblioteki Narodowej
- Zarządzenie 100 z dnia 27 października 2014 r. w sprawie powołania komisji zdawczo-odbiorczej do spraw przekazania stanowiska kierownika Zakładu Książki
- Zarządzenie 101 z dnia 28 października 2014 r. w sprawie powołania komisji do przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko starszego wartownika-konwojenta w Oddziale Służby Ochrony BN
- Zarządzenie 102 z dnia 28 października 2014 r. zmieniające „Procedurę w sprawie kwalifikacji podatkowej nabywanych przez Bibliotekę Narodową towarów i usług pod względem prawa do odliczenia podatku VAT naliczonego”
- Zarządzenie 103 z dnia 31 października 2014 r. w sprawie powołania komisji do przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko od specjalisty do głównego specjalisty, zastępcy kierownika Oddziału Spraw Pracowniczych
- Zarządzenie 104 z dnia 3 listopada 2014 r. zmieniające zarządzenie w sprawie utworzenia Zespołu zadaniowego ds. wdrożenia oprogramowania wspomagającego przepływ pracy i dokumentów w Bibliotece Narodowej, ze szczególnym uwzględnieniem procesu budżetowania oraz rozliczania budżetu
- Zarządzenie 105 z dnia 3 listopada 2014 r. w sprawie powołania komisji do przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko młodszego bibliotekarza w Zakładzie Rękopisów
- Zarządzenie 106 z dnia 3 listopada 2014 r. w sprawie powołania komisji do przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko starszego bibliotekarza w Zakładzie Zbiorów Kartograficznych

- Zarządzenie 107 z dnia 3 listopada 2014 r. w sprawie powołania komisji do przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko redaktora/kuratora kolekcji w Zakładzie Cyfrowej Biblioteki Narodowej Polona
- Zarządzenie 108 z dnia 3 listopada 2014 r. w sprawie powołania komisji do przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko starszego bibliotekarza w Zakładzie Zbiorów Dźwiękowych i Audiowizualnych
- Zarządzenie 109 z dnia 3 listopada 2014 r. w sprawie powołania komisji do przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko starszego bibliotekarza w Zakładzie Informacji Naukowej
- Zarządzenie 110 z dnia 3 listopada 2014 r. w sprawie powołania komisji do przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko kustosa w Zakładzie Informacji Naukowej
- Zarządzenie 111 z dnia 3 listopada 2014 r. w sprawie powołania komisji do przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko starszego kustosa w Zakładzie Informacji Naukowej
- Zarządzenie 112 z dnia 6 listopada 2014 r. w sprawie powołania komisji do przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko starszego bibliotekarza w Zakładzie Starych Druków
- Zarządzenie 113 z dnia 12 listopada 2014 r. zmieniające zarządzenie w sprawie powołania Komisji Pojedynczej
- Zarządzenie 114 z dnia 12 listopada 2014 r. zmieniające zarządzenie w sprawie powołania Komisji Bezpieczeństwa i Higieny Pracy
- Zarządzenie 115 z dnia 13 listopada 2014 r. w sprawie ustalenia zakresu działania Zakładu Dokumentów Życia Społecznego
- Zarządzenie 116 z dnia 13 listopada 2014 r. w sprawie powołania komisji do przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko starszego wartownika-konwojenta w Oddziale Służby Ochrony BN
- Zarządzenie 117 z dnia 14 listopada 2014 r. w sprawie powołania komisji do spraw przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko młodszego bibliotekarza/starszego kustosa w Pracowni Bibliografii Poloników Zagranicznych w Zakładzie Książki do katalogowania książek w językach: niderlandzkim, tureckim, czeskim, fińskim lub estońskim, serbskim, chorwackim, macedońskim, rumuńskim i skandynawskich
- Zarządzenie 118 z dnia 18 listopada 2014 r. w sprawie powołania komisji do przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko asystenta/adiunkta w Pracowni

- Historii Bibliotek i Czytelnictwa do badań księgozbiorów polskich znajdujących się w krajach Europy Zachodniej
- Zarządzenie 119 z dnia 2 grudnia 2014 r. w sprawie powołania komisji ds. przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko kustosa w Zakładzie Książki
- Zarządzenie 120 z dnia 2 grudnia 2014 r. w sprawie powołania komisji ds. przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko starszego bibliotekarza w Zakładzie Książki (20 stanowisk)
- Zarządzenie 121 z dnia 2 grudnia 2014 r. zmieniające zarządzenie w sprawie powołania komisji ds. przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko starszego bibliotekarza w Zakładzie Starych Druków
- Zarządzenie 122 z dnia 8 grudnia 2014 r. w sprawie powołania komisji do przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko młodszego bibliotekarza/starszego kustosa w Pracowni Bibliografii Poloników Zagranicznych w Zakładzie Książki do katalogowania książek w językach: gruzińskim, albańskim, arabskim, perskim, portugalskim, ormiańskim, bułgarskim
- Zarządzenie 123 z dnia 8 grudnia 2014 r. w sprawie powołania komisji do przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko asystenta w Pracowni Teorii i Organizacji Bibliografii w Instytucie Bibliograficznym
- Zarządzenie 124 z dnia 8 grudnia 2014 r. w sprawie powołania komisji do przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko asystenta/adiunkta w Pracowni Historii Bibliotek i Czytelnictwa w Instytucie Książki i Czytelnictwa do badań nad dziejami bibliotek i czytelnictwa w zaborze austriackim
- Zarządzenie 125 z dnia 16 grudnia 2014 r. zmieniające Regulamin Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych Biblioteki Narodowej
- Zarządzenie 126 z dnia 23 grudnia 2014 r. zmieniające „Procedurę w sprawie kwalifikacji podatkowej nabywanych przez Bibliotekę Narodową towarów i usług pod względem prawa do odliczenia podatku VAT naliczonego”
- Zarządzenie 127 z dnia 23 grudnia 2014 r. zmieniające Regulamin korzystania z usługi bezprzewodowego dostępu do sieci Internet w siedzibie Biblioteki Narodowej

